

Заштита података о личности:
Ставови и мишљења Повереника

Издавач
Повереник за информације од јавног значаја
и заштиту података о личности
Булевар краља Александра бр. 15, 11000 Београд
Тел.: + 381 11 3408 900
Факс: + 381 11 3343 379
Е-mail: office@poverenik.rs
www.poverenik.rs

За издавача
Милан Мариновић

Уредница
Сања Унковић

Лекџура, дизајн и њрелом
Службени гласник

Штамџа
Службени гласник

Тираж
500 примерака

ISBN 978-86-82712-03-9

Београд, 2024.

Повереник за информације
од јавног значаја и заштиту
података о личности

Заштита података о личности: Ставови и мишљења Повереника

Садржај

Уводна реч	11
1. Утврђивање чињеничног стања у поступцима надзора	13
1.1 Видео-надзор, вишегодишњи надзор запослених	14
1.2 Аудио-видео надзор у малопродајном објекту	16
1.3 Видео-надзор се користи у сврху контроле понашања запослених и ученика – руковалац сврху прописао правилником	18
1.4 Обрада података о личности путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, снимањем јавних површина, приватних објеката и околних дворишта	21
1.5 Обрада података о личности, тј. снимање путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, омогућавање сталног приступа видео-надзору у реалном времену преко апликације	22
1.6 Обрада података о личности путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, снимањем јавних површина, на аутобусима ЈГСП ... Из диспозитива:	24
1.7 Видео-надзор – стално снимање запослених и других лица камерама за видео-надзор постављеним у канцеларијама	25
1.8 Видео-надзор – камере инсталиране на возилима ЈКП ... постављене у сврху очувања имовине, оптимизације рута и квалитетнијег обављања поверених делатности руковоаца	28
1.9 Видео-надзор – камере постављене у учионици бр. 22 на првом спрату, као и у зборници Електротехничке школе	30
1.10 Да ли на улазним вратима зграде мора бити налепница као обавештење да се у згради врши снимање путем система видео-надзора, да ли је дозвољено да управник на монитору прати слику система видео-надзора, да ли је дозвољено пратити видео-надзор преко ТВ, те да ли је дозвољен видео-надзор у лифту	31
1.11 Обрада података о личности садржаних у решењима којима се решава у управном поступку објавом на интернет страници органа града и приликом обезбеђивања јавности рада на седницама Градског већа	38
1.12 Обрада података о личности који су доступни на званичној интернет презентацији руковоаца на линковима ... путем којих се може отворити или преузети текстуални документ који садржи уочљиве податке о личности (име, презиме подносиоца пријаве, адреса, број телефона и ЈМБГ) за тачно неутврђен број лица	39

1.13	Обрада података о личности који су доступни на званичној интернет презентацији руковоаца на линку ... као и на огласној табли руковоаца	40
1.14	Средња школа Х је решење о одбијању жалбе о престанку радног односа са подацима о личности објавила на својој огласној табли и интернет презентацији	41
1.15	Објављивање личних података запослених (ЈМБГ, адресе становања) на огласној табли и званичном веб-сајту руковоаца и употреба видео-надзора у сали за седнице	44
1.16	Правно лице (руковалац), у својству послодавца, објавило је на огласној табли решење о изрицању одређене мере за непоштовање радне дисциплине запосленом	45
1.17	Подаци о личности тражиоца информације и осталих потписника петиције нису анонимизовани при поступању по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја	49
1.18	Документација запослене у којој су садржани и посебни подаци о личности, остављена на портирници установе, у незаштићеној фасцикли	52
1.19	Чињење доступним трећој страни података о личности ХХ од стране Руковоаца	55
1.20	Издавање извода из матичне књиге рођених трећем лицу	56
1.21	Апотекарска установа ... користила је податке о личности свог „запосленог“ за издавање лекова на рецепт и продају других артикала у свом огранку апотеке	58
1.22	Коришћење приватних имејл адреса запослених у дому здравља у службене сврхе	66
1.23	Непримењивање мера заштите у вези са чувањем здравствених картона пацијената у дому здравља	69
1.24	Обрада података о личности у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима	72
1.25	Обрада биометријских података о личности у радном односу, као и у сврху безбедности запослених и имовине	74
1.26	Откривање од стране запосленог података о туристичком путовању путника одређене туристичке агенције	76
1.27	Јавно предузеће ... је фотографисало кориснике својих услуга (укључујући и малолетна лица) због продаје ски-карата, односно коришћења услуге скијалишта	78
1.28	Центар за обраду одштетних захтева и процену штета као руковалац подацима о личности контактирао је без правног основа малолетног учесника саобраћајне несреће нудећи своје услуге за бржу наплату штете	79
1.29	Обрада података о личности запосленог у поступку отказа уговора о раду	80

1.30	Подноситељка представке наводи да је њена колегиница телефоном фотографисала екран на апарату који бележи евиденцију присутности запослених и фотографију проследила свом супругу, који је власник портала ... у ... Фотографија је истог дана објављена на наведеном порталу, уз увредљив текст који се односио на запослене који су се тог дана одјављивали пре краја радног времена.	81
1.31	Поверенику је, сходно члану 62. Закона о општем управном поступку, Министарство унутрашње и спољне трговине проследило представку у којој се наводи да предузеће с којим је председник општине потписао уговор о концесији ради сакупљања и одвожења смећа испоставља грађанима са територије те општине рачуне за извршену услугу, при чему грађани са овим предузећем нису закључили уговор, из којих разлога су од тог предузећа тражили брисање података о адреси, имену и презимену	84
1.32	Поверенику је, сходно члану 62. Закона о општем управном поступку, Управни инспекторат проследио представку (иницијативу), коју је овом инспекторату поднео председник полицијског синдиката, као пуномоћник полицијског службеника. Ова представка је Управном инспекторату поднета због, како се наводи, „незаконитости у раду приликом остваривања права на разгледање списка предмета“, односно наводи се да поводом захтева за разгледање списка поднетог Сектору унутрашње контроле подносиоцу није омогућен увид у оригиналне списе предмета, већ у фотокопије у којима су подаци о личности били заштићени.	86
1.33	Код банке се на јединственом формулару на којем се налазе одштампани лични подаци чија се истинитост потврђује потписом како би се могао подићи новац налази и одштампана изјава којом се даје пристанак за обраду података о личности (у маркетиншке/комерцијалне сврхе)	87
1.34	Подносилац представке наводи да га је контактирала непозната компанија са броја телефона ..., да нису хтели да се представе и да су тражили његовог оца, па сматра да Повереник треба да се обрати РАТЕЛ и да утврди које правно лице користи односни број телефона; као и да је потребно да се изврши ванредни надзор и провери по ком основу наведено правно лице врши обраду података о личности.	89
2.	Процесуирање прекршаја	95
2.1.	Лице за заштиту података о личности – обавеза руковооца, односно обрађивача који има својство правног лица да објави контакт податке лица за заштиту података о личности и достави их Поверенику	96
2.2.	Ради унапређења заштите података о личности и превентиве Повереник је, након извршеног увида у Евиденцију о лицима за	

заштиту података о личности, коју Повереник води у оквиру свог информационог система (електронска писарница), упутио акт руковаоцима који нису именовали лица за заштиту података о личности, а који имају ту законску обавезу и подсетио их:	97
2.3. Руковаоци су, ако нису одредили лице за заштиту података о личности, упозорени на то да је Повереник овлашћен да подноси захтев за покретање прекршајног поступка против њих надлежним прекршајним судовима	98
2.4. Национални спортски савези за спортске гране и области спорта у Републици Србији имају обавезу да одреде лице за заштиту података о личности	99
3. Поступање по притужби	101
3.1. Неуредна притужба	102
3.2. Надлежност Повереника за заштиту права на приступ подацима умрлих лица	103
3.3. Накнадно поступање руковаоца подацима по захтеву лица на које се подаци односе	104
3.4. Основаност притужбе поднете због непоступања руковаоца у законском року по захтеву лица	105
3.5. Остваривање права на приступ из члана 26. Закона о заштити података о личности не може се условити подношењем захтева на обрасцу који је прописао руковалац подацима	106
3.6. Право на заштиту података о личности припада физичком лицу на које се подаци односе	109
3.7. Ограничење права због заштите права и слобода лица на које се подаци односе	110
3.8. Нису подобни за брисање подаци о личности који се обрађују у законом прописане сврхе	113
3.9. Нема места исправки и допуни података који се обрађују у сврху архивирања	115
3.10. Захтев за издавање копије посебних података о личности садржаних у извештају лекара није захтев за издавање потврде за коју се плаћа накнада	117
3.11. Услови за обраду података у евиденцији Утврђивање идентитета, дактилоскопирање, фотографисање (форензичка регистрација) и узимање других узорака, форензичка вештачења и анализе и вођење Националног ДНК регистра	120
3.12. Обим права на приступ (члан 26. Закона о заштити података о личности)	123
3.13. Министарство унутрашњих послова Републике Србије дужно је да брише податке о кривичним пријавама лица која су правноснажно ослобођена оптужбе из оперативно-криминалистичке збирке	127

4. Питања и одговори	143
4.1. Обавеза достављања података на захтев органа јединице локалне самоуправе	144
4.2. Успостављање овлашћења за обраду јединственог матичног броја грађана	145
4.3. Псеудонимизовани подаци су подаци о личности	146
4.4. Предаја података о личности власника непокретности из евиденција катастра непокретности, у циљу остваривања њихових власничких права, надлежним органима Републике Северне Македоније	149
4.5. Достављање података из саобраћајних дозвола за одређени број возила (таксативно наведених), као и власницима тих возила, за која је утврђено да су неовлашћено користили путеве на којима се плаћа путарина у Мађарској, ради наплате путарине и доплате због неовлашћеног коришћења	152
4.6. Пренос података о личности у Краљевину Белгију	153
4.7. Копирање личних докумената корисника rent-a-car услуга за потребе евентуалних прекршајних поступака	155
4.8. Преузимање података о личности садржаних у административним изворима, односно у збиркама података које орган државне управе води у складу са законом утврђеном обавезом, када су ти подаци од значаја за попис уређен одговарајућим законом	156
4.9. Овлашћење Повереника прописано чланом 79. став 2. тачка 3) Закона о заштити података о личности	158
4.10. Обавеза надзираног субјекта да ваздухопловном инспектору достави податке о личности из евиденција које води, да би ваздухопловни инспектор утврдио да ли надзирани субјект извршава своје обавезе у погледу спровођења обуке ваздухопловног особља које ангажује и да ли је то ваздухопловно особље одговарајуће оспособљено за обављање својих послова	159
4.11. Примена Закона о заштити података о личности на архивску грађу	161
4.12. Обавеза одређивања представника руковођа или обрађивача који нема седиште у Републици Србији, али има представништво које је регистровано у складу са законом о регистрацији	164
4.13. Обавеза пружања информација у вези са обрадом података о личности приликом размене података, који се односе на пореске обвезнике, са другим државама на основу међународних уговора о узајамној административној помоћи у пореским питањима	166
4.14. Пребивалиште, као услов за одређивање лица за заштиту података о личности	168
4.15. Достављање спискова деце која су стасала за упис у школу – предшколски програм	170
4.16. Прикупљање податка од пословних партнера на основу легитимног интереса	171
4.17. Легитимни интерес као правни основ за обраду података о личности из казнене евиденције запосленог	173
4.18. Обрада података о личности запослених употребом система за праћење њиховог кретања	174
4.19. Обрада биометријских података запослених ради контроле присутности на раду	177
4.20. Могућност увођења видео-надзора у школи на основу пристанка лица	179

4.21. Могућност увођења видео-надзора у школи на основу легитимног интереса школе, као руковоаца подацима	180
4.22. Прибављање података о осуђиваности комуналних милиционара поводом усменог захтева управног инспектора у поступку инспекцијског надзора	182
4.23. Контрола присутности на раду запослених у јавном тужилаштву	184
4.24. Подаци о задужености, односно оптерећењу зараде запослених	188
4.25. Податак о вероисповести запосленог	190
5. Стратегија заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године	193

УВОДНА РЕЧ

Поштовани,

Иако ова публикација није јубиларна, десета, већ је девета по реду у области заштите података о личности коју Повереник традиционално објављује поводом обележавања Међународног дана заштите података о личности, 28. јануара, она је ипак специфична зато што је објављујемо у години вредних јубилеја. Наиме, ове године се навршава 20 година откако је у Републици Србији конституисан Повереник за информације од јавног значаја, 15 година откако је, доношењем претходног Закона о заштити података о личности, Поверенику придодата и надлежност у области заштите података о личности, поводом чега је и добио пуни назив, као и пет година од почетка примене новог Закона о заштити података о личности. Међутим, упркос свему томе, и ова публикација израђена је на традиционалан начин, што значи да садржи праксу Повереника приликом вршења инспекцијског надзора над применом Закона о заштити података о личности од разних руковалаца података о личности у Републици Србији, као и приликом поступања по притужбама и представкама грађана. Неизоставни део публикације свакако су и ставови и мишљења које Повереник заузима приликом разматрања појединих конкретних питања у овој области. Новина, коју ова публикација садржи први пут јесу подаци о броју захтева за покретање прекршајног поступка које је Повереник поднео надлежним прекршајним судовима, као и о броју издатих прекршајних налога за прекршаје прописане Законом о заштити података о личности.

Као најбољи пример примене Закона о заштити података о личности на заштиту права лица чији се подаци обрађују служи и пресуда Управног суда која је саставни део ове публикације и којом је потврђен став Повереника поводом брисања података из једне од евиденција МУП-а.

Како ова публикација покрива период активности Повереника у области заштите података о личности између два Дана заштите података о личности, а у овом периоду је Влада Републике Србије, на иницијативу Повереника, донела Стратегију заштите података о личности до 2030. године, сматрали смо да би било корисно да овај стратешки документ, који практично представља план заштите података о личности у Републици Србији за наведени период, објавимо као саставни део публикације да би сви њени читаоци могли да закључе у

ком смеру ће се у будућем периоду кретати заштита података о личности код нас.

Још једна од специфичности ове публикације, што се може уочити читањем објављених примера из праксе, јесте да садржи више примера обраде података о личности која се врши применом савремених техничких средстава, а нарочито видео-надзором. Ово је логична последица развоја савремених технологија, а посебно вештачке интелигенције, и све чешћег коришћења савремених технологија у обради података о личности. Овде треба имати на уму и чињеницу да многе од тих новонасталих области и начина обраде података о личности нису адекватно регулисане одговарајућим прописима, што захтева посебну пажњу приликом рада на таквим предметима. Будући да је реално очекивати да ће се обраде података о личности у будућности све више вршити на тај или сличан начин, не треба бринути о томе да ли ће бити довољно материјала за будуће публикације Повереника.

До прве следеће публикације своје познавање заштите података о личности у Србији можете обогатити читањем ове публикације.

Уредница
Сања Унковић

1. УТВРЂИВАЊЕ ЧИЊЕНИЧНОГ СТАЊА У ПОСТУПЦИМА НАДЗОРА

Повереник за информације од јавној значаја и заштити података о личности (у даљем тексту: Повереник) врши надзор и обезбеђује примену Закона о заштити података о личности¹ (у даљем тексту: ЗЗПЛ) у складу са својим овлашћењима.

Чланом 79. ЗЗПЛ Повереник је овлашћен да предузме следеће корективне мере: да упозори руковођа и обрађивача достављањем писменој мишљења да се намераваним радњама обраде моју повредити одредбе овог закона у складу са чланом 55. став 4. овог закона; да изрекне опомену руковођу, односно обрађивачу ако се обрадом повређују одредбе овог закона; да наложи руковођу и обрађивачу да поступи по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем његових права, у складу са овим законом; да наложи руковођу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама овог закона, на штачно одређени начин и у штачно одређеном року; да наложи руковођу да обавести лице на које се подаци о личности односе о повреди података о личности; да изрекне привремено или трајно ограничење вршења радње обраде, укључујући и забрану обраде; да наложи исправљање, односно брисање података о личности или ограничи вршење радње обраде, у складу са чл. 29–32. овог закона, као и да наложи руковођу да обавести о томе другој руковођу, лице на које се подаци односе и примаоце којима су подаци о личности откривени у складу са чланом 30. став 3. и чл. 33. и 34. овог закона; да укине сертифицирање или да наложи сертификационом телу укидање сертификација који је издао складу са чл. 61. и 62. овог закона, као и да наложи сертификационом телу да одбије издавање сертификација ако нису испуњени услови за његово издавање; да изрекне новчану казну на основу прекршајној налоја ако је приликом инспекцијској надзора утврђено да је дошло до прекршаја за који је овим законом прописана новчана казна у фиксном износу, умесно других мера прописаних овим ставом или уз њих, а у зависности од околности конкретне случаја; да обустави пренос података о личности примаоцу у другој држави или међународној организацији. Уколико приликом инспекцијској надзора утврди да је дошло до повреде ЗЗПЛ, Повереник подноси захтев за покрећење прекршајној поступка, а за прекршаје за које је прописана казна у фиксном износу изриче новчану казну на основу прекршајној налоја.

1 ЗЗПЛ („Службени гласник РС“, број 87/18); примена Закона почела је 22. 8. 2019. године.

1.1. Видео-надзор, вишегодишњи надзор запослених

Увод

Повереник је покренуо поступак инспекцијског надзора на основу пријаве да директор Пољопривредне стручне службе (даље: Руковалац), врши видео-надзор запослених, неколико година уназад.

Из диспозитива

Повереник је изрекао опомену Руковаоцу, јер непрекидном обрадом података о личности, тј. снимањем путем уређаја за видео-обезбеђење – камерама постављеним у службеним просторијама у седишту Руковаоца, врши обраду података запослених и других лица која у току радног времена бораве или се крећу у том простору и тиме повређује:

- одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ, односно начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“;
- одредбе члана 47. став 1. ЗЗПЛ, зато што не води евиденцију о радњама обраде података о личности које том приликом обрађује;
- одредбе члана 56. став 2. тачка 1. и став 10. ЗЗПЛ, зато што контакт податке лица за заштиту података о личности није објавио нити их доставио Поверенику.

Утврђено чињенично стање

Руковалац је инсталирао систем видео-надзора, који чини осам камера и DVR, распоређених по једна на следећим позицијама: у канцеларији број 4 (финансије) у којој седе двоје запослених; канцеларији број 3 (финансије и администрација) у којој седи један запослени; „пријемној канцеларији“ испред семенске лабораторије у којој седи један запослени; хемијској лабораторији, у којој седе троје запослених; канцеларији у којој се налази DVR и монитор преко којег је могуће вршити увид у податке добијене преко видео-надзора; ходнику зграде; ходнику који контролише улаз у три канцеларије, „сточарство“, „заштита биља“ и „ратарство“, дворишту у ком се налази паркинг, односно у канцеларији 4, канцеларији 3, „пријемној канцеларији“ и хемијској лабораторији налазе се по једна видео-камера преко којих се врши непрекидно снимање запослених.

Инсталирање система видео-надзора извршено је 2017. године, од стране привредног друштва које има лиценцу за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавања система техничке заштите и обуке корисника.

Руковалац не води евиденције о радњама обраде, како је прописано чланом 47. ЗЗПЛ, и контакт податке лица за заштиту није објавио нити их доставио Поверенику, сходно члану 56. ЗЗПЛ.

Такође, у поступку надзора Руковалац се изјаснио да не врши аудио-надзор, као и да је правни основ и сврха успостављања система видео-надзора сагласност запослених, те да је добио сагласност Повереника за успостављање система видео-надзора, приложивши допис Повереника бр. 072-04-3503/2017-07.

Даље је, увидом у списе предмета 072-04-3503/2017-07, утврђено да је Повереник, својим актом од дана 6. 3. 2018. године, на основу члана 50. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09 – др. закони, 68/12 – одлука УС и 107/12) и члана 2. Правилника о начину претходне провере радњи обраде података о личности („Службени гласник РС“, број 35/09), у поступку претходне провере радњи обраде података о личности из обавештења о намери успостављања евиденције збирке података о личности, под називом Евиденција видео-надзора, поднетог од стране Руковаоца, истог упозорио да пристанак лица не представља правни основ обраде у оквиру предметне збирке.

Образложење

[...]

Чланом 12. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – одлука УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) прописано је, између осталог, да запослени има право на заштиту личног интегритета и достојанство личности.

Имајући у виду одредбе 33ПЛ које се односе на начела „законитости, поштења и транспарентности“ и „минимизацију података“, као и одредбе Закона о приватном обезбеђењу (ЗПО) („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18), које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, Руковалац вршењем видео-надзора путем камера инсталираних у канцеларији 4, канцеларији 3, „пријемној канцеларији“ и хемијској лабораторији повређује одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. 33ПЛ.

Како пристанак, као услов за закониту обраду, прописану чланом 12. став 1. тачка 1. 33ПЛ, поред осталих услова прописаних чланом 4. став 1. тачка 12. 33ПЛ, подразумева добровољно изражену вољу лица да се обрађују његови подаци о личности, то се пристанак који запослени даје послодавцу не може сматрати добровољном изјавом воље у смислу 33ПЛ, те у том смислу нити одговарајућим правним основом за обраду из члана 12. став 1. тачка 1. 33ПЛ.

Такође, Руковалац врши непрекидну обраду података о личности путем уређаја за видео-обезбеђење, а не води евиденцију о радњама обраде у складу са чланом 47. 33ПЛ.

Даље, Руковалац је одредио лице за заштиту података о личности, али његове контакт податке није објавио, нити их доставио Поверенику, чиме поступа супротно одредбама члана 56. 33ПЛ.

Прекршајни налози

Повереник је на основу члана 168. став 1. и члана 169. став 1. тачка 1. Закона о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 65/13, 13/16, 98/16 – одлука УС, 91/19 и 91/19 – др. закон), те члана 79. став 2. тачка 9. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), дана 1. 9. 2023. године, издао прекршајни налог:

1. Руковаоцу зато што није поступио сходно својој обавези из члана 47. став 1. ЗЗПЛ, којом је радњом нечињења учињен прекршај из члана 95. став 2. тачка 5. ЗЗПЛ за који му је изречена новчана казна у износу од 100.000,00 динара (РСД).

2. Руковаоцу зато што није поступио сходно својој обавези из члана 56. став 10. ЗЗПЛ, чиме је радњом нечињења учињен прекршај из члана 95. став 2. тачка 6. ЗЗПЛ за који му је изречена новчана казна у износу од 100.000,00 динара (РСД).

3. Одговорном лицу, директору, зато што није поступио сходно својој обавези из члана 47. став 1. ЗЗПЛ, за прекршај из члана 95. став 7. у вези са ставом 2. тачка 5. истог члана ЗЗПЛ за који му је изречена новчана казна у износу од 20.000, 00 динара (РСД).

4. Одговорном лицу, директору, зато што није поступио сходно својој обавези из члана 56. став 10. ЗЗПЛ, за прекршај из члана 95. став 7. у вези са ставом 2. тачка 6. истог члана ЗЗПЛ, за који му је изречена новчана казна у износу од 20.000,00 динара (РСД).

Број предмета: 072-21-1782/2022-07

1.2 Аудио-видео надзор у малопродајном објекту

Увод

Инспекцијски надзор је покренут по службеној дужности на основу сазнања из представке, у којој се наводи да власница малопродајног објекта врши аудио-видео обраду података запослених и посетилаца објекта.

Из диспозитива

Руковаоцу је изречена опомена због тога што врши аудио-видео снимање запослених и других лица која у току радног времена улазе у малопродајни објекат, у сврху контроле понашања запослених према купцима.

Руковалац је наведеном обрадом повредио:

- одредбе члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начело „законитост, поштење и транспарентност“,

- одредбе члана 5. став 1 тачка 2. односно начело „ограничење у односу на сврху обраде“.

Утврђено чињенично стање

Приликом вршења надзора, на основу изјашњења представника Руковаоца и увидом на лицу места у опрему у вези са предметном обрадом, утврђено је следеће:

- Руковалац у малопродајном објекту врши обраду података о личности запослених и других лица која бораве у објекту путем аудио-видео уређаја. Руковалац врши надзор помоћу једне камере, *коју је сам инсталирао*. Аудио-видео надзором је обухваћен простор целог малопродајног објекта. Увид у аудио и видео снимак Руковалац врши преко мобилног телефона, у реалном времену;
- Руковалац, према изјави представнице, аудио-видео надзор врши у сврху заштите имовине и **контроле понашања запослених према купцима**;
- Руковалац, према изјави представнице, увид у снимљени материјал врши само у реалном времену и због непознавања технологије камере не приступа подацима који се налазе на меморијској картици. Из истог разлога, Руковаоцу није познато колико дуго се снимљени материјал чува.

Из образложења:

[...]

Обрада података о личности путем видео-обезбеђења и других техничких средстава уређена је Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18, у даљем тексту: ЗПО), док је начин вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава у обављању послова приватног обезбеђења, укључујући и видео-обезбеђење, ближе уређен Правилником о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава („Службени гласник РС“, број 91/19).

[...]

Чланом 9. ЗПО прописане су врсте лиценци и услови за издавање лиценци за правна лица и предузетника. Чланом 9. став 1. тачка 6. овог закона прописана је обавеза поседовања лиценце за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавање система техничке заштите и обуке корисника.

Чланом 12. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – одлука УС. 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) прописано је, између осталог, да запослени има право на заштиту личног интегритета и достојанство личности.

Како је према наведеном утврђено, Руковалац средства техничке заштите користи на начин којим се нарушава приватност запослених и других лица која улазе у продајни простор, и тиме повређује одредбе члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начело законитости, поштења и транспарентности. Такође, утврђено је да Руковалац користи средства техничке заштите у сврху контроле понашања запослених према купцима, што је у супротности са сврхом која је законом утврђена, и тиме повређује одредбе члана 5. став 1. тачка 2. ЗЗПЛ, односно начело ограничења у односу на сврху обраде.

Број предмета: 072-21-6/2023-07

1.3 Видео-надзор се користи у сврху контроле понашања запослених и ученика – Руковалац сврху прописао Правилником

Увод

Инспекцијски надзор је покренут по службеној дужности на основу представке у којој се наводи да постоји сумња да директорка школе врши аудио и видео надзор запослених, те да је уочено да врши психички притисак против људи који су на неки начин коментарисали њену личност.

Из диспозитива

Повереник је Техничкој школи (даље: Руковалац) изрекао опомену, зато што путем видео-надзора прикупља податке у сврху унапређења рада и контроле запослених и ученика, као и за евентуално покретање дисциплинског поступка против запослених и ученика, чиме је Руковалац поступио супротно одредбама члана 5. став 1. тачка 2. ЗЗПЛ, односно начелу „ограничења у односу на сврху обраде“.

Утврђено чињенично стање

На основу изјава представника Руковаоца из писаног изјашњења број: 133-85/2022 од 21. 5. 2022. године с прилозима, као и увидом у расположиву документацију и Правилник о видео-надзору у Техничкој школи, број 3-38/2021 од 26. 2. 2021. године који је објављен на званичној веб-презентацији органа, утврђено је следеће:

- да је, према изјашњењу Руковаоца, правни основ за увођење видео-надзора Закон о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18) и Правилник о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава („Службени гласник РС“, број 91/19);

- да се, према изјави Руковаоца, не врши аудио-снимање у просторијама школе;
- да је сврха обраде података путем видео-надзора техничка заштите имовине и лица, те да је највећим делом описана у члану 2. Правилника о видео-надзору у Техничкој школи, број 3-38/2021 од 26. 2. 2021. године;
- да је чланом 2. наведеног правилника прописано: „Видео-надзор подразумева уживо или посматрање снимљеног материјала са камера које је одобрио директор Техничке школе, а служи за повећање безбедности лица... имовине школе и као **помоћ за побољшање примене Правила понашања и Етичког кодекса запослених у школи.**

Сврха видео-надзирања као помоћ за побољшање примене Кодекса **јесте контрола запослених, ученика и трећих лица и евентуално унапређење процеса рада, те стога овлашћено лице може искористити видео-материјал прикупљен надзором да покрене дисциплински поступак против запосленог или ученика, или опомене на недостатке који су уочени у раду“;**

- да је као правни основ за обраду података у сврху контроле запослених Руковалац навео проверу извршења уговора закључених са запосленима, где је у садржај уговора унета обавеза поштовања правила понашања и етичког кодекса од стране запосленог и послодавца, и као шири контекст правног основа – поштовање Закона о раду;
- да је за потребе инсталирања видео-надзора фирма „А“ израдила Акт о процени ризика с припадајућим Планом техничке заштите Техничке школе.
- да је камерама обухваћен простор главног улаза, оба улаза из дворишта, улаз из школе у двориште, главни школски хол, ходник на приземљу и спрату, улаз у фискултурну салу и хол, део дворишта, комплетна радионица школе, ЦНЦ радионица и да ниједна од камера не обухвата учионице, канцеларије, зборницу, просторију за спремачице нити тоалет.
- да је Руковалац с правним лицем А ПР Инсталирање електричних и алармних система..., кога заступа ..., предузетник, потписао уговор о континуираном одржавању система техничке заштите;
- да је предузетнику ... издата лиценца за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавање система техничке заштите и обуке корисника;
- да право увида у податке добијене путем видео-надзора имају администратор система и директор школе; у реалном времену директор школе има могућност увида у видео-надзор преко

монитора који се налази у канцеларији директора и преко мобилног телефона;

- да се снимци чувају 30 дана.

Из образложења:

[...]

Чланом 31. Закона о приватном обезбеђењу прописано је да се техничка заштита спроводи на подручјуштићеног објекта или простора, приликом обезбеђења *штићених лица, имовине и пословања*, или приликом обезбеђења транспорта новца и вредносних пошilhки, као и да техничка средства која се користе у обављању послова приватног обезбеђења није дозвољено користити на начин којим се нарушава приватност других.

Даље, чланом 32. наведеног закона прописује се да када се послови заштите објекта или простора који се користе за јавну употребу врше уз употребу уређаја за снимање слике, правно лице и предузетник за приватно обезбеђење дужни су да на видљивом месту истакну обавештење да је објекат или простор заштићен видео-обезбеђењем, а корисник услуга је обавезан да то прихвати и архивирани снимке чува најмање 30 дана и да их, на захтев, стави на увид овлашћеном полицијском службенику, да се подаци из става 1. тог члана могу користити *само у сврху за коју су прикупљени* и да је забрањено уступање трећим лицима и јавно објављивање података из става 1. тог члана, осим у случајевима предвиђеним законом.

Имајући у виду да се техничка заштита путем видео-надзора, сагласно члану 31. Закона о приватном обезбеђењу, спроводи на подручјуштићеног објекта или простора у сврху обезбеђења *штићених лица, имовине и пословања* и да је чланом 32. истог закона прописано да се подаци прикупљени и обрађени путем видео-надзора могу користити само у сврхе за коју су прикупљени и да је забрањено уступање трећим лицима, осим у случајевима предвиђеним законом, то је обрада ових података у сврхе које су различите од прописаних супротна одредбама Закона о приватном обезбеђењу и ЗЗПЛ.

Одредбама члана 60. Устава Републике Србије прописано је, између осталог, да свако има право на поштовање достојанства своје личности на раду, безбедне и здраве услове рада...

Употреба система видео-надзора може значајно да угрози приватност и друга права и слободе лица чији се подаци о личности овим путем обрађују. Унапређење процеса рада и контролу запослених и ученика Руковалац може вршити сходно прописима из области рада и образовања, али не и путем система видео-надзора који је уведен у сврху безбедности лица, имовине и пословања.

Сврха обраде података о личности, коју је Руковалац уредио чланом 2. Правилника о видео-надзору у Техничкој школи, супротна је наведеним одредбама Закона о приватном обезбеђењу.

Имајући у виду све претходно наведено, утврђено је да Руковалац податке путем система видео-надзора прикупља не само у сврхе прописане Законом о приватном обезбеђењу (обезбеђење лица, имовине и пословања) већ и у сврхе које се односе на „контролу запослених, ученика и трећих лица и евентуално унапређење процеса рада“ и покретање дисциплинског поступка против запосленог или ученика, чиме је повредио начело „ограничења у односу на сврху обраде“ из члана 5. став 1. тачка 2. ЗЗПЛ.

Број предмета: 072-21-1053/2022-07

1.4 Обрада података о личности путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, снимањем јавних површина, приватних објеката и околних дворишта

Из диспозитива:

Приликом обезбеђивања објеката, вршењем видео-надзора, Руковалац је повредио одредбе закона, јер обрадом података о личности, тј. снимањем уређајима за видео-обезбеђење – камерама снима јавне површине, приватне објекте и околна дворишта, која су ван штићеног опсега Руковаоца, чиме поступа супротно одредбама члана 12. став 1, у вези са чланом 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ, односно супротно начелу „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“.

Из образложења:

У поступку надзора утврђено је да је код Руковаоца инсталирано 14 уређаја за видео-обезбеђење – камера, изван и око објекта, да би надзирале простор око самог објекта на којима се поред површине Руковаоца виде и јавне површине, приватни објекти и околна дворишта.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“, као и одредбе ЗПО које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, у поступку надзора утврђено је да опсег видео-камере којим Руковалац обрађује податке о личности покрива површину која је ван штићеног објекта, односно снима јавне површине, приватне објекте и околна дворишта, чиме обрађује податке о личности супротно наведеним начелима обраде и повређује одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

У складу са свим претходно наведеним, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-21-1625/2023-07

1.5 Обрада података о личности, тј. снимање путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, омогућавање сталног приступа видео-надзору у реалном времену преко апликације

Из диспозитива:

Приликом обезбеђивања објеката, вршењем видео-надзора, Руковалац је повредио одредбе закона, јер је обрадом података о личности, тј. снимањем путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, омогућио приступ трећим лицима у реалном времену преко апликације.

- Руковалац је за уградњу видео-надзора ангажовао правно лице, које је ималац лиценце за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавање система техничке заштите и обуке корисника (овлашћено лице).
- Руковалац је, осим овлашћеном лицу, омогућио трећим лицима (станарима) приступ видео-надзору у реалном времену преко апликације за коју су потребни корисничко име и лозинка.

Из образложења:

Чланом 4. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице, чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу знака идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета. Истим чланом прописано је да је „лице на које се подаци односе“ физичко лице чији се подаци о личности обрађују, да је „обрада података о личности“ (у даљем тексту: обрада) свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање, те да је руковалац физичко или правно лице,

односно орган власти који самостално или заједно са другима одређује сврху и начин обраде, као и да се законом којим се одређује сврха и начин обраде може одредити и руковалац или прописати услови за његово одређивање.

Чланом 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“), те да је законита обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада. Тачком 3. истог члана прописано је да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“).

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковоаца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Обрада података о личности путем видео-обезбеђења и других техничких средстава уређена је Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18, у даљем тексту: ЗПО), док је начин вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава у обављању послова приватног обезбеђења, укључујући и видео-обезбеђење, ближе уређен Правилником о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава („Службени гласник РС“, број 91/19).

Техничка заштита је обезбеђење лица и имовине које се врши техничким средствима и уређајима, њиховим планирањем, пројектовањем, уградњом и одржавањем, како је то прописано чланом 3. став 1. тачка 22. ЗПО.

Послови техничке заштите врше се употребом техничких средстава и уређаја за спречавање противправних радњи према лицима, имовини или пословању, а нарочито за заштиту од: 1) недозвољеног приступа у просторе и објекте који се обезбеђују; 2) изношења,

односно отуђења и неовлашћеног коришћењаштићених предмета; 3) уношења оружја, експлозивних, радиоактивних и других опасних предмета и материја; 4) провале, диверзије и насилног напада на објекат или одузимање предмета; 5) неовлашћеног приступа подацима и документацији; 6) заштиту возила за транспорт новца и других превозних средстава; 7) других идентификованих ризика, како је то прописано чланом 29. ЗПО.

Чланом 30. став 1. ЗПО прописано је, између осталог, да се употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и пословања сматрају услуге које се пружају применом појединачних или функционално повезаних периметарских мера, уређаја и система за: противпровалну и противпрепадну заштиту, заштиту од пожара, видео-обезбеђење, контролу приступа, социјалне аларме, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијску заштиту вредности, механичку заштиту и заштиту података.

Чланом 31. ЗПО прописано је да се техничка заштита спроводи на подручјуштићеног објекта или простора, приликом обезбеђењаштићених лица, имовине и пословања, или приликом обезбеђења транспорта новца и вредносних пошиљки и да техничка средства која се користе у обављању послова приватног обезбеђења није дозвољено користити на начин којим се нарушава приватност других.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“, као и одредбе ЗПО које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, у поступку надзора утврђено је да је приступ видео-надзору, осим овлашћеном лицу, Руковалац омогућио трећим лицима (станарима), чиме обрађује податке о личности супротно наведеним начелима обраде и повређује одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

У складу са свим претходно наведеним, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-04-2514/2023-07

1.6 Обрада података о личности путем уређаја за видео-обезбеђење – камера, снимањем јавних површина, на аутобусима ЈГСП ...

Из диспозитива:

У поступку надзора утврђено је да Руковалац не врши видео-запис спољашњости електричних аутобуса и јавних површина, будући да модерне камере на електричним аутобусима, нису уређаји за

видео-обезбеђење – камера, већ уређаји који врше функцију модерних саобраћајних ретровизора.

Из образложења:

Између осталог утврђено је:

- да Руковалац поседује Правилник о заштити података о личности, примењује одговарајуће мере заштите података о личности;
- да Руковалац поседује инсталиран видео-запис у службеним објектима, као и Упутство о систему видео-обезбеђења у ЈГСП ...
- да Руковалац не врши видео-запис спољашњости електричних аутобуса и јавних површина, будући да су то модерне камере без видео-записа, а које врше функцију модерних саобраћајних ретровизора.

Имајући у виду да Руковалац поседује сву потребну документацију о заштити података о личности, те да примењује одговарајуће мере заштите података о личности као и да не врши видео-запис спољашњости електричних аутобуса и јавних површина, Повереник Руковаоцу није изрекао корективну меру.

Број предмета: 072-21-2017/2023-07

1.7 Видео-надзор – стално снимање запослених и других лица камерама за видео-надзор постављеним у канцеларијама

Привредно друштво Х је као Руковалац камерама за видео-надзор, постављеним у канцеларијама свог седишта у Београду, вршио стално снимање запослених и других лица која у току радног времена бораве или се крећу у том простору.

Из диспозитива:

Повереник је привредном друштву Х, као руковаоцу подацима о личности (Руковалац), изрекао опомену, јер је обрадом података о личности, тј. снимањем путем уређаја за видео-обезбеђење – камера постављених у две просторије на другом спрату објекта, и то у канцеларији шефа погона и пројектном бироу, а који се подаци односе на запослене и друга лица која у току радног времена бораве или се крећу у том простору, повређивао одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ, односно начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“.

Из образложења:

Повереник је преко овлашћених лица, у складу са чланом 78. став 2. ЗЗПЛ, извршио ванредни теренски инспекцијски надзор над применом ЗЗПЛ од стране Руковаоца, а на основу сазнања из представке грађана, у којој се између осталог наводи да је Руковалац у својим пословним просторијама поставио видео-надзор на начин којим се значајно угрожавају права радника и крше бројне законске одредбе које прописују на који начин и у коју сврху послодавац може да га спроводи.

У поступку инспекцијског надзора између осталог утврђено је да је Руковалац видео-надзор увео ради повећања безбедности запослених, заштите имовине и спречавања евентуалног настанка материјалне и нематеријалне штете. Утврђено је да је видео-надзор уградило правно лице CS, ималац лиценце за вршење послова монтаже, пуштања у рад и одржавање система техничке заштите и обуке корисника. Утврђено је да систем видео-надзора чини 36 камера, од којих су две камере постављене у канцеларији шефа погона и пројектном бироу. Према изјави представника Руковаоца, намена камера у пројектном бироу и канцеларији шефа погона није видео-надзор, већ могућност праћења из иностранства пројеката на више рачунара, а без директног уласка у сваки појединачни рачунар преко програма за дељење садржаја.

Чланом 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“), те да је законита обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада. Тачком 3. истог члана прописано је да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“).

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији

интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Обрада података о личности путем видео-обезбеђења и других техничких средстава уређена је Законом о приватном обезбеђењу (ЗПО), док је начин вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава у обављању послова приватног обезбеђења, укључујући и видео-обезбеђење, ближе уређен Правилником о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава.

Техничка заштита је обезбеђење лица и имовине које се врши техничким средствима и уређајима, њиховим планирањем, пројектовањем, уградњом и одржавањем, како је то прописано чланом 3. став 1. тачка 22. ЗПО.

Послови техничке заштите врше се употребом техничких средстава и уређаја за спречавање противправних радњи према лицима, имовини или пословању, а нарочито за заштиту од: 1) недозвољеног приступа у просторе и објекте који се обезбеђују; 2) изношења, односно отуђења и неовлашћеног коришћења штићених предмета; 3) уношења оружја, експлозивних, радиоактивних и других опасних предмета и материја; 4) провале, диверзије и насилног напада на објекат или одузимање предмета; 5) неовлашћеног приступа подацима и документацији; 6) заштиту возила за транспорт новца и других превозних средстава; 7) других идентификованих ризика, како је то прописано чланом 29. ЗПО.

Чланом 30. став 1. ЗПО прописано је, између осталог, да се употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и пословања сматрају услуге које се пружају применом појединачних или функционално повезаних периметарских мера, уређаја и система за: противпровалну и противпрепадну заштиту, заштиту од пожара, видео-обезбеђење, контролу приступа, социјалне аларме, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијску заштиту вредности, механичку заштиту и заштиту података.

Чланом 31. ЗПО прописано је да се техничка заштита спроводи на подручју штићеног објекта или простора, приликом обезбеђења штићених лица, имовине и пословања, или приликом обезбеђења транспорта новца и вредносних пошиљки и да техничка средства која се користе у обављању послова приватног обезбеђења није дозвољено користити на начин којим се нарушава приватност других.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“, као и одредбе ЗПО које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, у поступку надзора утврђено је

да Руковалац, вршењем видео-надзора путем камера инсталираних у две просторије на другом спрату објекта, односно канцеларији шефа погона и пројектном бироу, обрађује податке о личности супротно наведеним начелима обраде и повређује одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

Руковаоцу је остављен рок од 15 дана од дана пријема опомене да обавести Повереника о мерама и активностима које је предузео да би отклонио утврђене повреде одредаба ЗЗПЛ, односно о мерама и активностима које ће предузети да се утврђене повреде одредаба ЗЗПЛ не понове, ради евентуалног предузимања даљих мера из надлежности Повереника. Руковалац је у остављеном року поступио по опомени тако што је предметне камере за видео-надзор уклонио и о томе доставио доказ Поверенику.

Број предмета: 072-04-844/2022-07

1.8 Видео-надзор – камере инсталиране на возилима ЈКП ... постављене у сврху очувања имовине, оптимизације рута и квалитетнијег обављања поверених делатности Руковаоца

Из аката Повереника:

Повереник је по службеној дужности покренуо поступак инспекцијског надзора над применом Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18, у даљем тексту: ЗЗПЛ), од стране ЈКП ... (у даљем тексту: Руковалац, ЈКП), а на основу сазнања из представке новинарке из ... која је изразила сумњу у законито поступање надзираног субјекта поводом обраде података о личности путем видео-надзора, камера постављених на возилима ЈКП ..., где се на тај начин снимају и улице, аутомобили, пролазници и улази стамбених зграда.

У поступку инспекцијског надзора утврђен је део чињеничног стања:

- да постоји систем видео-надзора, тј. да је инсталирано 170 (сто седамдесет) камера на возилима ЈКП ...;
- да је сврха постављања видео-надзора на возилима заштита имовине и запослених код Руковаоца, као и побољшање квалитета извршених услуга;
- да се применом техничких средстава за видео-надзор који се налази на возилима ЈКП ..., врши снимање јавних површина, као и физичких лица која се ту затекну;

- да Руковалац не врши аудио-надзор;
- да постоји систем специјално дизајнираних и постављених сонди у контејнерима којима се мери попуњеност посуда, односно да Руковалац није инсталирао видео-надзор ради праћења попуњености контејнера;
- да је камере на возилима Руковаоца инсталирало лиценцирано правно лице ... из ...;
- да је увођење предметног видео-надзора између Руковаоца и извођача спроведено потписивањем уговора под интерним бр. 21856 од 16. 8. 2021. године;
- да постоји даљински приступ, односно да се пренос података врши преко заштићене мреже до контролног оперативног центра, и то преко 4Г мреже, као и до специјализованог сервера Руковаоца;
- да се похрањивање снимака врши на специјализованом серверу са апликативним мерама заштите;
- да је приступ снимцима ограничен корисничким налозима и персонализованим шифрама оперативних рачунара у контролном оперативном центру, као и корисничким налозима за приступ специјализованом серверу за пренос видео-материјала;
- да су рачунари у контролном оперативном центру заштићени „firewall“ решењем ка остатку мреже, као и да постоји антивирусни програм „BitDefender Gravity Zone“;
- да је рок за чување снимака 30 дана.

У складу с наведеним, имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начело „минимизације података“, као и одредбе Закона о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр 104/13, 42/15 и 87/18) које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, у поступку надзора утврђено је да Руковалац, непрекидним вршењем видео-надзора камерама које се налазе на возилима ЈКП ..., снима јавне површине, односно физичка лица и возила која се затекну у том простору, чиме без правног основа из члана 12. став 1. ЗЗПЛ прекомерно улази у приватност грађана пролазника, који не представљају претњу по безбедност имовине и запослених код Руковаоца, те обрађује податке о личности супротно наведеном начелу обраде и повређује одредбе члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ. Повереник је изрекао опомену, са налогом Руковаоцу да га обавести о мерама и активностима које је предузео да би отклонио утврђене повреде одредаба ЗЗПЛ, односно о мерама и активностима које ће предузети да се утврђене повреде одредаба ЗЗПЛ не понове.

Руковалац је, поступајући по опомени, обавестио Повереника о следећим мерама и активностима:

- да је правно лице ... 8. 5. 2023. године доставило Руковаоцу потврду о деактивацији снимања и чувања снимака у систему мобилног видео-надзора на возилима ЈКП ...;
- да је ЈКП припремила за Надзорни одбор измену Програма пословања, дана 22. 5. 2023. године, а након усвајања та измена Програма упућена је Скупштини града ... на даље одлучивање;
- да је Скупштина града., дана 30. 5. 2023. године, усвојила измену Програма пословања ЈКП ...;
- да је покренута набавка предметног софтвера који замагљује трећа лица и регистарске ознаке возила, као и да ће Повереник по окончању описане активности Руковаоца бити извештен о завршетку имплементације.

Број предмета: 072-04-119/2023-07

1.9 Видео-надзор – камере постављене у учионици бр. 22 на првом спрату, као и у зборници Електротехничке школе

Из аката Повереника:

Повереник је преко овлашћених лица, у складу са чланом 78. став 2. ЗЗПЛ, извршио ванредан теренски инспекцијски надзор над применом Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18, у даљем тексту: ЗЗПЛ) од стране Електротехничке школе (у даљем тексту Руковалац), на адреси ..., а на основу обавештења поднетог овом органу 13. 4. 2023. године, у којем се, између осталог, наводи да је Руковалац у једној од учионица школе поставио видео-надзор на начин којим се значајно угрожавају права ученика и професора.

Део утврђеног чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора:

- да код Руковаоца постоји систем видео-надзора од укупно 24 (двадесет четири) камере постављене на спољашњем зиду зграде школе, у ходницима унутар школе и у учионици бр. 22 која се налази на 1. спрату школе;
- да је Руковалац поставио камеру у учионици ради повећања безбедности професора као и заштите имовине надзираног субјекта;
- да у зборници школе постоји камера;

- да надзирани субјект не врши аудио-надзор;
- да је камере у/на школи инсталирало правно лице ... из ... уговором 1429-09 од дана 13. 10. 2009. године;
- да систем видео-надзора одржава лиценцирано правно лице ..., са лиценцом МУП Србије бр. 37047, које је и инсталирало камеру у учионици број 22 на првом спрату Електротехничке школе;
- да је приступ снимцима ограничен корисничким налогом и персонализованом шифром и
- да само директор надзираног субјекта има приступ снимцима.

У складу са наведеним, имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитости, поштења и транспарентности“ и „ограничење у односу на сврху обраде“ из члана 5. став 1. тач. 1. и 2. ЗЗПЛ, као и одредбе Закона о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18) које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења, у поступку надзора утврђено је да Руковалац непрекидним вршењем видео-надзора – камерама постављеним у учионици бр. 22 на првом спрату, као и у зборници школе, обрађује податке о личности супротно наведеним начелима обраде и повређује наведене одредбе ЗЗПЛ. Сходно томе, Повереник је изрекао опомену, са налогом Руковаоцу да га обавести о мерама и активностима које је предузео да би отклонио утврђене повреде одредаба ЗЗПЛ.

Употреба система видео-надзора може значајно да угрози приватност и друга права и слободе лица чији се подаци о личности овим путем обрађују, те да се унапређење процеса рада и безбедности професора и ученика може вршити на мање инвазиван начин, сходно прописима из области рада и образовања, али не и путем система видео-надзора који је уведен у сврху безбедности лица, имовине и пословања.

Руковалац је, поступајући по опомену, обавестио Повереника да је предметне камере у учионици бр. 22 и зборници школе демонтирао.

Број предмета: 072-04-1386/2023-07

1.10 Да ли на улазним вратима зграде мора бити налепница као обавештење да се у згради врши снимање путем система видео-надзора, да ли је дозвољено да управник на монитору прати слику система видео-надзора, да ли је дозвољено пратити видео-надзор преко ТВ, те да ли је дозвољен видео-надзор у лифту

Подносилац представке поставља питања: да ли на улазним вратима зграде мора бити налепница као обавештење да се у згради

врши снимање путем система видео-надзора, да ли је дозвољено да управник на монитору прати слику система видео-надзора, да ли је дозвољено пратити видео-надзор преко ТВ, те да ли је дозвољен видео-надзор у лифту.

Из одговора Повереника:

На захтев Повереника у складу са чланом 79. став 1. тач. 1. и 5. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18; у даљем тексту: ЗЗПЛ) и на основу сходне примене члана 15. став 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18), стамбена заједница је доставила следеће изјашњење:

- да стамбена заједница има 128 посебних делова зграде;
- да је правни основ увођења видео-надзора била одлука скупштине станара;
- да су разлози за увођење видео-надзора били спречавање непрестаног наношења штете на улазном делу и у приземљу зграде, струјомерима, вратима лифта, прекидачима за осветљење и оштећење зидова, а све то имајући у виду да се зграда налази у веома прометном делу улице, у близини аутобуске и железничке станице;
- да је инсталирано укупно седам камера и да се све налазе у приземљу предметне зграде (да прва и друга камера покривају улазе зграде са спољне стране, тачније интерфоне; да трећа и четврта камера покривају улазна врата са унутрашње стране оба улаза; пета и шеста камера покривају део ходника према улазима у лифтове – има два лифта; да седма камера покрива улаз у бициклану, која се налази у задњем делу зграде. У прилогу је достављен шематски приказ постављених камера са видео-обухватом сваке од њих, као и фотографија екрана која приказује видео-обухват свих седам камера;
- да су лица која ступају у простор који је обухваћен видео-надзором обавештена путем налепница (достављена је у прилогу фотографија налепнице са графичком ознаком и потребним информацијама);
- да је у заједничкој просторији зграде, коју управница користи као канцеларију, постављен монитор на коме се прати слика свих 7 камера у реалном времену;
- да се снимци камера чувају 30 дана, на ДВР уређају, коме приступ имају привредно друштво које је извршило инсталацију и полиција, у складу са законом;
- да не постоји могућност даљинског праћења слике у реалном времену и даљинског приступа снимцима;

- да не постоји могућност праћења слике у реалном времену преко МТС оператера;
- да постоји могућност да увид у слику видео-надзора у реалном времену имају корисници кабловског оператера СББ, те да, уколико је имају, слика је мутна и нејасна након преласка наведеног оператера на ХД режим;
- да у заједничкој просторији зграде коју управник користи као канцеларију, јесте постављен монитор са сликама свих седам камера у реалном времену, да увид у слику камера има управник, а не и станари који долазе у исту канцеларију ради решавања текућих питања;
- да *постоји намера инсталације видео-надзора у лифтове*, на захтев станара, јер се у лифтовима повремено могу наћи трагови уринирања, нехигијенског материјала, као и искоришћени медицински шприцеви, о чему је достављена фотографија у прилогу као доказ.

У одговору су приложени: план обезбеђења с планом система техничке заштите објекта; потврда о изведеном систему техничке заштите од године; записник о обављеном техничком пријему система техничке заштите, уговор о одржавању техничког система заштите бр. ... од ... године; обавештење о закљученом уговору о техничком обезбеђењу објекта – у складу са Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18).

Чланом 5. став 1. ЗЗПЛ прописује се да подаци о личности морају: 1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада; 2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера

(„интегритет и поверљивост“). У ставу 2. истог члана 33ПЛ прописано је да је Руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Чланом 12. 33ПЛ прописује се да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова:

1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха;

2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора;

3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца;

4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица;

5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца;

6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Надлежности Повереника прописане су чл. 77–79. 33ПЛ, којима је између осталог прописано да Повереник у вршењу својих овлашћења поступа на основу сходне примене закона којим се уређује инспекцијски надзор.

Закон о становању и одржавању зграда („Службени гласник РС“, бр. 104/16 и 9/20 – др. закон) у члану 42. став 1, између осталог, прописује да скупштина стамбене заједнице бира и разрешава управника, доноси одлуку о поверавању послова управљања зградом, односно избору професионалног управника и *доноси одлуку о физичко-техничком обезбеђењу зграде* и ствари на земљишту које служи за редовну употребу зграде. Ставовима 2. и 3. истог члана тог закона прописано је да скупштина стамбене заједнице одлучује на седници, али се одлуке могу доносити и давањем писаних изјава ван седнице; те да се о раду скупштине стамбене заједнице води записник.

Члан 44. став 1. Закона о становању и одржавању зграда прописује да скупштина стамбене заједнице доноси одлуке *обичном већином* гласова присутних чланова који имају право гласа по одређеном питању, осим ако овим законом није другачије прописано; док је ставом 2. тог члана прописано да о располагању заједничким деловима зграде, поверавању управљања професионалном управнику и кредитном

задуживању стамбене заједнице скупштина стамбене заједнице одлучује већином коју чине 2/3 укупног броја гласова.

Чланом 50. Закона о становању и одржавању зграда прописује се, између осталог, да управник: *засиђуја и њредсиавља сиђамбену заједницу; извршава одлуке сиђамбене заједнице; врши и друге послове одређене законом.*

Обрада података о личности путем видео-надзора и других техничких средстава уређена је одредбама Закона о приватном обезбеђењу, док је начин вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава у обављању послова приватног обезбеђења, укључујући и *видео-надзор*, ближе уређен Правилником о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава („Службени гласник РС“, број 91/19).

Чланом 8. став 1. Закона о приватном обезбеђењу прописује се да послове приватног обезбеђења могу вршити правна лица, предузетници и физичка лица *који имају лиценцу* за вршење послова приватног обезбеђења коју је издало Министарство унутрашњих послова (у даљем тексту: МУП) – што јесте случај, узимајући у обзир наводе представке као и достављену документацију у прилогу изјашњења управника зграде.

Чланом 30. став 1. Закона о приватном обезбеђењу, између осталог, прописује се да се употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и пословања сматрају услуге које се пружају применом појединачних или функционално повезаних периметарских мера, уређаја и система за: противпровалну и противпрепадну заштиту, заштиту од пожара, *видео-обезбеђење*, контролу приступа, социјалне аларме, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијску заштиту вредности, механичку заштиту и заштиту података.

Чланом 31. наведеног закона прописано је да се техничка заштита спроводи на подручјуштићеног објекта или простора, приликом обезбеђењаштићених лица, имовине и пословања, или приликом обезбеђења транспорта новца и вредносних пошиљки, као и да *техничка средстви*а која се користе у обављању послова приватног обезбеђења *није дозвољено користиити на начин којим се нарушава њивајиносидругих.*

Чланом 32. истог закона прописано је да, када се послови заштите објекта или простора који се користе за *јавну ујоидребу* врше уз употребу уређаја за снимање слике, правно лице и предузетник за приватно обезбеђење *дужни су да на видљивом месту истакну обавештење да је објекат или њростор заштићен видео-обезбеђењем*, а корисник услуга је обавезан да то прихвати и архивирани снимке чува најмање 30 дана и да их, на захтев, стави на увид овлашћеном полицијском службенику.

Наведеним чланом, такође, прописује се да се подаци могу користити *само у сврху* за коју су прикупљени, као и да је *забрањено усљуживање трећим лицима и јавно објављивање истих, осим у случајевима предвиђеним законом.*

Чланом 68. став 1. Закона о приватном обезбеђењу прописано је да се подаци који су прикупљени у вршењу посла приватног обезбеђења могу користити *само у сврху за коју су прикупљени и не могу се усљуживати трећим лицима* или јавно објављивати, осим ако је другачије прописано или уговорено, док је ставом 2. истог члана прописано да лице на које се подаци односе *има право да захтева да му се прикупљени подаци сачувају на увид*, што обухвата право на преглед, читање и слушање података, као и прављење забелешки, а о свом трошку и добијање копија података (фотокопија, аудио-копија, видео-копија, дигиталних копија и сл.) у облику у којем се информација налази, као и да, у складу с прописима, захтева измену или брисање података.

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06) гарантује неповредивост стана. Чланом 40. Устава прописује се да је стан неповредив те да нико не може без писмене одлуке суда ући у туђи стан или друге просторије против воље њиховог држаоца, нити у њима вршити претрес. Држалац стана и друге просторије има право да сам или преко свога заступника и уз још два пунолетна сведока присуствује претресању. Ако држалац стана или његов заступник нису присутни, претресање је допуштено у присуству два пунолетна сведока. Без одлуке суда, улазак у туђи стан или друге просторије, изузетно и претресање без присуства сведока, дозвољени су ако је то неопходно ради непосредног лишења слободе учиниоца кривичног дела или отклањања непосредне и озбиљне опасности за људе или имовину, на начин предвиђен законом.

Претходно утврђене чињенице и наведене одредбе прописа указују:

- да постоји одлука скупштине дотичне стамбене заједнице, која је потврђена гласовима 90 чланова (од укупно 128) да се постојећи видео-надзор *користи и даље за сврху за коју је уведен*, а то је заштита имовине и лица те стамбене заједнице, као правног лица;
- сходно овлашћењима из Закона о становању и одржавању зграда, управник стамбене заједнице се не може сматрати трећим лицем по питању увида у слику видео-надзора на монитору у просторији коју користи као своју канцеларију;
- да трећим лицима (станарима) не би смео да буде дозвољен приступ слици и снимцима из система техничке заштите

- (осим уколико је техничким средством омогућено станару да има увид у слику видео-камере само у моменту када њему неко позвони на интерфон);
- имајући у виду надлежности Повереника (а сходно наведеним одредбама Устава), није могуће утврдити да ли и на који начин станари, који користе канале СББ оператера, имају увид у слику видео-надзора, који је квалитет те слике и сл., јер не постоји законско овлашћење за улазак у туђ стан ради вршења надзора над применом ЗЗПЛ;
 - да графичка ознака са обавештењем да се врши видео-надзор, односно да се ступа у простор који је покривен овом врстом надзора, треба да постоји, што јесте случај;
 - да техничка средства (видео-надзор) није дозвољено користити на начин којим се нарушава приватност других, те да приложена шема и фотографије постављених камера указују на то да нема повреде приватности;
 - да поводом „намере“ да се уведе видео-надзор у лифтове – *није дозвољено коришћење видео-надзор унутар лифта* (јер је супротно начелу „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ), осим уколико постојећи, реални ризици, опасности и угроженост појединих добара и вредности указују на то да је неопходно и оправдано вршити такву обраду података о личности, а што би (уколико је то случај) изискивало претходну процену утицаја обраде на заштиту података о личности и на права и слободе појединаца који су обухваћени видео-надзором, а све то у складу са чланом 54. ЗЗПЛ – што подразумева и дужност стамбене заједнице, као руководаца, да након извршене процене утицаја, у зависности од њених резултата, а пре започињања овакве обраде, затражи и мишљење Повереника.

Услед претходног, Повереник неће покренути поступак инспекцијског надзора по службеној дужности јер је чланом 18. ст. 1, 2, 3. и 5. Закона о инспекцијском надзору прописано:

„Поступак инспекцијског надзора покреће се и води по службеној дужности или захтевом надзираног субјекта за вршење инспекцијског надзора, као и захтевом другог лица коме је посебним законом признато својство странке у поступку.

Код оцене о постојању разлога за покретање поступка по службеној дужности инспектор узима у обзир представке, као и упозорења надлежних органа.

Представке имају дејство иницијативе за покретање поступка, а подносиоци тих иницијатива немају својство странке у поступку који се може покренути на основу те иницијативе.

Инспектор неће окренути носу још једном по службеној дужности на основу предсјавке ако је процењен незнајан ризик или је посредно злоупотреба права.“

Број предмета: 072-21-2198/2023-07

1.11 Обрада података о личности садржаних у решењима којима се решава у управном поступку објавом на интернет страници органа града и приликом обезбеђивања јавности рада на седницама Градског већа

Из диспозитива:

Приликом објављивања решења којима се решава у управном поступку о правима и обавезама грађана на интернет страници града ... и приликом обезбеђивања јавности рада на седницама Градског већа, није извршена анонимизација података о личности садржаних у решењима (име и презиме и адреса становања), чиме су подаци о личности АА и других лица која изјављују жалбе против одлука органа Градске управе града ..., постали доступни трећим лицима, на који је начин Руковалац повредио одредбе члана 42. ст. 1–3. ЗЗПЛ, јер није: применио одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности, као што је смањење броја података; обезбедио примену неопходних механизма заштите у току обраде, како би се испунили услови за обраду прописани овим законом и заштитила права и слободе лица на која се подаци односе; сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера обезбедио да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за остваривање сваке појединачне сврхе обраде; обезбедио да се без учешћа физичког лица подаци о личности не могу учинити доступним неограниченом броју физичких лица.

Из образложења:

У поступку надзора утврђено је да Руковалац на својој интернет страници у оквиру материјала са одржаних седница Градског већа објављује решења Градског већа о жалбама грађана изјављеним против одлука органа градске управе. Утврђено је, даље, да се на седнице Градског већа позивају представници средстава јавног информисања, да би се обезбедила јавност рада Градског већа, те да се међу тачкама дневног реда које се разматрају, налазе и предлози решења којима се решава по жалбама грађана изјављеним против одлука органа Градске управе.

Имајући у виду наведено, не стоје наводи из изјашњења Руковаоца: „Јавност у раду подразумева да су седнице Градског већа јавне, да

седницама присуствују представници средстава јавног информисања ради упознавања јавности, као и да се материјал са седнице Градског већа објављује на званичној интернет страници града...”

Ово посебно имајући у виду да су органи и службе јединице локалне самоуправе дужни да обавештавају јавност о свом раду, што не подразумева чињење доступним јавности података о личности грађана који изјављују жалбе против одлука органа Градске управе у управном поступку.

С тим у вези, Руковаоцу је указано на то да је приликом обезбеђивања јавности рада органа града на начин прописан Статутом града, потребно заштитити (анонимизирати) податке о личности лица (име и презиме и адреса становања) која изјављују жалбе Градској управи града..., којим поступањем би Руковалац применио начела из члана 5. ЗЗПЛ, а посебно начела минимизације података и ограничења у односу на сврху обраде.

Узимајући у обзир цитирана начела обраде података о личности, као и одредбе члана 42. ЗЗПЛ, а с обзиром на чињеницу да Руковалац није извршио адекватну заштиту (анонимизацију) података о личности лица (име и презиме и адреса становања) садржаних у решењима којима Градско веће решава у управном поступку по жалбама грађана, произилази да Руковалац приликом објављивања предметних решења на интернет страници и приликом обавештавања јавности о свом раду повредио одредбе члана 42. ст. 1–3. ЗЗПЛ.

Због наведеног, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-04-1785/2022-07

1.12 Обрада података о личности који су доступни на званичној интернет презентацији Руковаоца на линковима ... путем којих се може отворити или преузети текстуални документ који садржи уочљиве податке о личности (име, презиме подносиоца пријаве, адреса, број телефона и ЈМБГ) за тачно неутврђен број лица

Из диспозитива:

Руковалац је у периоду од 30. 12. 2022. године до 3. 3. 2023. године, на својој званичној интернет презентацији учинио јавно доступним на линковима ... податке о личности (име, презиме подносиоца пријаве, адреса, број телефона и ЈМБГ) за 12.314 узгајивача – Табела 1 који су доставили комплетну документацију и за 2.741 лице које није доставило комплетну документацију, те да Руковалац није предузео одговарајуће техничке, организационе нити кадровске мере, како би приликом

објављивања подаци о личности били адекватно заштићени, односно анонимизовани, на који начин би, следствено томе, били обрађивани у складу са начелом „минимизације података“, те да није обезбедио одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, чиме је Руковалац повредио: – начело „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ, јер подаци о личности узгајивача (ЈМБГ, адреса и број телефона) који јесу и који нису доставили комплетну документацију нису примерени и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, – начело „интегритет и поверљивост“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ, јер податке о личности узгајивача (ЈМБГ, адреса и број телефона) који јесу и који нису доставили комплетну документацију је објавио на својој званичној интернет презентацији на линковима..., те исте није заштитио од неовлашћене или незаконите обраде па су наведени подаци учињени доступним неограниченом броју корисника интернета као и одредбе члана 42. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ, када је у питању доступност података о личности.

Из образложења:

У поступку надзора, утврђено је, да је 30. 12. 2022. године донета Одлука о избору узгајивача млечних крава за бесповратну испоруку 26.500 тона меркантилног кукуруза од стране Руковаоца. У овој одлуци наведено је да је комплетну документацију доставило 12.314 узгајивача – Табела 1 у прилогу Одлуке и да 2.741 лице није доставило комплетну документацију – Табела 2 у прилогу Одлуке, као и да су напред наведене табеле достављене од стране чланова Међуресорне радне групе из Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Да је Руковалац на својој званичној интернет презентацији објавио податке о личности 12.314 узгајивача из Табеле 1 и податке о личности 2.741 лица из Табеле 2 на званичној интернет презентацији Руковаоца и да су подаци о личности узгајивача у овом облику били доступни у периоду од 30. 12. 2022. године закључно са 3. 3. 2023. године на линковима...

Због наведеног, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-21-571/2023-07

1.13 Обрада података о личности који су доступни на званичној интернет презентацији Руковаоца на линку ... као и на огласној табли Руковаоца

Из диспозитива:

Руковалац је на својој званичној интернет презентацији као и на огласној табли Руковаоца објавио податке о личности лица одговорног

за прекршај (име и презиме, име једног родитеља ЈМБГ и адресу), односно није предузео одговарајуће техничке, организационе нити кадровске мере, како би приликом објављивања подаци о личности били адекватно заштићени, односно анонимизовани, на који начин би, следствено томе, били обрађивани у складу са начелом „минимизације података“, те да није обезбедио одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, чиме је Руковалац повредио: – начело „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ, јер подаци о личности лица која су одговорна за прекршај (ЈМБГ, име једног родитеља) нису примерени и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; – начело „интегритет и поверљивост“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ, јер је податке о личности лица одговорног за прекршај (ЈМБГ, име једног родитеља) објавио на својој званичној интернет презентацији на линку... као и на огласној табли Руковаоца, те исте није заштитио од неовлашћене или незаконите обраде те су наведени подаци учињени су доступним неограниченом броју корисника интернета као и одредбе члана 42. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ, када је у питању доступност података о личности.

Из образложења:

У поступку надзора утврђено је да је Руковалац на својој званичној интернет презентацији на линку... објавио податке о личности садржане у прекршајним налозима а који садрже име, име једног родитеља и презиме, држављанство, јединствени матични број грађана, адресу пребивалишта и није предузео мере заштите у складу са Законом о заштити података о личности.

Због наведеног, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-04-1297/2023-07

1.14 Средња школа Х је решење о одбијању жалбе о престанку радног односа са подацима о личности објавила на својој огласној табли и интернет презентацији

Средња школа Х (Руковалац) изрекла је након спроведеног дисциплинског поступка због учињених тежих повреда радних обавеза против професора АБ, именованом дисциплинску меру престанак радног односа. Именовани је на ово решење благовремено изјавио жалбу, коју је Руковалац решењем одбио као неосновану. Руковалац је у решењу о одбијању жалбе, поред личног имена и других података, навео и ЈМБГ именованог. Руковалац је након неуспешног покушаја доставе спорног

решења именованом, који је одбио пријем писмена, решење објавио на својој огласној табли и интернет презентацији.

Из диспозитива:

Повереник је средњој школи Х, као руковаоцу подацима о личности, изрекао опомену јер је обрадом податка о личности АА, и то његовог ЈМБГ, извршеном јавним објављивањем Решења бр. 123 на својој интернет презентацији и огласној табли, а које садржи ЈМБГ именованог, повредио: 1) одредбе члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начело „законитост, поштење и транспарентност“, тако што је предметни податак о личности именованог учинио доступним неодређеном броју трећих лица, без законом прописаног правног основа; 2) одредбе члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ, односно начело „минимизације података“, јер предметни податак о личности именованог није примерен, битан и ограничен на оно што је нужно у односу на сврху обраде.

Из образложења:

Руковалац је, на основу члана 165. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања (ЗОСОВ), донео Закључак бр. 123, којим се против АБ, запосленог код Руковаоца, покреће дисциплински поступак због учињених тежих повреда радних обавеза. Руковалац је након спроведеног дисциплинског поступка донео решење којим именованом изриче дисциплинску меру престанак радног односа, а чију доставу је покушао да изврши у више наврата, након чега је решење истакнуто на огласној табли и интернет презентацији Руковаоца. Именовани је на ово решење благовремено изјавио жалбу, коју је Руковалац Решењем бр. 123 одбио као неосновану, а у којем је између осталог наведен ЈМБГ адресата.

Руковалац је спорно решење објавио на својој огласној табли и интернет презентацији, након неуспешног покушаја доставе истог, којом приликом је адресат одбио пријем писмена.

Чланом 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те да је законита обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада, док је тачком 3. прописано да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде. Чланом 12. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита уколико је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца. Чланом 14. став 1. ЗЗПЛ између осталог прописано је да се правни основ за обраду из члана 12. став 1. тачка 3. одређује законом.

Чланом 1. став 2. ЗОСОВ прописано је да се овим законом уређују радни односи у установи, док је ставом 5. прописано да се на питања поступања у управним стварима, која нису уређена овим законом, примењује закон којим се уређује општи управни поступак.

Чланом 165. став 1. ЗОСОВ између осталог прописано је да се дисциплински поступак покреће и води за учињену тежу повреду радне обавезе из члана 164. овог закона, док је чланом 165. став 8. прописано да се по спроведеном поступку доноси решење којим се запосленим изриче дисциплинска мера, којим се ослобађа од одговорности или којим се поступак обуставља.

Чланом 141. став 1. Закона о општем управном поступку (ЗУП) прописано је да решење у писаном облику, између осталог, садржи увод, диспозитив (изреку) и образложење. Ставом 2. прописано је да увод, између осталог, садржи назив и адресу органа који доноси решење и пропис о његовој надлежности, број и датум решења, лично име или назив странке и њених заступника и њихово пребивалиште или седиште и кратко назначење предмета поступка. Ставом 3, између осталог, прописано је да диспозитив садржи кратку и јасну одлуку. Ставом 4, између осталог, прописано је да образложење мора да буде разумљиво и да садржи кратко излагање захтева странке, чињенично стање и доказе на основу којих је оно утврђено, разлоге који су били одлучујући код оцене сваког доказа, прописе и разлоге који, с обзиром на утврђено чињенично стање, упућују на одлуку из диспозитива и разлоге из којих није уважен неки захтев или предлог. Чланом 78. став 1. тачка 1. ЗУП прописано је да се јавно достављање врши ако ниједан други начин достављања није могућ. Ставом 2. прописано је да се јавно достављање састоји од објављивања писмена на веб-презентацији и огласној табли органа, те да писмено може да се објави и у службеном гласилу, дневним новинама или на други погодан начин. Ставом 3, између осталог, прописано је да ако се јавно доставља решење, његово образложење може да буде изостављено, те да се уз решење дају обавештења о месту, просторији и начину увида у образложење.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“, као и одредбе ЗУП које се односе на делове и садржину решења и јавно достављање, а из којих произилази да решење садржи лично име или назив странке и њених заступника и њихово пребивалиште или седиште, али не и ЈМБГ, утврђено је да је Руковалац, обрадом података о личности АБ, и то његовог ЈМБГ, извршеном јавним објављивањем Решења бр. 123 на својој интернет презентацији и огласној табли, предметну обраду извршио супротно наведеним начелима обраде и повредио одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

Приликом изрицања опомене Повереник је ценио околност да је Руковалац са своје интернет презентације, као и са огласне табле, уклонио спорно решење, те се оно више не може пронаћи претагом интернета.

Број предмета: 072-04-1459/2022-07

1.15 Објављивање личних података запослених (ЈМБГ, адресе становања) на огласној табли и званичном веб-сајту Руковаоца и употреба видео-надзора у сали за седнице

Из диспозитива:

Повереник је привредном друштву (Руковалац) изрекао опомену јер је на званичној интернет презентацији Руковаоца објавио правни акт који садржи ЈМБГ и адресу становања запосленог, а на огласној табли анекс уговора о раду другог запосленог с личним подацима и на тај начин поступио супротно начелу „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ и противно одредби члана 42. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ јер није заштитио (анонимизирао) податке о личности, а обрађивањем података о личности путем уређаја за видео-надзор у сали за седнице где у току радног времена бораве запослени и друга лица која се крећу у том простору повредио начела „законитости, поштења и транспарентности“ и „минимизације података“ из члана 5. став 1 тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања:

У поступку ванредног инспекцијског надзора овлашћена лица Повереника су утврдила да су правни акт са личним подацима запосленог који је био објављен на званичном веб-сајту Руковаоца и анекс уговора о раду са личним подацима другог запосленог који је био објављен на огласној табли Руковаоца скинути са сајта и огласне табле. По изрицању опомене Руковаоцу, исти је поступио у складу са опоменом и обавестио Повереника да је демонтирао инсталирану камеру у сали за седнице управне зграде и послао доказ – фотодокументацију из које се види да је предметна камера скинута са зида сале за седнице.

Из образложења:

Обрада података о личности путем видео-обезбеђења и других техничких средстава уређена је Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18, у даљем тексту: ЗПО), док је начин вршења послова приватног обезбеђења, укључујући

и видео-обезбеђење, ближе уређен Правилником о начину вршења послова техничке заштите и коришћења техничких средстава („Службени гласник РС“, број 91/19).

Техничка заштита је обезбеђење лица и имовине које се врши техничким средствима и уређајима, њиховим планирањем, пројектовањем, уградњом и одржавањем, како је то прописано чланом 3. став 1. тачка 22. ЗПО.

Чланом 30. став 1. ЗПО прописано је, између осталог, да се употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и пословања сматрају услуге које се пружају применом појединачних или функционално повезаних периметарских мера, уређаја и система за: противпровалну и противпрепадну заштиту, заштиту од пожара, видео-обезбеђење, контролу приступа, социјалне аларме, сателитско праћење возила (ГПС), електрохемијску заштиту вредности, механичку заштиту и заштиту података..

Чињеница да су предметни подаци о личности објављени на описани начин, указује да Руковалац није предузео одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере, те подаци о личности нису били адекватно заштићени, на начин на који би, следствено томе, били обрађивани у складу са начелом „минимизације података“, а коришћење видео-надзора у сали за седнице где у току радног времена бораве запослени није у складу са одредбама ЗПО које се односе на сврху и начин вршења техничке заштите употребом видео-обезбеђења и у супротности су са начелима „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“ из члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ.

Руковалац је поступио по опомени и дописом обавестио Повереника да је демонтирао инсталирану камеру у сали за седнице посливши и доказ – фото-документацију из које се види да је предметна камера скинута са зида сале, а још у поступку надзора су скинути документи са личним подацима запослених са веб-сајта и огласне табле.

Број предмета: 072-04-1711/2022-07

1.16 Правно лице (Руковалац), у својству послодавца, објавило је на огласној табли решење о изрицању одређене мере за непоштовање радне дисциплине запосленом

Подносилац представке се обратио Поверенику представком којом је указао да је на огласној табли послодавца објављено решење о изрицању одређене дисциплинске мере које садржи: име и презиме, име оца, ЈМБГ, радно место, датум заснивања радног односа, број анекса уговора о раду, изречену дисциплинску меру.

Из диспозитива:

Повереник изриче опомену Руковаоцу, јер је, објављивањем решења о изрицању одређене мере за непоштовање радне дисциплине запосленом, које садржи податке о личности, и то на огласној табли Руковаоца, извршио обраду података о личности супротно: члану 12. став 1. ЗЗПЛ, јер за објављивање података о личности садржаних у предметном решењу није био испуњен ниједан од услова за законитост обраде из те одредбе ЗЗПЛ, чиме је поступио и супротно начелу „законитости, поштења и транспарентности“ из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ; члану 41. ст. 1. и 3. ЗЗПЛ, којим је прописано да је Руковалац дужан да предузме одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би обезбедио да се обрада врши у складу са овим законом и био у могућности да то предочи, узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица, а ставом 3. истог члана ЗЗПЛ утврђено је да ако је то у сразмери са обрадом података, мере из става 1. овог члана укључују примену одговарајућих интерних аката Руковаоца о заштити података о личности, чиме је поступио и супротно начелу „интегритета и поверљивости“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ.

Из образложења:

Ванредни инспекцијски надзор је покренут поводом сазнања из представке коју је Повереник примио дана 19. 9. 2023. године, у којој је наведено да је на огласној табли Руковаоца јавно објављено решење о изрицању мере новчане казне за одређеног запосленог, које поред осталих података о личности садржи и податак о ЈМБГ. У прилогу представке су достављене две фотографије предметног решења које је објављено на огласној табли Руковаоца.

С тим у вези, дана 18. 10. 2023. године овлашћена лица Повереника су извршила ванредан инспекцијски теренски надзор у просторијама седишта Руковаоца, о чему је сачињен Записник о извршеном инспекцијском надзору број: 072-04-2579/2023-07 од 18. 10. 2023. године.

Том приликом Руковалац се изјаснио на следећи начин:

- да се на огласној табли Руковаоца објављују акти као што су: правилници, обавештења, решења и сл.;
- да Руковалац у складу са законом врши јавно достављање докумената ако ниједан други начин достављања није могућ, а достављање на други начин није било могуће или одговарајуће;

- да већина запослених у производњи нема рачунаре а самим тим имејл адресе, те из наведеног разлога није могуће достављање на тај начин;
- да је у конкретном случају решење било уручено запосленом, али је одлуком директора објављено да би се превентивно деловало на остале запослене и да се сличне ситуације због којих је кажњен запослени не би понављале;
- да се, када се објављује решење и сл. документи који садрже податке о личности, обавезно анонимизује податак о ЈМБГ;
- да је и у конкретној ситуацији анонимизован податак о ЈМБГ, али да није сигурна који је примерак био објављен, односно да ли је објављен примерак на коме је анонимизован податак или примерак на коме податак о ЈМБГ није анонимизован;
- да када истекне осам дана од када је писмено објављено, оно се уклања са огласне табле;
- да документ који је предмет овог надзора садржи следеће податке: име, име оца и презиме, ЈМБГ, радно место, датум заснивања радног односа, број анекса уговора о раду, изречену дисциплинску меру.

У току поступка надзора, Руковалац је Поверенику доставио Правилник о заштити података о личности од 23. 6. 2022. године (даље: Правилник). Увидом у Правилник који је донет у сврху ближег регулисања заштите података о личности лица која се налазе у оквиру организације Руковаоца (запослених, сарадника, консултаната и др.), утврђено је да истим није посебно уређена обрада података о личности коју Руковалац врши приликом објављивања на огласној табли докумената која садрже податке о личности.

Поступајући по наведеној представи и извршеном ванредном теренском инспекцијском надзору Повереник је изрекао опомену из следећих разлога.

Чланом 5. став 1. ЗЗПЛ, којим су утврђена начела обраде података о личности, па подаци морају:

1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада;

2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“);

3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“);

4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“);

5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“);

6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“).

Ставом 2. претходно наведеног члана прописано да је Руковалац одговоран за примену одредаба става 1. тог члана и да мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Према члану 12. став 1. ЗЗПЛ (Законитост обраде), обрада је законита само ако је испуњен један од следећих услова:

1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха;

2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора;

3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца;

4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица;

5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца;

6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе

Члан 41. став 1. ЗЗПЛ прописује да је руковалац дужан да предузме одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би обезбедио да се обрада врши у складу са ЗЗПЛ и био у могућности да то предочи, узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица, а став 3. истог члана прописује да, ако је то у сразмери са обрадом података, мере из става 1. овог члана укључују

примену одговарајућих интерних аката руковоаца о заштити података о личности.

Како је у поступку надзора утврђено да је Руковалац на својој огласној табли за одређеног запосленог објавио решење о изрицању одређене мере за непоштовање радне дисциплине које садржи следеће податке о личности: име, име оца и презиме, ЈМБГ, радно место, датум заснивања радног односа, број анекса уговора о раду запосленог и изречену дисциплинску меру, тиме је Руковалац поступио супротно одредбама члана 12. став 1. ЗЗПЛ, јер за објављивање података о личности садржаних у предметном решењу није био испуњен ниједан од услова за законитост обраде, чиме је поступио и супротно начелу „законитости, поштења и транспарентности“ из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ.

Такође, како је утврђено да интерним актом који Руковалац примењује није на одговарајући начин прописана заштита података о личности која се односи на објављивање докумената који садрже податке о личности (који се документи објављују и у коју сврху, који је рок објављивања и др. питања у вези са обрадом података о личности), то у погледу предметне обраде Руковалац није испунио опште обавезе руковоаца из члана 41. ст. 1. и 3. ЗЗПЛ, чиме је поступио супротно начелу „интегритета и поверљивости“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ којим је прописано да је руковалац у обавези да применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера обезбеди одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде.

Број предмета: 072-04-2579/2023-07

1.17 Подаци о личности тражиоца информације и осталих потписника петиције нису анонимизовани при поступању по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја

Из диспозитива:

Поступајући по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја, Руковалац (тужилаштво) доставио је тражиоцу информације петицију грађана са подацима о личности тражиоца информације и подацима о личности осталих потписника петиције (укупно 48 потписника петиције), и то: име и презиме, адреса становања и потпис, чиме је повредио: 1) начело „законитости, поштења и транспарентности“ обраде из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, јер је исто учинио без законом прописаног правног основа; 2) начело „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ, јер подаци о личности тражиоца

информације и осталих потписника петиције из тачке 1) овог става, нису примерени и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; 3) одредбе члана 42. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ, јер није заштитио (анонимизовао) податке о личности тражиоца информације и осталих потписника петиције наведене у тачки 1. овог става, односно приликом одређивања начина обраде као и у току обраде није применио одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности, као што је смањење броја података, те није обезбедио примену неопходних механизма заштите у току обраде, како би се испунили услови за обраду прописани овим законом и заштитила права и слободе лица на која се подаци односе, и није сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера обезбедио да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за остваривање сваке појединачне сврхе обраде.

Из образложења:

У поступку надзора утврђено је да је Руковалац доставио петицију грађана тражиоцу информација, на основу његовог захтева за приступ информацијама од јавног значаја, а да претходно није извршио анонимизацију (заштиту) података о личности тражиоца информација и осталих потписника петиције (укупно 48 сам потписника петиције грађана), и то: име и презиме, адреса становања и потпис. Представник Руковаоца је овакво поступање образложио чињеницом да је тражилац информација и сам потписник предметне петиције грађана и иницијатор покретања петиције, те да је приликом поступања по захтеву тражиоца, Руковалац сматрао да је због саме садржине петиције која се односи на одређени део града неопходно да буде видљиво да су потписници и иницијатор за покретање петиције житељи тог истог дела града из ког разлога није заштитио податке о потписницима петиције.

Руковаоцу је указано на то да је право на слободан приступ информацијама од јавног значаја зајемчено свакоме у складу са чланом 51. Устава Републике Србије и одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, а у предметној ситуацији тражилац информација, који је путем пуномоћника поднео захтев за приступ информацијама од јавног значаја је поступао на основу права које припада њему као и било коме другом.

У конкретном случају ради се о подацима о личности у смислу члана 4. тачка 1. ЗЗПЛ (име и презиме, адреса становања и потпис грађана који су потписали петицију) који као такви немају карактер информација од јавног значаја из разлога што „оправдан интерес јавности да зна“, као битан елемент појма информације од јавног значаја из члана 2. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног зна-

чаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21) тог закона, подразумева обавезу органа власти да исту информацију учини доступном и сваком другом потенцијалном тражиоцу, медијима, односно јавности генерално. При томе је без утицаја чињеница да је тражилац информације и сам потписник петиције, јер се исти у да тој ситуацији (у поступку остваривања права по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја) појављује као репрезент јавности, као и чињеница да је због саме садржине петиције која се односи на одређени део града неопходно да буде видљиво да су потписници и иницијатор за покретање петиције житељи тог истог дела града.

Имајући у виду и одредбе члана 89. ЗЗПЛ, када орган власти поступа по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја потребно је да поступа на начин којим се обезбеђује да се и једно и друго право (и право јавности да зна и право на заштиту података о личности) могу остварити заједно, што у предметној ситуацији није учињено. Наиме, достављајући податке о личности тражиоцу информације и тиме репрезенту јавности, Руковалац није поступио тако да, примењујући Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, истовремено у мери прописаној одредбама ЗЗПЛ, заштити његове податке о личности за које јавност нема оправдани интерес да зна, при чему Руковалац није заштитио ни податке о личности других потписника петиције.

Имајући у виду наведено, а при чињеници да нису испуњени услови за примену изузетака који су прописани чланом 14. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, име и презиме, адреса становања и потпис грађана који су потписали петицију обрађивани су без правног основа прописаног ЗЗПЛ, што је у супротности са начелом „законитости, поштења и транспарентности“ обраде из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, које подразумева да се подаци морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, и да је законита она обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада.

Чињеница да су предметни подаци о личности на описани начин достављени јавности, јер када се информација учини доступном једном тражиоцу иста постаје генерално доступна читавој јавности а не само конкретном тражиоцу, указује на то да Руковалац није предузео одговарајуће техничке, организационе нити кадровске мере, како би приликом поступања по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја, ти подаци о личности били адекватно заштићени, односно анонимизовани, на који начин би били обрађивани у складу са начелом „минимизације података“.

Због наведеног, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-21-2225/2023-07

1.18 Документација запослене у којој су садржани и посебни подаци о личности, остављена на портирници установе, у незаштићеној фасцикли

Увод

Инспекцијски надзор је покренут по службеној дужности на основу представке запослене код Руковаоца, у којој се наводи да су документа, у којима су садржани њени подаци о личности, међу којима и посебни подаци из члана 17. ЗЗПЛ, остављени на портирници установе, са намером да их подносиатеља представке преузме, уместо да су јој документа уручена лично, од стране овлашћеног лица.

Из диспозитива

Руковаоцу је изречена опомена зато што није применио одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере, како би се достигао одговарајући ниво безбедности у односу на ризик обраде, а посебно ризик од неовлашћеног откривања и приступа тим подацима, на који начин је Руковалац поступио супротно начелу из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ („интегритет и поверљивост“) и супротно одредбама члана 50. ЗЗПЛ.

Утврђено чињенично стање

Приликом вршења надзора, на основу изјашњења представника Руковаоца и увидом у документацију утврђено је следеће:

- Подносиатеља представке А. А. која је радно ангажована у радној јединици Руковаоца Б2, доставила је документацију у којој су садржани њени подаци о личности, лицу за безбедност и здравље на раду, које је ангажовано у радној јединици Б1, ради остваривања права на осигурање након хируршке интервенције којој је била подвргнута. Лице за безбедност и здравље на раду је документацију предало Служби за правне и кадровске послове ради допуне, након чега је допуњену документацију ово лице требало да врати А. А. Уместо тога, документација је у провидној отвореној фасцикли остављена на портирници радне јединице, како би је А. А. одатле преузела.
- Увидом у акта која је доставила подносиатеља представке А. А. утврђено је да су се унутар незаштићене провидне фасцикле, која је остављена на портирници, налазили следећи документи: на врху фасцикле, документ „Миленијум осигурања“ – пријава осигураног случаја, затим отпусна листа са епикризом, копија личне карте и копија картице Банке Интеза.
- Документ „Миленијум осигурања“ – пријава осигураног случаја, садржи следеће податке о личности А. А.: име и презиме,

датум и место рођења, назив здравствене установе у којој је успостављена дијагноза болести, датум хируршке интервенције, податак да је извршена хируршка интервенција, број текућег рачуна, број личне карте и место издавања.

- Отпусна листа са епикризом садржи следеће податке о личности А. А.: место пребивалишта, основни узрок због којег је хоспитализована, од када је лечена, пратеће дијагнозе хоспитализације, врста операције, крвна група, врсте прегледа које је обавила, податак да је тражила отпуст из болнице супротно мишљењу лекара, податак да је материјал који је узет приликом интервенције послат на ХП анализу и препорука да посети гинеколога према потреби.
- Сагласно одредбама члана 7. Закона о личној карти („Службени гласник РС“, бр. 62/06 и 36/11) у обрасцу личне карте садржани су следећи подаци о личности: презиме, име, пол, дан, месец и година рођења, место, општина и држава рођења, јединствени матични број грађана, као и слике биометријских података имаоце те исправе – фотографија, отисак прста и потпис.
- Копија картице Банке Интеза садржи следеће податке о личности А. А.: да је корисник Visa payWave дебитне картице Banca Intesa, број картице, број текућег рачуна, код за верификацију – cvc2 број.

Из образложења:

[...]

Чланом 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). Одредбом става 2. истог члана ЗЗПЛ прописано је да је руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и да мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Одредбама члана 17. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је забрањена обрада којом се открива расно или етничко порекло, политичко мишљење, верско или филозофско уверење или чланство у синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у циљу јединствене идентификације лица, *и одашак о здравственом стању* или података о сексуалном животу или сексуалној оријентацији физичког лица. Изузетно, како је то прописано ставом 2. наведеног члана ЗЗПЛ, обрада из става 1. допуштена је у следећим случајевима:

1) лице на које се подаци односе је дало изричит пристанак за обраду за једну или више сврха обраде, осим ако је законом прописано да се обрада не врши на основу пристанка;

2) обрада је неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковооца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе;

3) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица, ако лице на које се подаци односе физички или правно није у могућности да даје пристанак;

4) обрада се врши у оквиру регистроване делатности и уз примену одговарајућих мера заштите од стране задужбине, фондације, удружења или друге недобитне организације са политичким, филозофским, верским или синдикалним циљем, под условом да се обрада односи искључиво на чланове, односно бивше чланове те организације или лица која имају редовне контакте са њом у вези са циљем организације, као и да се подаци о личности не откривају изван те организације без пристанка лица на које се односе;

5) обрађују се подаци о личности које је лице на које се они односе очигледно учинило јавно доступним;

6) обрада је неопходна у циљу подношења, остваривања или одбране правног захтева или у случају кад суд поступа у оквиру своје надлежности;

7) обрада је неопходна у циљу остваривања значајног јавног интереса одређеног законом, ако је таква обрада сразмерна остваривању циља, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе;

8) обрада је неопходна у сврху превентивне медицине или медицине рада, ради процене радне способности запослених, медицинске дијагностике, пружања услуга здравствене или социјалне заштите, односно управљања здравственим или социјалним системима, на основу закона или на основу уговора са здравственим радником, ако се обрада врши од стране или под надзором здравственог радника или другог лица које има обавезу чувања професионалне тајне прописане законом или професионалним правилима;

9) обрада је неопходна у циљу остваривања јавног интереса у области јавног здравља, као што је заштита од озбиљних прекограничних претњи здрављу становништва или обезбеђивање високих стандарда квалитета и сигурности здравствене заштите и лекова или медицинских средстава, на основу закона који обезбеђује одговарајуће и посебне мере заштите права и слобода лица на које се подаци односе, посебно у погледу чувања професионалне тајне;

10) обрада је неопходна у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања и у статистичке сврхе, у складу са чланом 92. став 1. овог закона, ако је таква обрада сразмерна остваривању циљева који се намеравају постићи, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе.

Чланом 50. став 1. ЗЗПЛ прописано је да у складу са нивоом технолошких достигнућа и трошковима њихове примене, природом, обимом, околностима и сврхом обраде, као и вероватноћом наступања ризика и нивоом ризика за права и слободе физичких лица, руковаца и обрађивач спроводе одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би достигли одговарајући ниво безбедности у односу на ризик. Ставом 3. истог члана прописано је да се приликом процењивања одговарајућег нивоа безбедности из става 1. овог члана посебно узимају у обзир ризици обраде, а нарочито ризици од случајног или незаконитог уништења, губитка, измене, неовлашћеног откривања или приступа подацима о личности који су пренесени, похрањени или обрађивани на други начин.

Дакле, будући да је према наведеном утврђено да је документација која садржи податке о личности подносиоце представке А. А., од којих одређени подаци о личности спадају у категорију посебних врста података, учињена доступном неовлашћеним лицима, и да Руковац није предузео одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би се достигао одговарајући ниво безбедности обраде података о личности у односу на ризик, а посебно у односу на ризик од неовлашћеног откривања и приступа подацима о личности, у конкретној ситуацији поступио је супротно одредбама члана 50. ЗЗПЛ и члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ („интегритет и поверљивост“).

Број предмета: 072-04-938/2023-07

1.19 Чињење доступним трећој страни података о личности ХХ од стране Руковаца

Из диспозитива:

Приликом достављања оставинског решења у предмету под бројем УПП: ХХ-2021 који се водио код јавног бележника АА из ..., а преко поштанског оператора, на поштанској пошиљци – коверти под бројем „R ХХХ“ запослена у овој јавнобележничкој канцеларији написала је руком „КПЗ ... Ц2 ... ЈМБГ ...“, те Руковац није предузео одговарајуће техничке, организационе нити кадровске мере како би приликом достављања

оставинског решења подаци о личности били адекватно заштићени, на који начин би, следствено томе, били обрађивани у складу са начелом „минимизације података“, те да није обезбедио одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, чиме је повредио: – начело „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ, јер податак о личности ХХ (ЈМБГ) који је уписан на коверти, а ради достављања оставинског решења у Казнено-поправном заводу ..., није примерен и ограничен на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; – начело „интегритет и поверљивост“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ, јер је приликом достављања оставинског решења у предмету под бројем УПП: 74-2021 који се водио код јавног бележника АА из ..., а преко поштанског оператора, на поштанској пошиљци – коверти под бројем „R 37622“ запослена у овој јавнобележничкој канцеларији написала руком податак о личности ХХ(ЈМБГ), те податак није заштитио од неовлашћене или незаконите обраде, и тиме је наведени податак учињен доступним непознатом броју лица.

Из образложења:

У поступку надзора утврђено је да је ХХ лице лишено слободе и да је на издржавању казне у Казнено-поправном заводу, те да је приликом достављања оставинског решења у предмету под бројем УПП: ХХХ-2021 који се водио код јавног бележника АА из ..., а преко поштанског оператора, на поштанској пошиљци – коверти под бројем „R ХХХХ“ запослена у овој јавнобележничкој канцеларији написала руком „КПЗ ... Ц2... ЈМБГ ...“.

Због наведеног, Повереник је Руковаоцу изрекао опомену.

Број предмета: 072-21-2161/2023-07

1.20 Издавање извода из матичне књиге рођених трећем лицу

Службеник матичне службе Општинске управе општине П. издао је извод из матичне књиге рођених који се односи на АБ трећем лицу.

Из диспозитива:

Повереник је Општинској управи општине П, као руковаоцу подацима о личности (Руковалац), изрекао опомену јер је обрадом података о личности АБ, извршеном издавањем извода из матичне књиге рођених именованог трећем лицу, поступио супротно одредбама члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начелу „законитост, поштење и транспарентност“, чиме је податке о личности именованог учинио доступним трећем лицу без законом прописаног правног основа.

Из образложења:

У поступку инспекцијског надзора, између осталог, утврђено је да је критичног дана, у време завршетка радног времена, у просторије матичне службе Руковаоца приступио БМ, подносећи молбу за издавање извода из матичне књиге рођених на име АБ. Поступајући радник матичне службе је подносиоцу молбе БМ затражио потребно пуномоћје АБ. Подносилац молбе није располагао траженим пуномоћјем, међутим тражени извод из матичне књиге му је ипак издат, након предаје попуњеног обрасца молбе, имајући у виду да је поступајућем раднику матичне службе саопштио да је АБ тражени извод хитно потребан ради посла и да ће сутрадан донети потребно пуномоћје. У вези с наведеним, Руковалац је по сазнању о овом догађају донео решење којим се поступајућем раднику матичне службе изриче казна за повреду дужности из радног односа.

Чланом 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци, те да је законита обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада.

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 14. став 1. ЗЗПЛ прописано је да се основ за обраду из члана 12. став 1. тач. 3. и 5. овог закона одређује законом. Ставом 2. прописано је да ако је реч о обради из члана 12. став 1. тачка 3. овог закона, законом се одређује и сврха обраде, а ако је реч о обради из члана 12. став 1. тачка 5. овог закона, законом се прописује да је обрада неопходна ради обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца.

Чланом 1. став 1. Закона о матичним књигама (ЗМК) прописано је да се овим законом уређују врста и садржина матичних књига;

регистар матичних књига; надлежност за њихово вођење и решавање у управном поступку у области матичних књига; начин чувања матичних књига и списа и вршење увида у матичне књиге; обнављање матичних књига; упис у матичне књиге на основу исправа иностраног органа; врсте извода из матичних књига и издавање извода и уверења на основу матичних књига; размена и коришћење података из Регистра матичних књига; услови за обављање послова матичара; надзор над применом прописа о матичним књигама и друга питања у вези с вођењем поступка који претходи упису у матичне књиге. Чланом 41. став 1. ЗМК прописано је да ће се увид у матичне књиге, као и списе на основу којих је извршен упис у матичне књиге, дозволити лицу на које се ти подаци односе, супружнику, крвном сроднику у правој линији и лицу које је у другом степену крвног сродства у побочној линији, усвојитељу или старатељу. Чланом 83. ЗМК прописано је да се изводи из матичних књига и уверења издају на захтев лица из члана 41. овог закона.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начела „законитост, поштење и транспарентност“, као и одредбе ЗМК које се односе на увид и издавање извода из матичних књига, утврђено је да је Руковалац обрадом података о личности АБ, извршеном издавањем извода из матичне књиге рођених именованог трећем лицу, дана 13. 7. 2022. године, поступио супротно одредбама члана 83. ЗМК, а тиме и члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начелу „законитост, поштење и транспарентност“, јер је предметну обраду извршио супротно закону којим је она уређена, учинивши податке о личности АБ доступним трећем лицу без законом прописаног правног основа.

Број предмета: 072-21-1396/2022-07

1.21 Апотекарска установа ... користила је податке о личности свог „запосленог“ за издавање лекова на рецепт и продају других артикала у свом огранку апотеке

Апотекарска установа ..., као руковалац, податке о личности свог запосленог, који је по занимању дипломирани фармацеут (а који је у том периоду био запослен на радном месту „зона менаџер малопродаје“), и то: његово име и презиме, његову шифру коју је добио од ИТ службе послодавца за приступ и рад на каси апотеке, затим шифру коју добија од РФЗО (као дипломирани фармацеут на основу одговарајуће лиценце надлежне коморе) за издавање лекова на рецепт – употребљавала је за издавање лекова на рецепт и продају других артикала у свом огранку, то јест у апотеци у ... иако дотични запослени у тој апотеци никада није био запослен.

Руковаоцу је изречена опомена јер је повредио:

1. одредбе члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, односно начело „законитости, поштења и транспарентности“, јер подаци о личности АА, запосленог на радном месту зона менаџер малопродаје, нису обрађивани у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада;

2. одредбе члана 42. став 1. тачка 2. и став 2. тог члана ЗЗПЛ, јер приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде података о личности АА, запосленог на радном месту зона менаџер малопродаје, није обезбедио примену неопходних механизма заштите у току обраде, како би се испунили услови за обраду прописани овим законом и заштитила права и слободе лица на која се подаци односе и јер сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера није обезбедио да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за остваривање сваке појединачне сврхе обраде, која обавеза се примењује у односу на број прикупљених података, обим њихове обраде, рок њиховог похрањивања и њихову доступност.

Из образложења:

На основу изјава представника Руковаоца, као и увидом у расположиву документацију током ванредног теренског инспекцијског надзора, утврђено је, између осталог, следеће чињенично стање од значаја за изрицање опомене:

– Да запослени никада није био запослен у апотеци у ...

– Да су лекови на рецепт и други артикли у апотеци у ... издавани на име тог запосленог, и то у периоду када је обављао послове радног места зона менаџера малопродаје, иако он у тој апотеци никада није био запослен на радном месту фармацеута. Објашњење присутних представника било је ... да је то вероватно био период епидемије коронавируса, када је постојао мањак фармацеута који су били одсутни због болести (а „држава је тада наредила“ да све апотеке морају да раде), па је то, што су лекови и други артикли издавани под његовим именом иако тамо није радио, било прихваћено као привремено решење за време ванредних околности, тј. епидемије.

– Да сваки запослени у малопродајном објекту има своју шифру под којом ради за касом (на основу које се региструје за приступ и рад на каси). Ову шифру запослени добија од ИТ службе послодавца, како би само тај запослени могао да је употребљава за рад на каси (како за продају осталих артикала, тако и за издавање лекова), што по казивању присутних представника Руковаоца значи да је дотични запослени *био сајласан* да се његова шифра и други његови подаци користе у апотеци у ...

– Да се једна шифра употребљава за логовање на касу дотичне апотеке (и то она која се, као што је претходно наведено, добија од ИТ службе Руковаоца), а друга шифра, која се добија од РФЗО на лични захтев запосленог фармацеута (који поседује лиценцу за самосталан рад добијену од надлежне коморе), служи за издавање лекова на е-рецепт;

– Да је запослени у спорном периоду поседовао шифру регионалног, тј. зона менаџера, али да с том шифром није могао да се логије, тј. региструје на касу било које апотеке нити да врши продају, већ је на основу шифре зона менаџера могао да врши увид у све податке свих апотека (за које је био задужен као зона менаџер, па и за апотеку у ...) јер, да би се неко регистровао за продају робе на каси у дотичној апотеци (на своје име и презиме), тај је морао имати шифру за приступ каси и продају робе, као и шифру РФЗО за издавање лекова на е-рецепт, када су у питању лекови.

– На питање из ког разлога запосленом, као тада актуелном зона менаџеру малопродаје, са шифром коју је добио у том својству, није укинута пређашња шифра коју је добио својевремено као запослени фармацеут за регистрацију на каси – од присутних представника Руковаоца није добијен одговор.

– Непосредним увидом овлашћених лица Повереника (на лаптопу представнице Руковаоца присутне током надзора) у табелу Благајничког извештаја за апотеку у ... за спорне датуме, утврђено је да постоје лекови на рецепт и други артикли који су издавани на име дотичног запосленог, како је то на почетку данашњег надзора и потврђено од стране присутних представника Руковаоца.

Чланом 5. став 1. тач. 1–6. ЗЗПЛ прописана су начела обраде података о личности, те се подаци о личности морају: обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те да је законита обрада она обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада („законитост, поштење и транспарентност“); прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани, те да се морају предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом

одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“).

Став 2. истог члана прописује да је *руководилац одговоран за примену одредаба из става 1. овог члана и мора бићи у моћности да предочи њихову примену* („одговорност за поступање“).

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано да је обрада података о личности законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковођа; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковођа; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковођа или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 42. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је, узимајући у обзир ниво технолошких достигнућа и трошкове њихове примене, природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица који произилазе из обраде, руководилац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде, дужан да: 1) примени одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере, као што је псеудонимизација, које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности, као што је смањење броја података; 2) обезбеди примену неопходних механизма заштите у току обраде, како би се испунили услови за обраду прописани овим законом и заштитила права и слободе лица на која се подаци односе. Ставом 2. истог члана прописано је да је руководилац дужан да сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера обезбеди да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за остваривање сваке појединачне сврхе обраде и да се та обавеза примењује у односу на број прикупљених података, обим њихове обраде, рок њиховог похрањивања и њихову доступност.

Чланом 50. ст. 1–5. ЗЗПЛ, прописано је да, у складу са нивоом технолошких достигнућа и трошковима њихове примене, природом, обимом, околностима и сврхом обраде, као и вероватноћом наступања

ризика и нивоом ризика за права и слободе физичких лица, *руководилац* и обрађивач спроводе одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би достигли одговарајући ниво безбедности у односу на ризик.

Према потреби, мере из става 1. овог члана нарочито обухватају:

1) псеудонимизацију и криптозаштиту података о личности;
2) способност обезбеђивања трајне поверљивости, интегритета, расположивости и отпорности система и услуга обраде;

3) обезбеђивање успостављања поновне расположивости и приступа подацима о личности у случају физичких или техничких инцидената у најкраћем року;

4) поступак *редовној шеспирања, оцењивања и процењивања деловорности* техничких, организационих и кадровских мера безбедности обраде.

Приликом процењивања одговарајућег нивоа безбедности из става 1. овог члана посебно се узимају у обзир ризици обраде, а нарочито ризици од случајног или незаконитог уништења, губитка, измене, неовлашћеног откривања или приступа подацима о личности који су пренесени, похрањени или обрађивани на други начин.

Примена одобреног кодекса поступања из члана 59. овог закона, односно издат сертификат из члана 61. овог закона, може се користити ради предочавања испуњености обавеза из става 1. овог члана.

Руководилац и обрађивач дужни су да предузму мере са циљем обезбеђивања да *свако физичко лице које је овлашћено за приписују подацима о личности од стране руководиоца* или обрађивача обрађује ове податке *само по налогу руководиоца или ако је на то обавезано законом*.

Члан 91. став 1. ЗЗПЛ прописује да се на обраду у *обласи рада* и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба овог закона. Ставом 2. истог члана прописано је да ако закон који уређује рад и запошљавање или колективни уговор садржи одредбе о заштити података о личности, морају се прописати и посебне мере заштите достојанства личности, легитимних интереса и основних права лица на које се подаци односе, посебно у односу на транспарентност обраде, размену података о личности унутар мултинационалне компаније, односно групе привредних субјеката, као и систем надзора у радној средини.

Општи услови за обављање апотекарске делатности уређују се Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 25/19).

На основу члана 31. став 3. тог закона донет је Правилник о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС“, бр. 43/06... 20/23) којим се детаљније прописују услови за оснивање и рад апотека.

Члан 31. став 1. тачка 1. и став 3. Закона о здравственој заштити прописује да здравствена установа може обављати здравствену делатност ако испуњава услове прописане овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона, и то ако има: *йройисану врсїу и број здравсївених радника*, односно здравствених сарадника са одговарајућим **високи**м, односно средњим образовањем, *са йоложеним сїручним исїиїом и са одйоварајућим одобрењем за самосїални рад које издаје надлежна комора* (у даљем тексту: лиценца), а за обављање одређених послова и са одговарајућом специјализацијом или научним, односно наставним звањем, у радном односу на неодређено време (став 1. тачка 1); те да ближе услове у погледу *кадра*, опреме, простора, лекова и медицинских средстава за оснивање и обављање здравствене делатности, као и врсту и начин пружања здравствених услуга од стране здравствених установа прописује министар (став 3).

Чланом 8. Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе прописно је да се апотека може основати и обављати фармацеутску здравствену делатност ако има *најмање два дийломирана фармацеуїа* и једног фармацеутског техничара са средњом школском спремом (став 1); да организациона јединица здравствене установе која обавља делатност апотеке може обављати делатност ако има *једної дийломираної фармацеуїа* и једног фармацеутског техничара – на 10.000 становника (став 2); да огранак апотеке из става 1. овог члана може обављати делатност ако има *једної дийломираної фармацеуїа* и једног фармацеутског техничара са средњом школском спремом (став 3); те да јединица за издавање готових лекова може обављати делатност ако има *једної дийломираної фармацеуїа* (став 4).

У складу са чланом 150. став 1. Закона о здравственој заштити, здравственим радником, у зависности од нивоа образовања, сматрају се:

1) доктор медицине, доктор денталне медицине, магистар фармације и магистар фармације – медицински биохемичар – са завршеним одговарајућим интегрисаним академским студијама здравствене струке;

2) медицинска сестра, здравствени техничар, односно друго лице са завршеном одговарајућом високом, односно средњом школом здравствене струке, у складу са законом.

На основу члана 159. Закона о здравственој заштити, права, дужности и одговорности запослених у здравственој установи, односно приватној пракси остварују се у складу са законом.

С тим у вези, на основу члана 30. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 95/18), радни однос се заснива уговором

о раду, док је чланом 33. истог закона прописано да уговор о раду садржи:

- 1) назив и седиште послодавца;
- 2) лично име запосленог, место пребивалишта, односно боравишта запосленог;
- 3) врсту и степен стручне спреме, односно образовања запосленог, који су услов за обављање послова за које се закључује уговор о раду;
- 4) назив и опис послова које запослени треба да обавља;
- 5) место рада;
- 6) врсту радног односа (на неодређено или одређено време);
- 7) трајање уговора о раду на одређено време и основ за заснивање радног односа на одређено време;
- 8) дан почетка рада;
- 9) радно време (пуно, непуно или скраћено);
- 10) новчани износ основне зараде на дан закључења уговора о раду;
- 11) елементе за утврђивање основне зараде, радног учинка, накнаде зараде, увећане зараде и друга примања запосленог;
- 12) рокове за исплату зараде и других примања на која запослени има право;
- 13) трајање дневног и недељног радног времена.

Уговор о раду не мора да садржи елементе из става 1. тач. 11–13. овог члана ако су они утврђени законом, колективним уговором, правилником о раду или другим актом послодавца у складу са законом, у ком случају у уговору мора да се назначи акт којим су та права утврђена у моменту закључења уговора о раду.

На права и обавезе који нису утврђени уговором о раду примењују се одговарајуће одредбе закона и општег акта.

Члан 181. став 1. Закона о здравственој заштити прописује да поступак издавања, обнављања и одузимања лиценце здравственим радницима спроводи надлежна комора ради утврђивања стручне оспособљености здравствених радника за обављање здравствене делатности. Ставом 4. тог члана прописано је да је лиценца јавна исправа, док је ставом 7. истог члана прописано да се на лиценци уписују следећи подаци о здравственом раднику: 1) име и презиме; 2) школска спрема; 3) област здравствене заштите за коју се лиценца издаје; 4) број лиценце; 5) датум и место издавања лиценце; 6) датум важења лиценце; 7) печат надлежне коморе и потпис директора надлежне коморе.

Сходно наведеним прописима, подаци о личности фармацеута као здравственог радника прикупљају се и чувају код одређеног послодавца као доказ да тај дипломирани фармацеут, који је код њега у

радном односу, поседује положен стручни испит и одговарајуће одобрење за самостални рад које издаје надлежна комора, тј. да поседује лиценцу.

Чланом 51. ст. 1. и 2. Закона о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 107/12, 105/17 – др. закон и 113/17 – др. закон) прописује се да Агенција у поступку издавања дозволе за лек врши класификацију лекова, односно одређује режим издавања лекова, и то као: 1) лекови који се издају уз лекарски рецепт; 2) лекови који се издају без лекарског рецепта (став 1), као и да образац и садржину рецепта за лекове који се издају уз лекарски рецепт, као и начин издавања и прописивања лекова прописује министар надлежан за послове здравља (став 2).

Сходно том закону донет је Правилник о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и приписивања лекова („Службени гласник РС“, бр. 74/18 ... 2/23) у којем се чланом 21. ст. 1–3. прописује да лек чији је режим издавања на рецепт издаје фармацеут који има одобрење за самосталан рад, у апотеци или болничкој апотеци у складу са законом којим је уређена здравствена заштита (став 1); да фармацеут може да изда лек чији је режим издавања на рецепт само уколико је тај лек прописан на рецепту у складу са законом којим се уређују лекови и овим правилником (став 2); да фармацеут може да изда лек пацијенту или другом лицу које преузима лек у име и за рачун пацијента (у даљем тексту: пацијент) у складу са законом и овим правилником (став 3).

Наведени прописи, који регулишу обављање фармацеутских послова и делатности, указују на то да само фармацеут који поседује лиценцу за самосталан рад (добијену од надлежне коморе) може издавати лекове на рецепт у апотеци у којој је запослен на пословима фармацеута.

Сходно наведеном, подаци о личности дотичног запосленог (име и презиме, шифра за рад на каси, као и шифра РФЗО за издавање лекова на рецепт, па тиме посредно и његови подаци из лиценце), а који је код Руковаоца као послодавца у спорном периоду био запослен на пословима зона менаџера, а не на пословима дипломираног фармацеута у апотеци ..., коришћени су за издавање лекова на рецепт и за продају других артикала у тој апотеци.

На описани начин поступљено је супротно начелу „законитости, поштења и транспарентности“ које подразумева да се подаци морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те да је законита она обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада.

Како је, претходно означеним правилником, донетим у складу са чланом 51. став 2. Закона о лековима и медицинским средствима,

прописано да лек, чији је режим издавања на рецепт, *издаје фармацеути* који има одобрење за самосталан рад у апотеци (дакле, *лиценцу*), то су подаци о личности дотичног запосленог у предметном случају обрађивани супротно Закону о лековима и медицинским средствима и Закону о здравственој заштити, односно употребљавани су у апотеци у којој именовани никада није био запослен у својству (односно на радном месту) дипломираног фармацеута.

Даље је Руковаоцу указано на то да, сходно члану 4. тачка 12. ЗЗПЛ, пристанак, поред осталих квалитета, подразумева и добровољно (слободно) изражену вољу лица да се обрађују његови подаци о личности. Услед очигледне несразмере моћи између послодавца и запосленог, пристанак се не може сматрати добровољном изјавом воље у смислу ЗЗПЛ, па у том смислу нити одговарајућим правним основом за обраду из члана 12. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ – сходно чему су неприхватљиви и на праву неосноване изјаве представника Руковаоца да је запослени био сагласан с тим да се његови подаци о личности – име и презиме, и његове шифре за рад на каси и издавање лекова на рецепт (тиме и подаци из његове лиценце), користе у апотеци у ... у којој никада није био запослен као фармацеут.

Осим наведеног, Руковаоцу је додатно указано на то да пристанак (сагласност) сам по себи не може конвалидирати кршење било ког начела из члана 5. став 1. ЗЗПЛ.

Против истог Руковаоца поднет је надлежном прекршајном суду захтев за покретање прекршајног поступка.

Број предмета: 072-21-1543/2023-07

1.22 Коришћење приватних имејл адреса запослених у дому здравља у службене сврхе

Из диспозитива:

Повереник је дому здравља (Руковалац) изрекао опомену јер је извршио обраду података о личности, користећи приватне имејл адресе запослених, приликом њиховог обавештавања о одређеној обуци на даљину путем електронске поште и на тај начин поступио супротно начелима „законитости, поштења и транспарентности“ из члана 5. став 1. тачка 1. и „минимизације података“ из члана 5. став 1. тачка 3. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања:

У поступку ванредног инспекцијског надзора представници Руковаоца изјаснили су се, између осталог, да су користили приватне

имејл адресе запослених у службене сврхе, на основу пристанка запослених приликом заснивања радног односа, у ситуацији када још нису постојали финансијски услови да се запосленима од стране Руковаоца у својству послодавца обезбеде службене имејл адресе, да је запослени из Одељења за правне послове Руковаоца послао електронском поштом свим запосленима на њихове приватне имејл адресе обавештење о онлајн обуци, тиме што је имејл адресе примаоца ставио у „ЦЦ“ уместо у „БЦЦ“, збиг чега је сваки прималац поруке видео имејл адресу осталих прималаца исте поруке.

Из образложења:

Сходно одредбама члана 4. 33ПЛ „податак о личности“ је сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета; „лице на које се подаци односе“ је физичко лице чији се подаци о личности обрађују; „обрада података о личности“ је свака радња или скуп радњи које се врше са подацима о личности као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање: „пристанак“ лица на које се подаци односе свако добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдном радњом, даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе.

У складу са чланом 5. став 1. тачка 1. 33ПЛ прописано је да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“), те да је законита обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада. Тачком 3. истог члана прописано је да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“).

Према члану 12. став 1. 33ПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе,

пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 15. ЗЗПЛ ставом 1. прописано је да, ако се обрада заснива на пристанку, руковалац мора бити у могућности да предочи да је лице пристало на обраду својих података о личности; ставом 2. прописано је да ако се пристанак лица на које се подаци односе даје у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања, захтев за давање пристанка мора бити представљен на начин којим се издваја од тих других питања, у разумљивом и лако доступном облику, као и уз употребу јасних и једноставних речи, те да део писмене изјаве који је у супротности са овим законом не производи правно дејство; ставом 3. прописано је да лице на које се подаци односе има право да опозове пристанак у сваком тренутку, да опозив пристанка не утиче на допуштеност обраде која је вршена на основу пристанка пре опозива, да пре давања пристанка лице на које се подаци односе мора бити обавештено о праву на опозив, као и дејству опозива, те да опозивање пристанка мора бити једноставно, као и давање пристанка; ставом 4. прописано је да се приликом оцењивања да ли је пристанак за обраду података о личности слободно дат, посебно мора водити рачуна о томе да ли се извршење уговора, укључујући и пружање услуга, условљава давањем пристанка који није неопходан за његово извршење.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да се Руковалац определио за пристанак као правни основ за обраду приватних имејл адреса запослених. Како пристанак, као услов за закониту обраду, прописану чланом 12. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, поред осталих услова прописаних чланом 4. ЗЗПЛ, подразумева добровољно изражену вољу лица да се обрађују његови подаци о личности, то се пристанак који запослени даје послодавцу не може сматрати добровољном изјавом воље у смислу ЗЗПЛ, те у том смислу нити одговарајућим правним основом за обраду из члана 12. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ. У конкретном случају, сваком примаоцу предметне електронске поруке послате од стране Руковаоца откривене су приватне адресе електронске поште свих осталих прималаца исте поруке, чиме је Руковалац повредио одредбе члана 5. став 1. тач. 1. и 3. ЗЗПЛ, односно начела „законитости, поштења и транспарентности“ и „минимизације података“.

Руковалац је поступио по опомени и у року од 15 дана од пријема опомене доставио Поверенику списак свих запослених са њиховим новим службеним имејл адресама, чиме је ускладио своје поступање са ЗЗПЛ.

Број предмета: 072-21-1699/2022-07

1.23 Непримењивање мера заштите у вези са чувањем здравствених картона пацијената у дому здравља

Из диспозитива:

Повереник је дому здравља (Руковалац) изрекао опомену јер није применио одговарајуће мере заштите у вези са чувањем здравственог картона, који је пронађен изван просторија Руковаоца, чиме подаци о личности из здравственог картона нису обрађивани на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења, применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера, повредивши на тај начин начело „интегритета и поверљивости“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања:

У поступку ванредног инспекцијског надзора, између осталог, утврђено је да је реч о здравственом картону опште медицине, са уписаним подацима физичког лица (у даљем тексту: пацијент), датумом рођења, бројем картона и подацима изабраног лекара, остали подаци на пронађеном здравственом картону су нечитки. Даље је утврђено да је реч о активном здравственом картону чији је изабрани лекар докторка из Службе опште медицине Руковаоца, да је предметни картон замењен новим, и да је задњи регистровани долазак пацијента био дана 22. 5. 2023. године код другог лекара, да се здравствени картони пацијената чувају у картотекама сваке службе (општа медицина, педијатрија, гинекологија, стоматологија и др.) у металним фиокама намењеним за здравствену документацију, те да се здравствени картони пацијената чувају 90 година након отварања, а десет година након смрти пацијента, да се само уз сагласност Историјског архива Београда може одобрити излучивање одређене документације из архиве Руковаоца и њено уништење или прерада безвредног регистраторског материјала; да се оригинал здравственог картона може изнети из просторија Руковаоца само у случају када постоји захтев пацијента за промену дома здравља и у том случају се оригинали здравствених картона шаљу препорученом поштом или по куриру, ако је у питању

хитан поступак; да пацијент није поднео захтев за промену дома здравља; да Руковалац нема сазнања како је предметни здравствени картон доспео ван просторија дома здравља, уз напомену да није регистрован било какав инцидент са пацијентом, јер би у таквом случају изабрани лекар о томе морао обавестити директора дома здравља писаном изјавом.

Из образложења:

Чланом 42. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06 и 115/21) зајемчена је заштита података о личности и прописано је да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују законом, да је забрањена и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом, те да свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, и право на судску заштиту због њихове злоупотребе.

Чланом 4. ЗЗПЛ између осталог прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета. Истим чланом прописано је да је обрада података о личности свака радња или скуп радњи које се врше са подацима о личности као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурирање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање.

У складу са чланом 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ подаци о личности се морају обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“).

Чланом 54. став 3. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 25/19 и 92/23 – аутентично тумачење, у даљем тексту: ЗЗЗ) прописано је да су здравствена установа и приватна пракса дужне да чувају медицинску документацију пацијента од неовлашћеног приступа, копирања и злоупотребе, независно од облика у коме су

подаци из медицинске документације сачувани, у складу са законом о правима пацијената и законом којим се уређују здравствена документација и евиденције у области здравства. Ставом 4. је прописано да вођење здравствене документације, унос података и руковање подацима из здравствене документације искључиво обавља овлашћено лице, у складу са законом, док је ставом 5. прописано да се врсте и садржина здравствене документације и евиденција, начин и поступак вођења, лица овлашћена за вођење здравствене документације и унос података, рокови за достављање и обраду података, начин располагања подацима из медицинске документације пацијената која се користи за обраду података, као и друга питања од значаја за вођење здравствене документације и евиденција, уређују законом којим се уређује здравствена документација и евиденције у области здравства.

Сходно члану 7. Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства („Службени гласник РС“, бр. 123/14, 106/15, 105/17 и 25/19 – др. закон, у даљем тексту: ЗЗДЕОЗ) подаци о личности садржани у медицинској и здравственој документацији обрађују се у складу са начелима заштите података о личности, а то претпоставља закониту, примерену и сразмерну обраду података о личности, који морају бити тачни, ажурни и на одговарајући начин заштићени од губитка, уништења, недопуштеног приступа, промене, објављивања и сваке друге злоупотребе.

Чланом 41. став 2. тачка 1. ЗЗДЕОЗ прописано је да су здравствена установа, приватна пракса и друго правно лице дужни да чувају здравствену документацију и евиденције у роковима утврђеним овим законом и по прописима којима се уређује архивска грађа, и то: 1) здравствени картон и историја болничког лечења и збрињавања чува се десет година након смрти пацијента или 90 година након отварања, односно 40 година по престанку изложености азбесту, канцерогеним или мутагеним материјама, биолошким агенсима и хемијским средствима.

Чланом 14. став 1. ЗЗДЕОЗ прописано је да је здравствени картон основни медицински документ који се води код изабраног лекара по областима здравствене заштите, за сваког пацијента коме се пружа здравствена заштита, осим за пролазне пацијенте.

Чланом 51. ЗЗДЕОЗ прописано је да су здравствене установе, приватна пракса и друга правна лица дужна да успоставе и одржавају систем безбедности који обухвата мере за обезбеђење сигурности података које оне поседују у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита података о личности.

Имајући у виду одредбе ЗЗПЛ које се односе на начело „интегритет и поверљивост“, као и одредбе ЗЗЗ и ЗЗДЕОЗ које се односе на чување медицинске документације и обраду података о личности

пацијената, утврђено је да Руковалац није применио одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере заштите у вези са чувањем предметног здравственог картона, који је пронађен изван просторија Руковаоца, чиме подаци о личности из здравственог картона нису обрађивани на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења, повредивши на тај начин наведено начело „интегритет и поверљивост“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ.

Због свега наведеног, Повереник је изрекао ову опомену, са налогом Руковаоцу да га у року од 15 дана од пријема овог акта обавести о предузетим мерама и активностима за отклањање утврђених повреда одредаба ЗЗПЛ.

Број предмета: 072-21-1624/2023-07

1.24 Обрада података о личности у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима

Подносилац представке се обратио Поверенику у вези са обрадом података о личности од стране послодавца, и то захтевањем достављања потврде о кривичној осуђиваности или неосуђиваности приликом заснивања радног односа.

Из образложења:

Начела обраде података о личности прописана су одредбом члана 5. став 1. ЗЗПЛ, на основу ког подаци о личности морају: 1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада; 2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући

заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). Одредбом става 2. истог члана ЗЗПЛ прописано је да је руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и да мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Одредбом члана 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковоаца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Одредбом члана 19. став 1. ЗЗПЛ је утврђено да се обрада података о личности који се односе на кривичне пресуде, кажњива дела и мере безбедности може вршити на основу члана 12. став 1. овог закона само под надзором надлежног органа или, ако је обрада допуштена законом, уз примену одговарајућих посебних мера заштите права и слобода лица на које се подаци односе.

Уз наведено, када је реч о обради података о личности у области рада и запошљавања, одредбама члана 91. став 1. ЗЗПЛ прописано је да се на обраду у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба ЗЗПЛ.

Одредбом члана 102. став 4. Кривичног законика прописано је да нико нема права да тражи од грађанина да подноси доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности.

Имајући у виду наведено, обрадом података о кривичној осуђиваности или неосуђиваности лица приликом заснивања радног односа повређује се начело законитости, поштења и транспарентности из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, јер се та обрада података о личности врши супротно члану 102. став 4. Кривичног законика, који прописује да нико нема права да тражи од грађанина да подноси доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности, из чега произлази да руковалац

као послодавац не може у сврху закључења уговора о раду, односно у сврху радног ангажовања, од кандидата за запослење тражити потврду о својој осуђиваности или неосуђиваности. Наиме, подаци о личности морају се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те је законита она обрада која се врши у складу са ЗЗПЛ, односно другим законом којим се уређује обрада података о личности.

Број предмета: 072-21-1682/2022-07

1.25 Обрада биометријских података о личности у радном односу, као и у сврху безбедности запослених и имовине

Подносилац представке обратио се Поверенику у вези са обрадом података о личности од стране послодавца – биометријских података о личности, и то дигиталне фотографије лица запослених у сврху приступа објекту и заштите запослених и имовине.

Из образложења:

Начела обраде података о личности прописана су одредбом члана 5. став 1. ЗЗПЛ, на основу ког подаци о личности морају: 1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада; 2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). Одредбом става 2. истог члана ЗЗПЛ прописано је да је Руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и да мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Одредбом члана 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковоаца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Одредбом члана 17. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је забрањена обрада којом се открива расно или етничко порекло, политичко мишљење, верско или филозофско уверење или чланство у синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у циљу јединствене идентификације лица, података о здравственом стању или података о сексуалном животу или сексуалној оријентацији физичког лица. Тачкама 1–10. става 2. истог члана ЗЗПЛ прописани су случајеви у којима је изузетно допуштена обрада из става 1. тог члана.

Одредбом члана 54. став 1. ЗЗПЛ прописано је да, ако је вероватно да ће нека врста обраде, посебно употребом нових технологија и узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, проузроковати висок ризик за права и слободе физичких лица, руковалац је дужан да пре него што започне са обрадом изврши процену утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности. Одредбом става 4. истог члана ЗЗПЛ прописано је да се процена утицаја обавезно врши у случају: 1) систематске и свеобухватне процене стања и особина физичког лица која се врши помоћу аутоматизоване обраде података о личности, укључујући и профилисање, на основу које се доносе одлуке од значаја за правни положај појединца или на сличан начин значајно утичу на њега; 2) обраде посебних врста података о личности из члана 17. став 1. и члана 18. став 1. или података о личности у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима из члана 19. ЗЗПЛ, у великом обиму; 3) систематског надзора над јавно доступним површинама у великој мери.

С тим у вези, Одлуком о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту

података о личности и тражити мишљење Повереника („Службени гласник РС“, број 45/19) утврђена је листа радњи обраде за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности. Тачком 2. подтачка 7. наведене одлуке прописано је да се процена утицаја на заштиту података о личности врши у случају: обраде биометријских података у циљу јединствене идентификације запослених од стране послодавца и у другим случајевима обраде података о личности запослених од стране послодавца употребом апликација или система за праћење њиховог рада, кретања, комуникације и сл.

Повереник је утврдио да Руковалац обрадом биометријских података о личности запослених повређује начело законитости, поштења и транспарентности из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, јер за ту обраду података о личности није испуњен ниједан од услова за закониту обраду података из члана 12. став 1. ЗЗПЛ, као и за допуштеност такве обраде из члана 17. став 2. ЗЗПЛ. Исто тако, утврђено је да се повређује и начело минимизације података о личности из члан 5. став 1. тачка 3) ЗЗПЛ, јер се сврха приступа објекту и заштита запослених и имовине може остварити на други начин, који не би захтевао обраду биометријских података о личности. Осим наведеног, за предметну обраду биометријских података о личности Руковалац није извршио процену утицаја обраде на заштиту података о личности, сагласно одредбама члана 54. ст. 1. и 4. ЗЗПЛ.

Број предмета: 072-21-1682/2022-07

1.26 Откривање од стране запосленог података о туристичком путовању путника одређене туристичке агенције

Подносилац представке се обратио Поверенику због откривања података о туристичком путовању подносиоца представке и његове супруге другом лицу од стране запосленог у пословници одређене туристичке агенције.

Из образложења:

Одредбом члана 4. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета.

Начела обраде података о личности прописана су одредбом члана 5. став 1. ЗЗПЛ, на основу ког подаци о личности морају: 1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада; 2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). Одредбом става 2. истог члана ЗЗПЛ прописано је да је руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и да мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Одредбом члана 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковоаца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Сагласно одредбама члана 41. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ предвиђено је да је руковалац дужан да предузме одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би обезбедио да се обрада врши у складу са овим законом и био у могућности да то предочи, узимајући у обзир

природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица. Истовремено одредбама става 2. наведено члана 33ПЛ прописано је да се мере из става 1. истог члана преиспитују и ажурирају ако је то неопходно.

Имајући у виду наведено, односно то да је код Руковаоца дошло до откривања података о личности за кориснике својих услуга и да Руковалац није вршио редовно тестирање, процењивање, преиспитивање и ажурирање учинка мера осигурања сигурности обраде података о личности узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица Повереник је изрекао опомену.

Број предмета: 072-21-2242/2023-07

1.27 Јавно предузеће ... је фотографисало кориснике својих услуга (укључујући и малолетна лица) због продаје ски-карата, односно коришћења услуге скијалишта

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао опомену, јер приликом обављања својих редовних пословних активности, а ради израде и продаје ски-карата, фотографише кориснике својих услуга, односно обрађује податке о личности који нису примерени, битни и ограничени с обзиром на наведену сврху обраде, чиме поступа противно начелима обраде „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“ из члана 5. став 1. тач. 1. и 3. 33ПЛ као и супротно члану 12. 33ПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања (изјашњење Руковаоца):

Руковалац прикупља податке о личности од корисника својих услуга, и то име и презиме, датум рођења, фотографију и адресу пребивалишта/боравишта; утврђено је: да се обрада приликом куповине ски-карата на продајним местима врши по правном основу из члана 12. став 1. тачка 6. 33ПЛ (легитимни интерес); да се легитимни интерес надзираног субјекта огледа у евентуалном наступању осигураног случаја, губитка/оштећења ски-карте, спречавања препродаје ски-карата и упознавања корисника са чињеницом да могу бити идентификовани у ситуацијама када изазову незгоду на ски-стази сопственим неодговорним понашањем; да се подаци о личности у електронској форми после четири године од истека последње карте анонимизују; да су ски-карте персонализоване и непреносиве на друга лица; да је прикупљене податке о личности неопходно чувати најмање три године ради поштовања прописа у вези са осигурањем; да је прикупљање

описаних врста података о личности у наведене сврхе неопходно ради идентификације корисника (којих по проценама Руковаоца има више од 100.000 по скијалишту); да се прави разлика између деце и одраслих у погледу издавања ски-карата, јер су ски-карте за децу до шест година бесплатне, а за децу од шест до 12 година јефтиније од карата за одрасле.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор, након чега је изрекао опомену Руковаоцу, јер фотографије корисника својих услуга, као њихове податке о личности, не обрађује законито, поштено и транспарентно у односу на лица на која се ти подаци односе, нити су они примерени, битни и ограничени на сврху обраде. Наиме, Руковаоцу су за остварење сврхе обраде неопходни подаци о имену и презимену, датуму рођења, адреси електронске поште и адреси пребивалишта/боравишта, те обавезивање корисника да приложи и своју фотографију, односно пристане на фотографисање представља вид прекомерне обраде података о личности.

У остављеном року Руковалац је поступио у складу са опоменом и обавестио Повереника да је променио пословну политику (чија реализација ступа на снагу од скијашке сезоне 2023/2024) на тај начин што је укинуо обавезно фотографисање за купце свих категорија полудневних, дневних, дводневних, тродневних, четвородневних и петодневних ски-карата.

Број предмета: 072-21-117/2023-07

1.28 Центар за обраду одштетних захтева и процену штета као руковалац подацима о личности контактирао је без правног основа малолетног учесника саобраћајне несреће нудећи своје услуге за бржу наплату штете

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао опомену, јер је упутио писмено (својеврсну понуду за услуге накнаде штете у случајевима саобраћајних незгода) на адресу мал. К. С., обрадивши на тај начин његове податке о личности без правног основа, чиме је повредио члан 12. став 1, као и члан 15. став 1. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања:

Узимајући у обзир садржај представке и приложене доказе упућене Поверенику, изјаве присутног представника Руковаоца, а у конкретном случају обраду од стране Руковаоца за лице млађе од 15 година, која може бити законита само ако је пристанак дало лице које

је носилац родитељске одговорности, те немогућност предочавања документованог пристанка као правног основа обраде од стране надзираног субјекта, овлашћена лица Повереника установила су да је описана обрада извршена незаконито.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор и изрекао опомену Руковаоцу. У остављеном року Руковалац није поступио по опоми, те је Повереник Руковаоцу издао прекршајни налог.

Број предмета: 072-21-1848/2023-07

1.29 Обрада података о личности запосленог у поступку отказа уговора о раду

Подносилац се обратио Поверенику представком у којој је навео да је одређено привредно друштво, као послодавац, вршило незакониту обраду података о личности (подаци о путовању запосленог ван територије Републике Србије), који су коришћени у поступку отказивања уговора о раду, у вези са чим је том обрадом података о личности донето решење о престанку радног односа због злоупотребе права на одсуство због привремене спречености за рад.

Из мишљења Повереника:

Према члану 12. став 1. Закона о заштити података о личности (даље: ЗЗПЛ) обрада је законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Тим истим законом, чланом 91, прописано је да се на обраду података у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба ЗЗПЛ. Ако закон којим се уређују рад и запошљавање или

колективни уговор садрже одредбе о заштити података о личности, морају се прописати и посебне мере заштите достојанства личности, легитимних интереса и основних права лица на које се подаци односе, посебно у односу на транспарентност обраде, размену података о личности унутар мултинационалне компаније, односно групе привредних субјеката, као и систем надзора у радној средини.

С тим у вези Закон о раду, између осталог, уређује престанак радног односа, па тако када су у питању разлози за отказ уговора о раду, овај закон, одредбом члана 179. става 3. тачка 3, прописује да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који не поштује радну дисциплину, и то ако злоупотреби право на одсуство због привремене спречености за рад. Одредбом става 4. истог члана тог закона утврђено је, између осталог, да послодавац може запосленог да упути на одговарајућу анализу у овлашћену здравствену установу коју одреди послодавац, о свом трошку, ради утврђивања околности из става 3. тач. 3. и 4. овог члана или да утврди постојање наведених околности на други начин у складу са општим актом.

У складу с тим, Руковалац је својим интерним актом прописао да послодавац може запосленом отказати уговор о раду у складу са Законом о раду због непоштовања радне дисциплине од стране запосленог предвиђене тим законом, другим актом послодавца и уговором о раду, док се непоштовањем радне дисциплине од стране запосленог подразумева, између осталог, нарочито злоупотреба права на одсуство због привремене спречености за рад.

Дакле, за обраду података о личности запосленог, који су обрађивани у поступку престанка радног односа и с тим у вези злоупотребом права на одсуство због привремене спречености за рад, постоји одговарајући правни основ.

Број предмета: 072-21-1851/2022-07

1.30 Подносиатељка представке наводи да је њена колегиница телефоном фотографисала екран на апарату који бележи евиденцију присутности запослених и фотографију проследила свом супругу, који је власник портала ... у ... Фотографија је истог дана објављена на наведеном порталу, уз увредљив текст који се односио на запослене који су се тог дана одјављивали пре краја радног времена.

Из мишљења Повереника:

Одредбама члана 42. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06 и 115/21) прописано је да је зајамчена заштита података

о личности, да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују законом, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, као и да свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом, као и да свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, и право на судску заштиту због њихове злоупотребе.

Према члану 4. став 1. тачка 22. ЗЗПЛ Повереник је независан и самостални орган власти установљен на основу закона, који је надлежан за надзор над спровођењем овог закона и обављање других послова прописаних законом а његова инспекцијска и друга овлашћења прописана у Глави VI, чланом 79. истог закона.

Међутим, одредбом члана 88. ЗЗПЛ (Обрада и слободе изражавања и информисања) прописано је: „На обраду која се врши у сврхе новинарског истраживања и објављивања информација у медијима, као и у сврхе научног, уметничког или књижевног изражавања, не примењују се одредбе Главе II. до VI. и чл. 89. до 94. овог закона, ако су у конкретном случају ова ограничење неопходна у циљу заштите слободе изражавања и информисања.“

Дакле, сходно члану 88. ЗЗПЛ, Повереник нема овлашћења да спроведе поступак инспекцијског надзора у овом предмету, па самим тим ни да утврди чињенице и евентуалне незаконитости у обради података о личности у вези са наводима из представке.

На сва питања везана за чланке у којима медији објављују податке о личности примењују се одредбе Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 83/14, 58/15 и 12/16 – аут. тумачење, у даљем тексту: ЗЈИМ), па је тако чланом 2. прописано да се овим законом уређује начин остваривања слободе јавног информисања која посебно обухвата слободу прикупљања, објављивања и примања информација, слободу формирања и изражавања идеја и мишљења, слободу штампања и дистрибуције новина и слободу производње, пружања и објављивања аудио и аудио-визуелних медијских услуга, слободу ширења информација и идеја преко интернета и других платформи, као и слободу издавања медија и обављања делатности јавног информисања. Овим законом уређују се и начела јавног информисања, јавни интерес у јавном информисању, обезбеђивање и расподела средстава за остваривање јавног интереса, импресум, скраћени импресум и идентификација, јавност података о медијима и Регистар, заштита медијског плурализма, положај уредника, новинара и представника страних медија, дистрибуција медија, привремено чување и увид у медијски запис, посебна права и обавезе у

јавном информисању, информације о личности, средства и поступци правне заштите, надзор над применом одредаба закона, као и казнене одредбе.

Чланом 79. став 1. ЗЈИМ прописано је да је достојанство личности (част, углед, односно пијетет) лица на које се односи информација правно заштићено. Ставом 2. истог члана је прописано да објављивање информације којом се врши повреда части, угледа или пијетета, односно лице приказује у лажном светлу приписивањем особина или својстава које оно нема, односно одрицањем особина или својстава које има, није допуштено ако интерес за објављивање информације не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност, а нарочито ако се тиме не доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.

Члан 83. став 1. ЗЈИМ прописује да лице на које се односи информација, која може да повреди његово право или интерес, може од одговорног уредника захтевати да, без накнаде, објави одговор у коме оно тврди да је информација неистинита, непотпуна или нетачно пренета.

Члан 101. истог закона прописује да ако се објављивањем информације, односно записа повређују претпоставка невиности, забрана говора мржње, права и интереси малолетника, забрана јавног излагања порнографског садржаја, право на достојанство личности, право на аутентичност, односно право на приватност, у складу са одредбама овог закона, *шумом се може захтевати*: 1) утврђивање да је објављивањем информације, односно записа повређено право, односно интерес; 2) пропуштање објављивања, као и забрана поновног објављивања информације, односно записа; 3) предаја записа, уклањање или уништење објављеног записа (брисање видео-записа, брисање аудио-записа, уништење негатива, одстрањење из публикација и слично).

Чланом 132. ЗЈИМ прописано је да надзор над спровођењем овог закона врши орган државне управе надлежан за послове јавног информисања (Министарство културе и информисања), а казнене одредбе су прописане Главом XXI истог закона.

Подноситељка је упућена да се може обратити судовима части новинарских удружења (УНС, НУНС) уколико сматра да је поступањем новинара дошло до повреде одредаба новинарског кодекса.

У односу на наводе из представке који се односе на то да је „колегиница фотографисала телефоном екран на апарату за евиденцију присутности запослених“, указано је да је чланом 83. ст. 2. и 3. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) прописано да лични подаци који се односе на запосленог не могу да буду доступни трећем лицу, *осим у случајевима* и под условима утврђеним законом или ако је то потребно ради доказивања права и обавеза из радног односа или у вези са радом, те да личне

податке запослених може да прикупља, обрађује, користи и доставља трећим лицима само запослени *овлашћен од сйране дирекѿора*.

Обрада података у области рада и запошљавања прописана је чланом 91. ЗЗПЛ, у складу са којим се на обраду у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба овог закона; ако закон којим се уређују рад и запошљавање или колективни уговор садрже одредбе о заштити података о личности, морају се прописати и посебне мере заштите достојанства личности, легитимних интереса и основних права лица на које се подаци односе, посебно у односу на транспарентност обраде, размену података о личности унутар мултинационалне компаније, односно групе привредних субјеката, као и систем надзора у радној средини.

Сходно надлежностима, Повереник није у могућности да спроводи истражне радње ради утврђивања да ли је и ко у радној организацији фотографисао телефоном екран на апарату за евиденције присутности на раду.

Стога подсећамо да су чл. 144–146. Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 – испр. 107/05 – испр. 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19) санкционисане радње фотографисања, неовлашћеног објављивања и приказивања туђег списка, портрета и снимка, те неовлашћено прикупљање личних података као кривична дела, док је чланом 153. став 1. истог закона прописано да се гоњење за ова дела, у основном облику, предузима по приватној тужби.

Број предмета: 072-04-1799/2022-07

1.31 Поверенику је, сходно члану 62. Закона о општем управном поступку, Министарство унутрашње и спољне трговине проследило представку у којој се наводи да предузеће с којим је председник општине потписао уговор о концесији ради сакупљања и одвожења смећа испоставља грађанима са територије те општине рачуне за извршену услугу, при чему грађани са овим предузећем нису закључили уговор, из којих разлога су од тог предузећа тражили брисање података о адреси, имену и презимену

Из мишљења Повереника:

Имајући у виду надлежност, послове, инспекцијска и друга овлашћења Повереника у области заштите података о личности, прописане чл. 77–79. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), одговарамо како следи.

Одредбом члана 4. став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности је прописано да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознака идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета, а тачком 2. да је лице на које се подаци односе физичко лице чији се подаци о личности обрађују.

Одредбом члана 4. став 1. тачка 3. Закона о заштити података о личности је прописано да је обрада података свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање.

Како се из навода представке (пријаве) и прилога може закључити да је предузеће ... са општином ... закључило уговор о давању концесије ради обављања комуналне делатности сакупљања и транспорта комуналног отпада, указујемо на одредбе Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“, бр. 88/11, 104/16 и 95/18). Одредбом члана 13. став 1. овог закона прописано је да *скупштина јединице локалне самоуправе одлукама прописује начин обављања комуналне делатности, као и оштра и посебна права и обавезе вршилаца комуналне делатности и корисника услуга на својој територији, укључујући и начин плаћања цене комуналне услуге, начин вршења контроле коришћења и најлаше комуналне услуге и овлашћења вршиоца комуналне делатности у вршењу контроле и мере које су контролори овлашћени да предузимају.*

Одредбом члана 13. став 6. овог закона прописано је да уколико одлуком скупштине јединице локалне самоуправе о обављању комуналне делатности није предвиђено закључење појединачних уговора између вршиоца и корисника комуналних услуга, сматра се *да је уговорни однос о пружању комуналне услуге настао зајочињањем коришћења комуналне услуге*, односно почетком пружања комуналне услуге у складу са прописима којима се ближе уређује обављање те комуналне делатности.

Имајући у виду све наведено, произилази да је Општина ... у складу са законским овлашћењима поверила обављање комуналне делатности одношења смећа поменутом предузећу, а да притом одлуком скупштине општине није предвиђено закључење појединачних уговора

између тог предузећа и корисника комуналних услуга, већ се сматра да је уговорни однос настао започињањем коришћења комуналне услуге, а што је све у складу са чланом 13. став 6. Закона о комуналним делатностима

Имајући у виду наведене одредбе закона Повереник у предметној ситуацији нема овлашћења да предузима радње, односно инспекцијска и друга овлашћења из оквира надлежности Повереника.

Уколико сматрате да постоје неправилности у раду комуналног предузећа, можете се обратити Одељењу републичке комуналне инспекције у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, или комуналној инспекцији Општине ...

Број предмета: 072-04-2057/2023-07

1.32 Поверенику је, сходно члану 62. Закона о општем управном поступку, Управни инспекторат проследио представку (иницијативу), коју је овом инспекторату поднео председник полицијског синдиката, као пуномоћник полицијског службеника. Ова представка је Управном инспекторату поднета због, како се наводи, „незаконитости у раду приликом остваривања права на разгледање списка предмета“, односно наводи се да поводом захтева за разгледање списка поднетог Сектору унутрашње контроле подносиоцу није омогућен увид у оригиналне списе предмета, већ у фотокопије у којима су подаци о личности били заштићени.

Из мишљења Повереника:

Како се из навода представке (иницијативе) и прилога може закључити да се председник синдиката, као пуномоћник АА, обратио Министарству унутрашњих послова захтевом да му се сагласно чл. 64. и 65. Закона о општем управном поступку омогући разгледање и копирање списка, те да је Министарство унутрашњих послова поступило по том захтеву, омогућивши увид у списе, при чему је заштитило податке других лица у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, указано је на одредбе Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16, 95/18 – аутентично тумачење и 2/23 – одлука УС). Наиме, одредбом члана 64. став 4. овог закона прописано је да се са списима који садрже тајне податке или *података о личности* поступа у складу са законом којим се уређује заштита тајних података, односно *заштити података о личности*. Сагласно одредби става 5. овог члана податке о личности с којима се упозна у

складу са законом странка може да користи само ради остваривања права, обавеза или правног интереса у том управном поступку, као и права, обавеза или правног интереса на који може да утиче исход тог управног поступка. Такође, одредбом става 6. овог члана прописано је да право на разгледање списка у складу са одредбама овог члана има и заинтересовано лице које докаже свој правни интерес.

Стога, сагласно одредби члана 64. став 5. овог закона, *странка може да користи податке о личности за које је сазнала у току поступка само ради остваривања права, обавеза или правног интереса у том управном поступку, као и права, обавеза или правног интереса на који може да утиче исход управног поступка.*

Повереник не може ценити да ли су имена полицијских службеника која су заштићена приликом остваривања права на разгледање списка од значаја за вођење управног поступка и да ли тај податак може утицати на исход управног поступка, посебно имајући у виду да је реч о поступку којем је претходио поступак који води Сектор унутрашње контроле који ради на откривању и сузбијању кривичних дела, те се у том смислу може поставити и питање да ли је сврха обраде оваквог податка оправдана и у складу са начелима Закона о заштити података о личности.

Број предмета: 072-04-1165/2023-07

1.33 Код банке се на јединственом формулару на којем се налазе одштампани лични подаци чија се истинитост потврђује потписом како би се могао подићи новац налази и одштампана изјава којом се даје пристанак за обраду података о личности (у маркетиншке/комерцијалне сврхе)

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао опомену, јер прибавља пристанак за обраду података о личности корисника услуга у маркетиншке/комерцијалне сврхе у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања, при чему захтев за давање пристанка није представљен на начин којим се издваја од других питања, што је супротно одредбама члана 15. ст. 1–4. ЗЗПЛ, а у вези са чланом 4. став 1. тачка 12. и чланом 12. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, услед чега поступа супротно начелу „законитост, поштење и транспарентност“ из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања (изјашњење Руковаоца):

Пристанак на обраду података о личности клијената у маркетиншке сврхе по правилу, односно у складу са Општим правилима

Руковаоца, није унапред означен, већ зависи од воље клијента, а да је, у конкретном случају, подносиатеља представке раније дала приста-нак на обраду података о личности у ове сврхе, те из тог разлога није поново питана приликом ажурирања личних података. У циљу појед-ностављења процедуре потписивања различитих обавезних регула-торних докумената, а имајући у виду да постоји директна веза између контакт података клијента и евентуалног пристаика на обраду истих података у маркетиншке сврхе који су уједно и канали комуникације за рекламне поруке између Руковаоца и клијента, изабрано решење да су на истом формулару којим се потврђује исправност личних и контакт података налази и пристаик клијента на обраду личних и контакт података у маркетиншке/комерцијалне сврхе имајући у виду члан 15. став 2. ЗЗПЛ.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор, на-кон чега је изрекао опомену Руковаоцу, јер је утврђено да Руковалац, у погледу обраде податка о личности за корисника својих услуга, ко-ристи један исти формулар којим клијент потврђује тачност својих контакт података и даје пристаик на обраду истих података о лич-ности у маркетиншке/комерцијалне сврхе, и то тако што испод целог текста ставља један потпис. Самим тим, Руковалац и за остале кори-снике својих услуга, и то приликом иницијалног уношења и ажури-рања података о личности корисника, прибавља пристаик за обраду података о личности корисника услуга у маркетиншке/комерцијалне сврхе у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања. При томе, захтев за давање пристаика није представљен на начин којим се издваја од тих других питања, односно од дела изјаве којим потврђује исправност својих личних података, који се заснива на другом прав-ном основу, чиме се овако прибављен пристаик од лица на које се подаци односе не може сматрати као добровољно, одређено, инфор-мисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдном радњом, даје пристаик за обраду по-датака о личности који се на њега односе. Из тих разлога је утврђено да је Руковалац поступио супротно у изреци наведеним одредбама члана 15. ст. 1–4 ЗЗПЛ, а у вези са чланом 4. став 1. тачка 12. и чланом 12. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ, чиме је поступио супротно начелу „закони-тост, поштење и транспарентност“ из члана 5. став 1. тачка 1. ЗЗПЛ.

У остављеном року Руковалац је поступио у складу са опоменом и обавестио Повереника да је променио образац *Ойшши йодаци о кли-јенту*. На измењеном обрасцу, почев од наведеног датума, клијенти се приликом уматичења или измене матичних података, потписују на два места. У делу лични подаци, где клијент својим потписом потврђу-је њихову тачност и даје сагласност банци да их чува у својој евиден-цији ради реализације пословне сарадње. У делу Сагласност за начин

комуникације са банком, клијент својим потписом даје сагласност за канале којима жели да комуницира са банком.

Број предмета: 072-21-2607/2023-07

1.34 Подносилац представке наводи да га је контактирала непозната компанија са броја телефона ..., да нису хтели да се представе и да су тражили његовог оца, па сматра да Повереник треба да се обрати РАТЕЛ и да утврди које правно лице користи односни број телефона; као и да је потребно да се изврши ванредни надзор и провери по ком основу наведено правно лице врши обраду података о личности.

Из одговора Повереника:

Чланом 4. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета. Истим чланом прописано је да је лице на које се подаци односе физичко лице чији се подаци о личности обрађују; да је обрада података о личности (у даљем тексту: обрада) свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање; као и да је руковалац физичко или правно лице, односно орган власти који самостално или заједно са другима одређује сврху и начин обраде.

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно

важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 21. ЗЗПЛ прописано је да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере како би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. ЗЗПЛ, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, а посебно ако се ради о информацији која је намењена малолетном лицу. Те информације пружају се у писменом или другом облику, укључујући и електронски облик, ако је то погод-но. Ако лице на које се подаци односе то захтева, информације се могу пружити усмено, под условом да је идентитет лица несумњиво утвр-ђен. Информације о поступању на основу захтева из члана 26. ЗЗПЛ руковалац је дужан да лицу на која се подаци односе пружи у року од 30 дана, односно у продуженом року од још 60 дана. Ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о раз-лозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Чланом 26. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право да од руковоаца захтева информацију о томе да ли обрађу-је његове податке о личности, приступ тим подацима, као и право да добије одређене информације у вези са њиховом обрадом и право да му руковалац на његов захтев достави копију података које обрађује.

Чланом 30. став 1. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци о личности односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране руковоаца, а ставом 2. истог члана прописано је да је руко-валац дужан да без непотребног одлагања податке из става 1. овог члана избрише у следећим случајевима: 1) подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани; 2) лице на које се подаци односе је опозвало пристанак на основу којег се обрада вршила, у складу са чланом 12. став 1. тачка 1. или чланом 17. став 2. тачка 1. овог закона, а нема дру-гог правног основа за обраду; 3) лице на које се подаци односе је под-нело приговор на обраду у складу са: а) чланом 37. став 1. овог закона, а нема другог правног основа за обраду који претеже над легитимним интересом, правом или слободом лица на које се подаци односе; б) чланом 37. став 2. овог закона; 4) подаци о личности су незаконито

обрађивани; 5) подаци о личности морају бити избрисани у циљу извршења законских обавеза руковоаца; 6) подаци о личности су прикупљени у вези са коришћењем услуга информационог друштва из члана 16. став 1. овог закона. Лице на које се подаци односе подноси захтев за остваривање права из става 1. овог члана руковоацу. Ставови 1. до 3. овог члана не примењују се у мери у којој је обрада неопходна због: 1) остваривања слободе изражавања и информисања; 2) поштовања законске обавезе руковоаца којом се захтева обрада или извршења послова у јавном интересу или извршења службених овлашћења руковоаца; 3) остваривања јавног интереса у области јавног здравља, у складу са чланом 17. став 2. тач. 8. и 9. овог закона; 4) сврхе архивирања у јавном интересу, сврхе научног или историјског истраживања, као и статистичке сврхе у складу са чланом 92. став 1. овог закона, а оправдано се очекује да би остваривање права из ст. 1. и 2. овог члана могло да онемогући или битно угрози остваривање циљева те сврхе; 5) подношења, остваривања или одбране правног захтева.

Да би лице на које се подаци о личности односе остварило неко од ових права, потребно је да руковоацу поднесе захтев за остваривање права у вези са обрадом података о личности, којим сагласно одредби члана 26. ЗЗПЛ може захтевати од руковоаца информације: да ли обрађује податке о личности тог лица, која је сврха обраде, коју врсту података о личности обрађује, о примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени или ће им бити откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама, о предвиђеном року чувања података о личности, или ако то није могуће, о критеријумима за одређивање тог рока, о постојању права да се од руковоаца захтева исправка или брисање његових података о личности, права на ограничење обраде и права на приговор на обраду, о праву да се поднесе притужба Поверенику, доступне информације о извору података о личности, ако подаци о личности нису прикупљени од лица на које се односе, о постојању поступка аутоматизованог доношења одлуке, укључујући профилисање из члана 38. ст. 1. и 4. овог закона, и, најмање у тим случајевима, сврсисходне информације о логици која се при томе користи, као и о значају и очекиваним последицама те обраде по лице на које се подаци односе.

Чланом 82. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику ако сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама овог закона.

Чланом 84. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право на судску заштиту ако сматра да му је, супротно овом закону, од стране руковоаца или обрађивача радњом обраде његових података о личности повређено право прописано овим законом.

Подношење тужбе суду не утиче на право овог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите. Тужбом за заштиту права из става 1. овог члана може се захтевати од суда да обавезе туженог на: давање информације из чл. 22– 27, 33–35. и 37. овог закона; исправку, односно брисање података о тужиоцу из чл. 29, 30. и 32. овог закона; ограничење обраде из чл. 31. и 32. овог закона; давање података у структурисаном, уобичајено коришћеном и електронски читљивом облику; преношење података другом руковаоцу из члана 36. овог закона; прекид обраде података из члана 37. овог закона.

На основу наведеног, а имајући у виду природу проблема који сте изнели у вашој представи, можете да у складу са чланом 26. став 1. ЗЗПЛ руковаоцу поднесете захтев за остваривање права поводом обраде, којим ћете затражити достављање свих информација из тог члана у вези са обрадом ваших података о личности.

Руковалац је у обавези да вам по пријему тог захтева достави тражене информације у року од 30 дана од дана пријема захтева, односно у продуженом року од још 60 дана ако је то неопходно, узимајући у обзир сложеност и број захтева.

По пријему наведених информација, можете руковаоцу поднети захтев за брисање ваших података о личности у складу са чланом 30. ЗЗПЛ. По овом захтеву руковалац је дужан да поступи у претходно наведеним роковима за поступање по захтеву за достављање информација.

Ако руковалац не поступи по вашем захтеву, дужан је да вас о разлозима за непоступање обавести без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду. Иста права имате и у случају да вас руковалац не обавести о поступању по вашем захтеву.

Истовремено вас обавештавамо да је чланом 145. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 35/23, у даљем тексту: ЗЕК) прописано да је пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица коме крајњи корисник у писаном или електронском облику пријави и опише начин, односно садржину, оквирни датум и време злонамерног или узнемиравајућег позива, дужан да забележи и сачува податке о идентификацији тог долазног позива или кратке поруке, датуму и времену позива или кратке поруке или покушају позивања. Ставом 2. истог члана прописано је да је пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица дужан да крајњем кориснику из става 1. овог члана изда одговарајућу потврду у писаном или електронском облику о пријави злонамерних или узнемиравајућих позива или кратких порука, а ставом 3. истог члана да ако пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица утврди да је, на основу пријаве из става 1. овог члана, злонамерни

или узнемиравајући позив или кратка порука упућен са броја његовог крајњег корисника, дужан је да том крајњем кориснику упуту упозорење, односно, у случају поновног узнемиравања, предузме друге одговарајуће мере ради спречавања даљег узнемиравања. Ставом 4. истог члана прописано је да ако пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица утврди да је, на основу пријаве из става 1. овог члана, злонамерни или узнемиравајући позив или кратка порука упућен са корисничког броја у мрежи другог пружаоца комуникационе услуге између лица, прослеђује том пружаоцу услуге пријаву о узнемиравању из става 1. овог члана, како би тај пружалац услуге свом крајњем кориснику упуту упозорење, односно, у случају поновног узнемиравања, предузео друге одговарајуће мере ради спречавања даљег узнемиравања, укључујући меру привременог или трајног искључења крајњег корисника, а ставом 5. овог члана прописано је да су пружаоци јавно доступне комуникационе услуге између лица дужни да сарађују ради праћења и откривања злонамерних или узнемиравајућих позива или кратких порука, а нарочито ради размене података о броју са којег је и на који је упућен злонамерни или узнемиравајући позив или кратка порука и поступања по прослеђеним пријавама из става 4. овог члана.

Чланом 163. став 1. ЗЕК прописано је да инспекцијски надзор над применом овог закона, прописа којима се уређује делатност електронских комуникација, као и међународних уговора у области електронских комуникација, обавља министарство надлежно за послове телекомуникација, преко инспектора електронских комуникација, а ставом 2. истог члана прописано је да инспекцијски надзор над применом овог закона и прописа којим се уређује делатност електронских комуникација на територији аутономне покрајине врши аутономна покрајина преко својих органа.

Број предмета: 072-21-3151/2023-07

2. ПРОЦЕСУИРАЊЕ ПРЕКРШАЈА

Сектор за процесуирање прекршаја овлашћен је да издаје прекршајне налоге и подноси захтеве за покрепање прекршајног поступка за прекршаје из обе области људских права која штићи Повереник. Формирање овог сектора је последица измена закона којима је Поверенику дао законско овлашћење да подноси захтев за покрепање прекршајног поступка надлежним прекршајним судовима и да издаје прекршајни налог за прекршаје за које је законима из његове надлежности као санкција прописана новчана казна у фиксном износу.

2.1. Лице за заштиту података о личности – обавеза руковаоца, односно обрађивача који има својство правног лица да објави контакт податке лица за заштиту података о личности и достави их Поверенику

Повереник је преко овлашћених лица, а на основу сазнања из представке у којој је указано на незакониту обраду података о личности путем видео/аудио надзора од стране одређеног привредног друштва као руковаоца подацима о личности, покренуо ванредни инспекцијски назор, који је извршен у седишту Руковаоца.

У поступку надзора, према садржини Записника о извршеном ванредном теренском инспекцијском надзору и одлуке у том предмету – опомене Повереника, утврђено је, између осталог, да Руковалац подацима о личности није објавио контакт податке лица за заштиту података о личности, нити их је доставио Поверенику.

Чланом 56. став 2. ЗЗПЛ прописано је да су руковалац и обрађивач дужни да одреде лице за заштиту података о личности ако се: 1) обрада врши од стране органа власти, осим ако се ради о обради коју врши суд у сврху обављања његових судских овлашћења; 2) основне активности руковаоца или обрађивача састоје у радњама обраде које по својој природи, обиму, односно сврхама захтевају редован и систематски надзор великог броја лица на које се подаци односе; 3) основне активности руковаоца или обрађивача састоје у обради посебних врста података о личности из члана 17. став 1. или података о личности у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима из члана 19. овог закона, у великом обиму. Ставовима 10. и 11. истог члана закона прописано је да је руковалац или обрађивач дужан да објави контакт податке лица за заштиту података о личности и достави их Поверенику, а да Повереник води евиденцију лица за заштиту података о личности која садржи: имена и презимена лица за заштиту података о личности, њихове контакт податке, као и имена и контакт податке руковаоца, односно обрађивача.

Чланом 95. став 2. тачка 6. ЗЗПЛ прописано је да ће се новчаном казном у износу од 100.000 динара казнити за прекршај руковалац, односно обрађивач који има својство правног лица ако не објави контакт податке лица за заштиту података о личности и не достави их Поверенику (члан 56. став 11).

Чланом 95. став 7. ЗЗПЛ прописано да је да ће се за прекршај из става 2. овог члана казнити физичко лице, односно одговорно лице у правном лицу, државном органу, односно органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе, као и одговорно лице у представништву или пословној јединици страног правног лица новчаном казном у износу од 20.000 динара.

Како Руковалац није поступио сходно својој обавези из члана 56. ст. 10. и 11. ЗЗПЛ, чиме је радњом нечињења учинио прекршај из члана 95. став 2. тачка 6. истог закона, Повереник је дана 9. 8. 2023. године том привредном друштву, односно Руковаоцу подацима о личности издао прекршајни налог и изрекао новчану казну у износу од 100.000 динара (РСД),.

Даље, Повереник је издао прекршајни налог и директору тог привредног друштва, као одговорном лицу, јер је радњом нечињења учинио прекршај из цитираног члана 95. став 7. у вези са ставом 2. тачка 6. истог члана ЗЗПЛ и изрекао му новчану казну у износу од 20.000,00 динара (РСД).

Број предмета: Пн. 074-02-255/2023-10 и Пн. 074-02-266/2023-10

2.2. Ради унапређења заштите података о личности и превентиве Повереник је, након извршеног увида у Евиденцију о лицима за заштиту података о личности, коју Повереник води у оквиру свог информационог система (електронска писарница), упутио акт руковаоцима који нису именовали лица за заштиту података о личности, а који имају ту законску обавезу и подсетио их:

– да је неодређивање лица за заштиту података о личности у члану 95. став 1. тачка 28. ЗЗПЛ прописано као прекршај за који се руковалац који има својство правног лица кажњава новчаном казном од 50.000 до 2.000.000 динара, предузетник (члан 95. став 4) новчаном казном од 20.000 до 500.000 динара, а физичко лице, односно одговорно лице у правном лицу државном органу, односно органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе, као и одговорно лице у представништву или пословној јединици страног правног лица (члан 95. став 5) новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара.

– да је, уколико је одређено лице за заштиту података о личности али контакт подаци тог лица нису објављени и нису достављени Поверенику, а необјављивање контакт података лица за заштиту података о личности и недостављање тих података Поверенику прописано је у члану 95. став 2. тачка 6. ЗЗПЛ као прекршај, Повереник издаје прекршајни налог учиниоцу прекршаја руковаоцу који има својство правног лица на новчану казну у износу од 100.000 динара, предузетнику (члан 95. став 6. ЗЗПЛ) на новчану казну у износу од 50.000 динара, а физичком лицу, односно одговорном лицу у правном лицу државном органу, односно органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе, као и одговорном лицу у представништву или пословној јединици страног правног лица (члан 95. став 5) новчану казну у износу од 20.000 динара.

2.3. Руковаоци су, ако нису одредили лице за заштиту података о личности, упозорени на то да је Повереник овлашћен да подноси захтев за покретање прекршајног поступка против њих надлежним прекршајним судовима

Поступајући по допису Повереника правно лице се актом од 5. 4. 2023. године изјаснило, између осталог, да „као здравствена установа ради искључиво као пружалац услуга здравствене заштите и није руковалац у смислу члана 4. став 8. Закона о заштити података о личности; да с обзиром на то да није руковалац у смислу цитираног закона, као и то да не припада руковаоцима сходно ставовима из дописа, иста није одредила лица за заштиту података о личности“.

Влада Републике Србије донела је Одлуку о оснивању тог правног лица, те по том основу оно има статус органа власти у смислу ЗЗПЛ, па тиме и обавезу да поступи по члану 56. став 2. тачка 1. ЗЗПЛ, што није учинило.

Чланом 56. став 2. тачка 1. ЗЗПЛ прописано је да су руковалац подацима о личности и обрађивач дужни да одреде лице за заштиту података о личности ако се обрада врши од стране органа власти, осим ако је реч о обради коју врши суд у сврху обављања својих судских овлашћења.

Чланом 4. став 1. тачка 25. ЗЗПЛ прописано је да је орган власти државни орган, орган територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, јавно предузеће, установа и друга јавна служба, организација и друго правно или физичко лице које врши јавна овлашћења.

Чланом 95. став 1. тачка 28. ЗЗПЛ прописано је да ће се новчаном казном од 50.000 до 2.000.000 динара казнити за прекршај руковалац односно обрађивач који има својство правног лица ако не одреди лице за заштиту података о личности у случајевима из члана 56. став 2. овог закона. Ставом 5. истог члана прописано је да ће се за прекршај из става 1. овог члана казнити физичко лице, односно одговорно лице у правном лицу, државном органу, односно органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе, као и одговорно лице у представништву или пословној јединици страног правног лица новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара.

Повереник је поднео надлежном прекршајном суду захтев за покретање прекршајног поступка против правног лица, као руковаоца подацима о личности и органа власти јер није одредило лице за заштиту података о личности сходно својој обавези из члана 56. став 2. тачка 1. ЗЗПЛ, чиме је окривљено правно лице учинило прекршај из члана 95. став 1. тачка 28. ЗЗПЛ, а за који прекршај је, као в. д. АА правног лица и одговорно лице у правном лицу, по члану 95. став 5. истог закона.

Одлука суда: Поступајући по наведеном захтеву за покретање прекршајног поступка, надлежни прекршајни суд је покренуо прекршајни поступак и донео пресуду против окривљених и утврдио да су одговорни због тога што окривљено правно лице као руковалац подацима о личности и орган власти није одредило лице за заштиту података о личности сходно својој обавези из члана 56. став 5. тачка 1. Закона о заштити података о личности, чиме су учинили:

- окривљено правно лице, прекршај из члана 95. став 1. тачка 28. Закона о заштити података о личности
- окривљени АА, као одговорно лице у правном лицу, прекршај из члана 95. став 5. Закона о заштити података о личности.

Суд је окривљенима изрекао опомену из разлога што је учинилац прекршаја после поднетог захтева за покретање прекршајног поступка суду, а пре доношења пресуде, испунио прописану законску обавезу.

Број предмета:074-01-48/2023-10

2.4. Национални спортски савези за спортске гране и области спорта у Републици Србији имају обавезу да одреде лице за заштиту података о личности

Чланом 4. став 1. тачка 25. ЗЗПЛ прописано је да је орган власти државни орган, орган територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, јавно предузеће, установа и друга јавна служба, организација и друго правно или физичко лице које врши јавна овлашћења.

Чланом 2. став 1. тачка 19. Правилника о надлежним националним спортским савезима за спортске гране и области спорта у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 95/16, 45/18, 17/21 и 97/21) утврђени су надлежни национални спортски савези за спортске гране и области спорта у Републици Србији.

Утврђено је да је конкретан ГСС члан Спортског савеза Србије, и да, на основу Закона о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16), има овлашћења да лицима која су завршила одговарајући акредитовани студијски програм у одговарајућој високошколској установи и стекла одговарајуће стручно звање издаје дозволе за рад у спортској грани на коју се студијски програм односи (члан 27. тачка 6), као и да у сарадњи са одговарајућом акредитованом високошколском установом издаје, обнавља и одузима дозволу за рад спортским стручњацима (члан 28. тач. 4. и 11), а које надлежности представљају вршење јавних овлашћења.

С обзиром на то да грански спортски савез има статус органа власти у смислу ЗЗПЛ, па тиме и обавезу да поступи по члану 56. став 2.

тачка 1. ЗЗПЛ, што није учинио, Повереник је надлежном прекршајном суду поднео захтев за покретање прекршајног поступка против тог ГСС, као руковаоца подацима о личности и органа власти, зато што није одредио лице за заштиту података о личности, чиме је окривљено правно лице учинило прекршај из члана 95. став 1. тачка 28. ЗЗПЛ, а за који прекршај је, као председник овог ГСС и одговорно лице у правном лицу, по члану 95. став 5. истог закона.

Одлука суда: Поступајући по наведеном захтеву за покретање прекршајног поступка, надлежни прекршајни суд је покренуо прекршајни поступак и донео пресуду против окривљених и утврдио да су одговорни због тога што нису одредили лице за заштиту података о личности, чиме се поступило супротно одредбама члана 56. став 5. тачка 1. Закона о заштити података о личности, те је ГСС, као правно лице одговорно за прекршај из члана 95. став 1. тачка 28. Закона о заштити података о личности, а окривљени АА, као одговорно лице у правном лицу, одговоран је за прекршај из члана 95. став 5. Закона о заштити података о личности.

Суд је ГСС изрекао опомену, док је одговорно лице у правном лицу осудио на новчану казну.

Број предмета: Пр. 074-01-30/2023-10

3. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРИТУЖБИ

Повереник за информације од јавној значаја и заштити података о личности поступа по притужбама лица поднетим збој повреде права у вези са обрадом података о личности. Осмивавање права се иницира подношењем захтева руководиоцу података, а уколико руководиоц не одговори у року од 30 дана од дана подношења захтева (или у продуженом року од 60 дана) или пак одбије захтев, тада се стичу услови за подношење притужбе Поверенику.

У наставку су даји примери из праксе.

ПРОЦЕСНА РЕШЕЊА

3.1. Неуредна притужба

Одлука: Притужба одбачена због неуредности

Из образложења:

Повереник је дана 24. 4. 2023. године примио притужбу АА, поднету због повреде права на приступ подацима о личности од стране Руковаоца по његовом захтеву од 19. 1. 2023. године. У притужби је навео да се она подноси из разлога повреде права прописаног одредбом члана 26. Закона о заштити података о личности јер је Руковалац одбио захтев, да је два пута послао упит са питањем одакле му његови контакт подаци – ко је извор података о личности, а да је Руковалац оба пута одговорио, али без одговора на постављена питања. У притужби се наводи да су уз њу приложена два одговора Руковаоца, међутим, притужба је достављена без прилога.

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета утврђено је да уз притужбу није достављен захтев за остваривање права у вези са обрадом података о личности, нити одговор Руковаоца при чему притужба није ни потписана. Стога је Повереник дописом број 072-16-1470/2023-06 од 27. 4. 2023. године, у смислу члана 59. став 1. Закона о општем управном поступку, затражио од притужиоца да у року од осам дана од дана пријема дописа притужбу уреди.

У складу са одредбом члана 75. став 6. Закона о општем управном поступку, достављање дописа Повереника број 072-16-1470/2023-06 од 27. 4. 2023. године притужиоцу сматра се извршеним дана 29. 5. 2023. године

Одредбом члана 58. став 2. Закона о општем управном поступку прописано је да поднесак странке мора да буде разумљив и да садржи све што је потребно да би по њему могло да се поступа, а нарочито: лично или пословно име, пребивалиште, односно боравиште, седиште и назив органа коме се подноси, управну ствар која је предмет поступка, сврху поднеска, адресу на коју орган странци треба да доставља акте и потпис подносиоца поднеска.

Одредбом члана 59. став 1. истог закона је, између осталог, прописано да је поднесак неуредан ако има недостатке који орган спречавају да поступи по њему, ако није разумљив или ако није потпун. У том случају орган у року од осам дана од пријема поднеска обавештава подносиоца на који начин да уреди поднесак, и то у року који не може бити краћи од осам дана, уз упозорење на правне последице ако не

уреди поднесак у року, а ставом 2. истог члана да ако поднесак не буде уређен у року, орган решењем одбацује поднесак.

Имајући у виду чињеницу да је притужба поднета због повреде права на приступ подацима о личности по захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности, а да притужилац није поступио по налогу Повереника од 27. 4. 2023. године и отклонио наведене недостатке у прописаном року, односно није доставио захтев за остваривање права у вези са обрадом података о личности, одговор Руковаоца, нити потписану притужбу, то се не може испитати основаност притужбе, односно не може се утврдити да ли је дошло до повреде Закона о заштити података о личности од стране Руковаоца на штету притужиоца, то се, на основу члана 78. став 1. тачка 6. Закона о заштити података о личности и члана 59. став 2. Закона о општем управном поступку, притужба одбацује као неуредна.

Број: 072-16-1470/2023-06

3.2. Надлежност Повереника за заштиту права на приступ подацима умрлих лица

Одлука: Притужба одбачена због ненадлежности

Из образложења:

[...]

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета утврђено је да је АА из ... дана 24. 3. 2023. године Војномедицинској академији у Београду, као руковаоцу података, поднела захтев у складу са чланом 26. став 1. Закона о заштити података о личности којим је тражила копију обдукционог налаза за њеног покојног оца ББ.

Одредбом члана 2 став 1. Закона о заштити података о личности прописано је да се овим законом обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, а посебно њиховог права на заштиту података о личности.

Одредбом члана 4. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно

више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног економског, културног и друштвеног идентитета.

Имајући у виду да Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) не садржи одредбе које се односе на умрла лица, то се не може успоставити надлежност Повереника у случајевима обраде тих података о личности, па је донета одлука као у диспозитиву решења.

Број 072-16-1678/2023-06 од 15. 5. 2023.

3.3. Накнадно поступање Руковаоца подацима по захтеву лица на које се подаци односе

Одлука: Поступак се обуставља

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је 13. 5. 2023. године притужбу АА из ..., поднету због непоступања по захтеву од 8. 4. 2023. године, од стране ... из ..., као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац), којим је тражио брисање свих његових података о личности који су прикупљени.

[...]

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужилац дана 8. 4. 2023. године поднео захтев којим је од Руковаоца тражио да обрише све његове податке о личности, а у вези с његовим налогом, чије је затварање том приликом затражио.

Даље је утврђено да је Руковалац 29. 5. 2023. године обавестио притужиоца да није у могућности да обрише његове податке о личности с обзиром на одредбе члана 95. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, којима је прописано да се ти подаци чувају најмање 10 година од престанка пословног односа, односно уласка у играчницу, док је налог обрисао, што је притужилац у телефонском разговору 5. 6. 2023. године потврдио.

Одредбом члана 101. став 1. Закона о општем управном поступку прописано је да се поступак обуставља ако орган нађе да нема услова да се даље води, а закон не налаже да се поступак настави.

Имајући у виду чињеницу да је притужилац поднео притужбу због непоступања Руковаоца по његовом захтеву у законском року, а да је након поднете притужбе Руковалац притужиоцу пружио

информације о поступању по његовом захтеву, то нема услова за даље вођење поступка по притужби.

Број 072-16-1699/2023-06 од 5. 6. 2023.

3.4. Основаност притужбе поднете због непоступања Руковаоца у законском року по захтеву лица

Одлука: Наложено да поступи по захтеву лица

Из образложења:

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужилац дана 23. 12. 2022. године Руковаоцу, поднео захтев којим је, између осталог, тражио брисање података који се на њега односе уписаних у књигу крштених Епархије ... под текућим бројем ... и исправку података у књизи крштених тако што ће уписати адресу породилице, његово презиме, занимање оца, адресу становања оца и занимање мајке и чименицу да није крштена.

[...]

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи. Те информације пружају се у писменом или другом облику, укључујући и електронски облик ако је то погодно; ставом 2. прописано је, између осталог, да је руковалац дужан да пружи помоћ лицу на које се подаци односе у остваривању његових права; ставом 3, између осталог, да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. је прописано да, ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона прописано је да Повереник може да наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду да Руковалац података није поступио (одлучио) по захтеву у делу којим је притужилац тражио исправку и брисање података који се на њега односе, јер није у законском року од 30 дана преду-

зео одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописаних овим законом, нити га је обавестио о разлозима за непоступање по захтеву у наведеном делу, Повереник налази да је притужба делимично основана и да је дошло до повреде права притужиоца у вези са обрадом података о личности, јер је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, а уколико не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а што Руковалац није учинио.

Навод Руковаоца да Повереник није надлежан да одлучује по притужби јер је Српска православна црква независна од државе и самостално обавља своје унутрашње и јавне послове на основу Закона о црквама и верским заједницама није био од утицаја на доношење другачије одлуке по притужби. Ово стога што је одредбом члана 93. став 1. Закона о заштити података о личности прописано да ако цркве или верске заједнице примењују свеобухватна правила у погледу заштите физичких лица у односу на обраду, та постојећа правила могу се и даље примењивати под условом да се ускладе са овим законом, у ком случају се, на основу става 2, примењују и одредбе овог закона о инспекцијским и другим овлашћењима Повереника из чл. 77–79. овог закона, осим ако црква, односно верска заједница, не образује посебно независно надзорно тело које ће вршити та овлашћења, под условом да такво тело испуњава услове предвиђене Поглављем VI овог закона. Како Руковалац није доставио доказ да је образовао посебно независно надзорно тело које врши инспекцијска и друга овлашћења, неспорна је надлежност Повереника за одлучивање у овом предмету, који је, без мериторног одлучивања о основаности захтева у наведеном делу, на основу члана 79. став 2. тачка 3, одлучио као у ст. I и II диспозитива решења.

Број: 072-16-113/2023-06

3.5. Остваривање права на приступ из члана 26. Закона о заштити података о личности не може се условити подношењем захтева на обрасцу који је прописао Руковалац подацима

Одлука: Руковаоцу наложено да поступи по захтеву лица

Из образложења:

У изјашњењу на притужбу бр. Ди – ххх/ххх од 19. 4. 2023. године Руковалац је навео да запослени у „Call centru“ (Служба техничке

подршке), немају приступ подацима који се прикупљају снимањем разговора обављеног преко те службе, да је Правилником о заштити података о личности Руковаоца прописана процедура остваривања права у вези са обрадом података о личности, и то тако да лице на које се подаци односе захтев шаље на имејл адресу или адресу Руковаоца, као и да је образац захтева доступан на интернет страници и у пословним просторијама Руковаоца. У изјашњењу се даље наводи да на интернет страници Руковаоца стоји обавештење са упутством за остваривање права на приступ подацима о личности, да је Правилником уређен и рок чувања података, а да по пријему захтева овлашћено лице даје овлашћење запосленом да даље поступа по захтеву, под условом да је он, како се наводи, званичан и уредан, те стога Руковалац сматра да је притужба неоснована и преурањена и предлаже да Повереник упути притужиоца да Руковаоцу достави правилно попуњен образац захтева. Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је, између осталог, да је Руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. овог закона на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи. Те информације пружају се у писменом или другом облику, укључујући и електронски облик, ако је то погодно. Ако лице на које се подаци односе то захтева, информације се могу пружити усмено, под условом да је идентитет тог лица несумњиво утврђен. Ставом 3. истог члана прописано је да је Руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева. Тај рок може бити продужен за још 60 дана ако је то неопходно имајући у виду сложеност и број захтева. Ставом 4. је прописано да ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 26. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да лице на које се подаци односе има право да од руковаоца захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке и приступ тим подацима, као и следеће информације: о сврси обраде; о врстама података о личности који се обрађују; о примаоцу или врстама прималаца којима се подаци о личности откривени или ће бити откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама; о предвиђеном року чувања података о личности, или ако то није могуће о критеријумима

за одређивање тог рока; о постојању права да се од руковаоца захтева исправка или брисање његових података о личности; о праву да се поднесе притужба Поверенику; доступне информације о извору података о личности, ако подаци о личности нису прикупљени од лица на које се односе. Ставом 3. је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе на његов захтев достави копију података које обрађује.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона прописано је да Повереник може да наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду садржину захтева, наводе притужбе, изјашњења на притужбу, као и цитиране законске одредбе, Повереник је нашао да је притужба основана. Ово из разлога што Руковалац није поступио по захтеву притужиоца, односно није му доставио копију тражених података о личности који се на њега односе а које обрађује, нити информације о обради његових података о личности, при чему га није обавестио о разлозима за непоступање по захтеву, па је утврђено да је, у смислу чл. 21. и 26. Закона о заштити података о личности, дошло до повреде права притужиоца у вези са обрадом његових података.

Наиме, навод Руковаоца да је притужба неоснована и преурањена јер захтев није поднет надлежној организационој јединици и јер није коришћен образац захтева који је Руковалац прописао, није од утицаја на другачију одлуку Повереника, с обзиром на то да је ирелевантно којој организационој јединици Руковаоца се притужилац обратио, јер је та служба, уколико није надлежна за поступање, била дужна да захтев без одлагања проследи надлежној служби Руковаоца. Овакво условљавање поступања од стране Руковаоца је неосновано, имајући у виду да се притужилац позвао на члан 26. Закона о заштити података о личности, којим је прописано право лица на које се подаци односе да од руковаоца захтева информације о подацима о личности које обрађује, приступ и копију, о основаности ког захтева одлучује руковалац.

Из тих разлога Повереник се у конкретном случају није мериторно упуштао у основаност захтева, јер је њена оцена са аспекта испуњености услова за приступ подацима обавеза Руковаоца из члана 21. ст. 3. и 4. Закона о заштити података о личности.

МЕРИТОРНА РЕШЕЊА

3.6. Право на заштиту података о личности припада физичком лицу на које се подаци односе

Диспозитив решења: Притужба није основана

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 31. 1. 2023. године притужбу АА из ..., кога заступа пуномоћник, адвокат ..., поднету због повреде права на приступ подацима о личности од стране ЈП „Електропривреда Србије“, Београд, као руковаоца података, (у даљем тексту: Руковалац података). У притужби наводи да је Руковалац одбио захтев којим је на основу одредбе члана 26. став 3. Закона о заштити података о личности тражио копију захтева за закључење уговора о гарантованом снабдевању електричном енергијом број ... од ... године који је Руковалац закључио са ББ. Даље наводи да је за потписивање предметног уговора морао да дâ сагласност с обзиром на то да је он сувласник непокретности и да му је уговор потребан због доказивања да се на њему налази његов фалсификовани потпис, чиме је почињено кривично дело из члана 355. у вези са чланом 356. став 1. тачка 3. Кривичног законика. Уз притужбу је достављен захтев са доказом о предаји, одговор Руковаоца бр. ... од ... године и пуномоћје за заступање од ... године.

[...]

Увидом у списе предмета утврђено је да је Руковалац дописом број ... од ... године, између осталог, обавестио притужиоца да не може да поступи по захтеву поднетом на основу Закона о заштити података о личности јер је тражио копију захтева које је поднело друго лице и у коме су садржани подаци о личности ББ са којим је закључио уговор о потпуном снабдевању електричном енергијом на мерном месту у ..., као и да ће му у случају да предметну документацију затражи надлежни орган по кривичној пријави исту доставити.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је, између осталог, да се овим законом уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободни проток таквих података, начела обраде као и права лица на које се подаци односе, док је одредбом члана 2. став 1. прописао да се овим законом обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, а посебно њиховог права на заштиту података о личности.

Одредбом члана 4 став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности је прописано да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што су име и идентификациони број, податак о локацији, идентификатор у електронским комуникационим мрежама или једно обележје односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног економског, културног и друштвеног идентитета.

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је, између осталог, да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. овог закона на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, ставом 3. је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњење на притужбу и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана, јер право на заштиту података о личности према Закону о заштити података о личности припада сваком физичком лицу на које се подаци односе, а како из садржине захтева произилази да је притужилац тражио копију захтева на основу кога је Руковалац закључио уговор са другим лицем, то у конкретном случају није реч о остваривању права у вези са обрадом података о личности у смислу одредбе члана 1. став 1. и одредбе члана 4. став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности.

Број: 072-16-311/2023-06

3.7. Ограничење права због заштите права и слобода лица на које се подаци односе

Одлука: Притужба није основана

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 2. 11. 2022.

године притужбу малолетног АА, коју је као законски заступник поднела мајка ББ из ..., преко пуномоћника, адвоката ВВ из ..., због повреде права на приступ подацима о личности од стране Дома здравља ... из ..., као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац података). У притужби се наводи да је притужилац, малолетни АА, поверен на негу чување и васпитавање и самостално вршење родитељског права мајци ББ на основу пресуде Првог основног суда у Београду П2 бр. од 17. 4. 2014. године, измењене пресудом Трећег основног суда у Београду П2 бр. ... у погледу модела виђања са оцем; да је отац дана ... године одвео дете на преглед код Руковаоца како би спречио његов повратак мајци; да је том приликом сачињен налаз и мишљење лекара, а за који је мајка сазнала из поднеска који је отац доставио Трећем основном суду у Београду у коме је мајка приказана као насилник [...] У притужби се изражава сумња у постојање наведеног налаза од 6. 9. 2022. године и предлаже да Повереник наложи Руковаоцу хитно достављање наведеног извештаја законском заступнику како би се „упознала са тачним садржајем истог и у зависности од садржаја иницирала друге поступке“.

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога.

Увидом у списе предмета утврђено је да је 17. 10. 2022. године малолетни АА, чији је законски заступник мајка ББ, преко пуномоћника поднео захтев за приступ информацијама којим је од Руковаоца тражио да му се достави копија података који се на њега односе садржане у налазу и мишљењу лекара специјалисте психолога од 6. 9. 2022. године с обзиром на то да је мајка, као његов законски заступник, сазнала за његово постојање из предлога за доношење привремене мере који је поднео његов отац Трећем основном суду у Београду дана ... године, а у ком се наводи да он треба да живи са оцем, да промени школу, као и да је мајци, као његовом законском заступнику, потребан да би се поводом њега изјаснила у његовом најбољем интересу.

Такође је утврђено да је Руковалац, поступајући по захтеву, дописом од 20. 10. 2022. године обавестио пуномоћника да због тајности података пацијента који је прегледан у пратњи оца није у могућности да достави тражени извештај, као и да се отац малолетног АА изјаснио да извештај могу да затраже од њега или преко суда.

У сврху утврђивања потпуног и тачног чињеничног стања, Повереник је извршио увид у налаз и мишљење психолога сачињеног од стране Руковаоца дана 6. 9. 2022. године и утврдио да је он сачињен на основу изјаве малолетног АА, који је дошао на преглед у пратњи оца; да садржи процену и завршно мишљење лекара како је и наведено у поднеску оца – предлогу за доношење привремене мере од ... године Трећем основном суду у Београду.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је да се овим законом уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободан проток таквих података, начела обраде, права лица на које се подаци односе, обавезе руковалаца и обрађивача података о личности, кодекс поступања, пренос података о личности у друге државе и међународне организације, надзор над спровођењем овог закона, правна средства, одговорност и казне у случају повреде права физичких лица у вези са обрадом података о личности као и посебни случајеви обраде.

Одредбом члана 2. Закона о заштити података о личности прописано је да се овим законом обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, а посебно њиховог права на заштиту података о личности.

Одредбом члана 4. став 1 тачка 1. истог закона прописано је, између осталог, да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице, тачком 2. да је физичко лице оно лице чији се подаци обрађују.

Одредбом члана 21. став 3. Закона о заштити података о личности прописано је да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева. Тај рок може бити продужен за још 60 дана ако је то неопходно имајући у виду сложеност и број захтева. Ставом 4. је прописано да ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 40. став 1. тачка 9. Закона о заштити података о личности прописано је да се права и обавезе из чл. 21, 23, 24, 26, 29–31, 33, чл. 36–39. и 53, као и члана 5. овог закона, ако се те одредбе односе на остваривање права и обавеза из чл. 21, 23, 24, 26, 29–31, 33. и 36–39. овог закона, могу ограничити ако та ограничења не задиру у суштину основних права и слобода и ако то представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту лица на које се подаци односе или права и слобода других лица.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњења на притужбу, садржину докумената достављених уз притужбу, као и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана. Наиме, иако законским заступнику припада право да у име и за рачун малолетног лица поднесе захтев за приступ подацима који се на то лице односе, неспорно је да у конкретној ситуацији законски заступник у своје, а не у име и за рачун малолетног АА, жели да оствари тражено право и да нема за сврху заштиту права

притужиоца. С обзиром на то да је налаз и мишљење од 6. 9. 2022. године Руковалац сачинио на основу исказа који је дао малолетни АА у пратњи другог лица, а не законског заступника, да садржи његове податке о личности у смислу одредбе члана 4. став 1. тач. 1. и 2. Закона о заштити података о личности, то би по оцени Повереника достављање његове копије законском заступнику угрозило права лица које је изјаву дало у смислу одредбе члана 40. став 9. истог закона. Стога Повереник налази да ограничење права на приступ подацима, у конкретном случају малолетног АА, из претходно изнетих разлога има своје оправдање јер би у супротном отежало положај малолетника и не би било у његовом најбољем интересу.

Број: 072-16-1740/2022-06

3.8. Нису подобни за брисање подаци о личности који се обрађују у законом прописане сврхе

Одлука: Притужба није основана

Из образложења:

[...]

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужила дана 12. 4. 2023. године поднеском насловљеним као „жалба на обраду података о личности од града ..., Градске управе, Одељења за општу управу и заједничке послове тражила да обрише податке из њеног извода из матичне књиге рођених из рубрике „накнади уписи и забележбе“, односно податке о томе да је разведен њен брак са АА на основу пресуде Општинског суда, јер сматра да ови подаци не би требало да се налазе у њеном изводу из матичне књиге рођених с обзиром на то да је реч о податку који је застарео, непотпун и нема значаја и стога што је реч о особи која је правноснажно осуђена на осам месеци затвора условно због насиља у породици.

[...]

Одредбом члана 30. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је да лице на које се подаци односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране руковоаца, а ставом 2. да је руковалац дужан да без непотребног одлагања податке из става 1. овог члана избрише у следећим случајевима: подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани; лице на које се подаци односе је опозвало пристанак на основу којег се обрада вршила, а нема другог правног основа за обраду; лице на које се подаци односе је поднело приговор на обраду у складу са чланом 37. ст. 1. и 2. овог закона; по-

даци о личности су незаконито обрађивани; подаци о личности морају бити избрисани у циљу извршења законских обавеза руковаоца и када су подаци о личности прикупљени у вези са коришћењем услуга информационог друштва из члана 16. став 1. закона, а ставом 5, између осталог, да се став 1. овог члана, не примењује у мери у којој је обрада неопходна због поштовања законске обавезе руковаоца којом се захтева обрада или извршавање послова у јавном интересу или извршавање службених овлашћења руковаоца.

Одредбом члана 80. Закона о матичним књигама („Службени гласник РС“, бр. 20/09, 145/14 и 47/18) прописано је, између осталог, да се на основу матичних књига издају изводи из матичне књиге рођених, чланом 81, између осталог, да се у изводе из матичне књиге рођених уписују подаци, и то: име и презиме, пол, дан, месец, година и час рођења, место и општина/град рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава; ЈМБГ, држављанство, национална припадност и подаци о родитељима; чланом 82. став 1. да изводи из матичне књиге рођених садрже последње податке који су уписани у матичну књигу до времена издавања извода.

Тачком 44. Упутства о вођењу матичних књига и обрасцима матичних књига („Службени гласник РС“, бр. 93/18 и 24/22) прописано је ако је брак престао разводом брака, у рубрику „накнадни уписи и забелешке“ уписује се забелешка: „брак закључен са ... (име и презиме супружника) разведен пресудом ... (назив и седиште суда, број и датум одлуке), која је постала правноснажна ... (датум правноснажности одлуке)“, а тачком 105. став 2. ако је брак престао разводом, односно поништењем, односно смрћу супружника, у рубрику „накнадни уписи и забелешке“ извода из матичне књиге рођених уписује се одговарајућа забелешка о престанку брака, а ако је више пута био закључен брак уписује се забелешка о престанку последњег брака.

Имајући у виду садржину захтева притужиле, одговор Руковаоца број ... од године, наводе притужбе, изјашњења на притужбу и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана. Наиме, одредбом члана 4. став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, то у конкретном случају, није спорно да подаци који се обрађују у матичној књизи рођених и изводу из матичне књиге рођених за притужилу јесу подаци о личности који се на њу односе, али, како је реч о подацима које овлашћено службено лице руковаоца прикупља и уноси у матичне књиге и изводе из матичних књига као јавне исправе и основне службене евиденције о личним стањима грађана у оквиру законом утврђене надлежности, у које уписује пријављене чињенице као и чињенице које су садржане у акту надлежног органа или устано-

ве, а које је дужан да провери пре уписа и за чију тачност је одговоран, то Повереник налази да су подаци који се односе на престанак последњег брака притужиље законито прикупљени и обрађени у сврхе које су конкретно одређене и прописане Законом о матичним књигама и Упутством о вођењу матичних књига и за чију обраду није потребна сагласност лица, те нису подобни за брисање јер нису испуњени услови прописани цитираном одредбом члана 30. Закона о заштити података о личности, о чему је Руковалац и обавестио притужиљу.

Број: 072-16-1540/2023-06

3.9. Нема места исправци и допуни података који се обрађују у сврху архивирања

Одлука: Притужба није основана

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 20. 3. 2023. године притужбу АА из ..., поднету преко законских заступника, родитеља ББ и ВВ, због повреде права на исправку и допуну података о личности од стране Основне школе „Светозар Марковић“ из ..., као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац података), по захтеву за остваривање права поводом извршеног увида од 10. 2. 2023. године. У притужби је навела да је Руковалац дописом ... одбио да исправи и допуни њене податке у вези са учешћем на такмичењима, освојеним наградама, признањима, похвалама и дипломама у току осмогодишњег школовања од 2014. до 2022. године.

[...]

У изјашњењу на притужбу Основна школа је навела да је реч о подацима који су архивирани и које не може ретроактивно да мења, јер је реч о подацима који се односе на лице које је завршило осмогодишње школовање и које сада похађа средњу школу, да је притужиљи након завршетка основног образовања и васпитања дао све неопходне документе потребне за наставак школовања и да не схвата сврху захтева и циљ који притужиља жели да постигне.

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на

сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи; ставом 2. прописано је, између осталог, да је руковалац дужан да пружи помоћ лицу на које се подаци односе у остваривању његових права; ставом 3, између осталог, да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступку на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. је прописано да, ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 29. истог Закона о заштити података о личности је прописано да лице на које се подаци односе има право да се његови нетачни подаци о личности без непотребног одлагања исправе. У зависности од сврхе обраде, лице на које се подаци односе има право да своје непотпуне податке о личности допуни, што укључује и давање додатне изјаве.

Одредбом члана 92. став 4. истог закона прописано је да се одредбе о правима лица на које се подаци односе, између осталог из члана 29. овог закона, не примењују ако се обрада врши у сврхе архивирања у јавном интересу, ако је то неопходно за остваривање те сврхе или ако би примена тих одредаба закона онемогућила или значајно отежала њено остваривање, уз примену мера из ст. 1. и 2. овог члана.

Одредбом члана 80. став 1. тачка 2. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 10/19, 27/18 – др. закон и 129/21) прописано је, између осталог, да школа води евиденције о успеху ученика; одредбом члана 82. да евиденцију о успеху ученика чине подаци изборних програма и активности, о сведочанствима, дипломама, као и посебним дипломама за изузетан успех, наградама и похвалама; одредбом члана 89. став 2. да се сви остали подаци из евиденција, осим података о успеху ученика који се односе на закључене оцене на крају школске године и резултата на завршном испиту, чувају 10 година.

Одредбом члана 181. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон, 6/20 и 129/21) прописано је да је сврха обраде података о којима установа, високошколска установа, установа ученичког и студентског стандарда, односно јавно признати организатор активности води евиденцију јесте ефикасно вођење управних и других поступака који су у њиховој надлежности, остваривање права на издавање јавне исправе, остваривање права на квалитетно и једнако доступно образовање и васпитање за сву децу, ученике и одрасле, праћење и унапређивање квалитета и ефективности рада установе, односно високошколске установе и запослених, праћење стања ради самовредновања установе ефикасним управљањем евиденцијама, коришћење

распоживих ресурса локалне заједнице у складу са потребама образовања и васпитања, унапређивање сарадње и пуно укључивање родитеља ученика у образовно-васпитни процес, праћење, проучавање и унапређивање образовног нивоа студената у процесу образовања, као и припрема извештаја и обављање других послова из надлежности установе, високошколске установе, установе ученичког и студентског стандарда, односно јавно признатог организатора активности.

Одредбом члана 233. Статута ОШ прописано је, између осталог, да је сврха обраде података о којима Школа води евиденцију праћење и унапређивање квалитета, ефикасности и ефективности рада Школе и запослених, праћење, проучавање и унапређивање образовног нивоа ученика и остваривање права на издавање јавне исправе.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, као и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана и да нема повреде права на штету притужиље. Ово стога јер је Руковалац у складу са одредбом члана 21. Закона о заштити података о личности притужиљу обавестио о разлозима за непоступање по њеном захтеву, односно да не може да исправи и допуни податке који се на њу односе, а које је архивирао након што је завршила осмогодишњи образовно-васпитни процес. С обзиром на то да је Руковалац податке притужиље у вези са успехом који је остварила у току осмогодишњег школовања у складу са цитираном одредбом Закона о основном образовању и васпитању архивирао, као и стога што је реч о подацима чија је сврха обраде остварена самим тим што је Руковалац притужиљи издао јавну исправу о завршеном школовању, то у конкретном случају нема места примени одредбе члана 29. Закона о заштити података о личности у вези са документационим материјалом који се обрађује у сврхе архивирања, а који је руковалац дужан да чува у законом прописаном року у облику у коме је настао.

Број: 072-16-1061/2023-06

3.10. Захтев за издавање копије посебних података о личности садржаних у извештају лекара није захтев за издавање потврде за коју се плаћа накнада

Одлука. Наложено Руковаоцу подацима да притужиоцу достави копију података

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 23. 2. 2023. године притужбу АА из, против Дома здравља ..., из, као руковаоца

података (у даљем тексту: Руковалац), због повреде права на приступ подацима о личности по његовом захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности од 6. 2. 2023. године. У притужби се наводи да је Руковалац одбио да поступи по његовом захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности, којим је тражио да му се достави копија документа у којем су садржани подаци, а који захтев се односи на податке из његовог здравственог картона – извештаја од 24. 12. 2022. године, у вези с прегледом извршеног над њим у том дому здравља и задобијених повреда које је констатовао др ББ. [...]

У изјашњењу Руковаоца на притужбу број ..., између осталог, наведено је да у потпуности остаје при одговору број 258 од 14. 2. 2023. године, да је пракса Руковаоца да се прегледи и лечење због догађаја који се могу окарактерисати као кривично дело, као и давање потврде у сврхе кривичног поступка, наплаћују, а што би се могло осујетити у случају да се достава изврши поштом, те да, у складу са чланом 40. став 1. тачка 10. Закона о заштити података о личности, није у обавези да достави извештај бесплатно. Уз изјашњење су достављени прилози.

Такође је утврђено да је Руковалац дописом број 258 од 14. 2. 2023. године обавестио притужиоца да „потврду“ може преузети сваког радног дана у просторијама Руковаоца између 12 и 15 часова у радно време др ББ, те да је, имајући у виду да је реч о тучи и да је потврда, односно извештај потребан за вођење кривичног поступка потребно да за њено издавање плати накнаду на шалтеру службе опште медицине у по цени која је утврђена важећим ценовником.

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је прописано, између осталог, да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. овог закона на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи. Те информације пружају се у писменом или другом облику, укључујући и електронски облик, ако је то погод-но. Ако лице на које се подаци односе то захтева, информације се могу пружити усмено, под условом да је идентитет тог лица несумњиво утврђен. Ставом 3. истог члана је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева. Тај рок може бити продужен за још 60 дана ако је то неопходно имајући у виду сложеност и број захтева. Ставом 4. је прописано да ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана

пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбама ст. 5. и 6. истог члана прописано је да руковалац пружа информације у вези са остваривањем права, између осталих, и из члана 26. овог закона, без накнаде, а ако је захтев лица на које се подаци односе очигледно неоснован или претеран, а посебно ако се исти захтев учестало понавља, руковалац може да: 1) наплати нужне административне трошкове пружања информације, односно поступања по захтеву; 2) одбије да поступи по захтеву, као и да терет доказивања да је захтев очигледно неоснован или претеран лежи на руковаоцу.

Одредбом члана 26. став 1. истог закона је, између осталог, прописано да лице на које се подаци односе има право да од руковаоца захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке и приступ тим подацима, а ставом 3. тог члана закона да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе на његов захтев достави копију података које обрађује.

Чланом 40. став 1. тачка 10. Закона о заштити података о личности прописано је да се права и обавезе из чл. 21, 23, 24, 26, 29–31, 33, 36–39. и 53, као и члана 5. овог закона ако се те одредбе односе на остваривање права и обавеза из чл. 21, 23, 24, 26, 29–31, 33. и 36–39. овог закона, могу ограничити ако та ограничења не задиру у суштину основних права и слобода и ако то представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту остваривања потраживања у грађанским стварима.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона прописано је да Повереник може да наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду садржину захтева од 6. 2. 2023. године, наводе притужбе, изјашњење на притужбу, као и цитиране законске одредбе, Повереник је нашао да је притужба основана. Наиме, иако је притужилац у захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности навео да тражи да му се поштом достави копија документа у којима су садржани његови подаци о личности – извештај из његовог здравственог картона у вези с прегледом о задобијеним повредама приликом његовог јављања у тај дом здравља дана 24. 12. 2022. године, а које је констатовао др ББ, на основу свих списа предмета утврђено је да се предметни захтев не односи на креирање и издавање неког документа од стране Руковаоца, а што је, свакако, уређено посебним прописима који нису у надлежности Повереника, нити могу бити предмет поступка остваривања права по члану 26. Закона о заштити података о личности, већ на достављање копије

његових података о личности – података о повредама које је лекар констатовао у његовом здравственом картону након прегледа.

[...]

Навод Руковаоца да се потврде за доказивање чињеница у поступцима пред судовима издају по захтеву странке уз плаћање накнаде није од утицаја на другачију одлуку у овој управној ствари, јер је притужилац захтев поднео у складу са чланом 26. Закона о заштити података о личности, што подразумева право лица на копију података које Руковалац обрађује, а не издавање потврде као јавне исправе.

[...]

Број: 072-16-815/2023-06 од 23. 3. 2023. године

3.11. Услови за обраду података у евиденцији Утврђивање идентитета, дактилоскопирање, фотографисање (форензичка регистрација) и узимање других узорака, форензичка вештачења и анализе и вођење Националног ДНК регистра

Одлука: Притужба је основана

Из образложења:

[...]

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужилац поднео захтев 23. 8. 2022. године Руковаоцу којим је тражио брисање његових података о личности, и то података из: 1) Националног ДНК регистра – збирке ДНК профила и уништавање прикупљеног ДНК материјала и 2) из АФИС-Папилон система отисака папиларних линија свих 10 прстију, оба длана с бридевима, контролних отисака папиларних линија, четири фотографије лица и општих података са личним описом.

Даље је утврђено да је Руковалац у свом одговору бр. 88-804/21-2 од 16. 9. 2022. године притужиоца обавестио да се сагласно члану 45. став 4. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова подаци који се односе на форензичку регистрацију чувају 60 година, те да се стога не могу брисати по захтеву.

Такође, извршен је увид у достављену копију дописа Вишег јавног тужилаштва у... КТР ... од ... године, у ком се, између осталог, наводи да се подаци о притужиоцу не обрађују за потребе кривичног поступка јер он није ни покренут.

Извршен је увид и у достављену копију дописа Националног центра за криминалистичку форензику бр. ... од ... године, па је утврђено да је њиме притужилац обавештен да се подаци о личности који се

на њега односе и који су прикупљени по наредби Вишег јавног тужилаштва у ... КТР... од ... године, на основу члана 140. Законика о кривичном поступку, којом приликом му је узет и букални брис, налазе у ДНК регистру, у збирци ДНК профила, као и у АФИС-Папилон систему, на основу форензичке регистрације лица, и то: отисци папиларних линија свих 10 прстију, оба длана са бридевима, контролни отисци папиларних линија, четири фотографије лица и општи подаци са личним описом, те да се сагласно члану 45. став 4. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, чувају 60 година.

[...]

Имајући у виду наведено, приликом одлучивања о захтеву лица за брисање података, руковалац је дужан да примени како одредбе Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова у целини, тако и одредбе Закона о заштити података о личности као кривног закона у области обраде података о личности, посебно одредбе члана 5. тог закона који прописује начела обраде која су сви руковаоци дужни да примењују. Осим тога, треба имати у виду и одредбе Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података са Протоколима, коју је Република Србија ратификовала, као и Препоруке Р (87) 15 Комитета министара Савета Европе државама чланицама, те праксу Европског суда за људска права (пресуда *С. и Марјер йројив Уједињеној Краљевској*, представка бр. 30562/04 и 30566/04, пресуда од 4. 12. 2008). Наведеном Конвенцијом такође су прописана начела обраде, односно да лични подаци који се обрађују треба да буду, између осталог, прикупљани за изричите, специфичне и законите потребе и да се неће обрађивати на начин који није у складу с тим потребама, треба да буду одговарајући, меродавни и не сувишни у односу на потребе за које се обрађују, као и сачувани у форми која омогућава идентификовање субјекта података не дуже него што је потребно за сврхе за које се обрађују ови подаци. С тим у вези, Повереник у сваком конкретном случају цени да ли су испуњени услови за брисање, односно да ли је остварена сврха обраде, при чему узима у обзир, по узору на европску праксу, следеће критеријуме: потребу задржавања података у светлу окончања истраге о неком случају; финалну судску одлуку, посебно ослобађајућу; рехабилитацију, проведене осуде, амнестије; годиште предмета података; тежину учињеног дела и друго. Наиме, потребно је и да руковалац у сваком конкретном случају одмери да ли је даља обрада одређених података о личности неопходна у демократском друштву, односно да ли интерес друштва преовладава над правом на приватност појединца, на шта упућује и одредба члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова којим је прописана обавеза преиспитивања чувања и брисања података, а која се односи на све евиденције уређене тим законом.

Стога, да би одређена обрада била дозвољена, поред начела законитости, потребно је да се поштују сва начела обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности кумулативно, дакле, и начело ограничења чувања.

Такође, треба имати у виду и да, с обзиром на природу и количину личних података које узорци ћелија садрже, укључујући и јединствени генетски код од великог значаја како за појединца о ком је реч, тако и за његове сроднике, као и могућност да се преко профила ДНК утврде генетски односи између појединаца и изведу закључци о њиховом етничком пореклу, чување узорака ћелија и профила ДНК само по себи представља мешање у право притужиоца на поштовање њиховог приватног живота. Стога, како закон не уређује прецизно услове и начин чувања и коришћења података који се налазе у узорцима и профилима, те на исти начин уређује обраду података о личности лица за која је отклоњена сумња да су починила кривично дело и лица која су оглашена кривим, иако је потребно да постоје јасна, детаљна правила везана за обим и примену таквих мера, као и минималне заштитне мере, неопходно је, у сваком конкретном случају, пажљиво одмеравање могућих предности савремених научних техника у кривичноправном систему ради спречавања криминала и идентификацији извршилаца кривичних дела у односу на интерес заштите приватног живота. Свакако, у конкретном случају, када није нађено да је лице извршило кривично дело, свеобухватан и неселективан карактер овлашћења везаних за чување наведених података не успоставља правичну равнотежу између супротстављених јавних и приватних интереса, јер само чување података у евиденцији лица за које су отпали основи сумње да је извршило кривично дело стигматизује особу и угрожава његова уставна права и не успоставља правичну равнотежу између супротстављених јавних и приватних интереса и не може се сматрати неопходним у демократском друштву.

С обзиром на то да је, у конкретном случају, ставом 4. члана 45. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова прописано да се подаци из става 1. тог члана, који се односе на форензичку регистрацију за потребе кривичног поступка чувају 60 година, а да је неспорно да се подаци о личности притужиоца, од када је Више јавно тужилаштво у службеном белешком констатовало да нема места покретању кривичног поступка поводом одређеног кривичноправног догађаја, не обрађују за потребе кривичног поступка, Повереник налази да су престали да постоје разлози због којих су ови подаци о личности унети у евиденцију, односно да ти подаци нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени – за потребе кривичног поступка, тј. расветљавање кривичних дела и идентификања извршиоца кривичног дела, те да је сврха због које су подаци

прикупљени остварена. Самим тим, Руковалац нема више ни законско овлашћење за обраду ових података о личности.

Такође, из изнетог произилази да Руковалац више не врши обраду предметних података у посебне сврхе, те да се на њу примењују услови за брисање у вези са обрадом података за коју важе општа правила.

Дакле, како у овом случају подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени, то даље чување таквих података не представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву, те Повереник налази да су испуњени услови за брисање података о личности притужиоца прописани чланом 30. став 2. тачка 1. Закона о заштити података о личности, као и услови за брисање из члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова из Националног ДНК регистра – збирке ДНК профила лица над којима је извршена форензичка регистрација, и то његовог ДНК профила и уништење преосталог дела биолошког узорка (букалног бриса) из ког је добијен његов ДНК профил, као и из евиденције форензички регистрованих лица – система за аутоматску обраду отисака АФИС-Папилон, отисака папиларних линија свих 10 прстију, оба длана са бридевима, контролни отисци папиларних линија, четири фотографије лица и општи подаци са личним описом, тј. из евиденције коју Руковалац води на основу члана 45. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

Број: 072-16-261/2023-06 од 20. 7. 2023. године

3.12. Обим права на приступ (члан 26. Закона о заштити података о личности)

Одлука: Притужба је основана и налаже се Руковаоцу подацима (Дом здравља) да притужиљи достави копију података који се на њу односе.

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 26. 9. 2023. године притужбу АА из ..., поднету преко пуномоћника, адвоката ББ из Београда, због повреде права на приступ подацима о личности од стране Дома здравља ..., као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац), по њеном захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности од 23. 8. 2023. године. У притужби наводи да је од Руковаоца добила допис број ... од ... године са нејасним образложењем да сви запослени имају право увида у њен е-картон, односно да

сви запослени који имају административни налог (без обавештења о томе колико лица има такав налог) имају право приступа свим ресурсима информационо-комуникационог система иако се у њему налазе нарочито осетљиви подаци, као и да је Руковалац одбио да јој достави копију података о томе ко је, на који начин и када од запослених вршио увид у њен е-картон са образложењем да не може да јој достави наведене копије података јер је реч о информацијама које су у његовом власништву и којима је приступ ограничен, а што је супротно одредби члана 26. Закона о заштити података о личности.

[...]

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужила дана 23. 8. 2023. године, захтевом поднетим на основу одредбе члана 26. Закона о заштити података о личности од Руковаоца (Дом здравља), тражила информације о томе ко и на који начин врши увид у њен е-картон од стране свих запослених, ко од запослених обрађује њене податке, ко има приступ њеним подацима, као и информације о сврси обраде њених података, врстама података о личности који се обрађују и примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени или ће бити откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама. Захтевом је тражила и копију података о томе ко је, на који начин и када од запослених вршио увид у њен е-картон у периоду од 1. 1. 2022. године до 21. 8. 2023. године.

[...]

У изјашњењу на притужбу од 9. 10. 2023. године Руковалац је навео да је у законском року дописом број ... од ... године поступио по захтеву притужиле тако што јој је доставио информације у вези са обрадом података о личности у складу са одредбом члана 26. Закона о заштити података о личности. Такође је навео да је истим дописом одбио да поступи у делу захтева којим је притужила тражила информације о идентитету лица и подацима о извршеним приступима њеном е-картону јер је реч о пословним подацима који могу бити предмет надгледања и прегледања само од стране овлашћених лица у смислу одредаба Правилника о управљању подацима и безбедности ИКТ система број ... од године.

[...]

Ради доношења правилне одлуке, Повереник је од Руковаоца затражио достављање документа – „историја измена“ из здравствено-информационог система „Heliant“, насталих приступом притужилином е-картону у периоду од 1. 1. 2022. године до 21. 8. 2023. године.

Увидом у достављени документ утврђено је да он садржи следеће

информације: ИД радника, име и презиме радника, име и презиме пацијента, разлог приступа, време приступа и опис.

Одредбом члана 4 став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности, између осталог, прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, тачком 2. да је лице на које се подаци односе физичко лице чији се подаци о личности обрађују, а тачком 3. да је обрада података о личности свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављање, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање.

Одредбом члана 21. став 1. истог закона је, између осталог, прописано да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин; коришћењем јасних и једноставних речи; ставом 4. је прописано да, ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 26. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да лице на које се подаци односе има право да од руковаоца захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке о личности, приступа тим подацима, као и следеће информације: 1) о сврси обраде; 2) о врстама података о личности који се обрађују; 3) о примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама, а ставом 3. истог закона прописано је да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе на његов захтев достави копију података које обрађује.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона прописано је да Повереник може да наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњења на притужбу, цитиране законске одредбе као и садржину документа – „историја измена“ из здравствено-информационог система „Heliant“, који у папирном облику, према наводу Руковаоца,

садржи све елементе електронске обраде података, Повереник налази да је притужба поднета због повреде права на приступ подацима о личности основана и да притужили припада право на копију њених податка, односно свих информација у вези са обрадом података који се на њу односе, а који су садржани у наведеном документу.

Наиме, увидом у документ утврђено је да се до истог долази претрагом информационо-комуникационог система Руковаоца по притужилином имену и презимену, јединственом матичном броју и ЛБО броју, као и да наведени документ, осим наведених, садржи и информације о томе ко је, кад и у коју сврху од запослених лица Руковаоца приступао и вршио увид у притужилин е-картон. Имајући у виду одредбу цитираног члана 4. став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности којом је, између осталог, податак о личности дефинисан као „сваки податак који се односи на физичко лице“, Повереник налази да је реч о документу који јесте податак о личности притужиле јер садржи податке о личности који је непосредно одређују, као и податке који се на њу односе, а то су подаци о лицима (име и презима, ИД) која су приступала њеном е-картону, разлоге приступа, време приступа и опис разлога приступа.

Према оцени Повереника, није спорно да лице на које се подаци односе има право да зна информације о времену и разлогу приступа, како би могло да провери да ли су подаци и обрађивани у сврхе које је Руковалац навео. Међутим, чињеница је да документ садржи и идентификационе податке других лица – запослених код Руковаоца, чијим би откривањем могла бити повређена њихова права и слободе. Стога је Повереник, ради доношења правилне одлуке, у ситуацији када су у колизији интерес права на приступ подацима и интерес заштите права и слобода других лица, извршио тест балансирања и нашао да нема разлога за ограничење овог права због заштите права и слобода других лица јер је реч о подацима запослених који су, на основу овлашћења, односно по налогу и за рачун Руковаоца, приступали бази информационо-комуникационог система у сврхе обраде података пацијента. У том контексту, подаци о идентитету лица која су приступала е-картону притужиле, из изнетих разлога, не могу бити разлог за ограничење права јер су поступала у складу са својим додељеним овлашћењима. Како је циљ права на приступ подацима о личности да лицу на које се подаци односе омогући да буде свесно обраде својих података и да провери њихову законитост, Повереник налази да се достављањем копије података на начин како је то наложено ставом II диспозитива решења, испуњава циљ из члана 26. Закона о заштити података о личности као и поштовање начела транспарентне обраде у односу на притужилу.

3.13. Министарство унутрашњих послова Републике Србије дужно је да брише податке о кривичним пријавама лица која су правноснажно ослобођена оптужбе из оперативно- криминалистичке збирке

Подносилац притужбе је Министарству унутрашњих послова Републике Србије, као руковаоцу података (у даљем тексту: Руковалац), поднео захтев за брисање података из оперативно-криминалистичке збирке Руковаоца о поднетој кривичној пријави као и свих података који га доводе у везу са извршењем кривичног дела јер је правноснажно ослобођен оптужбе.

Поступајући по захтеву за брисање наведених података, Руковалац је одбио захтев подносиоца притужбе, из разлога што се подаци о кривичној пријави не могу брисати сходно члану 41. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

Незадовољан добијеним одговором подносилац захтева поднео је Поверенику притужбу због повреде права на брисање његових података који је нашао да је притужба основана из следећих разлога.

Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и Закон о потврђивању протокола о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података у члану 5. став 4. прописује да лични подаци који се обрађују треба да буду, између осталог, прикупљани за изричите, специфичне и законите потребе и неће се обрађивати на начин који није у складу с тим потребама, одговарајући, меродавни и не сувишни у односу на потребе за које се обрађују, као и сачувани у форми која омогућава идентификовање субјекта података не дуже него што је потребно за сврхе за које се обрађују ови подаци.

Чланом 11. наведене Конвенције је прописано да није допуштен изузетак од члана 5. став 4. осим када је такав изузетак прописан законом, ако поштује суштину основних права и слобода и представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту, између осталог, истраге и кривичног гоњења кривичних дела и извршења кривичних санкција.

Закон о заштити података о личности у члану 5. став 1. прописује, између осталог, да се подаци о личности морају прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“), да подаци морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“) и морају се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“).

Чланом 30. став 1. наведеног закона је прописано да лице на које се подаци односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране Руковалаца, а ставом 2. тачка 1. истог члана да је Руковалац дужан да без непотребног одлагања податке избрише ако подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани.

Одредбом члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова је прописано да се прикупљени и у евиденције унети подаци о личности морају брисати по истеку рокова чувања утврђених овим или другим законом или када се утврди да су престали разлози због којих је податак о личности унет у одговарајуће евиденције.

Одредбом члана 41. став 1. наведеног закона је прописано да у сврху расветљавања кривичних дела Министарство води евиденције и обрађује податке о физичким и правним лицима за које постоје основи сумње да су извршили кривична дела, као и податке о исходу кривичног гоњења, а ставом 8. истог члана да ти подаци представљају тајне податке, који се означавају у складу са прописима о тајности података и да се чувају трајно.

Имајући у виду наведене одредбе, искључива примена члана 41. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, независно од члана 7. став 2. тог закона којим је прописана могућност брисања података и пре истека рока у ситуацији када се утврди да су престали разлози због којих је податак о личности унет у одговарајуће евиденције, као и од одредаба Закона о заштити података о личности и Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, по налажењу Повереника је на штету права лица чији се подаци обрађују у оперативно-криминалистичкој збирци.

Јер опште је правило да се подаци о личности бришу кад више нису неопходни за сврхе у које су прикупљени и коришћени. Како је сврха вођења оперативно-криминалистичке збирке о лицима за која постоје основи сумње да су извршили кривична дела – расветљавање кривичних дела, по оцени Повереника, моментом када је одређено лице правноснажно ослобођено за кривично дело за које се теретило, за то лице више не постоје основи сумње да је извршило кривично дело, те је стога испуњена сврха због које су подаци и прикупљени.

Додатно, Руковалац у сваком конкретном случају мора да процени да ли трајно чување података о лицу коме нису потврђени основи сумње да је извршило кривично дело представља неопходну и сразмерну меру у једном демократском друштву за потребе

истраге и кривичног гоњења кривичних дела. Нарочито што је у таквим ситуацијама лице трајно стигматизовано, имплицира да није у потпуности невино и трпи штетне последице, чиме се такво лице ставља у дискриминаторски положај у односу на друга лица против којих никада није поднета кривична пријава. Задржавањем података о лицима која су правноснажно ослобођена и сматрају се невинима доводи се у питање не само правна сигурност лица на које се подаци односе већ и чланова њихових породица, чиме се угрожавају основна људска права, као што је претпоставка невиности гарантована чланом 34. Устава Републике Србије, права на рад и друга уставом загарантована права чије остваривање управо зависи од чињенице да ли се подаци о личности обрађују у оперативно-криминалистичкој збирци.

Из наведених разлога, трајно чување података о лицу које је ослобођено оптужбе и за које више не постоје основи сумње да је починило кривично дело је несразмерно сврси због које су подаци прикупљени, представља непропорционално мешање у њихово право на поштовање приватног живота и не може се сматрати неопходним у демократском друштву у сврху спречавања кривичних дела.

Нарочито што постоје и други оперативни начини рада полиције којима може да се постигне иста сврха, а који немају трајне штетне последице по лице о чијим подацима је реч и којима се не задира на тако инвазиван начин у приватност лица.

Имајући у виду наведено, како у конкретном случају подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени и како даље чување таквих података не представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву, то је Повереник нашао да су испуњени услови за брисање података о подносиоцу притужбе из оперативно-криминалистичке збирке Руковаоца прописани чланом 30. став 2. тачка 1. Законом о заштити података о личности, као и услови за брисање из члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

Стога је на основу одредбе члана 79. став 2. тачка 7. Закона о заштити података о личности и одредбе члана 136. став 1. Закона о општем управном поступку, Повереник донео решење којим је усвојио притужбу и наложио брисање предметних података.

Број: 072-16-2224/2020-06

Напомена: Против ове одлуке Повереника, Министарство унутрашњих послова је поднело тужбу Управном суду који је донео следећу пресуду:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УПРАВНИ СУД 16 У 989/21
Дана 17. 11. 2023. године
Б Е О Г Р А Д

У ИМЕ НАРОДА

Управни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Богдановић, председника већа, Миње Бикицки и Јелене Тишма Јовановић, чланова већа, са судским саветником Аном Ковачевић, као записничарем, решавајући у управном спору по тужби тужиоца Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Београд, Михајла Пупина бр. 2, поднетој против туженог Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Београд, Булевар краља Александра бр. 15, ради поништаја решења, број: 072-16-2224/2020-06 од 18. 12. 2020. године, уз учешће заинтересованог лица АА, у предмету заштите података о личности, након одржане усмене јавне расправе дана 15. 11. 2023. године, у нејавној седници већа одржаној дана 17. 11. 2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Тужба СЕ ОДБИЈА.

Образложење

Оспореним решењем, у ставу I диспозитива, наведено је да је основана притужба АА, поднета против Министарства унутрашњих послова Републике Србије, због повреде права на брисање података о личности по његовом захтеву од 25. 9. 2020. године.

Ставом II диспозитива наложено је Министарству унутрашњих послова Републике Србије да без одлагања, а најкасније у року од 8 дана од дана пријема тог решења, из оперативно-криминалистичке збирке избрише кривичну пријаву КУ 553/07, поднету против АА, као и податке о личности који то лице доводе у везу са извршењем кривичног дела из члана 178. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног законика Републике Србије.

Ставом III диспозитива истог решења обавезано је Министарство унутрашњих послова Републике Србије да у року од 8 дана обавести Повереника о поступању из става II диспозитива решења.

У тужби, поднетој Управном суду дана 18. 1. 2021. године, тужилац побија законитост оспореног решења због неправилне примене закона, непотпуно и нетачно утврђеног чињеничног стања и због тога

што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања. Сматра да је погрешна оцена туженог да је притужба заинтересованог лица основана, односно да је повређено његово право на брисање података и да су испуњени услови за брисање кривичне пријаве, јер су престали да постоје разлози због којих је податак унет у евиденције. Додаје да оцена туженог да се оваквом обрадом података угрожавају основна људска права, као што је претпоставка невиности, право на рад и друга права, није заснована на конкретним доказима, будући да је заинтересовано лице члан Адвокатске коморе... Указује да се обрада података о поднетим кривичним пријавама, уз податак о исходу кривичног гоњења, врши у складу са Законом о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, па није основана тврдња туженог да обрада података није у складу са чланом 42. став 3. Устава Републике Србије. Напомиње да законита обрада података ни на који начин не угрожава остваривање основних права и легитимних интереса лица. Наглашава да је неспорна примена одредбе члана 41. став 1. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, према коме полиција у сврху расветљавања кривичних дела води оперативно-криминалистичку збирку и прикупљени подаци се према ставу 8. тог члана закона чувају трајно.

Стога је погрешно тужени применио закон када је навео да тужилац има могућност и да треба да дели потребу даљег чувања података, будући да наведеним законом није предвиђена могућност било какве оцене или накнадног преиспитивања потребе даљег чувања или брисања тих података. Такође, погрешан је закључак туженог да је тужилац требало у време важења ранијих прописа да избрише предметне податке у складу са тада важећим Законом о полицији, с обзиром на то да је Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова ступио на снагу 3. 4. 2018. године и да је чланом 67. став 2. тог закона предвиђено да се подаци, који су до ступања на снагу тог закона прикупљени и обрађивани на основу ранијих прописа, настављају да обрађују у складу са овим законом.

Имајући у виду одредбу члана 197. Устава Републике Србије, који изричито забрањује повратно дејство закона, погрешан је закључак туженог да постоји законски основ за брисање ових података. Указује да није заснована на закону оцена туженог да је престала потреба МУП-а да даље обрађује предметне податке, јер тужени, као надлежни орган, није овлашћен да цени потребе МУП-а као надлежног органа.

Поред наведеног тужени за доношење оцене о престанку потребе МУП-а да обрађује одређене податке о личности нема јасне критеријуме, па је нејасно да ли треба брисати сваку кривичну пријаву која је

резултирала ослобађајућом пресудом или је од стране јавног тужилаштва одбачена, без обзира на врсту и предмет кривичног дела, начин извршења, последицу, жртву кривичног дела и сл. Сматра да овако донета одлука туженог без законом прописаних критеријума, доводи до правне несигурности и ствара простор за неуједначену праксу.

Посебно наглашава да је обрада података од стране МУП-а законита, уређена Законом о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, којим је искључена могућност било какве дискриминације лица и доношења различитих одлука, а питање да ли су одредбе тог закона усклађене са другим законима или потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права је питање које је у надлежности Уставног суда.

По мишљењу тужиоца, тужени је погрешно применио одредбу члана 32. Закона о заштити података о личности и наложио тужиоцу да избрише податке које обрађује у посебне сврхе, иако је овим законом прописано да је Руковалац дужан да без непотребног одлагања избрише те податке само ако су обрадом повређене одредбе чланова 5, 13. и 18. Закона о заштити података о личности, или ако подаци о личности морају бити избрисани због испуњења законске обавезе Руковаоца, што у конкретном предмету није случај.

С тим у вези, тужени није имао у виду ни одредбу члана 7. Закона о заштити података о личности. Истиче да би брисањем кривичне пријаве у великој мери била урушена и доведена у питање методологија прикупљања и обраде података, која чине оперативно-криминалистичку збирку и по својој природи представља оперативну евиденцију полиције. Брисање кривичне пријаве би подразумевало брисање свих трагова полицијског рада у претходном периоду, свих предузетих радњи у сврху истраге и откривања кривичног дела и гоњења учиниоца кривичног дела, као и саме чињенице да је то дело извршено, а што би значило да се ти подаци не могу обрађивати ни у статистичке сврхе.

Позивајући се на одредбу члана 40. Закона о заштити података и личности и истичући да се права лица могу ограничити ако та ограничења не задиру у суштину основних права и слобода и ако то представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту националне безбедности, одбране, јавне безбедности, спречавања, истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција, заштиту од претњи по јавну безбедност, предлаже да суд уважи тужбу и поништи оспорено решење.

Тужени орган у детаљно датом одговору на тужбу остаје при наводима изнетим у образложењу оспореног решења и сматра да је тужба неоснована. Указује да су контрадикторни наводи тужбе да нису

испуњени услови за брисање, јер је према члану 41. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова тужилац обавезан да податке из евиденције чува трајно, због чега се члан 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова примењује само за друге евиденције које тужилац води.

Према налажењу туженог, обавеза преиспитивања рока чувања и обавеза брисања података из члана 7. став 2. наведеног закона се односи на податке из свих евиденција које тужилац води, укључујући и податке из евиденције из члана 41. тог закона.

Неоснован је и навод тужиоца да тужени, супротно члану 197. Устава Републике Србије, сматра да је тужилац приликом одлучивања о захтеву требало да примени Закон о полицији, будући да је то био један од додатних критеријума које је тужени ценио.

Неоснован је и навод тужбе да одлука туженог, без законом прописаних критеријума, доводи до правне несигурности и ствара простор за неуједначену праксу, имајући у виду одредбу члана 30. Закона о заштити података о личности.

Сматра да, иако у Закону о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова није децидно прописано када је испуњен услов из члана 7. став 2. овог закона, није била интенција законодавца у једном демократском друштву да се подаци чувају трајно и да се умање права лица, већ је само дата могућност тужиоцу да у сваком конкретном случају цени када је тај услов испуњен, а трајно чување података о лицима која су ослобођена оптужбе имплицира да та лица нису у потпуности невини, јер се подаци и даље обрађују у оперативне сврхе, чиме се управо врши дискриминација тих лица, која због таквог поступања тужиоца трпе штетне последице. У односу на наводе тужбе да је законита обрада која је као таква прописана законом, указује да то јесте тачно, али да би одређена обрада била дозвољена, поред начела законитости, потребно је да буду кумулативно испоштована сва начела обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности.

При томе, ниједан пропис не може да се примењује самостално, већ у корелацији са другим прописима.

Након доношења Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова донет је други закон и то Закон о заштити података о личности, који у члану 100. прописује да ће се одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности, ускладити са одредбама овог закона до краја 2020. године.

Из наведеног следи да, до усклађивања одредби Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова са Законом о заштити података о личности, тај закон мора тумачити у смислу основних начела Закона о заштити података о личности као кривног закона у области обраде података о личности. У односу на наводе

тужбе да брисање оперативних података може озбиљно да наруши систем оперативног рада полиције напомиње да постоје други начини рада полиције којим може да се постигне иста сврха расветљавања кривичних дела, а који немају трајне штетне последице по лице о чијим подацима је реч и којима се не задире на тако инвазиван начин у приватност лица.

У односу на наводе тужиоца да тужени погрешно примењује члан 32. Закона о заштити података о личности, истиче да се у оспореном решењу није ни позвао на ову законску одредбу, већ је ценио услове за брисање сагласно члану 30. наведеног закона. С тим у вези указује да моментом када за одређено лице више не постоје основи сумње да је извршило кривично дело, даља обрада података више није у сврху која је прописана чланом 41. поменутог закона тј. за сврху расветљавања кривичних дела, па тужилац након тога више не врши обраду у посебне сврхе и на њега се примењују услови за брисање у вези са обрадом података за коју важе општа правила.

У вези са наводом тужбе да тужени, приликом доношења оспореног решења, није имао у виду члан 7. Закона о заштити података о личности појашњава да тужилац у поступку пред туженим није ни истицао да обрађује податке о подносиоцу притужбе у сврху која је различита од сврхе за коју су подаци прикупљени.

Такође, уколико је тужилац сматрао да има разлога за ограничење права на брисање из члана 40. Закона о заштити податка о личности, био је дужан да у складу са чланом 21. став 4. тог закона обавести подносиоца о тим разлозима, и да се о истом ограничењу изјасни туженом, како би тужени могао да провери основаност разлога за ограничење.

Са ових, детаљно датих разлога, предлаже да суд тужбу одбије као неосновану.

Заинтересовано лице у одговору на тужбу исту оспорава у целости, истичући да је тужилац био дужан да у складу са чланом 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова избрише из евиденције податак да се против њега водио предметни кривични поступак, будући да је од подношења кривичне пријаве 4. 8. 2007. године до доношења пресуде Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1-5217/П од 24. 9. 2012. године, којом је правноснажно ослобођен од оптужбе, протекло пет година и да против њега није вођен ниједан други кривични поступак.

Оспорава наводе тужбе да постоји потреба да се и даље води евиденција у циљу спречавања вршења, истраге и откривања кривичног дела из разлога што тужилац не наводи ниједан доказ или чињеницу који упућују на то да постоји било каква сумња да он планира извршење кривичног дела, те с тим у вези предлаже да суд наложи

тужиоцу да достави доказ о томе да ли се против њега води кривични поступак. Сматра да тужилац не прави разлику између правноснажно осуђених и правноснажно ослобођених лица у односу на која се сврха вођења евиденција постиже све до момента док окривљени не буде ослобођен од оптужбе, након чега се сврха губи, а наноси штета том лицу. Додаје да је доживео непријатност два пута када су његови пријатељи сазнали да је против њега вођен предметни кривични поступак, те истиче да би усвајањем тужбе био нарушен и његов пословни углед, што би могло довести до губитка клијената и дискриминације у односу на друге колеге и сва остала лица која нису осуђивана. Истиче и да из аргументације тужиоца да чувањем наведених података о њему у циљу даље обраде статистичких података о жртвама кривичног дела или оштећених лица, начина извршења кривичног дела и сл., неспорно произлази да тужилац на ослобођене гледа идентично као на осуђене, јер уколико је одређено лице правноснажно ослобођено кривичне одговорности, онда нема ни говора о томе да се проучавају методе понашања, склоности и друге особине, јер кривичног дела и жртве нема. Предлаже да суд тужбу одбије као неосновану.

Управни суд је одржао усмену јавну расправу дана 15. 11. 2023. године, применом одредби чланова 34. став 2. и 38. став 1. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), у присуству туженог органа, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, и представника туженог органа и пуномоћника тужиоца, а у одсуству уредно позваног заинтересованог лица.

Пуномоћник тужиоца је у речи на усменој јавној расправи у свему остао при наводима тужбе, уз напомену да одлука државног органа не би смела да дерогира законску норму. У вези са наводом из одговора заинтересованог лица којима се предлаже да тужилац достави доказе о вођењу кривичног поступка против заинтересованог лица указао је да тужилац није надлежан за вођење кривичног поступка. Посебно је нагласио да Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова не предвиђа могућност разматрања брисања података у сваком конкретном случају, већ прописује одређени рок или трајно чување тих података, при чему у случају када није прописан рок могућност разматрања је дозвољена.

Указао је да се подаци из оперативно криминалистичке збирке не дају никоме, док се подаци из казнене евиденције дају другим органима у складу са законским прописима.

Истакао је и да се противи ставу туженог да се подаци не чувају трајно, напоменувши да се ради о усклађивању закона, али да за сада нису испуњени услови за брисање тражених података.

Додао је да се ради о различитим кривичним делима и различитим одлукама донетим у вођеним поступцима, због чега су нејасни

критеријуми туженог за брисање података, посебно што ти критеријуми нису прописани ни једним законом. Навео је и да не постоји разлика између опортунитета и рехабилитације, јер су у оба случаја према закону то неосуђивана лица. Појаснио је да се у случају незадовољства грађани могу обратити притужбом на рад полиције или тужбом суду за повреду права и да тужени орган не би требало да одлучује о повреди људских права.

Предложио је да суд уважи тужбу, поништи оспорено решење и предмет врати на поновно одлучивање.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је у речи на усменој јавној расправи указао да је небитно која су кривична дела у питању, јер је опште правило да је свако невин док се супротно не докаже. У вези са непостојањем критеријума за одлучивање нагласио је да су ти критеријуми садржани у начелима и осталим одредбама Закону о заштити података о личности, које Повереник примењује и позвао се на члан 73. став 1. Закона о заштити података о личности који му даје право да штити људска права. Подсетио је да је 2004. године образован као независан државни орган са циљем да брани управо ова људска права.

Сагласио се са становиштем тужиоца да закон треба да прописује критеријуме, истовремено нагласивши да до тада треба применити Закон о заштити података о личности и периодично вршити проверу неопходности потребе за чувањем података. Додао је да подржава вођење евиденција, али да заступа став за појединачна брисања података за лица чији подаци више нису потребни. У вези са наводом да се подаци из оперативно-криминалистичке збирке не дају никоме, указао је да су заинтересована лица управо из разних животних ситуација, у саобраћају, приликом запошљавања, на граници, сазнала да се о њима воде и обрађују подаци.

Испитујући законитост оспореног решења у границама захтева из тужбе, сагласно одредби члана 41. став 1. Закона о управним споровима, Управни суд је по оцени навода тужбе, одговора на тужбу, списка предмета ове управне ствари и навода странака на усменој јавној расправи нашао да је тужба неоснована.

Из списка предмета произлази да је дана 25. 9. 2020. године АА поднео захтев тужиоцу за брисање података у службеним евиденцијама о кривичној пријави КУ-553/07, као и података да је против њега вођен кривични поступак за кривично дело силовања. Поступајући по овом захтеву тужилац је дописом 03/39 број 072-14/20 од 14. 10. 2020. године обавестио АА да, у складу са чланом 41. став 1. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, тужилац води евиденције и обрађује податке о физичким и правним лицима за која постоје основи сумње да су извршили кривична дела, као и

податке о исходу кривичног гоњења, и да подаци из те евиденције представљају тајне податке, који се означавају у складу са прописима о тајности података и чувају се трајно, па се не могу брисати.

Дана 26. 10. 2020. године АА је поднео притужбу (поднесак означен као жалба) Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности због повреде права на брисање података о личности. Разматрајући притужбу, изјашњење Руковаоца на притужбу и списе предмета, те позивајући се на чл. 34. став 3, 42. став 3. и 194. став 5. Устава Републике Србије, Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, чл. 5. став 4. и 11. Закона о потврђивању протокола о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, члан 5. став 1, члан 30. ст. 1. и 2, члан 32. став 1. и члан 79. став 2. тачка 7) Закона о заштити података о личности, чл. 7. ст. 1. и 2, чл. 41. ст. 1, 2. и 3. тачка 1) и члан 67. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, тужени орган је закључио да је притужба основана. Образлажући своју одлуку тужени орган је навео да је Руковалац, осим Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, дужан да приликом одлучивања по захтевима лица за брисање података примени и одредбе Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, Закона о заштити података о личности, посебно члан 5. тог закона, који прописује општа начела обраде која су сви руковаоци дужни да примењују, као и да је опште правило да се подаци о личности бришу кад више нису неопходни за сврхе у које су прикупљени и коришћени.

Према налажењу туженог, Руковалац у сваком конкретном случају мора да процени да ли трајно чување података о лицу коме нису потврђени основи сумње да је извршило кривично дело представља неопходну и сразмерну меру у једном демократском друштву за потребе истраге и кривичног гоњења кривичних дела, при чему када су у питању лица која су ослобођена оптужбе или против којих је обустављена истрага, односно која су у потпуности невини, неспорно је да се чување њихових података не може сматрати неопходним.

При одлучивању тужени је посебно имао у виду чињеницу да је подносилац притужбе ослобођен од оптужбе, те да се задржавањем података о лицима која су правноснажно ослобођена од оптужбе и сматрају се невинима доводи у питање не само правна сигурност лица на која се подаци односе, већ и чланова њихових породица, чиме су угрожена основна људска права, као што су претпоставка невиности, гарантована чланом 34. Устава Републике Србије, право на рад и друга Уставом загарантована права чије остваривање зависи управо од чињенице да ли се подаци о личности обрађују у оперативно-кримистичкој збирци.

Стога је тужени закључио да су испуњени услови за брисање података из оперативно-криминалистичке збирке Руковаоца, прописани чланом 30. став 2. тачка 1) Закона о заштити података о личности, као и услови за брисање из члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, будући да је даља обрада супротна начелу ограничења у односу на сврху обраде, начелу минимизације података, као и начелу ограничења чувања података из члана 5. Закона о заштити података о личности. У образложењу оспореног решења наведено је и да је Руковалац био дужан да примени одредбе тада важећег прописа који је регулисао обраду података о личности и вођењу евиденција од стране Руковаоца – Закона о полицији, према којима су кривична пријава и други подаци подносиоца притужбе требало да буду брисани још пре ступања на снагу Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, због чега није било места примени члана 67, а тиме ни члана 41. наведеног закона, будући да су подаци о подносиоцу притужбе унети у евиденцију Руковаоца у циљу вођења конкретног кривичног поступка по коме је он правноснажно ослобођен 2011. године. Из ових разлога, применом члана 79. став 2. тачка 7) у вези са чланом 77. став 2. Закона о заштити података о личности и члана 136. Закона о општем управном поступку, тужени је донео оспорено решење.

Одредбом члана 7. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова („Службени гласник РС“, бр. 24/18) прописано је да је Министарство дужно да, без одлагања, исправи и ажурира податке за које се утврди да су нетачни (став 1). Прикупљени и у евиденције унети подаци о личности морају се брисати по истеку рокова чувања утврђених овим или другим законом или када се утврди да су престали да постоје разлози због којих је податак о личности унет у одговарајуће евиденције (став 2).

Одредбом члана 41. истог закона је прописано да у сврху расветљавања кривичних дела Министарство води евиденције и обрађује податке о физичким и правним лицима за која постоје основи сумње да су извршили кривична дела, као и податке о исходу кривичног гоњења (став 1). Податке о исходу кривичног гоњења, односно одбачају оптужбе, проширењу оптужбе, преквалификацији кривичног дела, одустанку од кривичног гоњења, опортунитету надлежно тужилаштво доставља Министарству (став 2). Подаци из евиденција из ст. 1–4. овог члана представљају тајне податке, који се означавају у складу с прописима о тајности података и чувају се трајно (став 8).

Одредбом члана 5. став 1. тачка 3) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 87/18) прописано је да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“),

а тачком 5) истог члана закона је прописано да се подаци о личности морају чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“).

Одредбом члана 30. Закона о заштити података о личности је прописано да лице на које се подаци односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране руковоаца (став 1). Руковалац је дужан да без непотребног одлагања податке из става 1. овог члана избрише у следећим случајевима: подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани (став 2. тачка 1).

Одредбом члана 100. истог закона је прописано да ће се одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности, ускладити са одредбама овог закона до краја 2020. године.

Код оваквог чињеничног и правног стања ствари, по оцени Управног суда, правилно је поступио тужени орган када је донео одлуку као у диспозитиву оспореног решења, за коју је дао довољно јасне разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Правилно је закључивање туженог да тужилац, као руковалац података, у сваком конкретном случају мора да процени да ли трајно чување података о евиденцијама које води представља неопходну и сразмерну меру за остваривање сврхе обраде. Такође, правилна је оцена туженог да су у случају заинтересованог лица у овом управном спору испуњени услови за брисање података, с обзиром на то да је испуњена сврха због које су подаци прикупљени и није неопходно да се подаци даље чувају, јер је заинтересовано лице правноснажно ослобођено оптужбе и за исто више не постоје основи сумње да је починило кривично дело.

Имајући у виду наведено, даља обрада података за заинтересовано лице била би супротна начелу ограничења у односу на сврху обраде, начелу минимизације података, као и начелу ограничења чувања података из члана 5. Закона о заштити података о личности.

С тим у вези, суд указује на пресуду Европског суда за људска права *С. и Марпер против Уједињеног Краљевства* (*S. and Marper v. the United Kingdom*) (ЦГ), бр. 30562/04 од 4. 12. 2008. године, према којој чување података мора да буде сразмерно сврси прикупљања и ограничено у погледу времена, нарочито у сектору полиције, будући да би заштита коју пружа члан 8. Конвенције била неприхватљиво ослабљена када би употреба савремених научних техника у кривичноправном систему била дозвољена по сваку цену и без пажљивог одмеравања њихових могућих предности у односу на важне интересе заштите приватног живота.

Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података („Службени лист СРЈ – Међународни

уговори“, бр. 1/92, „Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 11/25 и „Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 98/08 и 12/10), у члану 8, под називом додатне мере заштите субјекта података, прописује да свако лице мора бити у могућности: а) да буде обавештено о постојању аутоматизоване збирке са личним подацима, њеној основној сврси, као и о идентитету и сталној адреси или пак адреси седишта фирме у којој је запослен Руковалац збирке, б) да добија у разумним интервалима и без претераних рокова или трошкова потврду о постојању или не, у аутоматизованој збирци личних података које се на њега односе, као и да му се ти подаци доставе у разумљивом облику, ц) да се, према потреби, избори за исправку тих података или за њихово брисање кад су обрађени противно одредбама домаћег законодавства, у којем су садржана основна начела прописана у чл. 5. и 6. ове Конвенције. Чланом 5. исте Конвенције, под д), је прописано да су лични подаци који се аутоматски обрађују похрањени у облику који омогућује идентификацију заинтересованих лица у периоду који не премашује онај неопходан период за сврхе за које су и похрањени.

Управни суд је ценио наводе тужбе којима се указује на погрешну оцену туженог да је притужба заинтересованог лица основана, односно да је повређено његово право на брисање података, с обзиром на неспорну примену одредбе члана 41. став 8. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, па је нашао да су неосновани. Ово стога што се одредба члана 41. став 8. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова не може посматрати издвојено у односу на остале прописе, као што је то правилно закључио и тужени орган. При томе, према одредби члана 7. став 2. истог закона прикупљени и у евиденције унети подаци о личности морају се брисати када се утврди да су престали да постоје разлози због којих је податак о личности унет у одговарајуће евиденције, а што је случај у конкретном предмету. С тим у вези, неосновани су наводи тужбе да законом није предвиђена могућност било какве оцене или накнадног преиспитивања потребе даљег чувања или брисања тих података, јер то не произлази из одредбе члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

Поред тога, Закон о заштити података о личности и наведена Конвенција, такође, прописују обавезу брисања података када је испуњена сврха због које су подаци прикупљени, а што је и став изражен у наведеној пресуди Европског суда за људска права.

Цењени су и наводи тужбе о непостојању јасних критеријума за брисање података и с тим у вези могућношћу стварања правне несигурности, па је суд нашао да су неосновани, са јасних разлога датих у одговору туженог на тужбу и истакнутих на усменој јавној расправи, које суд у свему прихвата, а којима је указано да су ти критеријуми са-

држани у начелима и осталим одредбама Закона о заштити података о личности, па их суд овом приликом неће посебно образлагати.

По оцени суда, неосновани су и наводи тужбе којима се тужилац позива на одредбу члана 40. Закона о заштити података о личности истичући да се права лица могу ограничити ако та ограничења не задиру у суштину основних права и слобода и ако то представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту националне безбедности, одбране, јавне безбедности, спречавања истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција, заштиту од претњи по јавну безбедност, будући да је тужени правилно нашао да се у конкретном случају не ради о заштити наведених права, а тужилац није доказао супротно.

Управни суд је ценио и остале наводе тужбе, али је нашао да су без утицаја на другачије одлучивање о законитости оспореног решења, будући да је исто донето на основу правилно утврђеног чињеничног стања, без повреда правила поступка и уз правилну примену материјалног права.

Са изнетих разлога, налазећи да оспореним решењем није повређен закон на штету тужиоца, Управи суд је на основу одредбе члана 40. став 2. Закона о управним споровима, одлучио као у диспозитиву пресуде.

ПРЕСУЂЕНО У УПРАВНОМ СУДУ дана 17. 11. 2023. године, 16 У 989/21

Записничар

Ана Ковачевић, с. р.

Председник већа – судија
Гордана Богдановић, с. р.

4. ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Поверенику за информације од јавног значаја и заштити података о личности се свакодневно обраћа велики број грађана, правних лица, удружења, али и органа власти са питањима и недоумицама у вези са применом ЗЗПЛ.

У насљавку смо издвојили она питања која су у прелиходној години била најактуелнија.

4.1. Обавеза достављања података на захтев органа јединице локалне самоуправе

Питање: Да ли постоји обавеза Електродистрибуције Србије д. о. о. Београд, као оператора дистрибутивног система, да на основу члана 159 б став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији достави Секретаријату за јавне приходе Градске управе града Београда податке о свим објектима и регистрованим потрошачима електричне енергије на територији града Београда, и то: адресу објекта, име и презиме потрошача, ПИБ или ЈМБГ потрошача?

Повереник је мишљења да приликом доношења одлуке Руковаолац подацима о личности треба да узме у обзир одредбе закона и, евентуално, других релевантних прописа којима су утврђена његова овлашћења и обавезе и, у зависности од контекста намеравање обраде, одредбе закона и, евентуално, других релевантних прописа којима су уређена овлашћења и обавезе актера одређеног друштвеног, односно правног односа. Уколико орган власти утврди да је одређеним законом установљена обавеза да другом субјекту достави одређене податке о личности које обрађује, тада се ради о обради која је неопходна у циљу поштовања правних обавеза органа, у смислу одредаба члана 12. став 1. тачка 3) Закона о заштити података о личности. Када орган утврди да је у конкретном случају обезбеђен одговарајући правни основ за достављање података другом субјекту, обавезан је да у вршењу обраде података о личности примени начела обраде из члана 5. наведеног закона, као и да извршава друге обавезе прописане тим законом.

Поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, права и обавезе пореских обвезника, надлежности и овлашћења Пореске управе су уређени посебним прописима који уређују предметну материју.

У том смислу, на питања која се односе на надлежност и овлашћења Министарства финансија/Пореске управе, укључујући и обраду података о личности која је неопходна у сврху утврђивања чињеница у поступку пореске контроле, примењује се Закон о пореском поступку и пореској администрацији и други релевантни прописи, док се Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС“, бр. 87/2018) уређују на системски начин, начела обраде података о личности, као и друга општа правила и одређене обавезе за Руковаоце и друге субјекте, док се обрада података о личности у одговарајућим областима друштвеног живота уређује посебним прописима о чијој се примени старају други органи.

Како откривање података о личности достављањем, или на други начин чињење доступним представља радњу обраде у смислу члана 4. тачка 3) Закона о заштити података о личности, са аспекта наведеног Закона начелно указујемо на то да би одређена обрада била дозвољена најпре је потребно да је иста у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, те да је обезбеђен одговарајући правни основ у смислу члана 12. Закона, као и да се обрада врши у складу са начелима обраде из члана 5. овог закона и другим одговарајућим правилима и обавезама прописаним овим законом.

Сагласно начелу „одговорност за поступање“ из члана 5. став 2. Закона, на Руковаоцу лежи одговорност за правилну примену Закона, тако да наведени субјект доноси и одлуку о томе да ли су у конкретном случају испуњени сви услови за закониту обраду података о личности.

Повереник је мишљења да приликом доношења одлуке о томе да ли у одређеном случају орган власти треба да доставити тражене податке о личности другом субјекту, односно о томе који је правни основ одговарајући у том случају, орган власти треба пре свега да узме у обзир одредбе закона и, евентуално, других релевантних прописа којима су утврђена његова овлашћења и обавезе и, у зависности од контекста намеравање обраде, одредбе закона и, евентуално, других релевантних прописа којима су уређена овлашћења и обавезе субјекта у одговарајућој области друштвених односа. Уколико орган власти утврди да је одређеним законом установљена обавеза да другом субјекту достави одређене податке о личности које обрађује, тада се ради о обради која је неопходна у циљу поштовања правних обавеза органа, у смислу одредаба члана 12. став 1. тачка 3) Закона. Ако утврди да је у конкретном случају обезбеђен одговарајући правни основ за достављање података другом субјекту, орган власти је обавезан да у вршењу обраде података о личности примени начела обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности, као и да извршава друге обавезе прописане тим законом.

Број: 073-14-1722/2023-02

4.2. Успостављање овлашћења за обраду јединственог матичног броја грађана

Питање: Уколико надлежни јавни архив жели да од корисника архивске грађе прибави и ЈМБГ, да ли би то могао да уради уколико прибави сагласност подносиоца захтева, с обзиром да чланом 40. Закона

о архивској грађи и архивској делатности није прописано да захтев за коришћење архивске грађе садржи и ЈМБГ?

Када се ради о обради података о личности коју врше Руковаоци у циљу поштовања њихових правних обавеза или у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења, у смислу одредаба члана 12. став 1. тачке 3) и 5) Закона о заштити података о личности, сагласно одредбама члана 14. Закона, основ за обраду одређује се законом, па сходно томе, пристанак физичког лица не би могао да буде одговарајући правни основ за обраду података о личности.

Систем заштите архивске грађе и документарног материјала, услови и начин коришћења архивске грађе као и надлежности и делатност архива у Републици Србији уређени су Законом о архивској грађи и архивској делатности („Сл. гласник РС“ број 6/2020).

Одредбом члана 90. Закона о заштити података о личности („Сл. гласник РС“ број 87/2018) прописано је да се на обраду јединственог матичног броја грађана примењују одредбе закона којим се уређује јединствени матични број грађана, односно другог закона, уз примену одредби тог закона које се односе на заштиту права и слобода лица на које се подаци односе.

Да би обрада података о личности била законита потребно је да за исту постоји одговарајући правни основ, у смислу одредбе члана 12. Закона о заштити података о личности, имајући у виду, пре свега, посебне прописе којима је одређена област уређена, као и да се притом, поштују начела обраде из члана 5. тог закона и друга одговарајућа правила и обавезе Руковалаца и других субјеката прописане поменутиим законом.

Када се ради о обради података о личности коју врше Руковаоци у циљу поштовања њихових правних обавеза или у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења, у смислу одредаба члана 12. став 1. тачке 3) и 5) Закона, сагласно одредбама члана 14. Закона, основ за такву обраду одређује се законом.

Број: 073-14-844/2023-02

4.3. Псеудонимизовани подаци су подаци о личности

Питање: Да ли се „кодирани подаци“ у контексту клиничких испитивања о Испитаницима, које Главни истраживач преноси Спон-

зору, могу сматрати „анонимним подацима“ (и стога не „подацима о личности“) у смислу члана 4. тачка 1. Закона о заштити података о личности за Спонзора, будући да се подаци о личности Испитаника „кодирају коришћењем систематског поступка дизајнираног тако да штити идентитет Испитаника“, као и да се „кодирани подаци“ односе на податке у којима се „идентификатори Испитаника (име, презиме, адреса или лични број осигураника) замењују јединственим кодом идентификације субјекта (који није изведен из информација које се односе на конкретно лице), док остале информације (нпр. здравствени подаци, мерења Испитаника итд.) остају у свом оригиналном, читљивом облику“?

Примена псеудонимизације као мере заштите података о личности предвиђене Законом о заштити података о личности, односно обрада на начин који онемогућава приписивање података о личности одређеном лицу без коришћења додатних података, при чему се ови додатни подаци чувају посебно уз предузете техничке, организационе и кадровске мере које обезбеђују да се податак о личности не може приписати одређеном или одредивом лицу, не мења правну природу података, из чега произлази да псеудонимизовани подаци такође представљају податке о личности.

Податак о личности, у смислу одредбе члана 4. став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), јесте сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета.

Према томе, када се ради о подацима који непосредно или посредно, у комбинацији са неким другим информацијама, одређују или чине одредивим идентитет физичких лица (испитаника), можемо говорити о подацима о личности у смислу цитиране одредбе Закона и обрада тих података подлеже начелима и правилима обраде прописаним Законом.

У конкретном случају потребно је имати у виду да Закон не познаје појам „кодирани подаци“. Уколико исто подразумева примену псеудонимизације као мере заштите података о личности предвиђену Законом, односно обраду на начин који онемогућава приписивање података о личности одређеном лицу без коришћења додатних по-

датака, при чему се ови додатни подаци чувају посебно уз предузете техничке, организационе и кадровске мере које обезбеђују да се податак о личности не може приписати одређеном или одредивом лицу, указујемо на то да примена исте не мења правну природу података, из чега произлази да псеудонимизовани подаци такође представљају податке о личности.

Када у обради учествује више субјеката, превасходно је потребно утврдити својство сваког од њих у смислу Закона (руководилац / заједнички руковооци / обрађивач / прималац), а како би се на правилан начин примениле одредбе Закона и испуниле све одговарајуће обавезе.

Сагласно одредби члана 4. став 1. тач. 8) Закона руководилац је физичко или правно лице, односно орган власти који самостално или заједно са другима одређује сврху и начин обраде.

С тим у вези, треба имати у виду да није неопходно да руководилац стварно има приступ подацима који се обрађују. Наиме, како је наведено у Смерницама Европског одбора за заштиту података 07/2020 о појмовима руковооца и обрађивача у Општој уредби о заштити података, лице које је пренело активност обраде на друго лице и самим тим има одлучујући утицај на сврху и (суштинске) начине обраде (нпр. прилагођавање параметара услуге на начин којим се утиче на то чији ће се подаци о личности обрађивати), сматраће се руковооцем иако никада неће имати стваран приступ подацима.

С обзиром на то да Закон на системски начин уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности, опште принципе и правила обраде података о личности физичких лица којих се руковооци и други субјекти који учествују у обради морају придржавати, а да се обрада у одређеној области/делатности уређује посебним прописима, указујемо на то да је за закониту обраду података о личности најпре потребно да је иста у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, затим да постоји одговарајући правни основ за обраду у смислу одредбе члана 12. Закона, при чему је за обраду посебних врста података о личности додатно потребно да се ради о неком од случајева из члана 17. став 2. Закона, као и да се иста врши у складу са начелима обраде из члана 5. Закона и другим одговарајућим правилима и обавезама прописаним овим законом.

4.4. Предаја података о личности власника непокретности из евиденција катастра непокретности, у циљу остваривања њихових власничких права, надлежним органима Републике Северне Македоније

Питање: Да ли је, у вези са припремом закључивања посебног споразума између Републике Србије и Републике Северне Македоније, у складу са законом предаја података о личности власника непокретности из евиденција катастра непокретности: – презиме; – име родитеља; – име; – матични број (ЈМБГ или матични број правног лица); – место пребивалишта и –адреса пребивалишта, у циљу остваривања њихових власничких права, кроз међусобну размену елабората усклађивања података катастра непокретности са подацима државне границе (као службени документ) између надлежних органа Републике Србије и Републике Северне Македоније?

Чланом 2. став 2. Закона о заштити података о личности утврђено је да одредбе посебних закона којима се уређује обрада података о личности морају бити у складу са тим законом, а како би се законом о потврђивању предметног споразума установио правни основ за обраду података о личности, то би текст будућег споразума морао бити усклађен са одредбама Закона о заштити података о личности, првенствено одредбама члана 14. ст. 2. и 3. Закона.

Обрада података о личности у поступцима уписа у катастар непокретности, као и издавање података из катастра, уређују се Законом о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС“, бр. 41/18, 95/18, 31/19 и 15/20) и другим посебним прописима.

Са становишта надлежности Повереника у погледу примене Закона о заштити података о личности, за закониту обраду података о личности, укључујући и достављање или на други начин чињење доступним података о личности, најпре потребно обезбедити да је иста у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, да је сврха обраде конкретно одређена, оправдана и законита, као и да постоји одговарајући правни основ у смислу одредаба члана 12. Закона о заштити података о личности и да се обрада врши у складу са начелима обраде из члана 5. овог закона и другим одговарајућим правилима и обавезама прописаним истим законом, у зависности од околности сваког конкретног случаја. Уколико се подаци

о личности преносе у друге државе или међународне организације потребно је да буду испуњени услови прописани чл. 63–72. Закона о заштити података о личности.

Сагласно члану 5. став 1. Закона о заштити података о личности, подаци о личности морају: 1) се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“). Законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада; 2) се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани. Узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). У ставу 2. истог члана Закона је прописано да је руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Имајући у виду да се разматра могућност припреме закључивања посебног споразума о власништву пољопривредног земљишта у катастарским општинама уз граничну линију, те да споразум треба да има анекс који садржи конкретне податке о личности, указујемо на то да је у члану 2. став 2. Закона о заштити података о личности утврђено да одредбе посебних закона којима се уређује обрада података о личности морају бити у складу са тим законом, а како би се законом о потврђивању предметног споразума установио правни основ за обраду података о личности, то би текст будућег споразума морао бити усклађен са одредбама Закона о заштити података о личности, првенствено одредбама члана 14. ст. 2. и 3. Закона. С тим у вези, напомињемо да је текст нацрта споразума потребно доставити Поверенику ради давања мишљења у складу са чланом 55. став 11. Закона о заштити података о личности.

Наиме, одредбама члана 14. став 2. Закона о заштити података о личности прописано је да, ако се ради о обради која је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковооца, законом се одређује

и сврха обраде, а ако се ради о обради која је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца, законом се прописује да је обрада неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца. Законом се, такође, прописује јавни интерес који се намерава остварити, као и обавеза поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљ који се намерава остварити, а могу се прописати и услови за дозвољеност обраде од стране руковоаца, врста података који су предмет обраде, лица на које се подаци о личности односе, лица којима се подаци могу открити и сврха њиховог откривања, ограничења која се односе на сврху обраде, рок похрањивања и чувања података, као и друге посебне радње и поступак обраде, укључујући и мере за обезбеђивање законите и поштене обраде (члан 14. став 3. Закона).

У том смислу, најпре предмет сарадње између Републике Србије и Републике Северне Македоније која ће бити успостављена у складу са наведеним споразумом мора бити јасно и прецизно одређен у тексту споразума, а такође и сврха обраде података о личности која ће се вршити у циљу спровођења предметног споразума. Поред тога, споразумом морају бити јасно одређене категорије лица чији подаци ће се обрађивати, као и на који начин ће лица о чијим подацима је реч остваривати своја права у вези са обрадом, начин обезбеђивања транспарентности предвиђене обраде и евентуална друга питања која могу бити од значаја за обезбеђивање поштене и транспарентне обраде података о личности која ће се вршити у оквиру спровођења предметног споразума.

Уколико се подаци о личности преносе у друге државе или међународне организације, потребно је да буду испуњени и услови прописани чл. 63–72. Закона, да би таква обрада била законита.

Одредбом члана 64. став 1. Закона, прописано је да се пренос података о личности у другу државу, на део њене територије, или у један или више сектора одређених делатности у тој држави или у међународну организацију, без претходног одобрења, може извршити ако је утврђено да та друга држава, део њене територије или један или више сектора одређених делатности у тој држави или та међународна организација обезбеђује примерени ниво заштите података о личности. Ставом 2. истог члана Закона прописано је да се сматра да је примерен ниво заштите података о личности обезбеђен у државама чланицама Конвенције Савета Европе о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, односно у државама, на деловима њихових територија или у једном или више сектора одређених делатности у тим државама или међународним организацијама за које је од стране Европске уније утврђено да обезбеђују примерени ниво

заштите. Одредбом става 7. истог члана Закона предвиђено је да се Листа држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународних организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите, односно за које је Влада утврдила да не обезбеђује примерени ниво заштите објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“. У том смислу, Влада Републике Србије је донела Одлуку о листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународних организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности, која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 55/2019 од 2. 8. 2019. године.

Број: 073-14-1613/2023-02

4.5. Достављање података из саобраћајних дозвола за одређени број возила (таксативно наведених), као и власницима тих возила, за која је утврђено да су неовлашћено користили путеве на којима се плаћа путарина у Мађарској, ради наплате путарине и доплате због неовлашћеног коришћења

Питање: Да ли постоји правни основ да Министарство унутрашњих послова достави пуномоћнику привредног друштва са седиштем у Савезној Републици Немачкој, које је од стране мађарског надлежног привредног друштва овлашћено да врши наплату путарине и додатних накнада за утврђено неовлашћено коришћење путева на којима се плаћа путарина у Мађарској, а у сврху обављања послова клијента ради наплате путарине и доплате због неовлашћеног коришћења?

Када руковалац намерава да врши обраду података о личности, пре започињања исте, обавезан је да најпре утврди да ли је иста дозвољена у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност и обезбеди да се иста врши у складу са тим прописима, као и у складу са начелима и правилима обраде прописаним Законом о заштити података о личности.

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) на системски начин уређује начела и правила обраде којих се руковоаци и други субјекти који учествују у обради података

о личности морају придржавати, док се обрада у одређеној области/делатности уређује посебним прописима.

Материја која се односи на обраду података о личности у области унутрашњих послова, укључујући правни основ, сврху обраде, врсте и садржину евиденција, размену података, чување и др, уређена је Законом о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова. Наведеним законом уређена је размена података, односно пријем и достава података, како са домаћим субјектима тако и међународна размена података.

Како старање о примени поменутог прописа није у надлежности Повереника, овај орган није овлашћен за давање траженог мишљења.

Са становишта надлежности Повереника у погледу примене Закона о заштити података о личности, указујемо на то да је, за закониту обраду података о личности, укључујући и достављање или на други начин чињење доступним података о личности, најпре потребно обезбедити да је иста у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, да је сврха обраде конкретно одређена, оправдана и законита, да постоји одговарајући правни основ у смислу одредаба члана 12, односно члана 13. Закона о заштити података о личности, као и да се обрада врши у складу са начелима обраде из члана 5. овог закона и другим одговарајућим правилима и обавезама прописаним истим законом, у зависности од околности сваког конкретног случаја. Уколико се подаци о личности преносе у друге државе или међународне организације, потребно је да буду испуњени услови прописани чл. 63–72. Закона о заштити података о личности.

Дакле, када одређени руковалац намерава да врши обраду података о личности, пре започињања исте, дужан је да најпре утврди да ли је иста дозвољена у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност и обезбеди да се иста врши у складу са њима, као и у складу са начелима и правилима обраде прописаним Законом о заштити података о личности.

Број: 073-14-122/2023-02

4.6. Пренос података о личности у Краљевину Белгију

Питање: Да ли руковалац подацима о личности може пренети податке у Краљевину Белгију на основу изузетка из члана 69. закона којим се уређује заштита података о личности?

У случају преноса података о личности у државу која је чланица Конвенције Савета Европе о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, у складу са одредбом члана 64. став 2. Закона о заштити података о личности сматра се да је у тој држави обезбеђен примерени ниво заштите података о личности, па се пренос података врши на основу примереног нивоа заштите у смислу члана 64. поменутог закона и, сходно томе, нема места примени члана 69. истог закона.

Чланом 69. Закона о заштити података о личности (ЗЗПЛ) утврђени су случајеви и услови за пренос података о личности у посебним ситуацијама, на које се руковацац може позвати само када се пренос не врши на основу примереног нивоа заштите (члан 64. ЗЗПЛ), ни уз примену одговарајућих мера заштите (члан 65. ЗЗПЛ), нити уз примену обавезујућих пословних правила која је одобрио Повереник (члан 67. ЗЗПЛ).

Како је, међутим, Краљевина Белгија чланица Конвенције Савета Европе о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, то се, у складу са одредбом члана 64. став 2. ЗЗПЛ, сматра да је у тој држави обезбеђен примерени ниво заштите података о личности, па се пренос података врши на основу примереног нивоа заштите у смислу члана 64. ЗЗПЛ и, сходно томе, нема места примени члана 69. ЗЗПЛ.

Из наведеног разлога (сматра се да је у Краљевини Белгији обезбеђен примерени ниво заштите података о личности) није потребно да руковацац примени неки од начина обезбеђења одговарајућих мера заштите који су предвиђени ЗЗПЛ-ом за случај да се пренос података врши у државу за коју није утврђено постојање примереног нивоа заштите, као што су, примера ради, стандардне уговорне клаузуле које је утврдио Повереник.

Додатно, потребно је имати у виду да се стандардним уговорним клаузулама које је утврдио Повереник у складу са овлашћењем које је овом органу дато чланом 79. став 3. тачка 1) ЗЗПЛ, уређује само однос између руковаоца и обрађивача, те нису применљиве у другим типовима односа, као што је, примера ради, однос руковацац–руковалац и др.

Независно од чињенице да за пренос података о личности у Краљевину Белгију није потребно обезбеђивање посебних мера заштите, однос између субјекта који преноси податке и субјекта који прима податке треба да буде уређен на одговарајући начин, узимајући у обзир нарочито сврху обраде, јавни интерес који се остварује, начела обраде утврђена ЗЗПЛ-ом, као и одредбе посебног/посебних закона којима је

уређена материја која се односи на клиринг и салдирање обвезница Републике Србије.

Број: 073-14-1692/2023.

4.7. Копирање личних докумената корисника gent-a-car услуга за потребе евентуалних прекршајних поступака

Питање: Да ли привредно друштво које се бави пружањем услуга изнајмљивања возила има право да копира лична документа својих клијената за потребе евентуалних прекршајних поступака?

У оквиру обављања делатности изнајмљивања возила привредно друштво може да врши обраду података о личности уколико је обрада неопходна у циљу поштовања његових правних обавеза које су утврђене посебним законом, односно у циљу извршавања овлашћења која су утврђена посебним законом. Ово се односи како на прикупљање и складиштење података, тако и на достављање података трећем лицу и друге радње обраде података о личности.

Како копирање документа који садржи податке о личности физичког лица, као и достављање или на други начин чињење доступним тих података, представља обраду података о личности у смислу одредбе члана 4. тачка 3) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), са аспекта примене овог закона указујемо на то да свака обрада података о личности, најпре, подлеже начелима обраде прописаним чланом 5. Закона, што укључује и „одговорност за поступање“ из члана 5. став 2. Закона, према коме је руковалац одговоран за примену свих начела обраде и мора бити у могућности да предочи њихову примену.

Полазећи од чињенице да је делатност изнајмљивања возила уређена законом, напред изнето значи да се правни основ за обраду одређује законом, те да, у складу са чланом 12. став 1. тач. 3) и 5) Закона о заштити података о личности, привредно друштво у оквиру обављања те делатности може да врши обраду података о личности уколико је обрада неопходна у циљу поштовања његових правних обавеза које су утврђене посебним законом, односно у циљу извршавања овлашћења која су утврђена посебним законом. Ово се односи како на прикупљање и складиштење података, тако и на достављање података трећем лицу и друге радње обраде података.

Такође напомињемо да, осим што руковалац мора да врши обраду података о личности у складу са начелима обраде утврђеним одредбама члана 5. Закона, исти је обавезан и да се придржава других обавеза прописаних Законом, као што су: предузимање адекватних техничких, организационих и кадровских мера заштите података о личности (члан 41. Закона); вођење евиденције радњи обраде (члан 47. Закона); процена утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности (члан 54. Закона); одређивање лица за заштиту података о личности у случајевима прописаним Законом и благовремено и на одговарајући начин укључивање тог лица у све послове који се односе на заштиту података о личности (чл. 56. и 57. Закона) итд.

Број: 073-14-2420/2023-02

4.8. Преузимање података о личности садржаних у административним изворима, односно у збиркама података које орган државне управе води у складу са законом утврђеном обавезом, када су ти подаци од значаја за попис уређен одговарајућим законом

Питање: Да ли Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде има обавезу да Републичком заводу за статистику омогући преузимање података о личности од значаја за попис, у складу са Законом о попису пољопривреде 2023?

Са аспекта примене Закона о заштити података о личности, Повереник је мишљења да нема сметњи да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде омогући Републичком заводу за статистику преузимање података о личности од значаја за попис, садржаних у административним изворима, односно у збиркама података (регистрима, евиденцијама) које тај орган државне управе води у складу са законом утврђеним обавезама.

Одредбама члана 6. став 1. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) прописано је да изузетно од члана 5. став 1. тачка 2) тог закона, ако се даља обрада врши у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања, као и у статистичке сврхе, у складу са тим законом, сматра се да се подаци о личности не обрађују на начин који није у складу са првобитном сврхом. С тим у вези, указујемо да је одредбама

члана 92. Закона прописано да се на обраду у сврхе архивирања у јавном интересу, научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, примењују одговарајуће мере заштите права и слобода лица прописане овим законом, које мере обезбеђују примену техничких, организационих и кадровских мера, а посебно како би се обезбедило поштовање начела минимизације података, те да те мере могу обухватити псеудонимизацију, ако се сврха обраде може остварити употребом те мере.

Одредбама Закона о Попису пољопривреде 2023 („Службени гласник РС“, број 76/21), уређен је, између осталог, и начин прикупљања података, па је тако одредбама члана 5. тач. 1) и 2) истог закона утврђено да су овим пописом, између осталог, обухваћена и породична пољопривредна газдинства, као и привредна друштва, земљорадничке задруге, установе или друга правна лица, као и привредна друштва, земљорадничке задруге, установе или друга правна лица, као и предузетник који су регистровани да претежно обављају делатности пољопривредне производње, а одредбама члана 8. Закона и који подаци о пољопривредним газдинствима се прикупљају у попису, путем пописног упитника.

Сагласно одредбама члана 16. став 1. Закона о Попису пољопривреде 2023, Републички завод за статистику има право приступа административним изворима података у државним органима и другим институцијама, за потребе припреме и организације пописа, контроле обухвата јединица пописа и унапређења квалитета прикупљених података. Ставом 2. истог члана прописано је да ће подаци од значаја за попис из члана 8. овог закона за које постоје расположиви административни извори, бити преузети из тих извора и неће се прикупљати током теренске реализације пописа, док је ст. 3. и 4. истог члана надаље прописано да су власници административних извора података обавезни да на захтев Републичког завода за статистику омогуће преузимање података од значаја за попис, укључујући идентификаторе, а да је Републички завод за статистику дужан да предузме све мере заштите података преузетих из административних извора, у складу са законом којим се уређује званична статистика.

У складу са наведеним, са аспекта Закона, мишљења смо да нема сметњи да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, омогући Републичком заводу за статистику преузимање података о личности од значаја за попис, садржаних у административним изворима, односно у збиркама података (регистрима, евиденцијама) које тај орган државне управе води у складу са законом утврђеном обавезом.

4.9. Овлашћење Повереника прописано чланом 79. став 2. тачка 3) Закона о заштити података о личности

Питање: Да ли Повереник, на основу члана 79. став 2. тачка 3) Закона о заштити података о личности, може да наложи руковаоцу подацима о личности да подносиоцу захтева достави податак о власнику телефонских бројева са којих добија узнемиравајуће позиве?

Повереник, сагласно одредбама члана 79. став 2. тачка 3) Закона, може наложити руковаоцу/обрађивачу да поступи по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем права, у складу са тим законом, само уколико руковалац/обрађивач података није поступио по поднетом захтеву физичког лица на које се подаци односе, тј. уколико није пружио тражене информације које се односе искључиво на податке о личности тог лица – подносиоца захтева, а не и на податке о личности другог лица.

Одредбама члана 79. став 2. тачка 3) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) прописано је да је Повереник, између осталог, овлашћен да предузме корективну меру, тј. наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем његових права, у складу са овим законом.

Наиме, овим законом су, између осталог, уређена и права физичких лица на која се подаци односе, у вези са обрадом њихових података о личности, као што су: право на приступ, исправку и допуну, брисање, ограничење, преносивост и друга права. Ако лице на које се подаци односе жели да оствари неко од права прописаних Законом, потребно је да се најпре обрати захтевом за остваривање тог права руковаоцу, тј. субјекту који врши обраду његових података о личности у конкретном случају.

Уколико руковалац не поступи по поднетом захтеву, или уколико по добијању одговора лице на које се подаци односе сматра да се обрада његових података о личности врши супротно одредбама Закона, лице има право да поднесе притужбу Поверенику, у ком случају Повереник може да предузме корективну меру, односно поступи у складу са одредбама члана 79. став 2. тачка 3) Закона, тј. наложи руковаоцу/обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем његових права, у складу са овим законом.

Дакле, Закон о заштити података о личности штити права физичких лица на које се подаци односе, у вези са обрадом њихових података о личности, те сходно томе, физичко лице може да оствари неко

од права у вези са обрадом података о личности (право на приступ, исправку и допуну, брисање, ограничење, преносивост и друга права), само у погледу података о личности која се на њега односи, а не и у погледу података о личности другог лица, као што је у описаној ситуацији случај.

Следствено наведеном, и Повереник, у поступку одлучивања по притужби лица на које се подаци односе, у смислу одредби члана 79. став 2. тачка 3) Закона, може наложити руковооцу/обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем права, у складу са овим законом, само уколико руковалац/обрађивач података није поступио по поднетом захтеву физичког лица на које се подаци односе, тј. уколико није пружио тражене информације које се односе искључиво на податке о личности тог лица – подносиоца захтева, а не и на податке о личности другог лица.

Број: 073-14-2295/2023-02

4.10. Обавеза надзираног субјекта да ваздухопловном инспектору достави податке о личности из евиденција које води, да би ваздухопловни инспектор утврдио да ли надзирани субјект извршава своје обавезе у погледу спровођења обуке ваздухопловног особља које ангажује и да ли је то ваздухопловно особље одговарајуће оспособљено за обављање својих послова

Питање: Да ли је надзирани субјект обавезан да ваздухопловном инспектору, на његов захтев, достави одређене податке о личности који се односе на ваздухопловно особље, а о којима тај субјект води службену евиденцију?

Начелно мишљење Повереника је да се обрада података о личности до које би дошло у случају у коме би захтев инспектора, упућен надзираном субјекту, био постављен у границама овлашћења које је инспектору дато посебним законом, не би могла окарактерисати као незаконита у смислу Закона о заштити података о личности, док би обрада података о личности до које би дошло у случају поступања по захтеву инспектора којим би овај прекорачио границе свог овлашћења утврђеног посебним законом, била обрада без одговарајућег правног основа, те би као таква била незаконита у смислу Закона о заштити података о личности.

Достављање података о личности представља једну од могућих радњи обраде тих података коју руковалац подацима, сагласно начелу „одговорност за поступање“ из члана 5. став 2. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), у сваком појединачном случају мора вршити у складу са наведеним законом и посебним законом којим је одговарајућа обрада уређена, што подразумева и обавезу руковаоца да у случају потребе предочи примену закона.

Повереник, као орган који је, поред осталог, надлежан за обављање послова прописаних Законом о заштити података о личности, свој став о одређеном случају обраде може заузети само у оквиру неког од поступака из свог делокруга, као што је, примера ради, поступак надзора, односно поступак по притужби, и то након што у одговарајућем поступку утврди све релевантне чињенице и околности тог случаја.

Полазећи од изнетог, а с обзиром на то да у случају који сте навели Повереник није спровео поступак из свог делокруга и не располаже релевантним чињеницама и околностима о поступању ваздухопловног инспектора и надзираног субјекта у предметном случају, нема могућности за давање мишљења у смислу вашег захтева.

Међутим, имајући у виду наводе садржане у достављеном акту, напомињемо да се у случају који сте описали не може искључити могућност да би поступање надзираног субјекта по захтеву ваздухопловног инспектора за доставу података о личности из евиденције коју надзирани субјект води било у супротности са Законом о заштити података о личности.

Наиме, неспорно је да, као што сте навели, инспектор има овлашћење да изврши увид у евиденције надзираног субјекта у облику у којем их надзирани субјект поседује и чува, што укључује и евиденцију која садржи податке о ваздухопловном особљу који (подаци) су неопходни за утврђивање да ли надзирани субјект извршава своје обавезе у погледу спровођења обуке ваздухопловног особља које је ангажовао и да ли је то особље одговарајуће оспособљено за обављање својих послова, али се може поставити питање да ли је инспектор овлашћен да тражи „доставу података из евиденције“, односно да ли је надзирани субјект обавезан да, на захтев инспектора, врши доставу која је тражена. Начелно мишљење Повереника је да се обрада података о личности до које би дошло у случају у коме би захтев инспектора, упућен надзираном субјекту, био постављен у границама овлашћења које је инспектору дато посебним законом, не би могла окарактерисати као незаконита у смислу Закона о заштити података о личности, док би обрада података о личности до које би дошло у случају поступања по захтеву инспектора којим би овај прекорачио границе свог

овлашћења утврђеног посебним законом, била обрада без одговарајућег правног основа, те би као таква била незаконита у смислу Закона о заштити података о личности.

Како, међутим, поступак инспекцијског надзора, као и овлашћења и обавезе учесника у инспекцијском надзору, нису утврђени Законом о заштити података о личности, већ Законом о ваздушном саобраћају и Законом о инспекцијском надзору, ради добијања мишљења о правима и обавезама инспектора и надзираног субјекта у поступку инспекцијског надзора можете се обратити ресорно надлежном органу државне управе.

Број: 073-14-928/2023-02

4.11. Примена Закона о заштити података о личности на архивску грађу

Питање: Да ли се одредбе Закона о заштити података о личности примењују на архивску грађу, односно да ли је архивска грађа изузета од примене тог закона?

На обраду података о личности садржаних у архивској грађи примењује се Закон о заштити података о личности, а то значи да су руковоаци и обрађивачи података о личности који су садржани у архивској грађи обавезни да обраду тих података врше у складу са начелима обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности и да извршавају друге обавезе утврђене тим законом, као што је, примера ради, примена одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера заштите података (члан 42), вођење евиденције о радњама обраде (члан 47), одређивање лица за заштиту података (члан 56), омогућавање остваривања права у вези са обрадом података лицима на која се ти подаци односе (чл. 21–40) итд.

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) јесте закон којим је, на системски начин, уређено право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности, начела обраде, права лица на која се односе подаци који се обрађују, обавезе руковалаца и обрађивача, кодекс поступања, пренос података о личности у друге државе и међународне организације и др., док се материја која се односи на обраду података о личности у одређеним областима друштвених односа уређује посебним законима и другим релевантним прописима.

Обрада података који се односе на преминула лица није обухваћена Законом о заштити података о личности.

У том смислу, одредбама члана 3. Закона о заштити података о личности утврђено је да се тај закон примењује на обраду података о личности која се врши, у целини или делимично, на аутоматизован начин, као и на неаутоматизовану обраду података о личности који чине део збирке података или су намењени збирци података (став 1), док је у погледу територијалне примене утврђено да се тај закон примењује на обраду коју врши руковалац, односно обрађивач који има седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, у оквиру активности које се врше на територији Републике Србије, без обзира на то да ли се радња обраде врши на територији Републике Србије (став 3), као и на обраду података о личности лица на које се подаци односе које има пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије од стране руковођа, односно обрађивача који нема седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, ако су радње обраде везане за понуду робе, односно услуге лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије, без обзира на то да ли се од тог лица захтева плаћање накнаде за ову робу, односно услугу, или праћење активности лица на које се подаци односе, ако се активности врше на територији Републике Србије (став 4).

Одредбама члана 4. тачка 1) наведеног закона одређено је значење израза „податак о личности“ на начин да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета, док је одредбама тачке 3) истог члана Закона одређено значење израза „обрада података о личности“ на начин да је обрада података о личности свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање.

Значење израза, тј. појма „архивска грађа“ утврђено је одредбама члана 2. тачка 3) Закона о архивској грађи и архивској делатности („Службени гласник РС“, број 6/20) и односи се на документарни

материјал који се трајно чува, који је одабрани изворни, а у недостатку изворног, и сваки репродуковани облик документа или записа који су настали радом и деловањем државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, ималаца јавних овлашћења, привредних друштава, предузетника, лица која обављају регистровану делатност, верских заједница, као и других правних или физичких лица, а од трајног су значаја за културу, уметност, науку, просвету и друге друштвене области, без обзира на то када и где су настали, и да ли се налазе у установама заштите културних добара или ван њих, и без обзира на облик и носач записа на коме су сачувани.

Имајући у виду изнето, на обраду података о личности, у смислу Закона о заштити података о личности, садржаних у архивској грађи, у смислу Закона о архивској грађи и архивској делатности, примењује се Закон о заштити података о личности, а то значи да су руковооци и обрађивачи података о личности који су садржани у архивској грађи обавезни да обраду тих података врше у складу са начелима обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности и да извршавају друге обавезе утврђене тим законом, као што је, примера ради, примена одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера заштите података (члан 42), вођење евиденције о радњама обраде (члан 47), одређивање лица за заштиту података (члан 56), омогућавање остваривања права у вези са обрадом података лицима на која се ти подаци односе (чл. 21–40) итд.

Истовремено, потребно је имати у виду чињеницу да битни аспекти обраде података о личности коју врши одређени руковалац (било да се ради о обради података о личности који су садржани у архивској грађи, или др.), као што је правни основ за обраду, јавни интерес који се остварује том обрадом, категорије лица на која се подаци односе, врсте података, рок чувања података, лица којима се подаци могу открити и сврха њиховог откривања, ограничења која се односе на сврху обраде, рок похрањивања и чувања података, као и друге посебне радње и поступак обраде, укључујући и мере за обезбеђивање законите и поштене обраде, нису предмет уређивања Закона о заштити података о личности, већ посебних закона и других релевантних прописа у зависности од контекста обраде, из чега произлази да је руковалац подацима о личности, укључујући руковалаца подацима који су садржани у архивској грађи, обавезан да на обраду података о личности, уз Закон о заштити података о личности, примењује посебне прописе који се односе на обраду података о личности у одговарајућој области друштвених односа.

4.12. Обавеза одређивања представника руковоаца или обрађивача који нема седиште у Републици Србији, али има представништво које је регистровано у складу са законом о регистрацији

Питање: Да ли је страно правно лице, које је руковалац односно обрађивач, у обавези да именује свог представника, уколико нема седиште у Републици Србији, али има представништво које је регистровано при Агенцији за привредне регистре у Републици Србији?

Повереник је мишљења да је израз „седиште“, употребљен у Закону о заштити података о личности, потребно тумачити у контексту Опште уредбе о заштити података, по чијем узору је и донет поменути закон, те како би домаћи правни режим у овој области био усклађен са правним режимом који важи у Европској унији, Повереник је мишљења да страно привредно друштво, које је образовало своје представништво у Републици Србији преко кога ефективно, стварно и стабилно послује, нема обавезу да одреди свог представника, у смислу члана 44. Закона.

Одредбама члана 44. став 1. тач. 1) и 2) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18 – у даљем тексту: Закон) утврђено је да је руковалац подацима о личности, односно обрађивач тих података, у случајевима из члана 3. став 4. истог закона дужан да, у писменом облику, одреди свог представника у Републици Србији, осим ако је обрада повремена, не укључује обраду посебне врсте података о личности из члана 17. став 1. у великој мери или обраду података о личности који се односе на осуде за кривична дела и кажњива дела из члана 19. тог закона, и вероватно је да неће проузроковати ризик за права и слободе физичких лица узимајући у обзир природу, околности, обим и сврхе обраде; односно ако је руковалац/обрађивач орган власти.

Одредбама члана 3. став 4. Закона утврђено је да се тај закон примењује на обраду података о личности лица на које се подаци односе које има пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије од стране руковоаца, односно обрађивача који нема седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, ако су радње обраде везане за: понуду робе, односно услуге лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије, без обзира на то да ли се од тог лица захтева плаћање накнаде за ову робу, односно услугу, или за праћење активности лица на које се подаци односе, ако се активности врше на територији Републике Србије.

Правни положај представништва уређен је одредбама члана 574. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18, 91/19 и 109/21), према којима је представништво страног привредног друштва његов издвојен организациони део који може обављати претходне и припремне радње у циљу закључења правног посла тог друштва; да представништво нема својство правног лица; да представништво може закључивати само правне послове у вези са својим текућим пословањем, као и да страно привредно друштво одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог представништва.

Појам седишта привредног друштва утврђен је одредбама члана 19. Закона о привредним друштвима, тако да седиште привредног друштва јесте место и адреса на територији Републике Србије из кога се управља пословањем друштва и које је као такво одређено оснивачким актом, статутом или одлуком скупштине, односно одлуком ортака или комплементара.

Имајући у виду наведено, неспорно је да страно привредно друштво које обавља одређене радње преко свог представништва регистрованог при Агенцији за привредне регистре, нема у Републици Србији седиште у смислу Закона о привредним друштвима.

Повереник је, међутим, мишљења да је израз „седиште“, употребљен у Закону, потребно тумачити у контексту Уредбе (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности и о слободном кретању таквих података и о стављању Директиве 95/46/ЕЗ ван снаге (Општа уредба о заштити података), по чијем узору је и донет поменути закон.

У том смислу треба имати у виду да је чланом 27. Опште уредбе о заштити података обавеза одређивања представника предвиђена само за оне руковооце и обрађиваче на које се односи члан 3. став 2. те уредбе, тј. на руковооце и обрађиваче „not established in the Union“, при чему је тачком (22) истог акта утврђено да „Establishment implies the effective and real exercise of activity through stable arrangements. The legal form of such arrangements, whether through a branch or a subsidiary with a legal personality, is not the determining factor in that respect“, што је потврђено и смерницама Европског одбора за заштиту података о личности број 3/2018 о територијалној примени Уредбе, које је тај одбор усвојио 12. 11. 2019. године.

Сходно томе, како Република Србија не би руковооцима и обрађивачима наметала више обавеза у вези са обрадом података о личности него што их ти субјекти имају у оквиру ЕУ, те како би домаћи правни режим у тој области био усклађен са правним режимом који важи у ЕУ, Повереник је мишљења да страно привредно друштво, које је образовало своје представништво у Републици Србији преко кога

ефективно, стварно и стабилно послује, нема обавезу да одреди свог представника, у смислу члана 44. Закона.

Број: 073-14-3287/2023-02

4.13. Обавеза пружања информација у вези са обрадом података о личности приликом размене података, који се односе на пореске обвезнике, са другим државама на основу међународних уговора о узајамној административној помоћи у пореским питањима

Питање: Да ли Пореска управа има обавезу да пореском обвезнику пружи информације о преносу података у другу државу, када се пренос врши на основу међународних уговора о узајамној административној помоћи у пореским питањима?

Пореска управа, као руковалац подацима о личности чија је обрада неопходна у циљу извршавања законских обавеза тог органа, дужна је да лицу на које се односе подаци који су предмет обраде пружи одговарајуће информације у вези са обрадом, на начин утврђен Законом о заштити података о личности, осим ако је посебним законом, у складу са Законом о заштити података о личности, уређено одступање од те обавезе.

Одредбама чл. 21. и 22. Закона о заштити података о личности (у даљем тексту: ЗЗПЛ) предвиђено је право лица на које се односе подаци који се обрађују на транспарентне информације, односно на информисање у вези са обрадом. Том праву одговара обавеза руковооца да лицу на које се подаци односе пружи одговарајуће информације, које су одређене одредбама чл. 23, 24. и 25. ЗЗПЛ, у зависности од тога да ли се обрада врши у тзв. општем режиму, или у посебне сврхе (у смислу члана 6. став 3. ЗЗПЛ), као и од тога да ли се подаци чија се обрада врши у тзв. општем режиму прикупљају од лица на које се односе, или из другог/других извора.

У том смислу, чланом 24. ЗЗПЛ ст. 1, 2. и 4. одређене су информације које руковалац пружа лицу на које се подаци односе у случају када се подаци о личности не прикупљају од тог лица већ из другог/других извора, а обрада се не врши у посебне сврхе.

Одредбама члана 24. став 5. тачка 2) ЗЗПЛ утврђено је да руковалац није дужан да лицу на које се односе подаци о личности пружи информације из ст. 1. до 4. тог члана ако је, између осталог, вероватно да би извршење обавеза из става 1. тог члана онемогућило или

битно отежало остваривање сврхе обраде, при чему је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере заштите права и слобода, као и легитимних интереса лица на које се подаци односе, што укључује и јавно објављивање информација.

Како је наведеним одредбама ЗЗПЛ успостављена могућност одступања од права лица на транспарентне информације у вези са обрадом података о личности, односно од обавезе руковооца да лицу пружи одговарајуће информације у вези са обрадом, да би примена те могућности у пракси била законита, потребно је да иста буде ближе уређена законом на начин који њену примену чини предвидљивом, ограничавајући простор за дискреционо одлучивање руковооца у појединачним случајевима.

ЗЗПЛ не садржи одредбе којима се ближе уређује обрада података о личности коју врши Пореска управа приликом обављања послова из надлежности тог органа, па ни начин извршавања обавезе да лицу на које се подаци односе пружи одговарајуће информације у вези са обрадом, нити евентуално ограничење те обавезе. Међутим, потребно је имати у виду да се обрада података о личности у одређеној области друштвених односа ближе уређује посебним законом/законима.

Имајући у виду напред изнето, начелно указујемо на то да је одредбама члана 23. став 1. ЗЗПЛ утврђено да руковалац има обавезу да лицу на које се подаци односе пружи одговарајуће информације у вези са обрадом у тренутку прикупљања података – ако се подаци прикупљају од тог лица, док је одредбама члана 24. став 3. ЗЗПЛ утврђено да, ако се информације не прикупљају од лица на које се односе, руковалац има обавезу да лицу на које се односе подаци о личности пружи информације у вези са обрадом: 1) у разумном року после прикупљања података о личности, а најкасније у року од 30 дана, узимајући у обзир све посебне околности обраде; 2) најкасније приликом успостављања прве комуникације, ако се подаци о личности користе за комуникацију са лицем на које се односе; 3) најкасније приликом првог откривања података о личности, ако је предвиђено откривање података о личности другом примаоцу. Начин на који руковалац пружа лицу информације у вези са обрадом није изричито одређен ЗЗПЛ-ом, већ је утврђено да се ово чини на транспарентан, сажет, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, у писменом или другом облику, укључујући електронски облик, ако је то погодно.

Одредбе чл. 23. и 24. ЗЗПЛ примењују се на обраду података која се врши у тзв. општем режиму, док се на обраду која се врши у посебне сврхе, примењују чл. 22. и 25. ЗЗПЛ. Информације у вези са обрадом у посебне сврхе пружају се на сажет, разумљив и лако доступан начин, укључујући и електронским путем, коришћењем јасних и једноставних речи (члан 22. став 1). Одредбама члана 25. став 3. ЗЗПЛ утврђено је

да се информације које се односе на поједине врсте обраде могу ускратити, односно пружити ограничено или одложено, само у оној мери и у оном трајању док је то неопходно и сразмерно у демократском друштву у односу на поштовање основних права и легитимних интереса физичких лица, како би се: 1) избегло ометање службеног или законом уређеног прикупљања информација, истраге или поступака; 2) омогућило спречавање, истрага и откривање кривичних дела, гоњење учинилаца кривичних дела или извршење кривичних санкција; 3) заштитила јавна безбедност; 4) заштитила национална безбедност и одбрана; 5) заштитила права и слободе других лица, док се врсте обраде које могу бити обухваћене неким од наведених случајева одређују посебним законом, сагласно одредби става 4. истог члана.

Како произлази из наведених одредаба ЗЗПЛ, Пореска управа, као руковалац подацима о личности чија је обрада неопходна у циљу извршавања законских обавеза тог органа, дужна је да лицу на које се односе подаци који су предмет обраде пружи одговарајуће информације у вези са обрадом, на начин утврђен ЗЗПЛ-ом, осим ако је посебним законом, у складу са ЗЗПЛ-ом, уређено одступање од те обавезе.

Број: 073-14-3287/2023-02

4.14. Пребивалиште, као услов за одређивање лица за заштиту података о личности

Питање: Да ли руковалац подацима о личности, правно лице са седиштем у Републици Србији које је део мултинационалне компаније, као лице за заштиту података о личности може да одреди лице са пребивалиштем ван Србије и ван ЕЕА, које је као такво већ именовано од стране централне компаније?

Законом о заштити података о личности није утврђено да пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије представља услов за одређивање лица за заштиту података о личности.

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) не прописује услов у вези са пребивалиштем/боравиштем лица за заштиту података о личности. Међутим, овај закон у члану 56. став 8. прописује да се лице за заштиту података о личности одређује на основу својих стручних квалификација, а нарочито стручног знања и искуства у области заштите података о личности, као и способности за извршавање обавеза из члана 58. тог закона, односно на основу квалификација и

способности да: 1) информише и даје мишљење руковооцу или обрађивачу, као и запосленима који врше радње обраде о њиховим законским обавезама у вези са заштитом података о личности; 2) прати примену одредби овог закона, других закона и интерних прописа руковооца или обрађивача који се односе на заштиту података о личности, укључујући и питања поделе одговорности, подизања свести и обуке запослених који учествују у радњама обраде, као и контроле; 3) даје мишљење, када се то затражи, о процени утицаја обраде на заштиту података о личности и прати поступање по тој процени, у складу са чланом 54. овог закона; 4) сарађује са Повереником, представља контакт тачку за сарадњу са Повереником и саветује се са њим у вези са питањима која се односе на обраду, укључујући и обавештавање и прибављање мишљења из члана 55. овог закона. Такође, лица на која се подаци односе могу се обратити лицу за заштиту података о личности у вези са свим питањима која се односе на обраду својих података о личности, као и у вези са остваривањем својих права прописаних тим законом (члан 57. став 6. Закона о заштити података о личности). Лице за заштиту података о личности може да обавља друге послове и извршава друге обавезе, а руковалац или обрађивач дужан је да обезбеди да извршавање других послова и обавеза не доведе лице за заштиту података о личности у сукоб интереса (члан 57. став 8. Закона о заштити података о личности).

Приликом одређивања лица за заштиту података о личности руковалац подацима на чију се обраду примењује Закон о заштити података о личности сам оцењује да ли су испуњени за то утврђени услови, укључујући и да ли одређено лице поседује потребне стручне квалификације, знање и искуство у области заштите података о личности, као и способност да извршава утврђене задатке, водећи рачуна и о томе да вршење обавеза лица за заштиту података подразумева не само познавање Закона о заштити података о личности, већ и других прописа који се односе на руковооца.

Одредбом члана 56. став 5. Закона о заштити података о личности прописано је да група привредних субјеката може одредити заједничко лице за заштиту података о личности, под условом да је ово лице једнако доступно сваком члану групе. Појам доступности односи се првенствено на могућност ефективног извршавања задатака лица за заштиту података о личности, као тачке за контакт, како унутар саме организације тако и за лица о чијим подацима је реч, као и за надзорно тело. Под појмом „група привредних субјеката“, у смислу одредбе члана 4. тачка 20) Закона о заштити података о личности подразумева се група повезаних привредних субјеката, у складу са законом којим се уређује повезивање привредних субјеката.

4.15. Достављање спискова деце која су стасала за упис у школу – предшколски програм

Питање: Да ли би, ако предшколске установе и школе од локалних самоуправа добију спискове са именима и адресама становања деце, то била недозвољена обрада података о личности?

Повереник је мишљења да реализација прописаних обавеза родитеља, односно другог законског заступника, школе, јединице локалне самоуправе и установе социјалне заштите не би била могућа уколико школи, тј. предшколској установи не би био познат идентитет детета које је стасало за похађање припремног предшколског програма односно за упис у основну школу, те у том смислу достављање података који су неопходни за одређивање идентитета тог детета не би представљало недозвољену обраду података о личности.

Одредбом члана 17. став 7. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон, 6/20 и 129/21) прописано је да јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава предшколску установу, односно основну школу која остварује припремни предшколски програм о деци која су стасала за похађање припремног предшколског програма, у складу са посебним законом. Одредбом члана 55. став 1. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 10/19, 27/18 – др. закон и 129/21) прописано је да јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава школу и родитеље, односно друге законске заступнике, о деци која треба да се упишу у први разред основне школе најкасније до краја фебруара текуће године за наредну школску годину.

Даље је одредбама члана 58. истог закона прописано да је родитељ, односно други законски заступник одговоран за упис детета у школу, за редовно похађање наставе и обављање других школских обавеза; да је школа дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника и јединицу локалне самоуправе о детету које није уписано у први разред, најкасније 15 дана пре почетка школске године; да је школа дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника о ученику који нередовно похађа или је престао да похађа наставу, најкасније два дана од дана престанка похађања наставе; ако родитељ, односно други законски заступник по пријему обавештења из става 3. овог члана не обезбеди да у року од три дана ученик настави редовно да похађа наставу или не обавести школу о

разлозима изостајања ученика, школа одмах обавештава јединицу локалне самоуправе и надлежну установу социјалне заштите.

Имајући у виду цитиране одредбе, мишљења смо да реализација прописаних обавеза родитеља, односно другог законског заступника, школе, јединице локалне самоуправе и установе социјалне заштите не би била могућа уколико школи, тј. предшколској установи не би био познат идентитет детета које је стасало за похађање припремног предшколског програма односно за упис у основну школу, те у том смислу достављање података који су неопходни за одређивање идентитета тог детета не би представљало недозвољену обраду података о личности. Свакако да приликом достављања предметних података треба водити рачуна о начелу минимизације, предузимању одговарајућих мера заштите података као и испуњавању других обавеза утврђених Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18).

Број: 073-14-1446/2023-02

4.16. Прикупљање податка од пословних партнера на основу легитимног интереса

Питање: Да ли привредно друштво које намерава да прикупља податке од пословних партнера на основу легитимног интереса, поред појединачних обавештења која ће послати партнерима, има додатну обавезу да на сајт постави и генерално обавештење у том смислу?

Није довољно само опредељење руковооца да одређену обраду врши на основу легитимног интереса, већ је потребно да руковалац изврши процену испуњености услова из члана 12. став 1. тачка 6) Закона, како би утврдио да се у конкретном случају ради о одговарајућем правном основу за обраду и да су задовољени сви обавезни услови, а што такође мора бити документовано. Такође, приликом опредељивања на који начин ће се обезбедити транспарентност у обради узимају се у обзир сви релевантни аспекти у конкретном случају (нпр. врста података о личности, категорија лица, начин обраде, правни основ и сл.), при чему информације које се пружају лицу треба да буду лако доступне, разумљиве, употребом јасних и једноставних речи и др.

Под претпоставком да је у описаном случају реч о подацима о личности у смислу члана 4. тачка 1) Закона, дакле о подацима који се

односе на физичка лица, указујемо на то да је за дозвољеност одређене обраде података о личности најпре потребно обезбедити одговарајући правни основ, у смислу члана 12. Закона, да је иста у складу са посебним прописима у одређеној области/делатности, уз поштовање начела обраде из члана 5. Закона и одговарајућих обавеза утврђених Законом, а у зависности од околности сваког конкретног случаја.

У погледу легитимног интереса као једног од могућих правних основа обраде, напомињемо да је за коришћење тог правног основа потребно да су испуњени услови из члана 12. став 1. тачка 6) Закона, тј. да је утврђено: 1) постојање легитимног интереса; 2) неопходност обраде; 3) претежност легитимног интереса руковаоца/треће стране над интересима или основним правима и слободама лица на које се подаци односе.

Дакле, није довољно само опредељење руковаоца да одређену обраду врши на основу „легитимног интереса“, већ је потребно да руковалац изврши процену испуњености сва три напред наведена елемента како би утврдио да се у конкретном случају ради о одговарајућем правном основу за обраду и да су задовољени сви горенаведени обавезни елементи, а што такође мора бити документовано.

Одговоре на најчешће постављена питања у вези са легитимним интересом, као и модел акта о процени легитимног интереса као правног основа за обраду података о личности можете пронаћи на интернет презентацији Повереника www.poverenik.rs, у делу „Заштита података“ – „Легитимни интерес“, где се можете детаљније информисати о питањима која се тичу примене легитимног интереса као правног основа обраде, обавеза руковаоца у том погледу и др.

Напомињемо и то да је поред обезбеђивања одговарајућег правног основа за обраду, руковалац дужан да се придржава и свих других начела и правила обраде утврђених Законом, као што су постојање конкретно одређене, оправдане и законите сврхе обраде, минимизације података, транспарентности обраде и др.

Питања која се тичу информисања лица чији се подаци обрађују уређена су одредбама чл. 21–26. Закона, а којим је прописано у ком тренутку се пружају информације, који сет информација се пружа лицу, када руковалац није дужан да пружи информације и др. Одлуку о томе на који конкретан начин ће обезбедити транспарентност у обради података о личности, односно на који ће начин пружити потребне информације лицу, руковаоци доносе узимајући у обзир све околности у конкретном случају, водећи при томе рачуна о свим битним аспектима обраде (нпр. врсти података о личности, категорији лица, начину обраде, правном основу и сл.) као и о томе да информације буду лако доступне, разумљиве лицима, употребом јасних и једноставних речи и др.

Сагласно члану 5. став 2. Закона, терет доказивања да су подаци о личности обрађивани у складу са начелима и правилима обраде утврђеним Законом, лежи увек на руковооцу, те је ово потребно имати у виду и код доношења одлуке о томе на који ће конкретан начин у пракси руковалац остваривати транспарентност у обради.

Број: 073-14-268/2023-02

4.17. Легитимни интерес као правни основ за обраду података о личности из казнене евиденције запосленог

Питање: Да ли послодавац са седиштем у Републици Србији може да „прикупи и даље обради“ податке о личности својих запослених, „укључујући нпр. податке који се налазе на потврди кредитног бироа и податке из казнене евиденције“, а ради евентуалног учешћа тих запослених на пројекту пружања услуга у сфери финансијског IT консалтинга страном финансијској институцији, као и да ли би, „адекватнији“ правни основ за предметну обраду података о личности био легитимни интерес те финансијске институције или пристанак запослених?

Послодавац, као руковалац подацима о личности, ради заснивања радног односа или другог радног ангажовања одређеног физичког лица, као и ради распоређивања на послове које то лице треба да обавља, може прикупљати и даље обрађивати само оне податке о личности тог лица чија обрада представља обавезу или овлашћење послодавца предвиђено законом којим се уређује рад, односно запошљавање, те смо мишљења да нема места коришћењу легитимног интереса руковооца или треће стране, у смислу члана 12. став 1. тачка 6) Закона о заштити података о личности.

Са аспекта Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), обавештавамо Вас да послодавац, као руковалац, ради заснивања радног односа или другог радног ангажовања одређеног физичког лица, као и у току целокупног периода трајања тог односа, може прикупљати и даље обрађивати само оне податке о личности тог лица чија обрада представља обавезу или овлашћење послодавца предвиђено законом којим се уређује рад, односно запошљавање, те смо мишљења да нема места коришћењу легитимног интереса руковооца или треће стране, у смислу члана 12. став 1. тачка 6) Закона, за обраду података о личности из казнене евиденције.

Такође, напомињемо да се, сагласно одредбама члана 3. став 3. Закона, овај закон примењује на обраду података о личности коју врши руковалац, односно обрађивач који има седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, у оквиру активности које се врше на територији Републике Србије, без обзира на то да ли се радња обраде врши на територији Републике Србије, док је одредбама става 4. истог члана Закона прописано да се овај закон примењује на обраду података о личности лица на које се подаци односе које има пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије од стране руковооца, односно обрађивача који нема седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, ако су радње обраде везане за: 1) понуду робе, односно услуге лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије, без обзира на то да ли се од тог лица захтева плаћање накнаде за ову робу, односно услугу; 2) праћење активности лица на које се подаци односе, ако се активности врше на територији Републике Србије.

Имајући у виду наведено, указујемо на то да се ниво заштите података о личности утврђен Законом о заштити података о личности односи на сваку обраду података о личности на коју се овај закон примењује и не може зависити од воље руковооца/обрађивача.

Поводом Вашег питања које се односи на могућност обраде података о личности из казнене евиденције на основу правилника о организацији и систематизацији послова који би послодавац донео на основу Закона о раду, указујемо на то да сваки подзаконски акт мора бити у складу са законом на основу ког је тај акт донет, те да се подзаконским актом не могу давати овлашћења која нису установљена законом.

Број: 073-14-754/2023-02

4.18. Обрада података о личности запослених употребом система за праћење њиховог кретања

Питање: Да ли је „легално законски“ уградити уређај за мониторинг возила у службено возило?

Када је у питању обрада података о личности запослених употребом система за праћење њиховог рада, кретања, комуникације и сл, мора се имати у виду да запослени имају право на приватност у свом радном окружењу, те да се у сваком конкретном случају најпре мора размотрити неопходност и сразмерност намеравање обраде, односно да ли би се утврђена сврха обраде могла остварити механизмима који су мање инвазивни по приватност запослених лица.

Када је у питању обрада података о личности запослених од стране послодавца, чланом 91. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18) прописано је да се на обраду података о личности у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којим се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредби овог закона.

Такође указујемо на то да се Законом о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 42/15 и 87/18), уређују обавезно обезбеђење и заштита одређених објеката, послови и рад правних и физичких лица у области приватног обезбеђења, услови за њихово лиценцирање, начин вршења послова и остваривање надзора над њиховим радом. Као једно од могућих средстава техничке заштите предвиђено чланом 30. став 1. Закона о приватном обезбеђењу јесте и сателитско праћење возила (GPS), а даље је одредбама овог закона прописано на који начин се исто може вршити. Дакле, код употребе GPS система у сврху заштите лица/имовине, као и других начина техничке заштите из члана 30. став 1. Закона о приватном обезбеђењу, примењују се првенствено одредбе овог закона којима је уређено спровођење самозаштитне делатности.

Овом приликом, са становишта примене Закона о заштити података о личности, који на системски начин уређује начела обраде података о личности, као и друга правила и обавезе за руковооце и друге субјекте који учествују у обради, начелно указујемо на неке од најважнијих аспеката обраде података о личности.

Свака обрада података о личности у смислу одредбе члана 4. тачка 3) Закона, подлеже начелима обраде података о личности, прописаним чланом 5. овог закона, и то начелима: „законитост, поштење и транспарентност“, „ограничење у односу на сврху обраде“, „минимизација података“, „тачност“, „ограничење чувања“ и „интегритет и поверљивост“ (одредбе члана 5. став 1. Закона). Сагласно ставу 2. истог члана Закона, руковалац је одговоран за примену свих начела обраде из става 1. овог члана и мора бити у могућности да предочи њихову примену (начело „одговорност за поступање“).

Дакле, сваки руковалац је дужан да пре започињања обраде података о личности, првенствено утврди сврху обраде, која мора бити конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, а приликом вршења обраде дужан је да се придржава свих начела обраде, а посебно начела „минимизација података“.

Такође, за сваку обраду података о личности неопходно је обезбедити одговарајући правни основ, тј. свака обрада података о личности мора бити законита, у складу са одредбама члана 12. тач. 1)–6) Закона.

Када је у питању обрада података о личности запослених употребом система за праћење њиховог рада, кретања, комуникације и сл.,

мора се имати у виду да запослени имају право на приватност у свом радном окружењу, те да се у сваком конкретном случају најпре мора размотрити неопходност и сразмерност такве обраде, односно да ли би се утврђена сврха обраде могла остварити механизмима који су мање инвазивни по приватност запослених лица.

Такође, у складу с начелом транспарентности из члана 5. Закона, руковалац је дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе, пружио све информације из члана 23. Закона, као и информације у вези са остваривањем права лица о чијим подацима је реч, прописаних истим законом. Наиме, руковалац је дужан да најкасније у тренутку прикупљања података, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, у писменом, електронском или другом облику, лицу на које се подаци односе пружи, између осталог, информације о сврси намераване обраде и правном основу за обраду, о примаоцу и др., као и, евентуално, додатне информације прописане одредбама члана 23. став 2. Закона, које могу бити неопходне у конкретном случају да би се обезбедила поштена и транспарентна обрада у односу на то лице. Одредбом става 4. истог члана је прописано да руковалац нема обавезу пружања тих информација ако је лице на које се подаци односе већ упознато са неком од информација из ст. 1–3. овог члана.

Законом су уређена и права лица чији се подаци о личности обрађују, као што су: право на приступ подацима, исправку и допуну, брисање и друга права. Сагласно члану 26. Закона, лице на које се подаци односе има право да од руковоаца, тј. субјекта који врши обраду његових података о личности у конкретном случају, захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке о личности, приступ тим подацима, као и информације: о сврси обраде, о врстама података о личности који се обрађују, о примаоцу и др.

Дакле, уколико лице на које се односе подаци који се обрађују жели да оствари своја права сагласно Закону, потребно је да се најпре, захтевом за остваривање неког од наведених права обрати руковоацу, тј. субјекту који обрађује податке о личности у конкретном случају. Руковалац је дужан да лицу пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева. Уколико руковалац не поступи по поднетом захтеву, или уколико по добијању одговора лице сматра да се обрада његових података о личности врши супротно одредбама Закона, има право да поднесе притужбу Поверенику, сагласно члану 82. овог закона, а може затражити и одговарајућу судску заштиту, подношењем тужбе надлежном вишем суду, сагласно одредби члана 84. Закона.

4.19. Обрада биометријских података запослених ради контроле присутности на раду

Питање: Да ли је „дозвољена обрада биометријских података запослених у виду отиска прста, коришћењем биометријског читача за контролу приступа“, а у сврхе контроле присуства запослених на радном месту, односно евиденције радног времена?

Послодавац би могао да обрађује посебне врсте података о личности запослених у циљу јединствене идентификације лица само у случају кад је таква обрада неопходна ради извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења послодавца и ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе, док би у супротном обрада била незаконита са становишта примене Закона о заштити података о личности.

Најпре указујемо на то да је отисак прста физичког лица биометријски податак о личности тог лица, те представља посебну врсту податка о личности, чија је обрада у циљу јединствене идентификације лица, сагласно одредбама члана 17. став 1. Закона, начелно забрањена, а допуштена само изузетно, и то у случајевима прописаним ставом 2. истог члана Закона, па, између осталог, и у случају када је обрада неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковооца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе (члан 17. став 2. тачка 2) Закона.

У складу са тим, послодавац би могао да обрађује посебне врсте података о личности запослених у циљу јединствене идентификације лица само у случају кад је таква обрада неопходна ради извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења послодавца и ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе, док би у супротном обрада била незаконита са становишта примене Закона о заштити података о личности.

Одредбама члана 91. Закона о заштити података о личности, на обраду података о личности у области рада и запошљавања примењују се одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и

колективни уговори, уз примену одредаба овог закона, из чега произлази да правни основ за обраду података о личности у области рада треба да буде успостављен одговарајућим прописом којим се уређује рад, па како Повереник није овлашћен за давање мишљења о примени тих прописа, уколико је потребно, тим поводом можете се обратити Министарству државне управе и локалне самоуправе, односно Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као надлежним државним органима.

У случајевима у којима би били испуњени поменути услови за обраду биометријских података о личности запослених од стране послодавца, иста би подлежала начелима обраде прописаним одредбама члана 5. Закона о заштити података о личности.

У том смислу, послодавац, као руковалац подацима о личности који се односе на запослене, обавезан је да обраду врши законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, да податке прикупља у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и да их даље обрађује на начин који је у складу са тим сврхама, да обрађује само податке који су примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, да води рачуна о томе да подаци који се обрађују буду тачни и, ако је то неопходно, ажурирани и да се чувају у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде, као и да обраду врши на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера. Руковалац је одговоран за примену свих начела обраде и мора бити у могућности да предочи њихову примену (начело „одговорност за поступање“).

Руковалац је, такође, дужан да се придржава и других обавеза прописаних Законом, као што су: вођење евиденције радњи обраде (члан 47. Закона); процена утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности (члан 54. Закона); тражење претходног мишљења Повереника уколико извршена процена утицаја указује на то да ће намеравање радње обраде произвести висок ризик ако се не предузму мере за умањење ризика (члан 55. Закона); одређивање лица за заштиту података о личности у случајевима прописаним Законом и благовремено и на одговарајући начин укључивање тог лица у све послове који се односе на заштиту података о личности (чл. 56. и 57. Закона) итд.

Како на руковаоцу лежи одговорност за правилну примену Закона, што укључује и доношење одлуке о евентуалном отпочињању обраде података о личности, у конкретном случају је потребно да, сагласно одредбама Закона о заштити података о личности, најпре одредите сврху обраде на јасан, конкретан и изричит начин, да, за-

тим, утврдите да ли је намеравана обрада неопходна за постизање те сврхе, или се сврха обраде може постићи на други начин, мање инвазиван по приватност запослених, те да утврдите да ли за намеравану обраду постоји одговарајући правни основ (у смислу чл. 17. и 91. Закона о заштити података о личности), као и да, с обзиром на врсту података о личности на које се намеравана обрада односи и циљ обраде, извршите процену утицаја намераване обраде на заштиту података о личности и да, потом, донесете одлуку о томе да ли су испуњени сви услови за закониту обраду података о личности.

Број: 073-14-2441/2023-02

4.20. Могућност увођења видео-надзора у школи на основу пристанка лица

Питање: Која је документација неопходна за увођење видео-надзора у музичкој школи, а имајући у виду одредбе члана 15. Закона о заштити података о личности?

Да би пристанак лица представљао ваљан правни основ за обраду података о личности, исти мора бити дат у складу с одредбама члана 15. Закона о заштити података о личности, а што укључује добровољност и могућност опозива пристанка, па с обзиром на то да, у случају опозива пристанка, руковалац губи правни основ за обраду, мишљења смо да исти не би могао да буде адекватан правни основ за обраду података о личности у описаном случају.

Са становишта Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), да би одређена обрада била дозвољена, неопходно је да сврха такве обраде буде конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, да за намеравану обраду постоји одговарајући правни основ у смислу одредби члана 12. Закона, да се иста врши у складу са посебним прописима у одређеној области/делатности, као и у складу са начелима обраде и одговарајућим обавезама утврђеним Законом, а у зависности од чињеница и околности у конкретном случају.

Пристанак лица на које се подаци односе један је од шест Законом предвиђених правних основа обраде, и исти је дефинисан одредбом члана 4. став 1. тачка 12) истог закона, сходно којој одредби је „пристанак“ лица на које се подаци односе свако добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдном радњом, даје пристанак за обраду података о личности

који се на њега односе. Одредбама члана 15. Закона прописани су одређени услови који морају бити испуњени да би се обрада на основу пристанка сматрала законитом, између осталог, и то да: руковалац мора бити у могућности да предочи да је лице пристало на обраду својих података о личности, ако се пристанак даје у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања, захтев за давање пристанка мора бити представљен на начин којим се издваја од тих других питања, у разумљивом и лако доступном облику, као и уз употребу јасних и једноставних речи, да пре давања пристанка лице на које се подаци односе мора бити обавештено о праву на опозив, као и дејству опозива, а опозивање пристанка мора бити једноставно, као и давање пристанка и други прописани услови.

Приликом оцењивања да ли је пристанак за обраду података о личности слободно дат, посебно се мора водити рачуна о томе да ли се извршење уговора условљава давањем пристанка који није неопходан за његово извршење (члан 15. став 4. Закона). Наиме, изјава воље физичког лица без могућности њене измене или опозива, а да то не проузрокује правне последице по положај тог лица, не може се сматрати пуноважним пристанком у смислу Закона.

Из наведеног произлази да пристанак за обраду података о личности подразумева активну радњу физичког лица, којом то лице недвосмислено изражава вољу, тј. пристанак за обраду својих података о личности, за једну или више тачно одређених сврха, од стране конкретног руковоаца, те да је за пуноважност пристанка неопходно да је исти дат за јасну, посебно одређену сврху, о чему руковалац мора да упозна лице на које се подаци односе, као и о свим другим битним аспектима намеравање обраде, у складу са одредбама чл. 21–25. Закона, односно начелом транспарентности из члана 5. Закона.

Дакле, да би пристанак лица представљао ваљан правни основ, исти мора бити дат у складу с одредбама члана 15. Закона, а што укључује и добровољност и могућност опозива пристанка, па с обзиром на то да, у случају опозива пристанка, руковалац губи правни основ за обраду, мишљења смо да исти не би могао да буде адекватан правни основ за обраду података о личности у описаном случају.

Број: 073-14-860/2023-02

4.21. Могућност увођења видео-надзора у школи на основу легитимног интереса школе, као руковоаца подацима

Питање: Да ли легитимни интерес школе, као руковоаца подацима о личности, може бити правни основ за обраду података о личности употребом уређаја за видео-надзор у учионицама?

Како школа, као установа, има законом утврђену одговорност за безбедност деце и ученика, мишљења смо да легитимни интерес не би могао да представља одговарајући правни основ за намеравану обраду података о личности, већ је, у смислу одредби члана 12. став 1. тачка 5) Закона, то јавни интерес, односно обрада која је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца.

Да би одређена обрада података о личности била дозвољена, потребно је да сврха обраде буде конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, да је та обрада у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, да постоји одговарајући правни основ, у смислу одредби члана 12. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), те да се обрада врши у складу и са осталим начелима обраде из члана 5. овог закона, као и у складу са другим, одговарајућим правилима и обавезама прописаним овим законом, у зависности од чињеница и околности сваког конкретног случаја. Уколико наведени услови не би били испуњени, таква обрада података о личности не би била дозвољена.

Имајући у виду да одговорност за поступање лежи на руковоацу, то је руковалац тај који мора бити у могућности да докаже, тј. предочи усклађеност намераване обраде са Законом о заштити података о личности (одредбе члана 5. став 2. Закона).

Одредбама члана 108. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21) прописано је да установа доноси акт којим прописује мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује установа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе, које је дужна да спроводи, а да упутство за израду овог акта доноси министар. Имајући у виду наведено, упућујемо вас да се, поводом евентуалне употребе средстава за видео-надзор у школи, обратите Министарству просвете.

Како из наведеног произлази да установа има законом утврђену одговорност за безбедност деце и ученика, мишљења смо да легитимни интерес не би могао да представља одговарајући правни основ намераване обраде података о личности, већ је, у смислу одредби члана 12. став 1. тачка 5) Закона, то јавни интерес, односно обрада која је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца. С тим у вези, посебно истичемо да наведена одредба не представља правни основ за обраду података у другу сврху, као што је, примера ради, контрола

реализације образовно-васпитног рада, тј. снимање (видео-надзор) запослених, деце и ученика, за време реализације образовно-васпитног рада.

Број: 073-14-1494/2023-02

4.22. Прибављање података о осуђиваности комуналних милиционара поводом усменог захтева управног инспектора у поступку инспекцијског надзора

Питање: Да ли је градској управи, као послодавцу, потребан „пристанак – сагласност“ запослених комуналних милиционара за прибављање података о њиховој осуђиваности из евиденција које води Министарство унутрашњих послова, а с обзиром на то да је те податке од градске управе усмено затражио управни инспектор у поступку инспекцијског надзора, да је чланом 42. Закона о комуналној милицији прописано да се за комуналног милиционара може изузетно спровести безбедносна провера из члана 36. став 2. тог закона, ради утврђивања постојања, односно непостојања безбедносних сметњи из члана 36. став 1. истог закона, за даље обављање послова комуналног милиционара?

Сагласност лица над којим се врши безбедносна провера, из члана 142. став 1. Закона о полицији, представља додатни законски услов за вршење одговарајућих полицијских овлашћења, па је тај правни институт потребно разликовати од пристанка на обраду података о личности из члана 12. став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности.

Непостојање безбедносних сметњи за обављање послова комуналних милиционара предвиђено је чланом 35. став 1. тачка 2) Закона о комуналној милицији („Службени гласник РС“, број 49/19) као један од посебних услова које мора да испуњава комунални милиционар.

Чланом 36. став 1. наведеног закона утврђено је пет могућих разлога постојања безбедносне сметње за заснивање радног односа на пословима комуналног милиционара, док је ставом 2. истог члана утврђено да се безбедносна сметња утврђује у поступку вршења безбедносне провере који спроводи организациона јединица министарства надлежног за унутрашње послове, у складу и на начин прописан законом којим се уређују унутрашњи послови и подзакон-

ским актима донетим на основу тог закона, док је одредбама члана 42. истог закона утврђено да се по налогу председника општине, односно градоначелника, за начелника комуналне милиције, а по налогу начелника комуналне милиције или руководиоца унутрашње контроле за комуналног милиционара, може изузетно спровести безбедносна провера из члана 36. став 2. тог закона, ради утврђивања постојања, односно непостојања безбедносних сметњи из члана 36. став 1. истог закона, за даље обављање послова комуналног милиционара.

Вршење безбедносне провере уређено је одредбама Закона о полицији („Службени гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/18) којима је, између осталог, утврђено да вршење безбедносних провера представља једно од полицијских овлашћења (члан 64. став 2. тачка 13), да се безбедносна провера врши по захтеву државног органа или другог лица, уколико је тај државни орган или друго лице законом овлашћено да обрађује врсту података коју тражи (члан 102. став 5), као и да лице над којим се врши безбедносна провера даје сагласност за вршење безбедносне провере попуњавањем и потписивањем Упитника о идентификационим подацима (члан 142. став 1).

Имајући у виду напред изнето, Повереник је мишљења да орган јединице локалне самоуправе који у свом саставу има комуналну милицију као унутрашњу организациону јединицу, има законом установљену обавезу да се стара о (не)постојању безбедносне сметње како приликом пријема у радни однос за обављање послова комуналног милиционара, тако и за даље обављање тих послова. Полиција, такође, има законом установљену обавезу да врши безбедносне провере када су за то испуњени прописани услови. Из тога следи да је у погледу законитости обраде података о личности који су неопходни за утврђивање (не)постојања безбедносне сметње, од стране органа локалне самоуправе који у свом саставу има комуналну милицију као унутрашњу организациону јединицу, као и од стране Полиције, испуњен услов из члана 12. став 1. тачка 3) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), којим је утврђено да је обрада законита ако је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковођа. Сагласност лица над којим се врши безбедносна провера, из члана 142. став 1. Закона о полицији, представља додатни законски услов за вршење одговарајућих полицијских овлашћења, па је тај правни институт потребно разликовати од пристанка на обраду података о личности из члана 12. став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности.

4.23. Контрола присутности на раду запослених у јавном тужилаштву

Питање: Да ли је налог вишег јавног тужиоца јавним тужиоцима подручних тужилаштава да евиденцију о присутности запослених на послу на сваких 60 дана достављају вишем јавном тужилаштву ради увида и контроле и евентуалног предузимања мера, у супротности са одредбама Закона о заштити података о личности имајући у виду да је јавно тужилаштво хијерархијски уређен државни орган, те да је одредбом члана 16. Закона о јавном тужилаштву прописано да је нижи јавни тужилац подређен непосредно вишем јавном тужиоцу, а ниже јавно тужилаштво непосредно вишем јавном тужилаштву, као и да је одредбом члана 21. наведеног закона прописано да ради остваривања надређености, Републички јавни тужилац има право да изврши увид у сваки предмет, а непосредно виши јавни тужилац у сваки предмет нижег јавног тужиоца?

Повереник је мишљења да податке о личности запослених, које одређено јавно тужилаштво прикупља у области рада, на основу овлашћења установљеног одговарајућим законом (Законом о државним службеницима, Законом о јавном тужилаштву, или другим законом), то јавно тужилаштво може обрађивати у сврху одређену законом, те да поменуте податке може учинити доступним трећој страни само уколико је таква обавеза, односно овлашћење треће стране, предвиђена/предвиђено законом, и то у сврху одређену законом, а под условима и на начин уређен законом, односно у складу са законом.

Одредбама члана 91. Закона о заштити података о личности утврђено је да се на обраду података о личности у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба тог закона, као и да ако закон који уређују рад и запошљавање или колективни уговор садрже одредбе о заштити података о личности, морају се прописати и посебне мере заштите достојанства личности, легитимних интереса и основних права лица на које се подаци односе, посебно у односу на транспарентност обраде, као и систем надзора у радној средини. Сагласно цитираној одредби Закона о заштити података о личности, обрада података о личности који се односе на запослене подразумева однос послодавац–запослени, а правни основ за ту обраду, независно од тога о ком послодавцу је реч, треба да произлази из одредаба закона којима се уређује рад.

Одредбама члана 3. Закона о државним службеницима утврђено је да је послодавац државних службеника и намештеника Република Србија, као и да права и дужности послодавца у име Републике Србије врши руководилац државног органа, ако тим или посебним законом или другим прописом није друкчије одређено.

Чланом 16. Закона о јавном тужилаштву утврђено је: да је нижи јавни тужилац подређен непосредно вишем јавном тужиоцу, а ниже јавно тужилаштво непосредно вишем јавном тужилаштву; да је основно јавно тужилаштво ниже у односу на више јавно тужилаштво, а више јавно тужилаштво ниже у односу на апелационо јавно тужилаштво; да је јавно тужилаштво посебне надлежности и апелационо јавно тужилаштво ниже у односу на Републичко јавно тужилаштво, те да је сваки јавни тужилац подређен Републичком јавном тужиоцу и свако јавно тужилаштво Републичком јавном тужилаштву.

Чланом 21. Закона о јавном тужилаштву утврђено је да, ради остваривања надређености, Републички јавни тужилац има право да изврши увид у сваки предмет, а непосредно виши јавни тужилац у сваки предмет нижег јавног тужиоца, као и да се захтев за увид доставља нижем јавном тужиоцу који након тога неодложно доставља предмет непосредно вишем јавном тужиоцу.

Чланом 31. став 1. Закона о јавном тужилаштву утврђено је да виши јавни тужилац врши надлежност вишег јавног тужилаштва и надлежан је да поступа пред вишим судом и другим судовима и органима на начин прописан законом и да надзире и усмерава подручна основна јавна тужилаштва на начин прописан тим законом.

Чланом 34. Закона о јавном тужилаштву утврђено је да је носилац управе у јавном тужилаштву јавни тужилац, који је и одговоран за правилан и благовремен рад јавног тужилаштва, у складу са законом и Правилником о управи у јавним тужилаштвима, као и да јавни тужилац одређује организацију и рад јавног тужилаштва, одлучује о правима по основу рада заменика јавног тужиоца и о радним односима особља у јавном тужилаштву, отклања неправилност и одуговлачење у раду, стара се о одржавању самосталности у раду и угледу јавног тужилаштва и врши друге послове на које је овлашћен законом или другим прописом.

Чланом 1. Правилника о управи у јавном тужилаштву утврђено је да се тим правилником уређује управа у јавним тужилаштвима; да јавно тужилаштво чине јавни тужилац, заменици јавног тужиоца и запослени који обављају стручне, административно-техничке и друге послове; и да радом јавног тужилаштва руководи јавни тужилац који је носилац управе у јавном тужилаштву и одговоран је за правилан и благовремен рад јавног тужилаштва.

Чланом 2. Правилника о управи у јавном тужилаштву утврђено је да послови управе у јавном тужилаштву обухватају руковођење јавним тужилаштвом, послове и овлашћења у вези са организацијом рада, материјалним, финансијским, административним и другим пословима којима се обезбеђује правилан, тачан, благовремен и законит рад јавног тужилаштва, а посебно: старање о одржавању самосталности и угледа јавног тужилаштва; употреба обележја јавног тужилаштва, службеног језика и писма; уређење и организација рада јавног тужилаштва; старање о уједначеном и благовременом поступању и коришћењу најефикаснијих метода и техничких средстава у административном пословању; праћење и проучавање јавнотужилачке и судске праксе; поступање по притужбама и представкама грађана на рад јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца и запослених у јавном тужилаштву; однос јавног тужилаштва према другим државним органима, грађанима и јавности; заштити тајности података; вођење уписника, помоћних књига, именика и других евиденција; руковање предметима и стварима од вредности; поступање са архивским материјалом; вођење статистике; материјално-финансијско пословање јавног тужилаштва; успостављање стандарда у погледу службених просторија и опреме и другим питањима од значаја за рад јавног тужилаштва. Цитирани члан се састоји од једног става.

Чланом 46. Правилника о управи у јавном тужилаштву утврђено је: да дневни распоред радног времена утврђује јавни тужилац, у складу са законом; да ће се хитни послови, као и већ започете службене радње, чије би одлагање изазвало штету или одуговлачење поступка, довршити без обзира на редовно радно време, као и да је радно време јавног тужилаштва, по правилу, једнако радном времену суда пред којим јавно тужилаштво поступа.

Из цитираних одредаба закона и Правилника произлази да послови јавног тужилаштва који се односе на област рада у јавном тужилаштву, као што су послови у вези са уређењем и организацијом рада, затим послови у вези са одлучивањем о правима по основу рада заменика јавног тужиоца и о радним односима особља у јавном тужилаштву, послови у вези са отклањањем неправилности и одуговлачењем у раду, као и административни послови којима се обезбеђује правилан, тачан, благовремен и законит рад, спадају у послове управе одређеног јавног тужилаштва, те да обраду података о личности у области рада у јавном тужилаштву врши одговарајуће јавно тужилаштво као послодавац, које у односу на податке о запосленима, чију обраду врши, има својство руковођа, у смислу Закона о заштити података о личности.

Полазећи од изнетог, Повереник је мишљења да податке о личности запослених, које одређено јавно тужилаштво прикупља у

области рада, на основу овлашћења установљеног одговарајућим законом (Законом о државним службеницима, Законом о јавном тужилаштву, или другим законом), то јавно тужилаштво може обрађивати у сврху одређену законом, те да поменуте податке може учинити доступним трећој страни само уколико је таква обавеза, односно овлашћење треће стране, предвиђена/предвиђено законом, и то у сврху одређену законом, а под условима и на начин уређен законом, односно у складу са законом. У том смислу, имајући у виду одредбе члана 5. Закона о заштити података о личности којима је, поред осталог, утврђено да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те да се подаци о личности морају прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама, при чему сами подаци морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, мишљења смо да одредбе чл. 16. и 21. Закона о јавном тужилаштву, на које сте у предметном акту указали, а којима је, како је већ наведено, утврђено да је нижи јавни тужилац подређен непосредно вишем јавном тужиоцу, а ниже јавно тужилаштво непосредно вишем јавном тужилаштву, односно да, ради остваривања надређености, Републички јавни тужилац има право да изврши увид у сваки предмет, а непосредно виши јавни тужилац у сваки предмет нижег јавног тужиоца, не представљају одговарајући правни основ за обраду података о личности на коју се односи поменути акт. Ово из разлога што поменутим одредбама Закона о јавном тужилаштву није установљена обавеза/овлашћење вишег јавног тужилаштва да, у области рада, врши обраду података о личности запослених у подручним јавним тужилаштвима, тј. за обраду података о томе у које време је запослени у подручном јавном тужилаштву стигао на радно место, у које време је напустио радно место и разлозима кашњења и ранијег изласка са посла, нити је установљена обавеза подручног јавног тужилаштва да наведене податке о запосленом доставља вишем јавном тужилаштву.

Напомињемо да је ово мишљење начелног карактера, с обзиром на то да став о обради података о личности у појединачном случају Повереник може заузети само у оквиру неког од поступака за чије је вођење надлежан, и то након што у одговарајућем поступку утврди све релевантне чињенице и околности тог случаја. Сходно томе, овим мишљењем не прејудуцира се одлука Повереника у евентуалном поступку из његове надлежности.

4.24. Подаци о задужености, односно оптерећењу зараде запослених

Питање: Да ли послодавац, као руковалац подацима о личности, може податке о задужености односно оптерећењу зараде запослених који раде са новцем у кеш центру, обрађивати у циљу „мониторинга потенцијалних ризика од отуђења новца а тако што би подаци о оптерећености зараде који постоје у Сектору финансија били доступни руководиоцу запосленог, одређеним лицима из Сектора људских ресурса и Одељењу безбедности“, као и да ли постоји законски основ за обраду ових података, а имајући у виду „правни интерес и делатност компаније“, те да ли би у конкретном случају „изричита писана сагласност запослених“ била довољан правни основ за обраду?

Повереник је мишљења да се у конкретном случају пристанак не би могао сматрати адекватним правним основом за намеравану обраду података о личности запослених.

Најпре указујемо на то да обрада података о личности запослених коју врши послодавац у области рада и запошљавања није уређена Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 87/18), већ је тим законом, у члану 91, прописано да се на обраду у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредби овог закона. Како Повереник није надлежан за давање мишљења о примени прописа у области рада, то се ради добијања мишљења о примени истих можете обратити Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Овом приликом, са становишта надлежности Повереника у области заштите података о личности, начелно указујемо на следеће.

Када је у питању обрада података о личности у области рада, овлашћење руковоаца за такву обраду треба првенствено да произлази из одговарајућих одредаба закона и других прописа у овој области, те следствено томе иста се може вршити само у границама законом утврђеног овлашћења, односно обавеза утврђених конкретним законима и у сврху која је утврђена тим законима.

Свакако и на обраду података о личности у области рада примењују се начела обраде и друга општа правила и одговарајуће обавезе утврђене Законом о заштити података о личности, а у зависности од околности и чињеница у конкретном случају.

Сагласно одредбама члана 12. Закона обрада података о личности је законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице

на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковооца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковооца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковооца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Пристанак за обраду је један од шест могућих правних основа обраде података о личности предвиђених чланом 12. Закона, при чему је Законом прописано шта се подразумева под овим појмом, те да је пристанак лица на које се подаци односе свако добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдом радњом, даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе. Такође, сагласно члану 15. став 3. Закона лице на које се подаци односе има право да опозове пристанак у сваком тренутку, а пре давања пристанка лице на које се подаци односе мора бити обавештено о праву на опозив, као и дејству опозива, при чему опозивање пристанка мора бити једноставно, као и давање пристанка. Даље, приликом оцењивања да ли је пристанак за обраду података о личности слободно дат, посебно се мора водити рачуна о томе да ли се извршење уговора, укључујући и пружање услуга, условљава давањем пристанка који није неопходан за његово извршење (члан 15. став 4. Закона).

Према томе, добровољност је нужни предуслов за пуноважност пристанка као законитог правног основа обраде података о личности. Пристанак мора бити резултат слободне воље лица што најчешће неће бити случај уколико је однос између руковооца и тог лица однос са неравнотежом моћи, као што је случај са односом послодавац–запослени.

Стога, мишљења смо да се у конкретном случају пристанак не би могао сматрати адекватним правним основом за намеравану обраду података о личности запослених.

Такође, овом приликом указујемо на обавезу руковооца да лице за заштиту података о личности које је одредио укључи у све послове који се односе на заштиту података о личности.

Напомињемо да када се ради о обради података који се односе на запослене, послодавац, као руковалац, јесте тај који мора у сваком појединачном случају бити у могућности да предочи, односно докаже да предметну обраду врши у складу са посебним прописима који уређују рад и запошљавање, као и у складу са начелима обраде, те одговарајућим обавезама утврђеним Законом.

Повереник, сагласно овлашћењима прописаним чл. 77–79. Закона, може заузимати став о конкретним случајевима обраде података о личности, само у оквиру поступка за чије је вођење овлашћен Законом (поступка надзора, по притужби лица, претходно мишљење из члана 55. и др.), те стога ово мишљење има начелан карактер и не представља упутство за поступање у било ком појединачном случају.

Број: 073-14-1929/2023-02

4.25. Податак о вероисповести запосленог

Питање: Да ли послодавац може да захтева од запослених да потпишу изјаву о вероисповести, ради коришћења права из члана 4. Закона о државним и другим верским празницима у Републици Србији?

Обрада посебних врста података из члана 17. Закона, у које спада и податак о верском уверењу, допуштена је, као изузетак, у случајевима прописаним ставом 2. истог члана Закона, између осталог и када је обрада неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковооца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе. Међутим, са становишта Закона о заштити података о личности обрада таквих података била би допуштена, у смислу члана 17. став 2. тачка 2. Закона, само за оне запослене који желе да користе наведена права (нпр. право да не раде на дан верских празника и друга права).

Сагласно члану 5. став 1. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 87/18) подаци о личности: 1) морају се обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе („законитост, поштење и транспарентност“); законита обрада је обрада која се врши у складу са овим законом,

односно другим законом којим се уређује обрада; 2) морају се прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама („ограничење у односу на сврху обраде“); 3) морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде („минимизација података“); 4) морају бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани; узимајући у обзир сврху обраде, морају се предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе („тачност“); 5) морају се чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде („ограничење чувања“); 6) морају се обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера („интегритет и поверљивост“). У ставу 2. истог члана Закона је прописано да је руковалац одговоран за примену одредаба става 1. овог члана и мора бити у могућности да предочи њихову примену („одговорност за поступање“).

Одредбама члана 12. Закона прописано је да је обрада података о личности законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе пристало је на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковооца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковооца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковооца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Одредбама члана 91. Закона о заштити података о личности прописано је да се на обраду у области рада и запошљавања примењују одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредби овог закона.

Дакле, када је у питању обрада података о личности у области рада и запошљавања, примарно се примењују релевантне одредбе Закона о раду и других закона којима су уређена питања у области рада и запошљавања. Следствено томе овлашћење послодавца за обраду

података о личности запослених треба првенствено да произлази из одговарајућих одредби закона у области рада, запошљавања и сл.

Даље указујемо на то да је сагласно члану 17. став 1. Закона о заштити података о личности забрањена обрада којом се открива расно или етничко порекло, политичко мишљење, верско или филозофско уверење или чланство у синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у циљу јединствене идентификације лица, података о здравственом стању или података о сексуалном животу или сексуалној оријентацији физичког лица. Изузетно, обрада горенаведених података је допуштена у случајевима прописаним ставом 2. истог члана Закона, између осталог и када је обрада неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковођа или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе.

Поред тога што за обраду мора постојати адекватни правни основ, при чему је за обраду посебних врста података о личности додатно потребно да се ради о неком од случајева из члана 17. став 2. Закона, такође је потребно да се обрада врши и у складу са начелима обраде, укључујући начело минимизације, као и другим одговарајућим обавезама у зависности од околности у сваком конкретном случају.

Указујемо и на то да када је реч о подацима о личности запослених који су неопходни за остваривање одређених права запослених у складу са прописима из области рада и запошљавања, а уколико о истим није прописана и обавеза вођења евиденције у складу са Законом о евиденцијама у области рада, то би са становишта Закона о заштити података о личности обрада таквих података била допуштена, у смислу члана 17. став 2. тачка 2) Закона, само за оне запослене који желе да користе наведена права (нпр. право да не раде на дан верских празника и друга права).

Број: 073-14-1483/2023-02

5. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗА ПЕРИОД ОД 2023. ДО 2030. ГОДИНЕ

На основу члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18),

Влада усваја

СТРАТЕГИЈУ

заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године

„Службени гласник РС”, број 72 од 31. августа 2023.

1. УВОД

Влада Србије донела је 2010. године, Стратегију заштите података о личности, која је објављена у „Службеном гласнику РС”, број 58/10 (у даљем тексту: Стратегија из 2010. године), као први плански документ којим је у области заштите података о личности утврђен стратешки правац деловања и спровођења јавних политика. Стратегијом из 2010. године утврђена су кључна начела заштите података о личности, општи и посебни циљеви активности у овој области, као и институционални оквир за спровођење заштите података о личности. Стратегијом из 2010. године је, такође, било предвиђено да ће, у року од 90 дана од дана објављивања, Влада Србије донети акциони план за њено спровођење, са дефинисаним активностима, очекиваним ефектима, носиоцима конкретних задатака и роковима за извршење задатака и да ће, да би се обезбедила њена пуна примена, формирати посебно радно тело које ће надзирати обезбеђење услова и спровођење те стратегије и акционог плана, вршити координацију државних органа у циљу ефикасног функционисања система заштите података о личности, извештавати надлежне органе о спровођењу Стратегије и уоченим проблемима при њеној реализацији и иницирати измену Стратегије, у складу са новонасталим потребама и уоченим недостацима. Акциони план за спровођење Стратегије из 2010. године, међутим, није донет, нити је формирано посебно радно тело за њено спровођење, што је за резултат имало изостајање очекиваних ефеката тог документа у деценији која је иза нас, посебно имајући у виду чињеницу да се ради о временском периоду у коме је, како у домаћем, тако и у међународном окружењу, дошло до динамичних промена у погледу технологије и обима обраде података о физичким лицима.

1.1. Иницијатива за доношење стратегије

Наведено представља кључни разлог због кога је Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) покренуо иницијативу за иновирање јавне политике у области заштите података о личности, коју је Министарство правде, као надлежни предлагач у смислу члана 29. став 1. Закона о планском систему („Службени гласник РС”, број 30/18) прихватило, па се приступило изради нове стратегије, за период до 2030. године.

1.2. Учесници у изради Стратегије заштите података о личности за период од 2023–2030. године (у даљем тексту: Стратегија)

У изради Стратегије учествују:

- Кабинет председника Владе;
- Министарство правде које је, поред осталог, надлежно за премину прописа о заштити података о личности;
- Повереник, који је надлежан да врши надзор и обезбеђује примену Закона о заштити података о личности, као и да обавља друге послове одређене тим законом;
- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања;
- Министарство унутрашњих послова;
- Министарство културе;
- Министарство државне управе и локалне самоуправе;
- Министарство просвете;
- Министарство унутрашње и спољне трговине;
- Министарство информисања и телекомуникација;
- Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- Министарство привреде;
- Министарство здравља;
- Министарство финансија;
- Министарство финансија – Пореска управа;
- Министарство финансија – Управа царине;
- Централни регистар обавезног социјалног осигурања;
- Републички секретаријат за јавне политике;
- Канцеларија за информационе технологије и електронску управу;
- Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут”;
- Народна банка Србије;

- Управни суд;
- Прекршајни судови;
- Врховно јавно тужилаштво;
- Градска управа града Београда;
- Правосудна академија;
- Привредна комора Србије;
- организације цивилног друштва.

2. ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИР РЕЛЕВАНТАН ЗА СТРАТЕГИЈУ

2.1. Плански документи

Стратегија је припремљена у складу са другим планским документима, односно програмима планирања и координације јавних политика. Документа јавних политика која су узета у обзир током припреме стратегије су:

1) Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС”, бр. 42/21 и 9/22);

Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године утврђени су циљеви, мере и активности који треба да допринесу побољшању правног и организационог оквира јавне управе, њених институционалних, организационих и кадровских капацитета, као и омогућавање стварања организационе културе окренуте грађанима. Наведена стратегија од значаја је за даљи развој стручне службе Повереника као независног државног органа, што ће допринети и остварењу циљева утврђених овом стратегијом.

2) Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020-2025. године („Службени гласник РС”, број 96/19);

Заштита података о личности је уско повезана са развојем вештачке интелигенције, имајући у виду да је један од изазова које развој технологије вештачке интелигенције доноси управо спречавање злоупотребе те технологије и проналажење баланса између њене употребе и обезбеђивања услова за заштиту приватности.

3) Стратегија развоја дигиталних вештина у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 21/20);

Мисија Стратегије развоја дигиталних вештина у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године односи се на унапређење система којим се остварују веће дигиталне вештине грађана развојем рачунарског размишљања, пружањем вештина које су потребне за свакодневни живот и развој успешне каријере у дигиталној економији, као и пружањем услова за даље унапређивање знања и вештина

ИКТ стручњака. Саставни део тог система чини и познавање материје која се односи на заштиту података о личности, што је посебно назначено у вези са електронском трговином и образовањем.

4) Стратегија развоја информационог друштва и информационе безбедности у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС”, број 86/21);

Овом стратегијом уређује се развој информационог друштва и електронске управе у служби грађана и привреде који се, између осталог, реализује кроз различите механизме информационе безбедности грађана, јавне управе и привреде и заштиту података о личности. Примена нових технолошких решења који унапређују информационо друштво утичу на начин обраде података о личности и креирање нових скупова података који се морају обрађивати у складу са законом уз примену међународних стандарда којима се уређују технички и организациони механизми заштите.

5) Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021–2025. године („Службени гласник РС”, број 47/21);

Овом стратегијом је предвиђено да је за адекватно спречавање насиља према женама и насиља у породици неопходно да се креирају политике засноване на чињеницама, те да је стога прикупљање систематских и упоредивих података из свих доступних и релевантних административних извора од кључног значаја. У Републици Србији се прикупљају различити административни подаци о насиљу према женама и насиљу у породици, које прикупљају државни органи и институције који су укључени у систем превенције и заштите од насиља – Министарство унутрашњих послова, судови, јавна тужилаштва, Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство здравља и др. Административни подаци се воде у оквиру одвојених система укључених у превенцију и заштиту од насиља и прилагођени су потребама и надлежностима појединачних система, а предвиђено је и успостављање јединствене централизоване евиденција случајева насиља у породици, што подразумева обраду података о личности који се односе како на починиоца акта насиља, тако и на жртву.

6) Стратегија за борбу против високотехнолошког криминала за период 2019–2023. године („Службени гласник РС”, број 71/18);

Високотехнолошки криминал је уско повезан са злоупотребом података о личности као и трговином истима, те борба против високотехнолошког криминала укључује и заштиту података о личности.

7) Стратегија заштите потрошача за период 2019–2024. године („Службени гласник РС”, број 93/19);

Стратегијом заштите потрошача за период 2019–2024. године се посебно таргетира електронска трговина која изискује посебне мере

како би се успоставили механизми за њено праћење и повећала информисаност потрошача и трговаца о евентуалним замкама, али и правилима у обављању оваквог вида трговине, које укључују и аутоматску обраду података о личности и примену мера заштите.

8) Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 44/20);

Увођење области инвалидитета у јавне политике, како је предвиђено наведеном стратегијом, подразумева примену одговарајућих аналитичких, образовних и саветодавних техника, као што су евидентирање и прикупљање релевантних података, што у највећој мери подразумева обраду посебних врста података о личности за које је Законом о заштити података о личности предвиђен посебан (рестриктиван) режим обраде.

9) Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији за период 2022– 2027. године („Службени гласник РС”, број 89/22);

Овом стратегијом жели се постићи ефикасна примена интегрисаног управљања границом у складу са стандардима и правним прописима Европске уније (у даљем тексту: ЕУ), којом је обезбеђено неметано кретање људи и робе уз подизање свеукупне унутрашње и европске безбедности. С тим у вези врши се обрада различитих података и информација, укључујући и податке о личности (повезивање релевантних база података, размена информација и сарадња са државама чланицама, агенцијама ЕУ и другим међународним организацијама).

2.2. Међународни документи

Приликом израде стратегије вођено је рачуна о процесима европских интеграција и оквиром којим ЕУ мери напредак држава кандидата у области заштите података о личности, тако да су разматрани и кључни међународни акти, и то:

1) Међународни пакт о грађанским и политичким правима (Закон о ратификацији Међународног пакта о грађанским и политичким правима, „Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 7/71);

Одредбама члана 17. Међународног пакта о грађанским и политичким правима утврђено је да нико не може бити предмет самовољних или незаконитих мешања у његов приватни живот, у његову породицу, у његов стан или његову преписку, нити незаконитих повреда нанесених његовој части или његовом угледу, као и да свако лице има право на заштиту закона против оваквих мешања или повреда.

2) Конвенција Уједињених нација о правима детета (Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета – „Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97);

Одредбама члана 16. Конвенције Уједињених нација о правима детета утврђено је да ни једно дете не сме бити изложено самовољном или незаконитом мешању у његов приватни и породични живот, дом или личну преписку, незаконитим нападима на његову част и углед, као и да дете има право на заштиту закона од таквог мешања или напада.

3) Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода „Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка и „Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 12/10 и 10/15);

Одредбама члана 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода утврђено је: да свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке; да се јавне власти неће мешати у вршење тог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

4) Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 1/92, „Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, број 11/05 – др. закон и „Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 98/08 – др. закон, 12/10 и 4/20);

Конвенцијом о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података се сваком физичком лицу на територији сваке стране уговорнице гарантује поштовање његових основних права и слобода, а нарочито његовог права на приватност без обзира на његову националну припадност или на место становања.

5) Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности, и о слободном кретању таквих података и о стављању Директиве 95/46/ЕЗ ван снаге (у даљем тексту: Општа уредба о заштити података);

Општом уредбом о заштити података ЕУ је успоставила правни оквир за обраду података о личности. Ова општа уредба обавезујућа је за све државе чланице ЕУ и непосредно се примењује.

6) Директива 2016/680 Европског парламента и Савета о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности од стране

надлежних органа у сврхе спречавања, истраге, откривања или прогона казnenих дела или извршавања кривичних санкција (у даљем тексту: Полицијска директива);

Полицијском директивом ЕУ је утврдила циљ који је потребно остварити у погледу заштите физичких лица у вези са обрадом података о личности коју врше надлежни органи у сврхе спречавања, истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција и слободног протока таквих података. Све државе чланице ЕУ обавезне су да своје прописе ускладе са Полицијском директивом.

2.3. Национални закони

Током припреме Стратегије анализирани су закони од значаја за област заштите података о личности, и то:

1) Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 83/08);

Чланом 81. Закона о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране. Република Србија се обавезала да усклади своје законодавство које се односи на заштиту личних података са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима о приватности, као и да формира независно надзорно тело са довољно финансијских и људских ресурса како би ефикасно надзирала и гарантовала примену националног законодавства о заштити личних података.

2) Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18 – у даљем тексту: ЗЗПЛ);

Наведеним законом уређује се право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободни проток таквих података, начела обраде, права лица на које се подаци односе, обавезе руковалаца и обрађивача података о личности, кодекс поступања, пренос података о личности у друге државе и међународне организације, надзор над спровођењем овог закона, правна средства, одговорност и казне у случају повреде права физичких лица у вези са обрадом података о личности, као и посебни случајеви обраде. Овим законом се, такође, уређује и право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности коју врше надлежни органи у сврхе спречавања, истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција, укључујући спречавање и

заштиту од претњи јавној и националној безбедности, као и слободни проток таквих података. Законом о заштити података о личности утврђено је и да одредбе посебних закона које се односе на заштиту података о личности морају бити у складу са тим законом.

3) Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18);

Закон о инспекцијском надзору је битан за област заштите података о личности у делу који се тиче инспекцијског надзора над применом ЗЗПЛ-а, који се спроводи применом ЗЗПЛ-а и сходном применом закона којим се уређује инспекцијски надзор. Такође, ЗЗПЛ-ом је прописано је да се у поступку по притужби коју може поднети лице које сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама ЗЗПЛ-а сходно примењују одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор у делу који се односи на поступање по представкама.

4) Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98/16 – УС, 91/19, 91/19 – др. закон и 112/22 – УС);

Материја уређена Законом о прекршајима: услови за прекршајну одговорност, услови за примену прекршајних санкција, прекршајни поступак и др., од значаја је за примену казних одредби Закона о заштити података о личности, којима су утврђени случајеви у којима ће се казнити за прекршај руковалац, односно обрађивач.

5) Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16, 95/18 – аутентично тумачење и 2/23 – УС);

У вршењу својих овлашћења у области заштите података о личности Повереник поступа у складу са наведеним законом, ако ЗЗПЛ-ом није другачије одређено.

6) Закон о управним споровима („Службени гласник РС”, број 111/09);

Право на судску заштиту против одлуке Повереника, донете у складу са ЗЗПЛ-ом, остварује се подношењем тужбе за покретање управног спора у складу са Законом о управним споровима.

7) Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19);

Кривични законик је од значаја за заштиту података о личности јер је тим законом, поред осталог, утврђено кривично дело неовлашћено прикупљање личних података и прописане су казне за извршење кривичног дела.

8) Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21);

Наведеним законом су уређена питања која се тичу седишта Повереника, избора Повереника и заменика Повереника, престанка њиховог

мандата, поступка њиховог разрешења, положаја стручне службе Повереника, као и финансирања и подношења извештаја. Поред тога, Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја успостављен је правни основ за обраду података о личности коју врше органи јавне власти ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва.

9) Закона о електронској управи („Службени гласник РС”, број 27/18);

Законом о електронској управи уређује се обављање послова јавне управе употребом информационо-комуникационих технологија (електронска управа), а што може подразумевати опсежну обраду података о личности од стране различитих органа, као и укрштање и размену података између истих, и друге активности код којих постоји вероватноћа да ће проузроковати висок ризик по права и слободе физичких лица чији се подаци обрађују.

10) Закон о информационој безбедности („Службени гласник РС”, бр. 6/16, 94/17 и 77/19);

Материја која се уређује Законом о информационој безбедности (мере заштите од безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима, одговорности правних лица приликом управљања и коришћења информационо-комуникационих система, органи надлежни за спровођење мера заштите, координацију између чинилаца заштите и праћење правилне примене прописаних мера заштите) надовезује се на системска решења у области заштите података о личности.

11) Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 88/21);

Закон о заштити потрошача уређује материју која се односи на права и обавезе потрошача, а која је од значаја и за остваривање права потрошача као лица чије податке трговци обрађују у својству руковалаца.

12) Закон о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 91/10 и 14/15);

Наведени закон уређује пословање банака, па, између осталог, и обраду података о личности клијената.

13) Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 113/17, 91/19 и 153/20);

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма прописује радње и мере које се предузимају ради спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма, односно надлежност органа за спровођење одредаба овог закона, а веома важан сегмент тих радњи представља обрада података о личности странака (физичких лица, предузетника које врши трансакцију или успоставља пословни однос са обвезником закона).

14) Закон о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник РС”, бр. 15/16, 68/20 и 136/20);

Законом о заштити становништва од заразних болести уређују се питања од значаја за спровођење епидемиолошког надзора, укључујући услове и надлежност за обраду података о здравственом стању физичких лица обухваћених епидемиолошким надзором.

15) Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 113/17, 91/19 и 153/20);

Законом о безбедности и здрављу на раду уређује се спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду а ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, што подразумева и обраду података о здравственом стању лица за коју се, због осетљивости података, морају утврдити посебни услови.

16) Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19);

Обрада података о личности у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе представља један од посебних случајева обраде, па су одредбе наведеног закона од значаја за одређивање сврхе обраде и постојања правног основа за обраду, као услова за закониту обраду.

17) Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/12 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон);

Овим законом уређују се, између осталог, услови и начин за обављање делатности у области електронских комуникација; заштита права корисника и претплатника; безбедност и интегритет електронских комуникационих мрежа и услуга; тајност електронских комуникација, законито пресретање и задржавање података.

18) Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење);

Овим законом уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада и с тим у вези обрада података о личности (уговор о раду, уговори по основу рада ван радног односа, евиденција о прековременом раду, месечна евиденција о заради и накнади зараде, итд.).

19) Закон о евиденцијама у области рада („Службени гласник СРЈ”, бр. 46/96 и „Службени гласник РС”, бр. 101/05 – др. закон и 36/09 – др. закон);

Овим законом уређују се врсте, садржај и начин вођења евиденција у области рада, као и начин прикупљања, обраде, коришћења и заштите података из тих евиденција.

20) Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова („Службени гласник РС”, број 24/18);

Овим законом уређује се обрада података о личности у области унутрашњих послова, сврха обраде, права и заштита права лица чији

се подаци обрађују, врсте и садржина евиденција, рокови у којима се подаци обрађују, размена података, чување, заштита и контрола заштите података, као и друга питања од значаја за обраду података у области унутрашњих послова.

21) Закон о приватном обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 104/13 и 42/15);

Овим законом уређује се обрада података о личности употребом техничких средстава и уређаја за обезбеђење лица, имовине и послова који се реализују и кроз видео-обезбеђење, сателитско праћење возила (ГПС) чиме се врши обрада података о личности.

22) Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства („Службени гласник РС”, бр. 123/14, 106/15, 105/17 и 25/19 – др. закон).

Овим законом уређује се здравствена документација и евиденције у области здравства, врсте и садржина здравствене документације и евиденција, начин и поступак вођења, лица овлашћена за вођење здравствене документације и уписивање података, рокови за достављање и обраду података, начин располагања подацима из медицинске документације пацијената која се користи за обраду података, обезбеђивање квалитета, заштите и чувања података, као и друга питања од значаја за вођење здравствене документације и евиденција.

3. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1 Преглед података садржаних у годишњим извештајима о раду Повереника у периоду 2018–2021. година и података садржаних у службеној евиденцији Повереника за период 1. јануар 2022. – 31. октобар 2022. година

Увидом у Извештај о раду Повереника за 2018. годину² може се констатовати да је Повереник током те године спровео укупно 1.452 поступка надзора над применом тада важећег Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 97/08, 104/09 – други закон, 68/12 – УС и 107/12 – у даљем тексту: ранији ЗЗПЛ).

Најчешћа питања за покретање поступка надзора односе се на обраду података о личности у следећим областима: обрада података у области радног права (28,3%), лични подаци (16,6%), заштита потрошача (11,5%), интернет и електронске комуникације (5,9%), видео

2 Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2018. годину, бр. 073-10-1772/2018-01, доступан на адреси www.poverenik.rs

надзор (4,8%), здравство (3,5%), ЈМБГ (2,9%), обрада нарочито осетљивих података (2,6%), банкарски послови (2,2%), лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.) (1,7%), уступање личних података корисницима података (1,7%), телекомуникација, пошта и радиодифузија (1,4%), образовање (1,3%), обрада података о малолетним лицима (1,3%), службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,2%), породична и социјална заштита (1,1%), обрада података у уговорним односима између физичких и правних лица (1,1%), одбрана, безбедност, унутрашњи послови (1%), осигурање имовине и лица 19, стамбени односи 15 (0,8%) остали (8,1%).

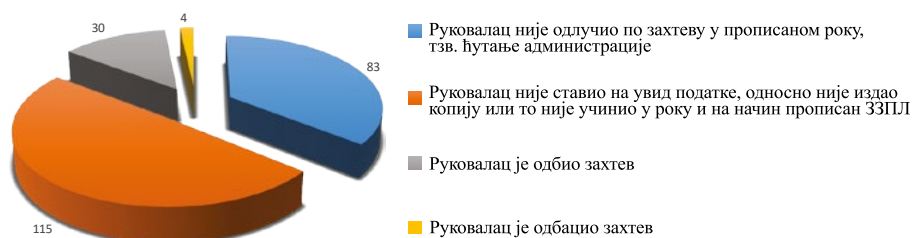
Руковаоци над којима је Повереник покренуо поступак надзора су: привредна друштва (приватне фирме и предузетници) – 972 (67,3%), државна управа – 78 (5,4%), установе у области здравства – 63 (4,3%), јавна предузећа – 54 (3,7%), органи локалне самоуправе – 53 (3,6%), правосудни органи – 47 (3,2%), НВО и друга удружења грађана – 42 (2,9%), банке – 37 (2,6%), образовне установе – 23 (1,6%), осигуравајућа друштва – 14 (1%), установе социјалне заштите – 14 (1%), установе из области науке и културе – 14 (1%) и остали 39 – (2,7%).

У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ранијег ЗЗПЛ-а (792), Повереник је: донео 760 упозорења и 7 решења, поднео 19 захтева за покретање прекршајног поступка и 6 кривичних пријава.

Дијаграм 1. Најчешће нејавилности које су утврђене у поступку надзора у 2018. години

Поверенику су у истом периоду изјављене 232 жалбе у поступку остваривања права лица у вези са обрадом података о личности.

Дијаграм 2. Разлози за изјављивање жалбе Поверенику у 2018.

У одлукама донетим по изјављеним жалбама, Повереник је утврдио да је жалба била основана у 40,6% случајева, у 20,9% случајева Повереник је закључком обуставио поступак јер је рукавалац, пре доношења одлуке Повереника по жалби, поступио по захтеву или је подносилац одустао од жалбе, у 23% случајева одбио жалбу као неосновану, а у 15,7% случајева Повереник је одбацио жалбу из формалних разлога (као непотпуну, преурањену, неблаговремену, неуредну, недозвољену и због ненадлежности).

Према подацима наведеним у Извештају о раду Повереника за 2019. годину³, Повереник је током те године спровео укупно 701 поступак надзора у области заштите података о личности, од којих 680 над применом ранијег ЗЗПЛ-а и 21 над применом ЗЗПЛ-а, који се примењује од 22. августа 2019. године.

Најчешћа питања за покретање поступка надзора односе се на обраду података о личности у следећим областима: лични подаци (име, презиме, адреса) (19,1%), заштита потрошача (14,8%), обрада података у области радног права (10%), интернет и електронске комуникације (10%), обрада нарочито осетљивих података (5,1%), видео надзор (4,2%), ЈМБГ (3,6%), безбедност личних података (3,5%), здравство (2,5%), телекомуникација, пошта и радиодифузија (2,3%), обрада података о малолетним лицима (2,2%), банкарски послови (1,8%), јавно информисање-медији (1,7%), образовање (1,6%), лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.) (1,6%), одбрана, безбедност, унутрашњи послови (1,3%), породична и социјална заштита (1,2%), службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,1%), комунална делатност (1,1%), стамбени односи (1%), уговорна обрада

3 Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2019. годину, бр. 073-10-2395/2019-01, доступан на адреси www.poverenik.rs

(0,8%), обрада података на друштвеним мрежама (0,7%), јавни превоз (0,7%), злоупотреба личних податка (0,7%), аудио надзор (0,6%), биометрија (0,5%) и остали (2,7%).

Руковаоци над којима је Повереник 2019. године покренуо поступак надзора (474) су: привредна друштва (приватне фирме и предузетници) (54,2%), државна управа (8,6%), органи локалне самоуправе (5,9%), невладине организације и друга удружења грађана (5,3%), установе у области здравства (4,8%), банке (4%), образовне институције (3,2%), јавна предузећа (2,7%), установе из области науке и културе (2,1%), установе социјалне заштите (1,3%), мобилни оператори (1,3%), интернет провајдери (1,3%), установе из области правосуђа (1,1%), и остали (4,2%).

Након спроведеног поступка надзора, Повереник је у 264 случаја донео упозорење након што је утврдио постојање повреда закона, у три случаја је поднео кривичне пријаве због кривичног дела из члана 146. Кривичног законика (неовлашћено прикупљање личних података), а у 23 случаја је поднео захтев за покретање прекршајног поступка.

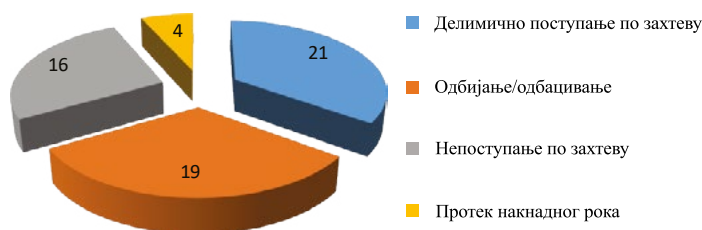
Дијаграм 3. Најчешће неправилности које су утврђене у поступку надзора у јулу 2019.

Поверенику је током 2019. године, у складу са ранијим ЗЗПЛ-ом изјављена 121 жалба у поступку остваривања права лица у вези са обрадом података о личности и 60 притужби.

Дијаграм 4. Разлози за изјављивање жалбе Поверенику у 2019. години

У одлукама донетим по изјављеним жалбама, Повереник је утврдио да је жалба била основана у 52,3% случајева, у 24,5% случајева Повереник је закључком обуставио поступак јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по жалби, поступио по захтеву или је подносилац одустао од жалбе, у 15,2% случајева Повереник је одбио жалбу као неосновану, а у односно 8% случајева Повереник је одбацио жалбу из формалних разлога (изјављена од неовлашћеног лица, непотпуна, недозвољена, преурањена и неблагавремена жалба).

Дијаграм 5. Основ доношења притужби у 2019. години

У одлукама (седам) донетим по поднетим притужбама, Повереник је утврдио да је притужба била основана у три случаја, односно 42,86%, те је донето решење са налогом руковоацу да поступи по захтеву. Повереник је једну притужбу одбио као неосновану, а закључком обуставио поступак у преостала три случаја, односно 42,86%, јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву.

У току 2019. године обавезу да податке о лицу за заштиту података о личности достави Поверенику извршило је 2 112 руковалаца.

Према подацима наведеним у Извештају о раду Повереника за 2020. годину⁴, Повереник је током те године спровео укупно 205 поступака надзора над применом ЗЗПЛ-а, од тога пет над применом ранијег ЗЗПЛ-а и 200 над применом ЗЗПЛ-а.

Најчешћа питања за покретање поступка надзора односе се на обраду података о личности у следећим областима: безбедност података о личности (30,8%), интернет и електронска комуникација (11,8%), видео надзор (5,7%), ЈМБГ (5,4%), здравство (4,2%), обрада података без правног основа односно без законског овлашћења и без пристанка лица (4,2%), нарочито осетљиви подаци (3,5%), банкарски послови (3%), лични подаци (име, презиме, адреса) (2,7%), заштита потрошача (2,5%), уступање личних података корисницима података (2,5%), телекомуникације, пошта, радиодифузија (2,2%), одбрана, безбедност, унутрашњи послови (2,2%), обрада података у области радног права (2%), обрада података о малолетним лицима (2%), лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.) (2%), образовање (1,7%), јавно информисање (медији) (1,7%) службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,5%), обрада података у судским поступцима (1,2%), аудио надзор (1%), обрада података у уговорним односима између физичких и правних лица (0,7%), стамбени односи (0,7%), комунална делатност (0,7%), обрада података у поступку принудног извршења (0,7%), јавни превоз (0,7%), обрада података на друштвеним мрежама (0,5%) осигурање имовине и лица (0,5%), породична и социјална заштита (0,5%) и остали (1,2%).

Руковаоци над којима је Повереник покренуо поступак надзора су: привредна друштва (приватне фирме и предузетници) (29,6%), државна управа (21,5%), установе у области здравства (11,7%), органи локалне самоуправе (7,2%), јавна предузећа (6,7%), банке (5,4%), установе из области правосуђа (4%), образовне институције (2,7%), организације цивилног друштва и друга удружења грађана (1,8%), установе социјалне заштите (1,3%), мобилни оператори (1,3%), адвокати (1,3%), установе из области науке и културе (0,4%), синдикати (0,4%), осигуравајуће друштво (0,4%), спортске организације (0,4%) и остали (3,6%).

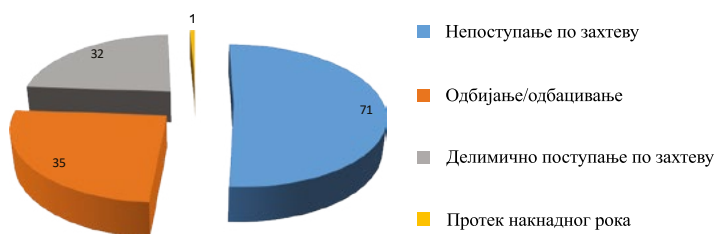
У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ЗЗПЛ-а (81), Повереник је: поднео шест захтева за покретање прекршајног по-

4 Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2020. годину, бр. 073-10-2653/2020-01, доступан на адреси www.poverenik.rs

ступка, три кривичне пријаве, донео 71 корективну меру у којима је у 64 случаја изрекао опомене руковооцима, у пет случајева привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, укључујући и забрану обраде и у два случаја наложио руковооцу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а, донео једно упозорење по члану 56. ранијег ЗЗПЛ-а због вршења обраде података о личности без законског овлашћења. Разлог овоме јесте одредба ЗЗПЛ-а према којој се сви поступци започети по раније важећем закону морају по истом и окончати.

У највећем броју случајева у којима је изрекао опомене, Повереник је утврдио следеће (неправилности) повреде одредаба закона: подаци се не обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе; подаци нису примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; подаци се не обрађују на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера.

Поверенику је током 2020. године изјављено 139 притужби и једна жалба.

Дијаграм 6. Разлози за подношење пријужбе

У одлукама донетим по поднетим притужбама (149), Повереник је утврдио да је притужба била основана у 36,24% случаја.

У току 2020. године податке о лицу за заштиту података о личности Поверенику је доставило 947 руковалаца.

Увидом у Извештај о раду Повереника за 2021. годину⁵ може се констатовати да је Повереник током те године спровео 303 поступка надзора над применом ЗЗПЛ-а.

⁵ Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2021. годину, бр. 073-10-3176/2021-01, доступан на адреси www.poverenik.rs

Најчешћа питања за покретање поступка надзора односе се на обраду података о личности у следећим областима: безбедност података о личности (54,08%), интернет и електронска комуникација (5,31%), видео надзор (3,47%), обрада посебних врста података (3,27%), здравство (3,27%), лични подаци (име, презиме, адреса) (3,06%), уступање личних података корисницима података (2,86%), ЈМБГ (2,24%), обрада података у области рада и запошљавања (2,24%), образовање (2,04%), обрада података о малолетним лицима (1,63%), телекомуникације, пошта, радиодифузија (1,63%), одбрана, безбедност, унутрашњи послови (1,63%), банкарски послови (1,02%), обрада података у судским поступцима (1,02%), комунални односи (1,02%), службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,02%), лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.) (0,82%), обрада података у поступку принудног извршења (0,82%), јавно информисање (0,82%), заштита потрошача (0,82%), јавни превоз (0,82%), злоупотреба личних података (0,82%), обрада података на друштвеним мрежама (0,61%), обрада података коју врше инспекцијски органи (0,61%), обрада података у уговорним односима између физичких и правних лица (0,61%), породична и социјална заштита (0,61%), аудио надзор (0,61%), осигурање имовине и лица (0,41%), пензијско и инвалидско осигурање (0,41%), уговорна обрада (односи између руковалаца и обрађивача) (0,2%), подаци о економском стању лица на које се односе (покретна и непокретна имовина) (0,2%).

Руковаоци над којима је Повереник покренуо поступак надзора су најчешће: привредна друштва (приватне фирме и предузетници) (49,72%), органи локалне самоуправе (11,33%), покрајински органи (8,84%), државна управа (8,01%), јавна предузећа (4,14%), установе у области здравства (4,14%), правосудни органи и установе из области правосуђа (2,49%), образовне институције (1,93%), банке (1,38%), организације цивилног друштва и друга удружења грађана (1,38%), мобилни оператори и интернет провајдери (1,11%), грађани (0,83%), установе из области науке и културе (0,83%), установе из области омладине и спорта (0,55%), медији (0,55%), осигуравајућа друштва (0,55%), установе социјалне заштите (0,28%), политичке странке (0,28%) и остали (1,66%).

У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ЗЗПЛ-а (63), Повереник је: поднео шест захтева за покретање прекршајног поступка, три кривичне пријаве, донео 71 корективну меру у којима је у 64 случаја изрекао опомене руковаоцима, у пет случајева привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, укључујући и забрану обраде и у два случаја наложио руковаоцу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а, донео једно упозорење по члану

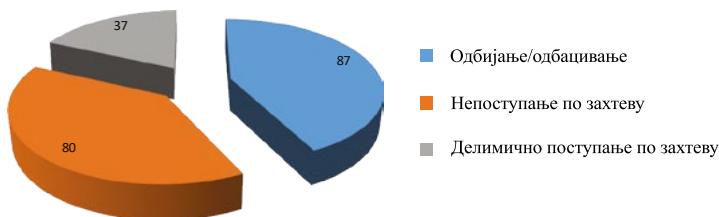
56. ранијег ЗЗПЛ-а због вршења обраде података о личности без законског овлашћења.

Повереник је донео 63 корективне мере у којима је у 60 случајева изрекао опомене руковооцима, у два случаја привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, укључујући и забрану обраде и у једном случају наложио руковооцу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а, и то због следећих неправилности: подаци се не обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе; подаци нису примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; подаци се не обрађују на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера; руковалац обрађује посебне врсте података о личности супротно ЗЗПЛ-у; лицу на које се односе подаци који се прикупљају нису пружене информације у складу са ЗЗПЛ-ом; руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде не предузима одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере; однос између заједничких руковалаца није уређен на начин прописан ЗЗПЛ-ом; руковалац или обрађивач не воде прописане евиденције о обради; руковалац није обавестио Повереника о повреди безбедности података; руковалац није извршио процену утицаја обраде на заштиту података.

Поверенику су, током 2021. године, изјављене 204 притужбе које су се односиле на остваривање: права на приступ подацима (85%), права на брисање података о личности (14,5%), права на исправку и допуну (0,5%), а најчешћи разлози за подношење притужбе били су: одбијање, односно одбацивање захтева од стране руковооца (87), непоступање руковооца по захтеву (80) и делимично поступање руковооца по захтеву (37).

У одлукама донетим по поднетим притужбама (209), Повереник је утврдио да је притужба била основана у 39,71% случајева. Повереник је решењем обуставио поступак у 12,92% случајева јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву (22), односно подносилац притужбе је одустао од исте (5). Повереник је у 19,14% случајева притужбу одбацио из формалних разлога, док је у 28,23% случајева притужбе решењем одбио као неосноване.

У току 2021. године податке о лицу за заштиту података о личности доставило је 704 руковалаца.

Дијаграм 7. Разлози за подношење пријужби у 2021. години

Према подацима садржаним у службеној евиденцији Повереника, у периоду 1. јануар 2022. – 31. октобар 2022. године Повереник је спровео 363 поступка надзора над применом ЗЗПЛ-а.

Најчешћа питања за покретање поступка надзора односе се на обраду података о личности у следећим областима: безбедност података о личности (279), интернет и електронска комуникација (17), лични подаци и лична документа (20), обрада података у предшколским установама (73), подаци о здравственом стању (23), обрада посебних врста података (18), обрада података у области радног права (10), видео надзор (16) итд.

Руковаоци над којима је Повереник покренуо поступак надзора су најчешће: предшколске установе (119), органи локалне самоуправе (109), приватне фирме (58), установе из области здравства (14), јавна предузећа (10), министарства (4), мобилни оператери (2), невладине организације и друга удружења (4), правосудни органи (3), републичке агенције, заводи и сл. (3) и др.

У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ЗЗПЛ-а, Повереник је: поднео један захтев за покретање прекршајног поступка, донео 33 корективне мере у којима је у 30 случајева изрекао опомене руковаоцима, у три случаја привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, и наложио руковаоцу да усклади радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а, и то због следећих неправилности: подаци се не обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе; подаци нису примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде; подаци се не обрађују на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера; руковалац обрађује посебне врсте података о личности супротно ЗЗПЛ-у; лицу на које се односе подаци који се прикупљају нису пружене информације у складу

са ЗЗПЛ-ом; руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде не предузима одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере; однос између заједничких руковалаца није уређен на начин прописан ЗЗПЛ-ом: руковалац или обрађивач не воде прописане евиденције о обради; руковалац није извршио процену утицаја обраде на заштиту података итд.

Поверенику је у датом периоду поднета 151 притужба. Разлози за подношење притужби су: делимично поступање (57), одбијање, односно одбацивање (49) и непоступање по захтеву (45).

У одлукама донетим по поднетим притужбама, Повереник је утврдио да је притужба била основана у 47 случаја и донето је решење са налогом руковаоцу да поступи по захтеву. Повереник је решењем обуставио поступак у 12 случајева, 37 притужби одбацио из формалних разлога, док је 55 притужби решењем одбио као неосноване.

У периоду 2022. године податке о лицу за заштиту података о личности доставило је 429 руковалаца.

Од почетка примене ЗЗПЛ-а Повереник је руковаоцима у јавном и приватном сектору доставио 2896 контролних листи, које садрже списак питања за самопроверу испуњености захтева из контролне листе и самопроцену ризика од стране руковаоца, а које је потребно попунити и, као извештај о самопровери испуњености захтева из контролне листе и самопроцени ризика, послати Поверенику, који тај документ користи у сврху процене ризика, као и израде и реализације плана инспекцијског надзора.

3.2. Анализа постојећег стања

Након доношења Опште уредбе о заштити података и Полицијске директиве, као релевантних прописа у области заштите података у ЕУ, имајући у виду обавезе Републике Србије у процесу придруживања ЕУ, према којима је Република Србија обавезна да усклади своје законодавство које се односи на заштиту података о личности са комунитарним законодавством, било је неопходно донети нови закон у области заштите података о личности којим ће се обезбедити усклађеност са Општом уредбом о заштити података и Полицијском директивом, којим ће се уједно грађанима Републике Србије пружити ефикасна заштита права.

Значај заштите података о личности за ЕУ (и државе чланице појединачно) изражен је пре свега у Повељи ЕУ о основним правима, у којој је право на заштиту података зајемчено чланом 8. Међутим, доношењем Опште уредбе о заштити података престала је да буде област у оквиру које се правни системи држава чланица ЕУ усклађују

са стандардима те заједнице имплементацијом стандарда у национално законодавство сваке чланице појединачно и постала је област у којој се непосредно примењују прописи ЕУ.

Придавањем значаја питањима заштите података о личности као што то чини ЕУ, Република Србија исказује своје опредељење да својим грађанима обезбеди ниво права који имају грађани ЕУ, чинећи их равноправним са њима и обезбеђујући тиме услове за остваривање других друштвених вредности на којима је заснована модерна демократска држава, као што је достојанство личности, слобода мишљења и изражавања, забрана дискриминације итд.

У циљу усаглашавања са правом ЕУ и стандардима заштите података о личности, као и ради превазилажења недостатака у области обраде података о личности на које је указивала вишегодишња примена раније важећег ЗЗПЛ-а („Службени гласник РС”, бр. 97/08, 104/09 – др. закон, 68/12 – УС и 107/12), донет је ЗЗПЛ, који је ступио на снагу 21. новембра 2018. године, а примењује се од 22. августа 2019. године и који тренутно представља основни пропис у области заштите података о личности.

Заштита података о личности зајемчена је чланом 42. Устава Републике Србије као људско право које се остварује у складу са законом. ЗЗПЛ, чије је доношење било засновано пре свега на обавези Републике Србије као кандидата за чланство у ЕУ, да своје национално законодавство усклади са правом ЕУ, решења садржана у Општој уредби о заштити података и Полицијској директиви су унета у правни систем наше земље. Међутим, због обимности и комплексности материје, као и због разлика у правној природи наведених прописа ЕУ у односу на домаћи закон, изостало је потпуно усклађивање, с обзиром на то да поједини нови правни институти (као што су, примера ради: надлежни орган, кодекс поступања и др.) преузети из прописа ЕУ, нису прецизно уређени ЗЗПЛ-ом, нити је ЗЗПЛ-ом успостављен правни основ за доношење подзаконског акта којим би они били ближе уређени. Стога, иако ЗЗПЛ обезбеђује бољу заштиту права лица чији се подаци обрађују и прописује већи обим обавеза и одговорности свима који обрађују податке, нејасне одредбе и преузети механизми који не постоје у домаћем правном систему, доводе у питање његову пуну применљивост.

Како текст ЗЗПЛ-а у највећој мери представља превод Опште уредбе о заштити података, без Преамбуле као њеног интегралног дела која представља неопходно полазиште за тумачење саме Опште уредбе о заштити података као и превод Полицијске директиве, услед начина на који је Полицијска директива транспонована, у ЗЗПЛ-у су успостављена и преплићу се два паралелна режима у погледу обраде података, од којих је један општи, а други, који се односи на „надлежне

органа”, посебан, што отежава разумевање одредаба самог ЗЗПЛ-а и његову практичну примену.

Одмах након почетка примене ЗЗПЛ-а испољили су се недостаци који спречавају ефективно остваривање права на заштиту података о личности и проузрокују правну несигурност у области коју уређује. Ова несигурност огледа се нарочито у немогућности да се у свакој ситуацији на недвосмислен начин утврде обавезе одређеног руковођа, што се последично одражава и на могућност остваривања права физичких лица на која се односе подаци који се обрађују. Услед тога је применљивост појединих одредаба ЗЗПЛ-а доведена у питање, отежана, или чак онемогућена, па је зато неопходно приступити његовим изменама и допунама.

Проблем за ефективно остваривање права на заштиту података о личности представља и неусаглашеност других закона који се односе на обраду података о личности са ЗЗПЛ-ом. С обзиром на то да ЗЗПЛ на опсежнији начин уређује област заштите података у односу на ранији закон који је уређивао ову материју, укључујући и прописивање квалитета и садржине одредаба других прописа, те да је велики број прописа донет пре почетка примене ЗЗПЛ-а, као и да у појединим случајевима мишљења Повереника на нацрте закона нису пренета у коначне одредбе усвојених закона, неопходно је изменити и допунити релевантне прописе, односно размотрити усвајање нових. Обавеза усклађивања одредаба других закона, које се односе на обраду података о личности, са одредбама ЗЗПЛ-а, била је орочена до краја 2020. године (члан 100. ЗЗПЛ-а). Иако је овај рок истекао 31. децембра 2020. године, тиме није престала обавеза усклађивања других прописа са ЗЗПЛ-ом, што је неопходно учинити у најскорије време.

Брз технолошки напредак у данашње време подразумева обраду података о личности у све већем обиму. Подаци постају све вреднија имовина, а компаније које су користиле технологије обраде података постале су највредније на свету, доминирајући не само својим тржиштима већ и глобалним токовима информација. Државама, укључујући и Републику Србију, је неопходна нова технологија која обећава иновације, ефикасност, бољу одбрану земље и која је економски исплатива.

Сведоци смо доба „паметних” зграда, градова и аутомобила, алгоритаМСког одлучивања, система биометријске технологије и других паметних система за препознавање лица, виртуелне стварности, дигиталног учења и слично, где свакодневно људи генеришу све веће количине података кроз своје дигиталне активности.

Значајан део садржаја на друштвеним мрежама и видео платформама је усмерена на децу, а то оставља велики простор за узнемиравање и експлоатацију деце, што се мора спречити. Непостојање

могућности тачног утврђивања старосне доби најмлађих корисника интернета, уз навођење нетачног садржаја приликом креирања налога за приступ неприкладним садржајима и социјалним мрежама намењеним одраслима, имају за резултат не само неселективно прикупљање и обраду података малолетних лица од стране оних који то не би смели да чине, већ и њихову изложеност опасностима на интернету. Немајући самосвест о ризицима таквог понашања на интернету, његови најмлађи корисници размењују осетљиве, често врло приватне и сензитивне садржаје, од којих значајан број представљају видео записи и геотаговане фотографије на основу којих, они који то желе, лако могу утврдити локацију лица која се на њима налазе, њихове дневне маршруте, навике и слично. Нажалост, огроман број података о личности најмлађег дела популације који се налазе у интернетском окружењу постављају управо њихови најближи сродници, немајући представу о ризицима којима их на тај начин излажу, а понајмање о њиховом праву на приватност које им несумњиво припада.

Истраживање које су 2022. године спровели Центар за слободне изборе и демократију (ЦеСИД) и Propulsion у оквиру програма „Нова писменост” у партнерству с Америчком агенцијом за међународни развој (USAID)⁶, а којим је био обухваћен 431 испитаник старости 10–18 година, показало је да 60% испитаника каже да им родитељи дозвољавају да неограничено користе интернет, те да скоро свако друго дете (47%) користи интернет више од три сата дневно. Када је реч о коришћењу друштвених мрежа, доминирају Instagram, YouTube, Tik Tok, а у пољу апликација за комуникацију Viber, WhatsApp, FB Messenger. Већина деце је отворила налог лично (73%) – 41% деце каже да су налог сами отворили пошто су имали довољан број година, док је 32% деце отворило налог лично, иако нису имали довољно година.

Чак 60% испитаника навело је да сматра да треба појачати заштиту објава на интернету које садрже њихове личне податке. Истовремено, велика већина испитаника се изјаснила да не зна чему служи „политика колачића”, односно, да не зна довољно о томе, док се половина средњошколске деце изјаснила да не чита „политику колачића”. Резултати поменутог истраживања показали су да су деца и млади посебно осетљива група, указујући на потребу прилагођавања комуникације тој циљној групи, у сарадњи са родитељима и школом.

6 Кларк Б, Јеремић Ј, Коматина С, (2022), Извештај из истраживања јавног мњења: Нова писменост – Истраживање из заштите података о личности: деца и приватност на интернету, Центар за слободне изборе и демократију (ЦеСИД, доступан на адреси: https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/prezentacije/DECA_I_PRIVATNOST_NA_INTERNETU_2022.pdf

Такође, вулнерабилним групама, (незапослени млади, малолетне мајке са децом, радници, мигранти и сл.), потребна је додатна подршка и едукација како би могли да препознају повреду приватности и начине заштите исте и остваривање права у области заштите података.

Вештачка интелигенција отворила је многе могућности за побољшање живота људи, али и поставила изазов како заштити приватност и податке у таквим условима.

С порастом броја електронских услуга, све већег броја успостављених електронских евиденција – регистара, масовном разменом података између различитих органа и организација, питање заштите података о личности који чине највећи удео обрађиваних информација, постаје питање од посебног значаја. Како би се смањила могућност злоупотребе података о личности, која може довести и до крађе идентитета, потребно је законом уредити случајеве у којима је дозвољено копирање или задржавање личних докумената грађана.

На већ наведено, здравствена криза светских размера проузрокована пандемијом заразне болести „COVID-19” само је додатно повећала значај дигиталне економије. Мере затварања и социјалног удаљавања знатно су убрзале темпо дигиталне трансформације и више него икад, држава, друштво и економија се ослањају на дигиталне приступе у свакодневним активностима, што је указало на потребу за ефикасним гаранцијама у вези са заштитом података и приватности.

Оваква нова реалност захтева дугорочно сагледавање трендова у развоју технологије, у циљу пажљиве анализе потенцијалних могућности, али и ризика које нуди овај напредак и интеграције заштите података у такве иновационе процесе.

Истраживање опажања грађана о заштити података о личности, које је наручила Мисија Организације за Европску безбедност и сарадњу у Републици Србији (у даљем тексту: Мисија ОЕБС), а које је спроведено крајем 2020. године, а у које је било укључено 1217 испитаника са територије целе Републике Србије узимајући у обзир и урбана и рурална подручја, показало је да грађани имају амбивалентан однос према заштити своје приватности. Док, с једне стране, сматрају да је приватност генерално важна и изражавају потребу за очувањем своје приватности, испољавајући одређену свест о ризицима који постоје, са друге стране већина сумња или не верује у успешну примену закона и могућност заштите својих права, наводећи да се у случају евентуалне повреде права никоме не би обратили, пре свега јер не знају како и коме, не верују у позитиван исход, очекују да процес дуго траје или да је сувише компликован. Ово јасно указује на значај информисања јавности о овој теми, нарочито о правима и процедури заштите података о личности и институцијама надлежним за остваривање и

заштиту права. Резултати поменутог истраживања показали су да су посебно осетљиве групе старији, ниже образовани грађани и грађани из сеоских средина, указујући на потребу прилагођавања комуникације тим циљним групама.

Транспарентност обраде представља једно од основних начела заштите података и подразумева да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи све информације у вези са обрадом података, односно информације у вези са остваривањем права, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, а посебно ако се ради о информацији која је намењена малолетном лицу. Уколико је обрада усмерена на малолетна лица, руковалац би морао да осигура да користи речник, тон и стил језика примерен деци како би малолетно лице коме је информација намењена могло да схвати поруку односно информације које су му намењене и последице обраде. Ово је нарочито битно с обзиром на све више присутну обраду података о личности малолетних лица, посебно у дигиталном свету.

Транспарентност је предуслов за поштену обраду, неопходна за изградњу поверења лица на које се подаци односе у односу на оне који њихове податке обрађују и јачање права на заштиту података као једног од основних људских права. Транспарентност је подједнако битна у свим фазама обраде, како пре започињања обраде, односно у тренутку прикупљања информација, тако и током целог трајања обраде, приликом комуникације са лицима по питању остваривања њихових права или у специфичним ситуацијама, када дође до повреде података или до значајних промена у обради.

Из наведених разлога, неопходно је подићи свест о значају начела транспарентности обраде што се може постићи превасходно кроз континуиране едукације руковалаца и обрађивача, којима ће се обезбедити да учесници у обради проактивно, континуирано, јасно, сажето и разумљиво, прилагођено свакој конкретној циљној групи, на лако доступан начин, пружају информације о обради лицима чије податке обрађују.

Начело транспарентности уско је повезано и са начелом „одговорност за поступање” које подразумева да су руковаоци у могућности да предоче да су испунили своје обавезе које произилазе из ЗЗПЛ-а. Наведено у суштини значи да није довољно да неко мисли да је усаглашен са ЗЗПЛ-ом, већ је потребно да исто и докаже. Усаглашеност са ЗЗПЛ-ом је могуће доказати различитим интерним актима руковалаца и обрађивача, јавно доступним политикама приватности, закљученим уговорима, евиденцијама о обради података, спроведеним проценама утицаја, одобреним кодексима поступања, издатим сертификатима и осталим документованим информацијама. Међутим, многи

прописани механизми којима би могла да се докаже усаглашеност са ЗЗПЛ-ом су само преузете из Опште уредбе о заштити података и Полицијске директиве, а да нису створени сви неопходни услови за њихову примену у правном систему Републике Србије.

Приликом поштовања начела одговорности за поступање, посебну пажњу је потребно посветити усклађености са захтевима у погледу уграђене (енг. *privacy by design*) и подразумеване (енг. *privacy by default*) заштите. Сви који врше обраду података о личности су дужни да осигурају мере заштите података, независно од величине руковооца и обрађивача и разлике у сложености обраде. Сагласно ЗЗПЛ-у, руковалац је у обавези да спроводи одговарајуће техничке и организационе мере у циљу заштите права и слобода лица чије податке обрађује. Уграђена заштита подразумева да било која радња коју руковалац предузима мора бити предузета имајући на уму заштиту података и приватност, што укључује интерне пројекте, развој производа, развој софтвера, ИТ системе и слично. Са друге стране, подразумевана заштита значи да су у сваки производ или услугу руковооца и других лица која врше обраду података инкорпорирана најстрожа подешавања приватности. Различите елементе уграђене и подразумеване заштите података би требало размотрити и узети у обзир у свим фазама осмишљавања активности обраде, укључујући планирање и спровођење пројеката, поступак јавних набавки, развој опреме, подршку, одржавање, брисање података и слично. Руковооци, обрађивачи и произвођачи производа, односно пружаоци услуга, би требало да посвете посебну пажњу и осигурају посебну заштиту, у складу са својим обавезама уграђене и подразумеване заштите података, када обрађују податке о малолетним лицима.

У циљу остварења предметног циља, потребно је створити услове и омогућити учесницима у обради примену свих прописаних механизма за доказивање усаглашености са ЗЗПЛ-ом, превасходно кроз измене прописа, стицања стручног знања лица која раде на пословима заштите, прописивање услова за акредитацију и сертификацију, подстицање руковалаца и обрађивача да израђују кодексе поступања, примењују концепт уграђене и подразумеване заштите података, чиме ће доћи до смањеног кршења ЗЗПЛ-а и веће заштите права лица чији се подаци обрађују.

Како значајан број руковалаца и обрађивача још увек не испуњава своје обавезе које произилазе из ЗЗПЛ-а, нити су развили адекватне механизме поступања по захтевима за остваривање права у вези са обрадом података о личности, услед чега долази до учесталог кршења права на заштиту података о личности, потребно је поред превентивног деловања и континуираних едукација руковалаца и обрађивача, појачати и одговорност за повреду основних начела, као и других оба-

веза утврђених ЗЗПЛ-ом, што би требало да утиче на учеснике у обради да већу пажњу посвете заштити података о личности.

У Републици Србији не постоје прописи који на системски начин уређују употребу средстава за видео и аудио надзор, чија је приступачност на тржишту и могућност контроле коју пружају довела до широког коришћења ових средстава у многим сферама живота како у приватном тако и у јавном простору, а тиме и до обраде података о физичким лицима. При томе сврха обраде није увек конкретно одређена и оправдана, нити је успостављен одговарајући правни основ за обраду, а што су основне претпоставке законитости обраде и искључења, односно свођења на минимум случајева злоупотребе тих средстава. Иако је употреба система за видео надзор пре свега повезана са радом полиције, и пословима у области заштите безбедности људи и имовине, често системе видео надзора користе и јединице локалне самоуправе, образовне установе, установе културе и слично. Са становишта заштите података о личности грађана, веома је важно прецизирати ко управља одређеним системом видео надзора и да ли спроводи адекватне мере заштите како би се спречиле могуће злоупотребе. Обрада података о личности коришћењем система за видео надзор на јавним површинама спада у тзв. масовне обраде података о личности за које ЗЗПЛ захтева испуњење додатних обавеза од стране руковођа у погледу заштите података о личности. Студија случаја⁷ коју је припремила организација Партнери Србија приказује шта су обавезе локалних самоуправа приликом успостављања система за видео надзор, где локалне самоуправе најчешће греше, и како могу да унапреде своје поступање у циљу боље заштите података о личности грађана. Детаљније уређивање питања коришћења видео надзора постаје додатно значајно због појаве технологија које омогућавају препознавање лица. Због тога се поставља питање да ли је овој теми место у ЗЗПЛ-у или ју је потребно уредити посебним законом.

Обрада података који се добијају анализом биолошког материјала, као што су генетски и биометријски подаци, који пружају јединствене информације о одређеном физичком лицу, због осетљиве природе тих података захтева додатно законско уређивање како би био успостављен заокружен систем у области заштите физичких лица у вези са обрадом података о личности.

Развој и употреба вештачке интелигенције представља још један изазов у области заштите података о личности, с обзиром на

7 Калајџић К, (2022), Студија случаја: Успостављање видео надзора од стране локалних самоуправа и заштита личних података, Партнери Србија, доступан на адреси: https://www.partners-serbia.org/public/news/Prelom_-_Studija_Slucaja_-_Partneri_Srbija.pdf

могућност аутоматизованог прикупљања и анализе великих количина података и, с тим у вези, праћења понашања физичких лица и профилисања.

Подаци садржани у годишњим извештајима о раду Повереника у периоду 2018–2021. година и подаци садржани у службеној евиденцији Повереника за период 1. јануар 2022. – 31. октобар 2022. године указују на то да се у Републици Србији из године у годину одржава тренд делимичног извршавања обавеза руковалаца подацима које произлазе из обраде података о личности (вођење евиденције радњи обраде, одређивање лица за заштиту података о личности, уређивање односа између руковооца и обрађивача, обавештавање Повереника и лица на које се подаци односе о повреди података о личности, поступање по захтевима за остваривање права лица на које се подаци односе и омогућавање остваривања тих права и др.) – било да је реч о непознавању прописа или њиховом свесном непоштовању – док се у исто време повећава обим обраде података, нарочито са развојем нових технологија и услуга које се у све већем броју пружају електронским путем, а појединци испољавају све већу заинтересованост за заштиту своје приватности и других права и слобода, иако и сами недовољно упознати са суштином тих права и начином њиховог остваривања. Стога, обезбеђивање услова за закониту, поштену и транспарентну обраду података, с једне стране, као и делотворних процедура за остваривање и заштиту права, с друге стране, представља изазов на који треба одговорити у наредном периоду.

Осим пред Повереником, лица могу да остваре своје право на заштиту података о личности подношењем тужбе за заштиту права месно надлежном вишем суду на територији Републике Србије сагласно члану 84. ЗЗПЛ-а, као и подношењем тужбе за накнаду штете сагласно члану 86. истог закона. Према информацијама прикупљеним од свих виших судова, од почетка примене ЗЗПЛ-а до фебруара 2021. године, пред тим судовима је покренуто само три поступка и то два поступка где је тужбеним захтевом тражено добијање информација у вези са обрадом података и један у коме се тужбом тражи утврђивање незаконитости обраде и брисање података.

На основу наведеног, може се закључити да судска заштита права лица још увек није заживела у Републици Србији, те да се лица превасходно ослањају на механизме заштите пред Повереником.

Одредбама члана 95. ЗЗПЛ-а прописана је и прекршајна одговорност за руковооце и обрађиваче у случају кршења одредби тог закона. Сагласно наведеним одредбама, новчаном казном од 50.000 до 2.000.000 динара за теже повреде закона, односно од 100.000 динара, за лакше повреде закона казниће се за прекршај руковалац, односно обрађивач који има својство правног лица, предузетник новчаном

казном од 20.000 до 500.000 динара за теже повреде, односно у износу од 50.000 динара за лакше повреде закона, а физичко лице, односно одговорно лице у правном лицу, државном органу, односно органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе, као и одговорно лице у представништву или пословној јединици страног правног лица новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара за теже повреде закона, односно у износу од 20.000 динара за лакше повреде закона. Од почетка примене ЗЗПЛ-а до краја 2022. године Повереник је поднео 12 захтева за покретање прекршајног поступка од којих је окончано 11 поступака.

Кривична одговорност за учињено кривично дело неовлашћено прикупљање личних података прописана је чланом 146. Кривичног законика. Наведеним чланом Кривичног законика је прописано да ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године лице које податке о личности који се прикупљају, обрађују и користе на основу закона неовлашћено прибави, саопшти другом или употреби у сврху за коју нису намењени или ко противно закону прикупља податке о личности грађана или тако прикупљене податке користи, а ако кривично дело учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године. У периоду од јануара 2015. године до јула 2020. године, Повереник је надлежним основним јавним тужилаштвима поднео укупно 17 кривичних пријава за кривична дела из области заштите података о личности, све у вези поменутог члана 146. Кривичног законика. Пријаве су упућене основним јавним тужилаштвима у Нишу, Крагујевцу, Првом основном јавном тужилаштву у Београду и Трећем основном јавном тужилаштву у Београду, као и Вишем јавном тужилаштву у Београду, одељењу за борбу против високотехнолошког криминала. По поднетим кривичним пријавама Повереника поступак је или окончан због застарелости кривичног гоњења или још увек нема свој исход. На основу анализе коју је израдио невладин сектор уз финансијску помоћ Европске уније и Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог у марту 2021. године, пред судовима у Републици Србији од јануара 2015. године до јула 2020. године формирано је укупно 28 предмета за кривично дело из члана 146. Кривичног законика, пред 14 основних судова. Два предмета покренута су по оптужном акту надлежног јавног тужилаштва, док је преосталих 26 покренуто по приватним тужбама. У шест поступака, донето је решење о одбацивању тужбеног захтева, у 13 случајева донето је решење о одбијању, у два случаја донето је решење о обустави поступка. Два предмета окончана су осуђујућом пресудом, у четири случаја донета је ослобађајућа пресуда, док је један суд преиначио пресуду и одбио оптужбу.

Имајући у виду наведено, не само да су прописане казне несразмерно ниске за повреду ЗЗПЛ-а као основног људског права, нарочито

имајући у виду казне прописане Општом уредбом о заштити података које се крећу до 20.000.000 евра или, у случају правног лица, до 4% укупног годишњег промета у свету за претходну финансијску годину, у зависности од тога који износ је већи, него ни прекршајна ни кривично-правна судска заштита лица није још увек довољно развијена, нарочито ако се узме у обзир учесталост кршења права на заштиту података о личности у Републици Србији у истом периоду, што се може видети из годишњих извештаја Повереника.

У том смислу, потребно је унапредити судске поступке за заштиту права, и то како управне и парничне тако и прекршајне и кривичне, првенствено кроз јачање капацитета судова који поступају у предметима у области заштите података о личности, подстицање бржег окончања поступака, континуирано унапређење нивоа стручности носилаца правосудних функција у области заштите података о личности, пооштравање казни за учиниоце прекршајних и кривичних дела из области заштите података. Додатно, с обзиром да лица могу водити паралелне поступке пред Повереником и пред судом поводом исте правне ствари, потребно је успоставити блиску сарадњу између судова и Повереника ради уједначавања праксе у области заштите података о личности и спречавања различитог поступања у истој правној и чињеничној ситуацији, чиме се доприноси већој правној сигурности, како руковаца и обрађивача, тако и лица на које се подаци односе. Посебну пажњу потребно је посветити препорукама организација цивилног друштва које спроводе мониторинг у овој области.

Територијална примена ЗЗПЛ-а, поред обраде коју врше руковаоци и обрађивачи који имају седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, обухвата и руковаоце и обрађиваче који немају седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, када су радње обраде везане за понуду робе, односно услуга лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије и када су радње обраде везане за праћење активности лица на које се подаци односе, ако се активности врше на територији Републике Србије. Истовремено, ЗЗПЛ је утврђено да Повереник своја овлашћења врши на територији Републике Србије, а да предузима одговарајуће мере у односима са органима надлежним за заштиту података о личности у другим државама и међународним организацијама у циљу: развоја механизма међународне сарадње за олакшавање делотворне примене закона који се односе на заштиту података о личности; обезбеђивања међународне узајамне помоћи у примени закона који се односе на заштиту података о личности, укључујући и обавештавање, упућивање на поступке заштите и правне помоћи у вршењу надзора, као и размену информација, под условом да су предузете одговарајуће мере заштите података о личности и основних права и слобода; ангажовања заинтересованих страна

у расправама и активностима које су усмерене на развој међународне сарадње у примени закона који се односе на заштиту података о личности; и подстицања и унапређивања размене информација о законодавству које се односи на заштиту података о личности и његовој примени, укључујући и питања сукоба надлежности са другим државама у овој области. Ове норме нису разрађене, нити постоје одговарајући споразуми који би омогућили њихову примену, посебно у домену међународне узајамне помоћи у примени закона и у вршењу надзора.

Ипак, да би секторске области биле адекватно уређене са становишта обраде података о личности, кровни закон који уређује ту материју није довољан, имајући у виду специфичности обраде података у свакој области. На пример, евидентно је да ЗЗПЛ не може уредити врсте података и рокове чувања података који се обрађују у сфери радних односа, нити да пропише који се подаци прикупљају и на који начин касније користе приликом безбедносних провера у органима у саставу Министарства одбране. Због тога, секторски прописи морају садржати норме већег степена прецизности, ослањајући се на начела обраде и правила заштите података која су утврђена кровним ЗЗПЛ-ом. Другим речима, стандарди утврђени ЗЗПЛ-ом конкретизују се секторским прописима, при чему се од њих може одступити само у смеру давања додатних права лицима на која се подаци односе. Република Србија представља темељан посао који се не спроводи у складу са утврђеним роковима и обавезама. Активност 3.9.1.2. у оквиру Акционог плана за поглавље 23 (Ревидирани акциони план из јула 2020. године), утврђује да се до последњег квартала 2020. године спроведе „Анализа секторских прописа и израда плана за њихово усклађивање са новим Законом о заштити личних података“. Ипак, оваква анализа до сада није сачињена, односно, утврђени рок је пробијен. Исто се може рећи и за пропуштање да се испуни обавеза утврђена ЗЗПЛ-ом, да се „одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности, ускладе са одредбама овог закона до краја 2020. године“⁸. Како би се пружила подршка надлежним органима да усклађивање прописа ураде на адекватан начин Партнери за демократске промене Србија, SHARE Фондација, Удружење „Да се зна!“, Београдска отворена школа, НВО АТИНА и Иницијатива А11 припремили су Водич за израду и измену секторских прописа који уређују обраду и заштиту података о личности⁹, који је објављен уз финансијску помоћ

8 Члан 100. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18).

9 Тоскић Цветиновић А., Милеуснић Д., Мишљеновић У., (2022) Водич за израду и измену секторских прописа који уређују обраду и заштиту података

Европске уније. Документ нуди смернице за начин отпочињања легислативног процеса са становишта усклађивања са кровним оквиром ЗЗПЛ-а, савете за утврђивање састава радних група за израду секторских прописа, затим минималне стандарде обраде и заштите података о личности који се утврђују секторским прописима, појашњење начела обраде података о личности из ЗЗПЛ-а која се конкретизују секторским прописима, појашњење када је и на који начин потребно израдити процену утицаја обраде на заштиту података, итд.

Анализа одабраних секторских прописа и њихове примене приказана је у публикацији Приватност и заштита података о личности у Србији¹⁰. Део анализе обухватио је поступање надлежних судова у вези са кривичним делом из члана 146. Кривичног законика – Неовлашћено прикупљање личних података у периоду 1. јануар 2015. – 1. јул 2020. године. У анализираним судским одлукама нису уочени пропусти, како у погледу примене процесних правила поступка, тако и у погледу примене самог члана Кривичног законика. На основу само две осуђујуће пресуде није ни могуће изјаснити се о томе је ли казнена политика судова за ово кривично дело блага или оштра.

Околност да су од 2015. године пред судовима у Републици Србији изречене само две осуђујуће пресуде за члан 146. Кривичног законика – и то на условне осуде – наводи на закључак да пред кривична одељења судова у Републици Србији још увек није стигао предмет са значајнијом повредом приватности, било у погледу озбиљности последица по оштећеног, било у погледу броја оштећених. Разлоге што се такви случајеви и даље не воде пред судовима свакако треба тражити изван судова, имајући у виду надлежности за покретање таквих предмета. Један разлог може се наћи у малом броју предмета које иницира јавно тужилаштво, односно, малом броју оптужница које јавна тужилаштва упућују судовима.

На основу представљених налаза судске праксе, у периоду који обухвата више од пет година у само два предмета се у улози тужиоца појављује надлежно јавно тужилаштво. Када се има у виду да је јавно тужилаштво у обавези да *ex officio* гони учиниоце овог дела, очекује се да у свом раду буду значајно активније. Кривичноправна заштита оштећеним кривичним делом из члана 146. Кривичног законика није

о личности, Партнери Србија, доступан на адреси: https://www.partners-serbia.org/public/news/Prelom_-_Vodic_-_Partneri_Srbija.pdf

10 Милеуснић Д., Ђурчић Д., Тасић Д., Адамовић Ј., Калајџић К., Ковачевић М., Павловић М., Ницовић Н., Мишљеновић У., (2021), Приватност и заштита података о личности у Србији, Партнери Србија, доступан на адреси: https://www.partners-serbia.org/public/news/Privatnost_i_zastita_podataka_o_li%C4%8Dnosti_u_Srbiji_Analiza_odabranih_sektorskih_propisa_i_njihove_primene.pdf

ни ефикасна, ни делотворна. Ниједна кривична пријава Повереника поднета у наведеном периоду није добила свој епилог, што се може сматрати основним разлогом што судска пракса у овој области није развијена¹¹.

Како би се добио општи увид у опсег и начине на који медији крше право на приватност грађана, са посебним фокусом на питање у којој мери је ово право ускраћено осетљивим и маргинализованим групама организација цивилног друштва Партнери Србија спровела је истраживање¹² у којем је праћено 12 медија током 14 циклично одабраних дана у периоду април – јул 2021. године. У споменутом истраживању се наводи да: „У посматраном периоду идентификовано је 322 текста и прилога у којима се без јавног интереса разоткрива идентитет грађана и износе подаци о њиховом приватном животу. Резултати показују да онлајн медији, као и медији таблоидне уређивачке оријентације посебно агресивно задиру у приватност грађана, најчешће у вестима о насиљу и несрећама. Међу 625 инстанци кршења права на приватност, са две трећине преовлађују грађани који су се нашли у улози жртава, иако Кодекс новинара Србије¹³ и Правилник РЕМ-а¹⁴ посебно скрећу пажњу на то да су ова лица посебно рањива.

Највише забрињава налаз да су малолетници директно или индиректно идентификовани 75 пута, такође најчешће као жртве. Са 23 објављене фотографије и 75 пута идентификованим малолетним лицима, најчешће у контексту различитих несрећа и насиља, медији показују забрињавајући ниво неосетљивости за даље одрастање и бол који узрокују породицама. За разлику од малолетника, друге друштвено-осетљиве и маргинализоване групе релативно се ретко појављују у текстовима којима се задира у приватност. Маргинализовани у свакодневном медијском извештавању, мигранти, Роми и особе са инвалидитетом, невидљиви су и у овој специфичној врсти анализираних

11 Милеуснић Д., Ђурчић Д., Тасић Д., Адамовић Ј., Калајчић К., Ковачевић М., Павловић М., Ницовић Н., Мишљеновић У., (2021), Приватност и заштита података о личности у Србији, Партнери Србија, доступан на адреси: https://www.partners-serbia.org/public/news/Privatnost_i_zastita_podataka_o_ličnosti_u_Srbiji_Analiza_odabranih_sektorskih_propisa_i_njihove_primene.pdf

12 Клеут Ј., Продановић Д., (2022) Мониторинг кршења права на приватност у медијима, Партнери Србија, доступан на адреси: <https://www.partners-serbia.org/public/news/monitoring-medija-publikacija.pdf>

13 Кодекс новинара Србије, доступан на адреси: <https://www.uns.org.rs/kodeks-novinara-srbije.html>

14 Правилник о заштити људских права у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 55/15), доступан на адреси: <http://www.rem.rs/uploads/files/Podzakonska%20regulativa/Pravilnik%20o%20zastiti%20ljudskih%20prava%20u%20oblasti%20pruzanja%20medijskih%20usluga.pdf>

текстова. За разлику од њих, за своју приватност могу да стрепе људи из приградских и руралних насеља, којима удаљеност од медијских и административних центара не представља заштиту. Укупно посматрано, вести и извештаји у којима се објављују подаци из приватног живота настају у миљеу рада који се одвија изван стандарда професионалне етике. Типична вест неће имати потпис новинара, неће имати званичне изворе већ ће се ослањати на добро обавештене изворе, анонимне рођаке и комшије, а једино што ће имати јесте прегршт личних података и фотографије из приватних архива.

Наведени изазови на које би требало одговорити у овој стратегији приказани су и кроз Дрво проблема на Дијаграму 8.

Дијаграм 8. Дрво проблема

Како би се одредио даљи правац развоја, односно мере и активности које је потребно предузети, дефинисани су визија и циљеви стратегије који дају усмерење свим учесницима у процесу.

4. ШТА ЖЕЛИМО ПОСТИЋИ – ВИЗИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Имајући у виду значај права на заштиту података о личности као Уставом гарантованог права и људског права препознатог у бројним међународним правним инструментима (укључујући Конвенцију 108 Савета Европе и Европску повељу о основним правима ЕУ), у времену свеопште дигитализације и напредних компјутерских технологија, потребно је додатно јачање механизма заштите података, уз обезбеђивање несметаног протока података на отвореном (дигиталном) европском и светском тржишту. Препознајући значај овог питања,

стратегијом се утврђују циљеви и мере за доследно усклађивање правног оквира Републике Србије са правилима и стандардима ЕУ о заштити података о личности како би се обезбедило унапређивање права грађана у вези са обрадом података о њиховој личности, као и већа продуктивност и конкурентност тржишта, што је у интересу како грађана и привредних субјеката тако и демократског друштва у целини.

Будући да информације, укључујући и податке о личности, представљају темељ модерног економског развоја на којем се базирају многи производи и услуге и да су заштита и сигурност података постале истински глобални феномен, визија којој се тежи овом стратегијом је:

Заштићени подаци – безбеднији грађани!

Праведан, јасан, практичан и усклађен правни оквир којим се уређује обрада података уз пуно поштовање европских правила и вредности, а нарочито правила о заштити података о личности и положај Повереника као самосталног и независног органа, захтева и обезбеђење одговарајућих финансијских, организационих, кадровских и техничких ресурса. Оснаживање капацитета овог органа довело би до јачања улоге Повереника у подизању јавне свести о ризицима, правилима, мерама заштите и правима у вези са обрадом података о личности, што би представљало додатни допринос мерама које се предузимају како би Република Србија поштовала и промовисала основне вредности породице европских држава којој она несумњиво припада, као и додатно ојачали постојећи механизми заштите података о личности, који поред оснаживања индивидуалних права лица, подразумевају и боље разумевање и ефикасније извршавање обавеза руковаца и обрађивача, уз јасне и делотворне мере за остваривање тих права.

Успостављање функционалног система заштите података о личности омогућава Европској комисији да донесе одлуку са дејством у целој ЕУ да Република Србија пружа одговарајући ниво заштите података, чиме ће се стећи услов да пренос података о личности из земаља ЕУ у Републику Србију може да се обавља без додатних административних обавеза.

5. ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

Ова стратегија заснива се на начелима предвидљивости (правне сигурности), транспарентности, друштвене одговорности и очувању безбедности у области заштите података о личности. Пратећи ова начела одређен је и општи циљ стратегије: Поштовање права на заштиту података о личности у свим областима живота.

Остварење овог циља мери се кроз остварење показатеља ефика-
та стратегије, и то:

– Одлуку Европске комисије о адекватној заштити података о личности

Почетна вредност (у даљем тексту: ПВ): Не, Циљана вредност (у даљем тексту: ЦВ): Да

Извор провере: „Службени лист” ЕУ;

Као и кроз остваривање три посебна циља Стратегије:

1. Унапређени функционални механизми заштите података о личности;

2. Унапређена свест о значају заштите података о личности и начинима остваривања права;

3. Унапређен систем заштите података о личности при развоју и примени информационо-комуникационих технологија у процесима дигитализације.

5.1. Посебан циљ 1. Унапређени функционални механизми заштите података о личности

Заштита података о личности обезбеђује заштиту основних права и слобода физичких лица, у складу са вредностима демократског друштва. Механизми заштите података о личности треба да буду доступни сваком физичком лицу, а њихова функционалност је претпоставка неопходна за афирмацију права, посебно у окружењу у коме долази до динамичног развоја информационих технологија и њихове све шире примене како у приватном, тако и у јавном сектору, што доводи до повећаног ризика за права појединаца.

Остварење овог циља мери се кроз показатеље исхода који су:

– Омогућен пренос података о личности између земаља ЕУ и Републике Србије без додатних административних обавеза

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: Извештај (Одлука) Европске комисије;

– Омогућено подношење притужбе о повреди права на заштиту података о личности и праћење статуса поступка електронским путем

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Статистика о електронским услугама на Порталу еУправа, Извештај Републичког завода за статистику.

Мера 5.1.1: Унајређење њравној оквира у обласџи зашџиџе џодаџака о личности

ЗЗПЛ који је у примени од 2019. године у великој мери је усклађен са правом ЕУ и стандардима заштите података о личности. На неопходност нових решења указује досадашња примена важећег закона и истраживања домаћих организација цивилног друштва и независних експерата.

ЗЗПЛ обезбеђује бољу заштиту права на заштиту података о личности, и прописује већи обим обавеза и одговорности свима који обрађују податке. Ипак, основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности су бројни недостаци ЗЗПЛ-а који се, пре свега, односе на нејасне одредбе и преписане механизме који не постоје у домаћем правном систему, што доводи у питање његову применљивост. Текст ЗЗПЛ-а у највећој мери представља адаптирани превод Опште уредбе за заштиту података (с тим што њен интегрални део Преамбула која представља неопходно полазиште за тумачење прописа није укључена у ЗЗПЛ), као и Полицијске директиве којом је уређена обрада података о личности од стране надлежних органа у вези са кривичним поступцима и претњама националној безбедности. Услед неодговарајућег начина транспонованња Полицијске директиве, у ЗЗПЛ-у су успостављена два паралелна режима у погледу обраде података, од којих је један општи, а други, који се односи на „надлежне органе”, посебан.

У ЗЗПЛ-у нису примерено разрађене процесне одредбе о поступању Повереника по притужбама. ЗЗПЛ садржи одредбу према којој лице на које се подаци односе, има право да поднесе притужбу Поверенику, као и да то не утиче на право тог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите. Органи пред којим се може водити поступак (Повереник, Управни суд, виши судови) немају обавезу међусобног обавештавања, нити проверавања да ли се код другог органа води неки поступак. То значи да се у сваком поступку у ком се покрене више механизма заштите права лица, доводи у питање правна сигурност.

С обзиром на то да у оквиру нашег правног система постоји пример Комисије за заштиту конкуренције, која је (као што је случај и у ЕУ) добила надлежност за одређивање управних мера (у облику обавезе плаћања новчаног износа у одређеној висини) у случају када утврди повреду Закона о заштити конкуренције, значајно би било да се овај модел примени и у области заштите података о личности, у циљу веће ефикасности надзора над спровођењем ЗЗПЛ-а.

Имајући у виду да више питања у ЗЗПЛ-у није уопште или није одговарајуће уређено, односно да неке одредбе нису довољно конкретизоване, да бројни чланови садрже непримерено много ставова

и да постоји изузетно велики број случајева изузимања од примене ЗЗПЛ-а, његова ефективна примена је отежана, те је зато неопходно приступити његовим изменама и допунама.

Такође, обавеза из члана 100. ЗЗПЛ-а којом је прописано да ће се одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности ускладити са одредбама ЗЗПЛ-а до краја 2020. године није испуњена.

С обзиром да ЗЗПЛ у односу на претходни режим заштите података материју уређује на опсежнији начин, укључујући и прописивање квалитета и садржине одредаба других прописа, да је велики број прописа донет пре почетка примене ЗЗПЛ-а, као и да у појединим случајевима мишљења Повереника на нацрте закона нису пренета у коначне одредбе усвојених закона неопходно је релевантне прописе изменити и допунити, односно размотрити усвајање нових.

Непоступање у складу са принципом „одговорност за поступање”, обавеза примене адекватних техничких, организационих и кадровских мера у циљу безбедности обраде података о личности из члана 50. ЗЗПЛ-а и обавеза спровођења процене утицаја радњи обраде на податке о личности нису прецизно санкционисани ЗЗПЛ-ом.

Општа обавеза спровођења одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера у циљу обезбеђивања и доказивања примене ЗЗПЛ-а из члана 41. ЗЗПЛ-а конкретизована је обавезом спровођења процене ризика за безбедност обраде (члан 50. ЗЗПЛ-а) и процене утицаја радњи обраде на податке о личности (члан 54. ЗЗПЛ-а). На основу ових процена се идентификују ризици за безбедности обраде и ризици за права и слободе лица чији се подаци обрађују и других лица. Интерни акти се израђују на основу процена из чл. 50. и 54. ЗЗПЛ-а и тим актима се прописују одговарајуће техничке, организационе мере ублажавања ризика идентификованих ризика у проценама. изменама и допунама ЗЗПЛ-а је потребно разјаснити описане обавезе поступања руковалаца и препоручити методологију за процене ризика.

Институција надлежна за спровођење мере: Министарство правде
Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Регулаторна

Показатељ резултата:

– Унапређен ЗЗПЛ

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: ЗЗПЛ са пратећим образложењем, Извештај о раду Повереника, истраживања независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата;

– Унапређен Закон о прекршајима

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: Закон о прекршајима са пратећим образложењем, Извештај о раду Повереника, истраживања независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата;

– Унапређен Кривични законик

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: Кривични законик са пратећим образложењем, Извештај о раду Повереника, истраживања независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата

– Проценат секторских закона усаглашених са унапређеним ЗЗПЛ-ом ПВ: 40%, ЦВ: 100%

Извор провере: Извештај о усаглашености прописа са ЗЗПЛ-ом Министарства правде, Извештај о раду Повереника, истраживања независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата.

Мера 5.1.2: Унапређење институционалног оквира у области заштите података о личности

У априлу 2021. године Влада Републике Србије је усвојила Стратегију реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021–2030. године са Акционим планом за период од 2021–2025. године за њено спровођење, којом је предвиђено јачање капацитета Повереника, односно обавеза Владе Републике Србије да обезбеди адекватне услове и финансијска средства за несметан рад Повереника као самосталног државног органа, независног у вршењу своје надлежности, посебно у односу на: проширење надлежности Повереника утврђене новим Законом о заштити података о личности и Законом о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја; вршење функције надзора; спровођење другостепеног поступка, као и растући обим послова чије неблаговремено извршење производи трошкове судског спора на терет буџета. Како би се унапредио институционални оквир неопходно је обезбедити додатне регионалне канцеларије Повереника и кроз посебну едукацију повећати број специјализованих лица за заштиту података о личности у органима који се баве заштитом података о личности.

Институција надлежна за спровођење мере: Повереник

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Институционално-управљачко-организациона

Показатељ резултата:

– Број канцеларија Повереника регионално распоређених на територији Републике Србије

ПВ: 1, ЦВ: 3

Извор провере: Извештај о раду Повереника;

– Број специјализованих лица за заштиту података о личности у органима који се баве заштитом података о личности

ПВ: 25, ЦВ: 200

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Статистика из Јединственог информационог система просвете.

*Мера 5.1.3: Унапређење примене механизма заштите
у обради података о личности*

Унапређење примене механизма заштите података о личности захтева повећање капацитета не само Повереника већ и свих руковалаца и обрађивача који врше различите радње обраде. Како би се унапредио степен заштите података о личности потребно је увођење посебних програма обуке на високошколским установама за лица за заштиту података о личности која су ангажована код руковалаца и обрађивача података, успостављање евиденције о радњама обраде података о личности, као и доношење интерних аката којима се уређује заштита података о личности. Лица чији се подаци обрађују морају бити обавештавана о обради која се врши. Такође, неопходно је радити на повећању броја страних руковалаца на које се ЗЗПЛ примењује који извршавају обавезу одређивања представника у Републици Србији. Неопходно је радити и на унапређењу механизма судске заштите права на заштиту података о личности, што се може пратити кроз већи проценат поступања по кривичним пријавама Повереника и грађана од стране јавног тужилаштва, као и већи проценат решених предмета пред судовима за остварење права по основу заштите података о личности.

Институција надлежна за спровођење мере: Повереник

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Подстицајна

Показатељ резултата:

– Број лица за заштиту података о личности ангажованих код руковалаца и обрађивача која су завршила посебан програм обуке на високошколској установи

ПВ: 100, ЦВ: 3.000

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Статистика из Јединственог информационог система просвете;

– Број руковалаца и обрађивача који су одредили лице за заштиту података о личности

ПВ: 4.480, ЦВ: 12.000

Извор провере: Евиденција лица за заштиту података о личности коју води Повереник;

– Број руковалаца, односно обрађивача који су донели интерне акте који се односе на обраду података о личности и садрже адекватне техничке, организационе и кадровске мере на основу процена

ПВ: 100, ЦВ: 3.000

Извор провере: Извештај о раду Повереника, број руковалаца који су успоставили евиденцију о радњама обраде података о личности

ПВ: 5.000, ЦВ: 15.000

Извор провере: Извештај о раду Повереника;

– Број страних руковалаца који су одредили представника за заштиту података о личности

ПВ: 10, ЦВ: 100

Извор провере: Евиденција о пријављеним представницима страних руковалаца коју води Повереник;

– Проценат решених предмета по притужбама, прекршајним и кривичним пријавама у области заштите података о личности

ПВ: 70% ЦВ: 95%

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Извештаји Републичког завода за статистику, Извештај о раду јавних тужилаштава на сузбијању криминалитета и заштити уставности и законитости, по годинама, истраживања независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата.

5.2. Посебан циљ 2. Унапређена свест о значају заштите података о личности и начинима остваривања права

Култура поштовања људских права укључујући право на заштиту података о личности, поред одговарајућег институционалног оквира, подразумева висок ниво свести титулара права о значају права која им припадају и начину њиховог остваривања. Како би се стекла и развила свест о значају заштите својих података о личности уз истовремено поштовање истог права других лица од најранијег узраста, потребно је увођење едукације о заштити података о личности у садржаје планова и програма наставе и учења на свим нивоима образовања, нарочито имајући у виду развој информационих технологија и њихову све ширу примену и доступност. Такође, у циљу подизања свести грађана о заштити података о личности потребно је организовати и спровести одговарајуће активности за стручну и општу јавност.

Остварење овог циља мери се кроз показатеље исхода који су:

– Број посетилаца веб презентације (у секцији: Заштита података) и обраћања путем званичних канала комуникације (кол центра, електронске поште и друштвених мрежа) Повереника, на годишњем нивоу

ПВ: 5.000, ЦВ: 50.000

Извор провере: Статистички извештаји са веб презентације и друштвених мрежа.

Мера 5.2.1: Унајређење садржаја њланова и њројрама наставе на свим нивоима образовања њемама из области зашћиће њодаћака о личности и дигићалне њриваћности

Образовање и васпитање остварује се на основу квалитетних програма наставе и учења заснованих на исходима који воде ка развијању компетенција ученика који су утврђени националним стандардима квалификација. Компетенцијски приступ стандардима ставља у први план сврху учења и функционалност знања која ученици током свог образовања стичу и активно примењују у многобројним ситуацијама школског и свакодневног живота.

Реформа у образовању која је предвиђена Стратегијом развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21), неминовно ће довести до ревизије програма наставе и учења, али и до значајних новина у изради уџбеника, дигиталних материјала и осталих дидактичких средстава. Осим што се очекује да ће програми афирмисати компетенцијски приступ учењу и довести до редуковања садржаја – чињеничног материјала који афирмише репродуктивна знања, приликом израде и стандарда и програма, у обзир ће бити узете и теме које у претходном периоду нису биле довољно препознате као важне у смислу неопходног фундуса знања и вештина за 21. век и за даљи развој Републике Србије и њених грађана. Међу темама које треба да развијају и жељене вредности препозната је и заштита података о личности које се мора проучавати током целоживотног процеса учења. Због тога је неопходно урадити ревизију постојећих планова и програма и увести приватност и заштиту података о личности у курикулуме на свим нивоима образовања.

Институција надлежна за спровођење мере: Министарство просвете

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Информативно-едукативна

Показатељ резултата:

– Број предмета у плановима и програмима наставе и учења који садрже теме из области заштите података о личности и дигиталне приватности

ПВ: 1, ЦВ: 5

Извор провере: Акредитовани планови и програми наставе и учења;

– Број наставника који су обучени за образовно-васпитни рад у области заштите података о личности и дигиталне приватности

ПВ: 100, ЦВ: 2.000

Извор провере: Извештај о одржаним обукама Завода за унапређивање образовања и васпитања;

– Број предмета на студијским програмима који садрже теме из области заштите података о личности и дигиталне приватности

ПВ: 4, ЦВ: 20

Извор провере: Акредитовани студијски програми високошколских установа;

– Број ученика и студената који су стекли образовање у области заштите података о личности

ПВ: 60.000, ЦВ: 500.000

Извор провере: Извештај о броју ученика и студената који су позитивно оцењени на предметима у оквиру којих се изучава заштита података о личности из Јединственог информационог система просвете.

Мера 5.2.2: Службено усавршавање запослених у јавној управи у области заштите података о личности

Новине које је ЗЗПЛ увео у правни поредак Републике Србије, комплексност укупне материје и правне нејасноће које садржи, као и недовољна спремност појединих органа управе да у свему поступају у складу са ЗЗПЛ-ом, захтева да се руковођици и обрађивачи података о личности што боље и што пре у потпуности оспособе за његову примену.

Национална академија за јавну управу, као централна институција система стручног усавршавања у јавној управи, уз примену савремених облика и метода рада на стручном усавршавању, унапређује компетенције запослених у јавној управи, неопходне за квалитетно обављање посла. Тиме се обезбеђује стално унапређење квалитета услуга и поштовање права у свим областима, па и у области заштите података о личности.

Континуирано стручно усавршавање обезбеђује да је сваки запослени службеник јавне управе увек у стању да одговори на потребе грађана и правилно, ефикасно и економично спроведе прописе без дискриминације и на стандардизован начин. Професионализација и деполитизација управе су кључни принципи реформе, којима Национална академија за јавну управу даје значајан допринос развијајући и реализујући савремене програме обуке као и праћењем постигнутих резултата.

Повереник је на основу ЗЗПЛ-а једини овлашћен да прати и обезбеђује примену овог закона, а посебно да се стара о подизању свести

о ризицима, правилима, мерама заштите и правима у вези са обрадом, као и да се стара о подизању свести руковалаца и обрађивача у вези са њиховим обавезама прописаним ЗЗПЛ-ом. Осим тога, Повереник је, на основу самог ЗЗПЛ-а, овлашћен да о овим и сродним питањима из области заштите података о личности спроводи одговарајуће обуке.

У том циљу Повереник, у договору са Националном академијом за јавну управу, реализује обуке за представнике руковалаца и обрађивача, пре свега за лица која су већ одређена за заштиту података о личности или за она која ће тек бити одређена, како би ова лица стекла нова и доградила постојећа знања о праву на заштиту података о личности и како би се ближе упознала са обавезама које, у складу са ЗЗПЛ-ом, имају руковаоци и обрађивачи података о личности. Са циљем побољшања програма стручног усавршавања у овој области, као и броја полазника запослених у јавној управи који свакодневно обрађују податке грађана, неопходно је унапредити постојеће и акредитовати нове програме обука и омогућити едукацију што већег броја службеника.

Институција надлежна за спровођење мере: Национална академија за јавну управу

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Информативно-едукативна

Показатељ резултата:

– Број акредитованих програма стручног усавршавања који обухватају тематску целину заштите података о личности

ПВ:1, ЦВ: 5

Извор провере: Извештај Националне академије за јавну управу из Централне евиденције програма стручног усавршавања у јавној управи;

– Број полазника обука у области заштите података о личности

ПВ:50, ЦВ: 1.000

Извор провере: Извештај о одржаним обукама у Националној академији за јавну управу;

– Број реализованих обука из тематских целина које се односе на заштиту података о личности

ПВ:50, ЦВ: 1.000

Извор провере: Извештај о раду Националне академије за јавну управу.

Мера 5.2.3 Образовање судија и носилаца јавној тужилачке функције у области заштите података о личности

Унапређење механизма заштите података о личности захтева и континуирану обуку јавних тужилаца и судија који поступају у прекршајним и кривичним поступцима. Усаглашавање судске праксе,

ефикасно поступање и обезбеђивање правне сигурности захтева подизање капацитета запослених у правосуђу. Правосудна академија организује и спроводи сталну обуку судија и јавних тужилаца и врши стручно усавршавање судског и јавнотужилачког особља, уз сарадњу са домаћим и међународним организацијама и телима. С обзиром на то да је Повереник, на основу ЗЗПЛ-а, једини овлашћен да прати и обезбеђује примену овог закона, као и да је овлашћен да о питањима из области заштите података о личности спроводи одговарајуће обуке, неопходно је креирати и реализовати специјализоване обуке на ову тему у оквиру постојећих почетних и сталних програма обуке Правосудне академије.

Институција надлежна за спровођење мере: Правосудна академија
Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Информативно-едукативна

Показатељ резултата:

– Број обука који садрже тематску целину заштиту података о личности

ПВ:0, ЦВ: 2

Извор провере: Програм почетне обуке и Програм сталне обуке Правосудне академије;

– Број судија и носилаца јавнотужилачке функције обучених у области заштите података о личности

ПВ:350, ЦВ: 1.000

Извор провере: Извештај о реализованим обукама Правосудне академије.

Мера 5.2.4: Подизање свесћи грађана о значају заштитне података о личности

Иако је ЗЗПЛ у примени од августа 2019. године, грађани нису у потпуности упознати са њиховим правима из ове области.

Истраживање о ставовима грађана о заштити података о личности, спроведено 2020. године које је подржала мисија ОЕБС, показало је да 77% грађана Републике Србије верује да је ризик од злоупотребе података о личности донекле или веома висок, док 64% верује да грађани нису упознати са њиховим правима у вези са заштитом података о личности. Поред тога, половина испитаника рекла је да доступне информације о заштити података о личности нису уопште јасне или су само донекле јасне. Резултати истраживања потврдили су да грађани Републике Србије немају довољно информација о њиховом праву на заштиту података о личности, мада изјављују да га сматрају веома важним. Због тога је Мисија ОЕБС, у партнерству са Повереником, током 2022. године реализовала кампању „Нека остане лично” у циљу подизања свести грађана о њиховим правима у овој области.

Овакве иницијативе, као и округле столове, трибине, семинаре, неопходно је реализовати како би грађани знали да је њихово право на заштиту података о личности загарантовано Уставом и ЗЗПЛ-ом, који стриктно прописују под којим условима руковооци и обрађивачи могу да обрађују њихове податке о личности, и како би препознали улогу Повереника као независне институције која обезбеђује спровођење закона и поступа по притужбама грађана. Због тога је неопходно, у координацији са Повереником, дефинисати активности које ће подићи свест грађана о значају ове теме и механизмима заштите права на приватност и заштиту података о личности.

Институција надлежна за спровођење мере: Повереник

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Информативно-едукативна

Показатељ резултата:

– Број организованих трибина, округлих столова, семинара и кампања у области заштите података о личности

ПВ: 20, ЦВ: 100

Извор провере: Извештај о раду Повереника, извештаји независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата;

– Број учесника трибина, округлих столова, семинара и кампања у области заштите података о личности

ПВ: 200, ЦВ: 5.000

Извор провере: Извештај о раду Повереника, извештаји независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата;

– Број специјализованих публикација у области заштите података о личности

ПВ: 10, ЦВ: 50

Извор провере: Извештај о раду Повереника, извештаји независних међународних организација и тела, домаћих организација цивилног друштва и независних експерата.

5.3. Посебан циљ 3. Унапређен систем заштите података о личности при развоју и примени информационо-комуникационих технологија у процесима дигитализације

Развој информационо-комуникационих технологија један је од основних покретача економског напретка сваког савременог друштва, али њега треба да прати одговарајући степен заштите података о личности. Стога би одговарајућим мерама требало постићи адекватно правно уређење односа дигитализације и технолошког напретка са

заштитом података о личности, као и функционално уређење односа ове две области.

Остварење овог циља мери се кроз показатеље исхода који су:

– Усвајање Смерница за израду процене утицаја обраде на заштиту података о личности

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: „Службени гласник Републике Србије”;

– Проценат софтверских решења који имају урађену процену утицаја обраде на заштиту података о личности у складу са Смерницама за израду процене утицаја обраде на заштиту података о личности

ПВ: 0, ЦВ: 95%

Извор провере: Извештај Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, Извештај о раду Повереника.

Мера 5.3.1: Правно уређење односа дигитализације и технолошкој најрејка са заштитом података о личности

У доба Интернета, „паметних телефона” и друштвених мрежа, једноставно је делити и пронаћи разне податке о личности. Можда и превише једноставно. Истраживања у овој области показују да грађани желе јасну законску регулативу а не саморегулацију, да им је важна анонимност, не желе да буду профилисани и плаше се злоупотреба од стране и приватног и јавног сектора, нарочито када су у питању генетички и биометријски подаци. Увођење нових технологија у обраду података о личности, дигитализација, видео надзор и коришћење вештачке интелигенције не смеју бити на штету остварења људских права и једнакости међу људима. Због тога је потребно стално праћење процеса дигитализације и регулисање ове области како би осигурала право на приватност и заштиту података о личности. Неопходно је руковаоцима ближе одредити правила обраде генетичких и биометријских података, као и на који начин спроводити видео надзор тако да сврха, обим и начин обраде буде адекватан. За уређивање ове области надлежна је Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, односно Министарство унутрашњих послова у домену безбедности грађана и објеката. Адекватна обрада ове врсте података о личности биће могућа тек након измена и допуна ЗЗПЛ-а и доношења посебних прописа.

Институција надлежна за спровођење мере: Канцеларија за информационе технологије и електронску управу

Период спровођења: 2023–2024.

Врста мере: Регулаторна

Показатељ резултата:

– Уређење аутоматизоване обраде генетичких и биометријских података о личности

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: „Службени гласник Републике Србије”;

– Уређење обраде података о личности коришћењем аудио и видео надзора

ПВ: Не, ЦВ: Да

Извор провере: „Службени гласник Републике Србије”.

Мера 5.3.2: Функционално уређење односа дигитализације и технолошкој наредби са заштитом података о личности

Успешна трансформација пословања у циљу успостављања дигиталне економије и дигиталног друштва у демократском окружењу захтева контролисану примену широког спектра модерних технологија уз истовремено развијање одговарајућих механизма превенције и заштите од нежељених догађаја, међу којима су и они догађаји којима се угрожава право физичког лица на заштиту његових података о личности. У том контексту битно је благовремено сагледавање импликација примене модерних технологија на права физичких лица, врсту и ниво ризика до којих може доћи услед те примене, доношење адекватних одлука и спровођење мера којима се штите интегритет и поверљивост података, уз стално преиспитивање и усклађивање са променама до којих долази. Значајну улогу у том процесу треба да имају лица за заштиту података о личности приликом чијег одређивања руковођици и обрађивачи треба посебно да воде рачуна о знању и искуству тих лица у области заштите података о личности, нарочито у случајевима у којима се ради о обради генетичких или биометријских података, односно о обради података о личности употребом средстава за аудио или видео надзор.

Институција надлежна за спровођење мере: Повереник

Период спровођења: 2023–2030.

Врста мере: Институционално-управљачко-организациона

Показатељ резултата:

– Број органа државне управе и правних лица који се баве обрадом генетичких и биометријских података о личности

ПВ:1, ЦВ: 10

Извор провере: Извештај о раду Повереника;

– Број специјализованих лица за заштиту података о личности код руковалаца и обрађивача која су посебно обучена за обраду генетичких и биометријских података

ПВ: 2, ЦВ: 50

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Извештај о спроведеним обукама;

– Број органа државне управе и правних лица који се баве обрадом података коришћењем средстава за видео и аудио надзор

ПВ:10, ЦВ: 30

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Статистика Министарства унутрашњих послова;

– Број лица за заштиту података о личности код руковалаца и обрађивача која су посебно обучена за обраду података коришћењем средства за видео и аудио надзор

ПВ: 10, ЦВ: 30

Извор провере: Извештај о раду Повереника, Извештај о спроведеним обукама Министарства унутрашњих послова;

– Број запослених у служби Повереника који се баве заштитом података о личности применом информационо-комуникационих технологија у процесима дигитализације

ПВ: 4, ЦВ: 30

Извор провере: Извештај о раду Повереника.

6. МЕХАНИЗАМ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ И НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА

Стратегија и пратећи акциони план, као документи јавне политике, спроводе се кроз мере и активности које су овим документима дефинисане и детаљно разрађене, а за њихово спровођење одговорно је Министарство правде.

У процесу спровођења мера и активности, а у складу са надлежностима, поред Министарства правде, учествују Повереник, државни органи, установе и други органи државне управе надлежни за спровођење одређене мере. Спровођење одређених мера захтева интерсекторску сарадњу, тј. укључивање других министарстава надлежних за здравље, образовање, државну управу и локалну самоуправу, социјалну заштиту, заштиту животне средине и друге, као и институције из њиховог делокруга које су релевантне за поједине мере и активности.

Праћење спровођења мера и активности преко квантитативних и квалитативних показатеља који су дефинисани акционим планом, обављаће радна група коју ће у року од 90 дана, од дана усвајања ове стратегије, образовати Влада Србије.

Радну групу треба да чине представници: Министарства правде, Повереника, Министарства унутрашњих послова, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства просвете, Министарства науке, технолошког развоја и иновација, Министарства информисања и телекомуникација, Министарства здравља, Министарства унутрашње и спољне трговине, Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, Кабинета председника

Владе, Народне банке Србије, Управног суда, прекршајних судова и Врховног јавног тужилаштва.

Састанцима Радне групе ће присуствовати и представници међународних организација и тела, као и организација цивилног друштва које се баве заштитом података о личности и које ће бити укључиване у рад радне групе у односу на тематске области о којима се извештава.

У ситуацијама када је потребно размотрити нека специфична питања, у Радну групу ће се укључивати и представници других организација и институција, без обзира на то да ли су акционим планом предвиђени као носиоци или партнери одређених активности.

Поред праћења, Радна група има задатак да припрема годишње извештаје о спровођењу мера и активности, а Влада Србије да извештаје учини јавно доступним, у складу са Законом о планском систему Републике Србије.

Сви задаци Радне групе, као и рокови за њихово извршавање, биће одређени одлуком Владе Србије.

Стратегија као документ јавних политика се, такође, прати кроз Информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање који представља јединствени електронски систем у који учесници у планском систему уносе садржај својих докумената јавних политика и средњорочне планове и врше извештавање у складу са Законом о планском систему Републике Србије. Овај информациони систем води Влада Србије преко Републичког секретаријата за јавне политике, тако да се обезбеди веза између садржаја јавних политика, средњорочних планова корисника буџетских средстава надлежних за спровођење мера јавних политика и њихових финансијских планова. На основу члана 47. Закона о планском систему Републике Србије, кроз овај информациони систем ће се обезбеђивати благовремено извештавање о оствареним циљевима и праћење остварених вредности показатеља учинка.

У циљу мерења ефеката, односно евалуације резултата стратегије, Министарство правде организоваће три ex-post анализе – прву на крају треће године спровођења мера и активности, другу у 2028. години, а трећу у 2030, као последњој години трајања Стратегије. У контексту Закона о планском систему Републике Србије и Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика, планиране анализе ослањаће се на годишње извештаје о спровођењу мера и активности, али и на праћење ефеката ове стратегије.

Праћење спровођења мера и активности, као и праћење остварености посебних и општих циљева, вршиће се на основу показатеља резултата (мере), показатеља исхода (посебни циљеви) и показатеља

ефеката (општи циљеви), који су наведени у Стратегији и Акционом плану.

Процена остварености мера и активности, као и процена исхода и ефеката, базираће се на различитим статистичким и другим подацима Повереника, Републичког завода за статистику, органа у области правосуђа и других органа надлежних за заштиту података о личности којима рукују, подацима који проистичу из различитих међународних истраживања у којима учествује Република Србија, али и на подацима и анализама у оквиру студија и извештаја које ће произвести домаће и међународне институције и тела, као и организације цивилног друштва.

7. СПРОВЕДЕНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

Стратешке приоритете је у договору са проширеним саставом радне групе, као и на основу анализе постојећег стања, поставила Радна група Владе Србије коју су чинили доносиоци одлука и представници релевантних органа и организација. Први састанак Радне групе је одржан у јулу 2021. године, када су отпочеле припреме за израду ове стратегије.

Током 2021. и 2022. године одржано је више консултативних састанака и радионица на којима је рађено на тексту стратегије.

На поједине теме које се тичу заштите података о личности одржане су консултације и јавни скупови са организацијама цивилног друштва, међу којима се издвајају:

- консултације током 2022. године на тему видео идентификације и надзора;
- консултације током 2022. године на тему развоја и коришћења система вештачке интелигенције;
- конференције Повереника;
- трибине и округли столови у оквиру Недеље приватности 2022. и 2023. године и друго.

Током марта 2023. године одржане су јавне консултације са заинтересованим странама у оквиру јавне расправе.

Јавна расправа о Предлогу стратегије заштите података о личности у Републици Србији у периоду од 2023. до 2030. године, спроведена је у периоду од 15. марта до 7. априла 2023. године. Извештај о спроведеној јавној расправи објављен је 20. априла 2023. године у складу са Законом о планском систему Републике Србије.

8. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ И АНАЛИЗА ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКТА

Средства за спровођење стратегије, обезбеђиваће се из различитих извора као што су: буџетска средства Републике Србије и јединица локалне самоуправе, кредит Светске банке и донаторска средства, а на основу програма и пројеката који ће се припремати и доносити у складу са овом стратегијом. Средства за спровођење мера и активности наведених у стратешком документу биће исказана у и пратећим акционим плановима за спровођење стратегије.

Планирана средства за спровођење мере и активности, исказана у акционим плановима неће утицати на јавне приходе и јавне расходе у средњем и дугом року. Очекује се да планирана средства из буџета Републике Србије, предвиђена за реализацију активности планираних у 2023, 2024. и 2025. години, буду у оквиру предвиђених лимита које је одредило Министарство финансија за све буџетске кориснике. Део средстава за реализацију планираних мера и активности обезбеђиваће се из кредита Светске банке у оквиру пројекта ЕДГЕ и донаторских средстава различитих билатералних донатора (ЕУ, ОЕБС и других).

9. ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

Скраћеница	Пун назив
ВЈТ	Врховно јавно тужилаштво
ЕУ	Европска унија
ЗЗПЛ	Закон о заштити података о личности
КЕУ	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу
МДУЛС	Министарство државне управе и локалне самоуправе
МИТ	Министарство информисања и телекомуникација
МРЗБСП	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
МЗ	Министарство здравља
МНТР	Министарство науке, технолошког развоја и иновација
МП	Министарство правде
МПР	Министарство просвете
МТ	Министарство унутрашње и спољне трговине

МУП	Министарство унутрашњих послова
НАЈУ	Национална академија за јавну управу
ПА	Правосудна академија
Повереник	Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
ПС	Прекршајни судови
РСЗ	Републички завод за статистику
РСЈП	Републички секретаријат за јавне политике
УС	Управни суд
ЦРОСО	Централни регистар обавезног социјалног осигурања

10. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за усвајање акционог плана за спровођење ове стратегије је 90 дана од дана усвајања стратегије.

Ову стратегију, након усвајања, објавити на интернет страници Владе, на Порталу е-Управе, на интернет страници Министарства правде и на интернет страници Повереника у року од седам радних дана од дана усвајања.

Ову стратегију објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 021-7418/2023-1

У Београду, 25. августа 2023. године

Влада

Председник,

Ана Брнабић, с.р.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

342.738(497.11)
342.72/.73.07(497.11)

ЗАШТИТА података о личности : ставови и мишљења
Повереника. Публикација бр. 9 / [уредница Сања Унковић].
– Београд : Повереник за информације од јавног значаја и
заштиту података о личности, 2024 (Београд : Службени
гласник). – 247 стр. ; 23 cm

Тираж 500. – Стр. 11–12: Уводна реч уреднице / Сања
Унковић.

ISBN 978-86-82712-03-9

а) Повереник за информације од јавног значаја и заштиту
података о личности (Београд) -- Пракса б) Подаци о
личности -- Србија
COBISS.SR-ID 135657993